

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2014

Bc. Eliška Charvátová

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Katedra Archivnictví a pomocných věd historických

Diplomová práce

Eliška Charvátová

**František Kaván – přátelství v korespondenci 1894-1941,
Korespondence Františka Kavána s Františkem Topičem,
Oldřichem Blažíčkem a Ladislavem Janem Živným**

**František Kaván – friendship in correspondence 1894-1941,
Kaván's correspondence with František Topič, Oldřich
Blažíček and Ladislav Jan Živný**

Praha 2014

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Ivana Ebelová, CSc.

Za odborné vedení práce, cenné rady, důležité připomínky a vždy inspirující přístup děkuji vedoucí této práce Doc. PhDr. Ivaně Ebelové, CSc.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne: .....

podpis: .....

Anotace

Tato diplomová práce předkládá edičně zpracovaný soubor korespondence malíře Františka Kavána (1866–1941), žáka Mařákovy školy, s nakladatelem a galeristou Františkem Topičem (1858–1941), malířem Oldřichem Blažíčkem (1887–1953) a knihovníkem a bibliografem Ladislavem Janem Živným (1872–1949). Edice vychází ze souborů dopisů uložených v Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze a Archivu Národní galerie v Praze. Korespondence přináší informace k životu malíře v letech 1894 až 1941. V práci jsou zhodnoceny použité prameny a literatura, následuje ediční poznámka s popsány postupy badatelské práce a edičního zpracování, doplněná o charakteristiku editora Svatopluka Klíra. Následují samostatné kapitoly edice, věnované jednotlivým adresátům, sestavené na základě tematicky řazených úryvků z celkového počtu 104 dokumentů opatřených poznámkovým aparátem. Plnotextová edice zmíněných dokumentů je součástí příloh. Práce je doplněna rejstříky, seznamem pramenů a literatury. Edičně zpracované dopisy Kavána od konce 19. do druhé poloviny 20. století přinášejí nový pohled na život a práci významného českého krajináře a jeho třech přátel, kteří vynikali ve svých oborech.

Summary

This diploma thesis presents compiled and edited collection of letters from the czech landscape painter František Kaván (1866–1941), a scholar of Julius Mařák's painting school, to the publisher and gallerist František Topič (1858–1941), the painter Oldřich Blažíček (1887–1953) and the librarian and bibliographer Ladislav Jan Živný (1872–1949). The edition is based on 104 letters kept in the Museum of Czech Literature in Prague and the Archives of the National Gallery in Prague. The correspondence describes a life of the painter from the year 1894 to 1941. The diploma thesis analyses and comments approachable literature and deals with relevant sources of material. Editorial comment summarizes principles and methods applied in this thesis, one part is dedicated to the editor Svatopluk Klír. The main parts are chapters based on commentary of selected passages of 104 edited documents with further relevant information in the apparatus. Fulltext edition of mentioned documents is a part of the appendix. A part of the thesis are indices and list of sources and literature. This edition of Kaván's letters from 19th to second part of 20th century reflects till now uncompiled sources and through them give as a new insight into life and work the significant czech landscape painter and his three friends who excelled in their disciplines.

Obsah

Úvod.....	7
1. Prameny a literatura	9
1. 1 Prameny edice a jejich uložení	9
1. 2 František Kaván.....	11
1. 2. 1 Prameny	11
1. 2. 2 Literatura	12
1. 3 František Topič	14
1. 3. 1 Prameny	14
1. 3. 2 Literatura	15
1. 4 Oldřich Blažíček.....	17
1. 4. 1 Prameny	17
1. 4. 2 Literatura	18
1. 5 Ladislav Jan Živný	20
1. 5. 1 Prameny.....	20
1. 5. 2 Osobní fond L. J. Živného v LA PNP	21
1. 5. 3 Literatura	22
1. 6 Internetové zdroje, poznámkový aparát	23
2. Ediční poznámka.....	24
2. 1 Svatopluk Klír	32
3. František Kaván	35
4. František Topič	38
4. 1 Topičovo knihkupectví a nakladatelství.....	39
4. 2 Osobnost Františka Topiče	41
4. 3 Topičův salon	42
4. 3. 1 První salon.....	42
4. 3. 2 Druhý salon	46
4. 3. 3 Třetí salon.....	47
4. 3. 4 Čtvrtý salon	48
4. 4 František Topič a František Kaván.....	51
4. 4. 1 Nakladatel, mladý umělec a počátek vzájemné spolupráce	51
4. 4. 2 Obrazy na prodej	53
4. 4. 3 Ceny Kavánových obrazů pohledem F. Topiče	54
4. 4. 4 Adjustace obrazů, věnování	58
4. 4. 5 Myšlenky malíře.....	58
4. 4. 6 Chvalín	59
4. 4. 7 Branná povinnost.....	62
4. 4. 8 Kavánovy obrazy v Topičově salonu a dalších výstavních síních	63
4. 4. 9 Přítel F. Topič.....	66
4. 4. 10 František Topič – František Kaván	67
5. Oldřich Blažíček	69
5. 1 Mládí	69
5. 2 Hrabě Gudenus	69
5. 3 Umělecko-průmyslová škola a Akademie výtvarných umění v Praze.....	70
5. 4 Blažíček – krajinář, malíř interiérů, profesor	71
5. 5 Blažíček a zimní malování	75
5. 6 Blažíček a Praha, závěr života.....	75
5. 7 Kaván – Blažíček, setkání dvou krajinářů.....	76
5. 8 Povodeň ve Svobodných Hamrech v roce 1926 a ztráta manželky	77

5. 9 Malíř ztracený a znovu nalezený	79
5. 10 „Trosky krajinářské“	81
5. 11 Spolková činnost	82
5. 12 Falza	84
5. 13 Kaván – Rubešova galerie, Česká Akademie věd a umění	88
5. 14 Životní jubilea	89
5. 15 Krajináři ve výstavách	90
5. 16 Kaván – držitel národní ceny	92
5. 17 Kavánovy 75. narozeniny a oslavy v Hlinsku	93
5. 18 Dolní Kalná – loučení	94
5. 19 Oldřich Blažíček – František Kaván	96
6. Ladislav Jan Živný	98
6. 1 Mládí a cesta do Anglie	98
6. 2 Živný učitelem	100
6. 3 Česká osvěta	100
6. 4 Živný knihovníkem	101
6. 5 „L. J. Živný: Chvilé s Kavánem“	102
6. 5. 1 Gymnaziální vzpomínka	103
6. 5. 2 Vzdělávací jednota Komenský – Kavánova výstava v roce 1904	104
6. 5. 3 Kavánova výstava v roce 1907	107
6. 5. 4 Plánovaný soupis Kavánova díla	109
6. 5. 5 Spolužáci – spisovatelé	110
6. 6 Spolužáci – překladatelé	110
6. 7 Soudobá česká literatura, cesta do Anglie	112
6. 8 Živný kupcem i prostředníkem	113
6. 9 Kaván malířem	114
6. 10 Válečné a poválečné malování	117
6. 11 Kavánovy „zimy“	119
6. 12 Adjustace obrazů	122
6. 13 Hledání krajiny a domova	123
6. 14 Sestra Marie přebírá malířovu domácnost	126
6. 15 Kaván – Živný, spolužáci a přátelé	129
6. 16 Lukavec, Lenešice, Kameničky, Levínská Olešnice	132
6. 17 První světová válka	133
6. 18 Živný bibliografem	136
6. 19 Nemoc manželky Heleny, bratra i maminky	138
6. 20 Poválečná únava a smutek – nový začátek	139
6. 21 L. J. Živný – František Kaván	142
Závěr	144

Soupis pramenů a literatury

Rejstříky

Seznamy zkratk

Seznam příloh

Přílohy

Úvod

Malíře a básníka Františka Kavána poznávám již poměrně dlouhou dobu, seznámili jsme se při mých prvních návštěvách jilemnického muzea, kdy jsem malířovy obrazy zde vystavené vnímala jako jeho nedílnou součást. Jako další a další okna do krkonošské krajiny všech ročních dob. Další mé dlouhé a intenzivní setkání s mistrem se odehrávalo na půdě archivů, kdy se dokumenty uložené v jeho osobních fondech staly mnoha stovkami oken do malířovy tvorby, života i duše. Během prvního setkání takového druhu mi na první pohled uchvátila okna, jejichž výhledy směřovaly do Svobodných Hamrů a později do Libuně, kdy se malíř stíhaný mnoha životními peripetemi chystal po boku druhé manželky a sestry Marie k novému začátku. Z tohoto setkání vznikla má bakalářská práce založená na edici korespondence Františka Kavána Pavle Kavánové-Šírové. Malířovo rozsáhlé dílo doprovází množství dalších pramenů, které poskytují nové pohledy na život českého krajináře, a tato pomyslná okna dosud nebyla pořádně otevřena.

Skrze dopisy osobnost malíře opět ožívá, čtenáři alespoň částečně umožňuje znovu pozorovat mistra při práci, téměř se mu koukat přes rameno. Mým přáním bylo dále čerpat z pramenů osobní povahy, kterou jsou mi blízké, a navázat na korespondenci, kterou jsem již zpracovala. Chtěla jsem ji rozšířit o soubory, které by Kavána více odpoutaly od manželských a partnerských starostí, a představily v odlišné fázi jeho života z dalšího úhlu pohledu. V předkládané diplomové práci jsem se rozhodla edičně zpracovat další větší soubor korespondence malíře s jeho spolužákem, knihovníkem a bibliografem, Ladislavem Janem Živným. Doplnila jsem jej o korespondenci s nakladatelem a galeristou Františkem Topičem a malířem a pedagogem Oldřichem Blažíčkem. L. J. Živného jsem si jako Kavánova přítele v korespondenci zvolila sama, a dá se říci, že F. Topič a O. Blažíček si zvolili mě. Řízením provázanosti archivních fondů se zde v jednom malířském příběhu setkávají přátelé, spolužáci a kolegové různých oborů, které spojila láska k umění.

Mou volbu těchto souborů provázal především fakt, že pokrývají celý život malíře od roku 1894, tedy závěrečných let studia na pražské výtvarné akademii, až téměř po jeho poslední dny roku 1941, kdy stále setrval v tvůrčí činnosti. Edičně zpracovaná korespondence svým časovým záběrem pokrývá všechny stěžejní okamžiky, které malíře formovaly. Odchod z malířské akademie provázený značným vnitřním rozporem, první manželství, úspěch jeho obrazu na světové výstavě v Paříži, objevování Českomoravské vysočiny provázené častým stěhováním a pravidelnou účastí na výstavách. Ztráta milované ženy a hledání nového smyslu života, který přichází v podobě druhé malířovy choti, návratu

širokého povědomí soudobé české veřejnosti úspěšnou výstavou, která na sebe navázala mnoha podobnými úspěchy dalších městech v Čechách i na Moravě a vyvrcholila oslavami malířových pětasedmdesátých narozenin. Po předchozích zkušenostech s Kavánovou korespondencí jsem se velmi těšila na nová setkání s krajinářem, jeho třemi přáteli, a ta pomyslná okna, kterými jsem mohla sledovat cestu mladého muže a zralého malíře, provázenou tvůrčími výzvami a zkušenostmi, potýkajícího se s důsledky první světové války, vlastního zdraví a zklamání z bojů, jejichž konce se už nedožil.

Kavánův cit pro krajinu, jeho vlídné a člověku milé obrazy nacházely ohlasy v soudobých člancích a výstavních katalogích. Monograficky jej mohli autoři zhodnotit až u příležitosti životního jubilea, protože dříve takové pocty krajinář odmítal a necítil se na ně, jejich vydání se už nedožil. Tyto publikace započaly dlouhou řadu větších či menších publikací, které dodnes hodnotí Kavánovo dílo a vyzvedávají jeho ryzí osobnost, pracovitost a skromnost, která pro něj byla příznačná. V této souvislosti bych ráda přiblížila jméno českého editora a nakladatele Svatopluka Klíra, které dosud zůstává nedoceněno. Svatopluk Klír zasvětil přes dvacet let svého života přípravě monografie o F. Kavánovi, která tiskem nakonec bohužel nevyšla, plánovanou náplň shrnuji v rámci této práce. Vzhledem ke zmíněným odborným studiím, v jejichž zájmu byla korespondence malíře dosud minimálně, mě zajímalo, jaké příběhy vykreslí 104 dokumentů uložených v Archivu Národní galerie a Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze, které jsem si pro svou práci vybrala. František Topič, Oldřich Blažíček a Ladislav Jan Živný při tomto setkání sehráli roli příjemců dopisů, ale doufala jsem, že korespondence přispěje i k poznání těchto významných představitelů českého umění, vědy a společenského života. Díky zpřístupňovaným pramenům uložených v malířových archivních fondech se může osobnost českého krajinářství neustále formovat a překvapovat nás. Jednotlivé stránky dopisů, které nyní předkládám ve formě edice korespondence, přede mnou tentokrát otevřely okno, kterým jsem mohla shlédnout čtyřicet sedm let malířského života a díla, které se stalo Kavánovým životním posláním.

1. Prameny a literatura

1. 1 Prameny edice a jejich uložení

V diplomové práci jsem edičně zpřístupnila 22 dopisů Františka Kavána¹ s vydavatelem a galeristou Františkem Topičem,² 19 dopisů s malířem a profesorem Oldřichem Blažíčkem³ a 63 dopisů s knihovníkem a bibliografem Ladislavem Janem Živným,⁴ uložených v Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze (dále jen LA PNP) a v Archivu Národní galerie v Praze (dále jen ANG). Při výběrů pramenů jsem vycházela ze zpřístupněných z fondů a sbírek v České republice⁵ a ze soupisu osobní osobních písemných pozůstalostí a rodinných fondů v ČR.⁶

Mým cílem bylo rozšířit poznatky z osobní partnerské korespondence F. Kavána s jeho druhou ženou Pavlou Kavánovou-Šírovou z let 1928–1941, kterou jsem edičně zpracovala v rámci své bakalářské práce⁷ o rozměr přátelský. Při volbě souboru dopisů jsem vybírala z průvodce po fondu F. Kavána v LA PNP,⁸ stejně jako v případě bakalářské práce. Dopisy adresované L. J. Živnému jsem zvolila na základě jejich širokého časového rozsahu (1904–1936) i počtu dokumentů (63). Jedná se o opisy dopisů, jejichž originály jsou uloženy v osobním fondu F. Kavána v ANG. Tento soubor dokumentů jsem rozšířila o dopisy F. Topiče, které sledují závěr malířova studia a počátek tvorby v Českém ráji a na Českomoravské vysočině (1894–1904), a dopisy O. Blažíčka, které naopak reflektují malířův odchod z hlineckého kraje, druhé manželství a opětovný návrat do výstavních síní

---

¹ František Kaván (1866–1941), akademický malíř, krajinář, od roku 1896 člen Umělecké besedy, od 1897 člen Spolku výtvarných umělců Mánes, od roku 1931 řádný člen České akademie věd a umění, od roku 1929 člen JUV; žák Julia Mařáka na pražské Akademii výtvarných umění v letech 1890–1896, držitel diplomu a zlaté medaile ze světové výstavy v Paříži roku 1900 za obraz Podmrak, držitel Národní ceny za výtvarné umění za cyklus obrazů „Český ráj.“

² František Topič (1858–1941), knihkupec a nakladatel. Absolvoval obchodní akademii a pracoval u nakladatele Františka Šimáčka. Od roku 1883 vedl společně se svou ženou Terezií Šulcovou knihkupectví na tehdejší Ferdinandově (dnešní Národní) třídě. Začal se věnovat nakladatelství, vydával české i zahraniční autory. Do širokého povědomí vstoupil díky tzv. Topičovu salonu. V roce 1936 svou činnost v podniku ukončil, prodal jej a odešel do ústraní.

³ Oldřich Blažíček (1887–1953), český malíř, kreslíř, typograf a ilustrátor, profesor na ČVUT, dlouholetá předseda JUV v Praze, absolvent UMPRUM u Karla Vítězslava Maška, Jana Preislera a Jakuba Schikanedera a AVU v Praze u Hanuše Schwaigera.

⁴ Ladislav Jan Živný (1872–1949), pedagog, překladatel, knihovník a bibliograf, stál v čele nově založeného Bibliografického ústavu v Praze, ředitel Národní a univerzitní knihovny v Praze, zakladatel moderního českého knihovnictví.

⁵ Archivní fondy a sbírky v České republice. Online: <http://aplikace.mvcr.cz/archivni-fondy-cr/Default.aspx#63000004076> [cit. 8. 5. 2014].

⁶ Jarmila HANZALOVÁ: Soupis osobních písemných pozůstalostí a rodinných archivů v České republice. Praha 1997.

⁷ Eliška CHARVÁTOVÁ: František Kaván v pramenech Památníku národního písemnictví a Archivu Národní galerie Bakalářská práce. Katedra pomocných věd historických a archivního studia. Univerzita Karlova v Praze 2011.

⁸ Pavel CHALUPA: František Kaván (1866–1941) – Písemná pozůstalost, Edice inventářů číslo 421, Praha 1986.

a společenského života (1925–1941). Tyto dva soubory jsou součástí osobních fondů F. Topiče a O. Blažíčka v ANG, doplňují je tři jednotliviny z doručené korespondence F. Kavána v jeho osobním fondu v LA PNP. Při volbě těchto korespondentů jsem vycházela z dochovaných jednotlivin v Kavánově fondu v LA PNP a rozšířila je o soubory dopisů z ANG.

Činnost F. Kavána a F. Topiče a písemnosti v této souvislosti vzniklé jsou uloženy v osobních fondech obou jedinců v LA PNP a ANG. Osobní fond O. Blažíčka je uložen v ANG a zpřístupněn. Pozůstalost L. J. Živného je součástí LA PNP, dosud není zpracována a není přístupná pro nahlížení. Předkládané edičně zpracované dopisy byly napsány v období od roku 1894, kdy malíř studoval na pražské výtvarné akademii,⁹ do jeho úmrtí v roce 1941 (Kapitola 1).

---

⁹ Akademie výtvarných umění v Praze (AVU), založena v roce 1799 z iniciativy Společnosti vlastenecký přátel umění. Dějiny českého výtvarného umění jsou s existencí AVU úzce spjaty nejenom zastoupením řady významných osobností v pedagogickém sboru, ale i tím, že většina čelních československých výtvarných umělců tuto školu absolvovala. Ve svých počátcích založena jako kreslířská akademie, pod vedením prvního ředitele J. Berglera, omezovala se víceméně na kopírování kresebných předloh a kreslení podle odlitků antických soch. Rozšířením 1806 o novou krajinářskou školu, kterou vedl K. Postl, se stala malířskou akademií. V období romantismu 30. let sehrála pod vedením A. Mánesa významnou roli při utváření ideálu národního umění. I do oblasti figurální malby byla tehdy vnesena nová atmosféra reformami učebního procesu, o které se zasloužil první čes. ředitel F. Tkadlík. V této době vyrůstali na AVU představitelé národního obrození, z nichž mnozí však za ředitelství Ch. Rubena odcházeli studovat do ciziny (J. Mánes, J. Čermák, K. Purkyně, S. Pinkas). Za ředitele J. Trenkwalda na AVU vyrostla nová generace Národního divadla, navazující vědomě na odkaz tvorby J. Mánesa (F. Ženíšek, J. Tulka, M. Aleš, V. Brožík, J. V. Myslbek, A. Chittussi ad.). Tehdy začala být věnována soustavnější pozornost výuce dějiny umění. Od roku 1869 je přednášel A. Ambros a pak A. Woltmann (známý aférou vyvolanou tvrzení o německém původu veškerého umění v Čechách. Bouře odporu studentu AVU, která se přenesla i na ostatní vysoké školy, skončil nakonec uvězněním hlavního inspirátorů M. Alše a A. Chittussiho). Kvalitativní odraz i v tomto směru znamenal od 1877 osmileté působení významného čes. estetiky O. Hostinského, na jehož místě se v průběhu dalších desetiletí až do 1918 vystřídali K. Chytil, B. Matějka a F. X. Jiřík. – Zásadní vývojový zlom v dějinách AVU nastal od 1887 s příchodem J. Mařáka (krajinářská škola), který se zasloužil o podstatné reformy výuky a nakonec i o zestátnění školy (1896). Za jeho rektorství začala hrát AVU významnou úlohu nejen ve vývoji čes. malby, zastoupené v profesorském sboru představiteli generace Národního divadla, ale i plastiky, od 1896 reprezentované osobností J. V. Myslbeka. Z tohoto pedagogického zázemí vzešla i generace 90. let, která položila základy pro rozvoj čes. moderního umění. Na ně pak mohla navázat mladší generační vrstva, která na počátku 20. stol. rozvíjela podněty postimpresionismu, fauvismu a kubismu, tentokrát ovšem v přímé opozici k programu školy. Její vliv na vývoj čes. umění byl alespoň částečně obnoven teprve s příchodem J. Kotěry a M. Švabinského (1910), J. Preisslera (1913) a J. Štursy (1916). – po první světové válce se projevila tolerance k novým proudům, například grafická škola Maxe Švabinského. Vzniklo stálé profesorské místo pro výuku dějin umění – přednášeli je postupně A. Matějček, V. V. Štech a Jiří Kotalík. Meziválečné období je spjato se školou W. Nowaka. Zavření vysokých škol zasáhlo i AVU a únor 1948 ovlivnil její další vývoj neustálým ideologickým nátlakem. Po listopadu 1989 a radikální reformě systému studia (realizované rektorem M. Knížákem) se před AVU otevřely nové perspektivy.

1. 2 František Kaván

1. 2. 1 Prameny

Rozborem osobní písemné pozůstalosti F. Kavána jsem se podrobně zabývala ve své bakalářské práci¹⁰ a popsané fondy nebyly dosud rozšířeny o žádné další přírůstky.

Edičně zpracován a vydán byl dosud jeden soubor Kavánovy korespondence s Karlem Václavem Raisem, později s Marií Míškovou-Raisovou.¹¹ M. Míšková-Raisová Kavána osobně znala a korespondenci svou a svého otce s malířem v závěru knihy sama zhodnotila. Edice je doplněna o poznámky zaměřující se na výklad zvláštností podkrkonošského nářečí, které vypracoval Štěpán Jež.¹² Jednota umělců výtvarných (JUV)¹³ vydala pro své členy k roku 1936 jako novoročenku korespondenci Antonína Slavička Františku Kavánovi¹⁴ a k roku 1947 novoročenku připravenou z dopisů F. Kavána grafiku Aloisi Chválovi.¹⁵ Dopisy adresované Kavánovi od jeho přátel vydal Svatopluk Klír¹⁶ v roce 1946 a úvodním slovem je opatřil Miloslav Novotný.¹⁷ Soubor 155 dopisů umělce své druhé manželce Pavle Kavánové-Šírové¹⁸ jsem edičně zpracovala v rámci své bakalářské práce.¹⁹

V diplomové práci jsem kromě níže uvedených pramenů z Kavánova fondu v LA PNP využila také výstřižky²⁰ a fotografie.²¹

---

¹⁰ E. CHARVÁTOVÁ: František Kaván v pramenech, s. 9–14.

¹¹ Marie MÍŠKOVÁ-RAISOVÁ: Dopisy Fr. Kavána K. V. Raisovi. Praha 1949.

¹² Štěpán Jež (1885–1970), výtvarný a literární kritik, překladatel, galerista v Praze.

¹³ Jednota umělců výtvarných (JUV), založená roku 1898 jako sdružení výtvarníků, kteří vystoupili z Umělecké besedy (dále jen UB). Důvodem bylo údajně nedostatečné respektování zájmů výtvarného odboru UB ve srovnání s odborem literárním a hudebním. Programem JUV byla zejména prezentace „národních ideálů“ v českém umění, což naznačoval i název, odvozený od jména původní Jednoty umělců výtvarných, založené roku 1848 z iniciativy Josefa Mánesa. Mezi zakladateli JUV a jejími prvními členy byli mimo jiné například Mikoláš Aleš, František Ženíšek, Václav Brožík, Otakar Lebeda. František Kaván se stal členem roku 1929 jako jeden z mnoha Mařákových žáků. Po roce 1948 existuje JUV krátce jako středisko v rámci Svazu českých výtvarných umělců, roku 1952 je rozpuštěna.

¹⁴ Z dopisů malíře Antonína Slavička malíři Františku Kavánovi: novoročenka JUV 1936.

¹⁵ Z dopisů malíře Františka Kavána grafiku Aloisi Chválovi: novoročenka JUV 1947.

¹⁶ Svatopluk KLÍR: Přátelská slova z listů psaných F. Kavánovi. Praha 1946.

¹⁷ Miloslav Novotný (1894–1966), prozaik, literární historik a bibliograf, kunsthistorik, překladatel.

¹⁸ Pavla Kavánová-Šírová, vdova po malíři Janu Šírovi, od 31. května 1930 druhá manželka F. Kavána.

¹⁹ E. CHARVÁTOVÁ: František Kaván v pramenech...

²⁰ PNP, f. FK, kart. č. 10 – Tisky a výstřižky.

²¹ PNP, f. FK, kart. č. 11–14 – Fotografie.

1. 2. 2 Literatura

Základní představu o dostupné literatuře věnované akademickému malíři F. Kavánovi poskytují odborné slovníky a encyklopedie²² věnované umění, především slovník umělců JUDr. Prokopa Tomana.²³ Rozboru literatury jsem se věnovala ve své bakalářské práci.²⁴ Zde upozorňuji na souborné práce, které svým zaměřením podchycují zkoumané období. První větší ucelenou monografii o F. Kavánovi sepsal František Kovárna a vyšla těsně po umělcově smrti v roce 1941.²⁵ O rok později se dočkala druhého doplněného vydání. Autor se rozepisuje o Kavánově dětství a studiu, zachycuje vliv Julia Mařáka na mladého malíře a jeho spolužáky. Věnuje také velkou pozornost Kavánově básnické a překladatelské činnosti a celkovému zhodnocení Kavána jako krajináře. Juliu Mařákovi a jeho krajinářské třídě se věnuje např. Naděžda Blažíčková-Horová ve výstavním katalogu z roku 1999²⁶ nebo Martin Kodl a Michael Zachař v publikaci k dvoustému výročí založení krajinářské školy na AVU v Praze.²⁷ Výstavní katalog Jitky Boučkové²⁸ z roku 1981 je doplněn chronologickým přehledem událostí z Kavánova života, zachycuje výstavy, malířské pobyty i některá umělecká díla. Publikace je dále doplněna o soupis literatury a článků, které o Kavánovi vyšly, výběr z jeho básní a vzpomínku Josefa Hakena,²⁹ která pochází z fondu malíře v LA PNP a o malířovu vlastní životní zповěď, která byla poprvé otištěna v Lidových novinách.³⁰ V téže publikaci se Jiří Žantovský věnuje Kavánově básnické tvorbě.³¹ Práce Ludmily Karlíkové pro ediční řadu Malá galerie nakladatelství Odeon z roku 1992,³² věnující se souborně umělcovou životu a dílu, je také doplněna o chronologický přehled Kavánových výstav a míst, kde žil a tvořil. Z publikace J. Boučkové, L. Karlíkové a M. Zachaře jsem vycházela při určování Kavánových malířských pobytů a výstav. Mezi osobními vzpomínkami malíře Oldřicha Lasáka³³ je jedna z kapitol věnovaná F. Kavánovi, kdy autor vzpomíná na svá setkání s malířem. V časové posloupnosti posledním dílem o umělcově

²² Např. Taťána PETRASOVÁ – Helena. LORENZOVÁ: Dějiny českého výtvarného umění, díl III 1,2. Praha 2001 nebo Kolektiv autorů – Anděla HOROVÁ: Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Praha 1995.

²³ Prokop TOMAN: Nový slovník československých výtvarných umělců. Ostrava 1993, 2000.

²⁴ E. CHARVÁTOVÁ: František Kaván v pramenech..., s. 10.

²⁵ František KOVÁRNA.: František Kaván. Praha 1941, dotisk.

²⁶ Naděžda BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ: Julius Mařák a jeho žáci. Praha 1999.

²⁷ Martin KODL – Michael ZACHAŘ: Mařákova škola. Praha 2007.

²⁸ Jitka BOUČKOVÁ: František Kaván. Pardubice 1981.

²⁹ Josef Haken (1880–1949), pedagog, československý politik, byl členem sociální demokracie a později zakládajícím členem KSČ. In P. Chalupa: František Kaván ..., s. 14.

³⁰ Cyril Metoděj Metelka: Životní zповěď mistra Františka Kavána. Lidové noviny, 27. září, 1. říjen a 8. říjen roku 1934. Rukopisy vzpomínky uloženy v LA PNP, fond FK, karton 6, Rukopisy vlastní, Literární odkaz Františka Kavána, svazek I., 4. část, LA 71/71 1300

³¹ Jiří ŽANTOVSKÝ: Na hranicích krajiny a poezie, s. 33–43 in J. BOUČKOVÁ: František Kaván. Pardubice 1981.

³² Ludmila KARLÍKOVÁ: František Kaván. Praha 1992.

³³ Oldřich LASÁK: Z malířova zápisníku. Vzpomínkové črty na malíře, sochaře a literáty. Olomouc. 1946.

tvorbě, které se věnuje celému jeho životu, je monografie Michaela Zachaře z roku 2009,³⁴ které předcházely dvě rozsahově menší práce,³⁵ v roce 2011 svou práci o malíři rozšířil o další katalog k výstavě František Kaván / hvězda Mařákovy školy.³⁶ M. Zachař je také autorem textů v nejnovějších publikacích, kde je F. Kaván zastoupen, katalogu k výstavě Mařákovci z náchodských sbírek³⁷ a Julius Mařák a jeho žáci³⁸ z roku 2012. Zuzana Novotná téhož roku připravila k výstavě František Kaván – symbolistní, dekadentní stejnojmenný katalog,³⁹ který zaměřila na malířovo tvůrčí období z let 1887 až 1910, jak umělecké, tak básnické. Po delší době tak rozšiřuje odborné texty zabývající se Kavánovou literární tvorbou.⁴⁰

---

³⁴ M. ZACHAŘ: František Kaván. Praha 2009.

³⁵ Tentýž: František Kaván. Praha 2001 a 2002.

³⁶ Tentýž: František Kaván / hvězda Mařákovy školy. 2011.

³⁷ Tentýž: Mařákovci z náchodských sbírek. Náchod 2012.

³⁸ Tentýž: Julius Mařák a jeho žáci. Litomyšl 2012.

³⁹ Zuzana NOVOTNÁ: František Kaván – symbolistní, dekadentní. Praha 2012.

⁴⁰ Např. Martin ŠTĚPÁNEK: Básnické dílo Fr. Kavána. Diplomová práce. Vysoká škola pedagogická. Hradec Králové 1999. Miloslav Novotný napsal úvodní slovo ke sbírce Kavánových básní, která se měla stát součástí plánované Klírovy monografie o F. Kavánovi. Dále Jiří Žantovský in J. Boučková: František Kaván...

1. 3 František Topič

1. 3. 1 Prameny

Osobní fond Františka Topiče, uložen v LA PNP, je především archivem Topičova nakladatelství a je částečně zpracován a zpřístupněn.⁴¹ Skládá se z osobních dokladů, korespondence, rukopisů a výstřížků, které jsou spojeny s provozem Topičova knihkupectví a nakladatelskou činností. Originál dopisu F. Topiče⁴² F. Kavánovi z roku 1903, který je součástí této edice, je uložen ve fondu F. Kaván v LA PNP v přijaté korespondenci,⁴³ je datován a bez obálky.

Fond Františka Topiče v ANG⁴⁴ je zaměřen na provoz Topičova salonu a činnost s ním spojenou, je zpřístupněn a částečně zpracován. Skládá se převážně z korespondence s umělci, kteří spolupracovali s Topičovým salonem, dále z konceptů a výtisků, jež se týkají vytváření reprodukcí uměleckých děl a výstavní činnosti. Je zde uložena také korespondence F. Topiče s jeho dcerou Miladou Blekastad-Topičovou.⁴⁵ 21 edičně zpracovaných dopisů F. Kavána F. Topičovi, které jsou součástí fondu, pochází přibližně z let 1894–1904. Soubor tvoří 14 dopisů, 5 dopisů bez datace a 2 zálepky. Všechny dokumenty jsou originály, adresované F. Topičovi, dopisní obálky nejsou dochovány.

Tematické rozdělení písemných materiálů k Topičovu životu vychází z povahy činnosti, které se týkaly. Fond v ANG je zaměřen na chod Topičova salonu, zaměřeného na prezentaci a prodej uměleckých děl, fond v LA PNP na práci v Topičově vydavatelství a knihkupectví. Ani jeden z fondů není v soupisu osobních písemných pozůstalostí a rodinných archivů v České republice⁴⁶ uveden. Korespondence nakladatele dosud nebyla žádnou formou veřejnosti prezentována.

---

⁴¹ Marie FORMÁNKOVÁ: Archiv Topičova nakladatelství – fragment archivu (1858 – 1941), 1893 - 1926. Inventář, 1970, s. 24, č. 11; Eva BÍLKOVÁ, Marie FORMÁNKOVÁ, Danuše HRAZDÍROVÁ: Topič František (1858-1941) a Topičovo nakladatelství, 1858 - 1985. Inventář, 2000, s. 18, č. 1096.

⁴² PNP, f. FK, kart. 1, inv. č. LA 71/71 000055 (č. 1).

⁴³ P. CHALUPA: František Kaván ..., s. 7.

⁴⁴ Archiv Národní galerie, fond TOPIČ, FRANTIŠEK, 1894 - 1934. Prozatímní inventární seznam, s. 3, ev. č. 129.

⁴⁵ Milada Blekastad-Topičová (1917–2003), norská spisovatelka, komenioložka a literární historička, vnučka F. Topiče.

⁴⁶ J. HANZALOVÁ: Soupis osobních písemných pozůstalostí... .

1. 3. 2 Literatura

Životní osudy nakladatele F. Topiče a jeho blízkých, které byly úzce spjaty s Topičovým rodinným podnikem, shrnuje nakladatelova vnučka Milada Blekastad-Topičová⁴⁷ ve dvou článcích uveřejněných v literárních novinách v lednu roku 1993.⁴⁸ Oba příspěvky popisují mládí F. Topiče, jeho studia, příchod do Prahy a vstup do nakladatelského podnikání. Věnuje se knižní produkci, kterou knihkupectví poskytovalo pražské veřejnosti, založení uměleckého salonu a všem fázím jeho vývoje až pro prodej celého závodu i Topičova jména, které ho reprezentovalo, Jaroslavu Stránskému v roce 1936. Sleduje další osudy knihkupeckých a výstavních prostor a Topičova odkazu až do vydání článku v roce 1993. O tom, jak vnímali F. Topiče jeho současníci, se zmiňuje ve svých pamětech Leoš Karel Žižka, knihkupecký učeň z Prahy, které v roce 1999 pro vydání připravil Aleš Zach.⁴⁹ Přehled nakladatelovy práce připravil pro proslov k žákům odborné knihkupecké školy Jan Kubíček u příležitosti padesátého výročí založení Topičova nakladatelství.⁵⁰

Pražskými nakladateli a nakladatelskými domy se zabýval v roce 1996 Aleš Zach.⁵¹ Kniha je koncipována jako průvodce po Praze, jehož prostřednictvím čtenář získá představu o zaměření jednotlivých nakladatelství a jejich vzájemné provázanost. Zaměřuje se především na poznání konkrétních domů, kde jednotlivé podniky působily. Text vychází z itineráře procházky, kterou autor uzavíral občasný semestrální cyklus přednášek z dějin českého nakladatelského podnikání, kdy s jejich posluchači navštěvoval po Praze jednotlivé dodnes existující budovy.

Nakladatelství velmi často ve svých prostorách zřizovala menší či větší výstavní prostory, kde se návštěvníci mohli seznámit s nejrůznějšími uměleckými sbírkami a tvorbou od klasických umělců až po nové představitele moderního umění. Světem sběratelství a jeho vzájemnou provázaností s uměleckými salony, vydavatelstvími a obchodem s uměním se zabýval Lubomír Slavíček ve své knize z roku 2007.⁵²

---

⁴⁷ Milada Blekastad-Topičová (1917–2003), viz pozn. č. 45.

⁴⁸ Blekastad-Topičová, Milada: *Bestia triumphans*, Literární noviny, 7. 1. 1993, roč. 4, č. 1, s. 16 a 14. 1. 1993, roč. 4, č. 2, s. 16. Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., Digitalizovaný archiv časopisů. Literární noviny. Online: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=LitNIII/4.1993/1/16.png> [27. 3. 2014].

⁴⁹ Leoš Karel ŽIŽKA: *Paměti a osudy. Knihkupecké vzpomínky na léta 1871–1884*. Praha 1999.

⁵⁰ Jan KUBÍČEK: *Muž práce – proslov k žákům odborné školy knihkupecké o půlstoletém trvání firmy Topičovy v Praze*. Praha 1934.

⁵¹ Aleš ZACH: *Stopami pražských nakladatelských domů. Procházka mizející paměti českých kulturních dějin*. Praha 1996.

⁵² Lubomír SLAVÍČEK: *„Sobě, umění, přátelům,“ kapitoly z dějin sběratelství v Čechách a na Moravě 1650–1939*. Brno 2007.

Samostatnou publikací, která se zabývá činností Topičova závodu, je katalog k výstavě,⁵³ která proběhla v roce 1993 u příležitosti 110. výročí vstupu Františka Topiče na dráhu knihkupce a nakladatele. Souhrnně se nakladatelství věnuje Aleš Zach v kapitole Trojí nakladatelský příběh. Iva Janáková se zaměřila na grafické zpracování titulů (kapitola Tvář Topičových knih), Polana Bregantová se věnovala knižním výtvarníkům firmy Borový. Petr Štembera napsal kapitolu o prvních Topičových plakátech a Eva Šormová o Divadle u Topičů. Katalog doplňuje stať Zdeňka Lukeše o architektuře Topičova domu. Kapitolu věnovanou všem etapám Topičova salonu až do jeho uzavření v roce 1949, vystavovaným autorům a konkrétním dílům připravila Lenka Bydžovská. Katalog doprovází mnoho obrazového materiálu, v závěru každé kapitoly je doplněn o seznam výběrové literatury.

U příležitosti oslav padesátého výročí založení Topičova závodu vyšel v roce 1933 almanach,⁵⁴ v kterém je otištěno úvodní slovo F. Topiče, několik odborných statí o umění a seznam knih, obrazů a plastik, které za dobu působení nakladatelství a Ústředního závodu uměleckého vydal, a které měl ve své prodejní nabídce. Tomuto almanachu předcházela podobný sborník ke čtyřicátému výročí založení⁵⁵ zmíněného závodu.

Produkci Topičova nakladatelství zpracovala Veronika Kordasová ve své bakalářské diplomové práci o třech nakladatelských domech zlaté éry české novodobé kultury přelomu 19. a 20. století.⁵⁶ Produkci nakladatelství, reklamě a propagaci se věnuje v páté kapitole.

Topičovu salonu samotnému se podrobně věnují dvě kolektivní publikace zaměřené na období let 1918–1936 a 1937–1949.⁵⁷ Obě práce se věnují umělcům, kteří v salonu vystavovali, tvorbě katalogů a celkové propagaci salonu. Hodnotí jeho působení a vliv na rozvoj českého moderního umění, které získalo ve výstavní síni velkého podporovatele. Tvůrci publikace se zaměřili také na činnost malé divadelní scény, která při salonu vznikla, a stala se nedílnou součástí vernisáží výstav. Texty obou knih jsou doplněny soupisem výstav a divadelních představení, antologií textů, které byly pro Topičův závod napsány, soupisem výběrové literatury a podrobným rejstříkem umělců, kteří v salonu vystavovali.

---

⁵³ Gabriela DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům, nakladatelské příběhy 1883-1949. Praha 1993. Výstava se konala od 5. do 31. října roku 1993 ve výstavní síni České spořitelny v Rytířské ulici č. 29 na Praze 1.

⁵⁴ František TOPIČ: Topičův almanach 1883–1933. Praha 1933.

⁵⁵ F. TOPIČ: Almanach k čtyřicátému výročí založení závodu F. Topič v Praze 1883–1923. Praha 1923.

⁵⁶ Veronika KORDASOVÁ: Trojhvězdi pražských nakladatelských domů zlaté éry české novodobé kultury přelomu 19. a 20. století – charakteristika a význam Ottova, Topičova a Vilímkova nakladatelství. Bakalářská diplomová práce. Ústav české literatury a knihovnictví. Informační studia a knihovnictví. Brno 2008.

⁵⁷ Milan PECH a KOLEKTIV: Topičův salon 18–36. Praha 2012; Topičův salon 37–49. Praha 2011.

1. 4 Oldřich Blažíček

1. 4. 1 Prameny

Osobní pozůstalost Oldřicha Blažíčka v ANG je uvedena v soupisu osobních písemných pozůstalostí a rodinných archivů v České republice od Jarmily Hanzalové.⁵⁸ Fond tvoří rozsáhlá korespondence s jednotlivci a korespondence spojená s Blažíčkovou spolkovou činností, především s jeho předsednictvím v JUV.⁵⁹ Dále výstřižky, reprodukce malířových děl a jejich fotografická dokumentace z let 1905 až 1953, osobní fotografie a rukopisy. Fond je zpracován a zpřístupněn.⁶⁰ Edičně zpracované dopisy Františka Kavána Oldřichu Blažíčkovi z let 1925–1941 jsou součástí tohoto fondu. Z celkových 17 jednotlivin je 11 dopisů, 1 dopis bez datace, 3 pohlednice, a 1 samostatná obálka. Zmíněné dokumenty jsou originály adresované O. Blažíčkovi. Součástí je originál 1 korespondenčního lístku, který O. Blažíček adresoval F. Kavánovi. Dopis č. 2⁶¹ a č. 15⁶² z tohoto souboru citoval ve své diplomové práci Petr Šolc.⁶³ Dopis č. 15⁶⁴ použila Olga Macková v monografii o O. Blažíčkovi v rámci doprovodných pramenů k životu malíře.⁶⁵ Dopis F. Kavána doplňuje list Josefa Bohuslava Foerster⁶⁶ a Blažíčkův dopis Štěpánu Ježovi.⁶⁷ Korespondence malíře dosud nebyla žádným dalším způsobem veřejnosti zpřístupněna.

Dva originály dopisů č. 1⁶⁸ a č. 2⁶⁹ O. Blažíčka adresované F. Kavánovi jsou součástí osobního fondu F. Kavána, korespondence přijaté, v LA PNP.⁷⁰ Dopis č. 2⁷¹ (Příloha č. 3),

---

⁵⁸ J. HANZALOVÁ: Soupis osobních písemných pozůstalostí..., s. 52.

⁵⁹ Jednota umělců výtvarných (JUV), viz pozn. č. 13.

⁶⁰ Tomáš SEKÝRKA: Blažíček Oldřich, 1898–1953 (1987), inventář, ev. č. 10, 2003.

⁶¹ ANG, f. OB, 8/7, č. 2. Dvojlist formátu 14,5 x 19,6 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: 7. 1. 1936, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovný Mistr, akad. malíř Oldřich Blažíček, profesor České techniky atd atd, Praha XIX Pod Hanspaulkou. Razítko: 9. 1. 1936, Libuň.

⁶² ANG, f. OB, 26/15, č. 15. Dopisní papír „František Kaván, ak. malíř“, dva dvojlisty formátu 14 x 22,2 cm, psáno perem na straně 1–6, datace: 24. 12. 1934, místo odeslání: Libuň.

⁶³ Petr ŠOLC: Krajinářské dílo Oldřicha Blažíčka. Bakalářská diplomová práce. Filozofická fakulta. Seminář dějin umění. Masarykova univerzita v Brně 2009, s. 17.

⁶⁴ ANG, f. OB, 26/15, č. 15, Viz pozn. č. 62

⁶⁵ Olga MACKOVÁ: Oldřich Blažíček. Praha 1990, s. 84.

⁶⁶ Bohuslav Josef Foerster (1859–1951), český pedagog, skladatel a hudební kritik, od roku 1931 prezident České akademie věd a umění.

⁶⁷ Štěpán Jež (1885–1970), viz pozn. č. 12.

⁶⁸ PNP, f. FK, kart. 1, inv. č. LA 82/82 000007 (č. 1). Dopisní papír „Oldřich Blažíček, Praha XIX,“ dvojlist formátu 17,8 x 23 cm, psáno perem na straně 1–4, datace: 28. 2. 1933, místo odeslání: [?].

⁶⁹ PNP, f. FK, kart. 1, inv. č. LA 71/71 000018 (č. 2). Dopisní papír „Oldřich Blažíček, Praha XIX,“ dvojlist formátu 17,8 x 23 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datováno. Obálka: Mistr Franta Kaván v Jednotě umělců výtvarných v Praze, datace: 12. 2. 1941, místo odeslání: Praha.

⁷⁰ P. CHALUPA: František Kaván ..., s. 6.

⁷¹ ANG, f. OB, 8/7, č. 2, viz pozn. č. 61.

použil Svatopluk Klír do své knihy z výběru korespondence adresované Františku Kavánovi.⁷²

1. 4. 2 Literatura

Základní poznatky o malíři O. Blažičkovi poskytuje stejně jako v případě F. Kavána Tomanův slovník československých výtvarných umělců,⁷³ obsahuje soupis souborných výstav a uvádí i zahraniční výstavy, kterých se malíř účastnil, seznam děl s vročením a výběr z literatury. Další encyklopedické práce a publikace o dějinách umění⁷⁴ stávající informace rozšiřují. Malířské osudy Oldřicha Blažička budily zájem už v době, kdy malíř sám hojně vystavoval. V úvodech k výstavním katalogům se jeho životu věnoval např. Viktor Šuman,⁷⁵ Antonín Matějček⁷⁶ a Josef Čadík,⁷⁷ Karel Vladimír Herain⁷⁸ o něm napsal článek pro Topičův sborník č. 12 v roce 1925.⁷⁹ V úvodech katalogů vzpomínkových výstav se malířem zabýval Rudolf Rouček,⁸⁰ František Dvořák,⁸¹ Jan Květ,⁸² Olga Macková,⁸³ Rudolf Rouček, Václav Formánek⁸⁴ i malířova vnučka Naděžda Blažičková-Horová.⁸⁵ Do časopisu Dílo⁸⁶ a Výtvarné umění⁸⁷ o Blažičkovi přispíval např. Jan Květ a Josef Čadík.⁸⁸

Za malířova života vyšla v roce 1933 monografie J. R. Marka.⁸⁹ V roce 1941 připravil monografii doplněnou o velké množství reprodukcí obrazů Antonín Matějček.⁹⁰ Součástí Matějčkovy monografie je soupis díla, výstav, literatury a katalogů do roku 1939 sestavený

⁷² S. KLÍR: Přátelská slova z listů ..., s. 35.

⁷³ P. TOMAN: Nový slovník československých výtvarných umělců. Ostrava 1993, 2000.

⁷⁴ Např. Kolektiv autorů - A. HOROVÁ: Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Praha 1995; T. PETRASOVÁ – H. LORENZOVÁ: Dějiny českého výtvarného umění, díl III 1,2. Praha 2001.

⁷⁵ Viktor ŠUMAN: úvod katalogu souborné výstavy Oldřicha Blažička (JUV v Obecním domě). Praha 1925.

⁷⁶ Antonín MATĚJČEK: úvod katalogu Výstavy skizz a obrazů O. Blažička. Praha 1927. Tentýž spolu s Janem KVĚTEM a Jaromírem PEČÍRKOU: Tři ohlasy o O. Blažičkovi, úvodní stati katalogu výstavy. Nové Město na Moravě 1967.

⁷⁷ Josef ČADÍK: úvod katalogu souborné výstavy Oldřicha Blažička v Západočeském muzeu. Plzeň 1928.

⁷⁸ Karel Vladimír Herain (1890–1953), historik umění, literární kritik.

⁷⁹ Karel Vladimír HERAIN: Oldřich Blažiček. Topičův sborník XII. Praha 1925.

⁸⁰ Rudolf ROUČEK: úvod katalogu výstavy O. Blažička (Dům umění). Brno 1957; úvod katalogu souborné výstavy v rámci Výtvarného Hlinska. Hlinsko 1974.

⁸¹ František DVOŘÁK: úvod katalogu jubilejní souborné výstavy O. Blažička (SČVU, Obecní dům). Praha 1959.

⁸² J. KVĚT: úvod katalogu výstavy životního díla O. Blažička (SČVU, Obecní dům). Praha 1959.

⁸³ O. MACKOVÁ: K malířskému dílu O. Blažička, úvod katalogu souborné výstavy v rámci Výtvarného Hlinecka. Hlinsko 1972.

⁸⁴ Václav FORMÁNEK: úvod katalogu souborné výstavy O. Blažička. Galerie umění v Karlových Varech 1981 a Galerie výtvarného umění v Chebu 1982.

⁸⁵ N. BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ: úvod k výstavě O. Blažička k stému výročí narození. Západočeská galerie v Plzni 1986–1987, Středočeské galerie v Praze 1987, Horácká galerie v Novém Městě na Moravě 1987.

⁸⁶ J. KVĚT: Chrámový prostor v díle O. Blažička. Dílo XXXV, 1947.

⁸⁷ Tentýž: Vzpomínáme Oldřicha Blažička, Výtvarné umění IV. 1954, s. 250.

⁸⁸ J. ČADÍK: Prof. Oldřicha Blažička dílo malířské. Dílo 1938.

⁸⁹ Josef Richard MAREK: Oldřich Blažiček. Praha 1933.

⁹⁰ A. MATĚJČEK: Oldřich Blažiček. 1941.

z malířových záznamů, jak ale sám autor uvádí, jednalo se pouze o ty údaje, které sám Blažíček považoval za důležité. Roku 1947 připravil další text o O. Blažíčkovi Adolf Veselý.⁹¹ Po Blažíčkově úmrtí o něm v roce 1957 napsal jeho syn Oldřich Jakub Blažíček,⁹² který studoval dějiny umění u Antonína Matějčka, a Matějčkovu monografickou práci⁹³ svou publikací rozšířil. Blažíčkův syn se ve svém textu zaměřil na otcovo krajinářské dílo. Olga Macková vydala v rámci knižní řady Malá galerie vydavatelství Odeon monografii o Oldřichu Blažíčkovi doplněnou o výběr z literatury, souhrn životopisných údajů, ohlasů na výstavy a výběr korespondence.⁹⁴ Nejnověji se malířskému dílu Oldřicha Blažíčka a okolnostmi, které ovlivnily jeho tvorbu v dobovém kontextu, zabýval Petr Šolc ve své bakalářské diplomové práci z roku 2009.⁹⁵ Zaměřil se na krajinářskou tvorbu a její rozbor, dále na lokace, které malíř zachycoval. Práce je doplněna rozsáhlou bibliografií, obrazovou přílohou a fotografiemi pramenů z Blažíčkova osobního fondu v ANG v Praze.⁹⁶

---

⁹¹ Adolf VESELÝ: O. Blažíček. Brno 1947.

⁹² Oldřich Jakub BLAŽÍČEK: Oldřich Blažíček, malíř Vysočiny. Havlíčkův Brod 1957.

⁹³ Viz pozn. č. 90.

⁹⁴ Viz Kapitola 1. 4. 1.

⁹⁵ P. ŠOLC: Krajinářské dílo Oldřicha Blažíčka. Bakalářská diplomová práce. Filozofická fakulta. Seminář dějin umění. Masarykova univerzita v Brně 2009.

⁹⁶ Viz pozn. č. 60.

1. 5 Ladislav Jan Živný

1. 5. 1 Prameny

Korespondence F. Kavána L. J. Živnému je součástí Kavánova fondu v ANG a tvoří ji 56 dokumentů, které jsou originály odeslané mezi lety 1904 a 1936. Dokumenty z ANG jsou průběžně číslovány (č. 1–64), ale v této řadě celkem 8 čísel chybí, jejich celkový počet je tedy 56.

V osobním fondu F. Kavána v LA PNP je uložen soubor 63 strojopisných opisů korespondence F. Kavána L. J. Živnému z let 1904 až 1936, z čehož 56 strojopisů jsou opisy originálů z ANG. Porovnáním originálů v ANG a strojopisů v LA PNP vzniknul soubor, z něhož 56 dokumentů jsou originály, které doplňuje 7 strojopisů. Jedná se o 30 dopisů, 20 korespondenčních lístků, 11 pohlednic a 2 zálepky.

Pramenem k poznání vztahu L. J. Živného k F. Kavánovi je Živného text „Chvilé s Kavánem,“ který je součástí nevydaného sborníku vzpomínek, který se měl stát součástí monografie S. Klíra, a je uložený v osobním fondu malíře.⁹⁷ Živný ve vzpomínce využil již výše uvedené dopisy, jejichž opisy jsou součástí malířova fondu. Na základě úryvků ze vzájemné korespondence sestavil vyprávění, které sleduje vzájemné přátelství bibliografa a malíře od dob gymnaziálních studií po poslední dopis, který Živný od Kavána obdržel v roce 1936. Dopisy Živný zařadil do kontextu výstav, které pořádal, a pro které si přál získat malířovy obrazy. V textu Živný uvádí, že poprvé oslovil malíře v roce 1904 a poslední dopis od něj získal v roce 1936, z čehož vyplývá, že soubor dopisů z ANG, doplněný o opisy z LA PNP tvoří veškerou dochovanou korespondenci Kavána Živnému. Vycházím z faktu, že vzpomínka na Kavána vznikla na žádost Svatopluka Klíra, tedy až po Kavánově úmrtí. V předkládané edici ze vzpomínky vycházím, rozšiřuji úryvky dopisů, které Živný použil a odkazují na jejich současné uložení. Živný použitím daných částí dopisů zdůraznil Kavánův přínos umění, jejich rozšířením o delší úseky dopisů získáme více informací i o L. J. Živném, a tím dopisy lépe přibližují, v jakém duchu vzájemná korespondence probíhala.

Korespondence L. J. Živného dosud samostatně vydána nebyla, ale dopisy F. Kavána⁹⁸ citoval F. Kovárna v Kavánově monografii z roku 1941.⁹⁹

⁹⁷ Ladislav Jan ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, PNP, f. FK, kart. č. 8, Vzpomínky přátel, s. 26–33.

⁹⁸ Na s. 102 druhého vydání své monografie o F. Kavánovi z roku 1942 citoval dopis L. J. Živnému č. 45 a č. 55, které jsou součástí této edice.

⁹⁹ F. KOVÁRNA: František Kaván. Praha 1941, dotisk 1942.

1. 5. 2 Osobní fond L. J. Živného v LA PNP

Osobní fond Ladislava Jana Živného je uložen v LA PNP, je nezpracován a není přístupný pro nahlížení.¹⁰⁰ V soupisu osobních písemných pozůstalostí a rodinných archivů v České republice od Jarmily Hanzalové¹⁰¹ není tento fond uveden. Za účelem zjištění, zda se v Živného fondu v LA PNP nenachází případně další korespondence s F. Kavánem, mi byla na žádost pozůstalost knihovníka a bibliografa L. J. Živného zpřístupněna. Nezpracovaný fond je uložen ve čtyřech kartonech a částečně tematicky seřazen. Cílem této práce není zmíněný fond podrobně popsat, přináším alespoň jeho částečné shrnutí. Osobní doklady jsou ve fondu zastoupeny pouze Živného partem. Pramenem k poznání knihovnickova života je Živného rukopis vlastního životopisu, který dopsal pouze do roku 1902. Zastoupena je korespondence přijatá i odeslaná, ale jedná se o pouze o několik jednotlivin, další korespondence s F. Kavánem se ve fondu nenachází. Velkou část tvoří Živného rukopisy nebo části rukopisů odborných článků a textů a Živného překladů odborných knih i beletrie z angličtiny. Při bližším zkoumání jsem zjistila, že se jedná většinou o texty, které se vztahují k desetinnému třídění, bibliografické práci a zakládání a vedení veřejných knihoven. Vzhledem k tomu, že o těchto tématech Živný často publikoval, dá se předpokládat, že se nejedná o nevydané texty, ale konkrétnější informace přinese až podrobné zpracování tohoto fondu. Další část tvoří poměrně velké množství opisů různých knihovních vyhlášek a odborných textů, které si Živný pořizoval pro vlastní studijní potřebu. Téměř ve dvou celých kartonech jsou uloženy tiskopisy veřejných knihoven, které Živný navštěvoval při svých cestách po Anglii, které si od nich později nechal posílat. Jedná se o knihovní řády, katalogy, kartičky lístkového katalogu, ukázky čtenářských průkazů, propagační letáky, plakáty, ale i plány knihoven apod. Tyto materiály jsou doplněny bohatou fotodokumentací knihovních budov, prostor pro čtenáře, knihovních regálů či skladů. Fotografie jsou Živným popsány a většinou nalepeny na lístky tvořící původně patrně kartotéku. Zajímavou součástí fondu jsou také přepisy sumerských textů psané klínovým písmem. Živný se studiem tohoto písma a kultury poměrně intenzivně zabýval, ale v českém prostředí narážel na nedostatek studijních materiálů. Svůj zájem znovu obnovil při svých výpravách do Anglie a návštěvě Britského muzea a jeho knihovny, kde si pro svou potřebu opsal příslušné odborné texty. Celý fond doplňuje množství výstřižků týkajících se knihovnictví, částečně řazených a rozdělených do obálek.

---

¹⁰⁰ Archivní fondy a sbírky v České republice – databáze dostupná na webových stránkách Ministerstva vnitra České republiky. Online: <http://aplikace.mvcr.cz/archivni-fondy-cr/VysledkyHLEDANI.aspx?stranka=1&id=6300000202032#6300000202032> [cit. 8. 5. 2014].

¹⁰¹ J. HANZALOVÁ: Soupis osobních písemných pozůstalostí ...

1. 5. 3 Literatura

Historii českého knihovnictví od prvopočátků až do začátku druhé světové války shrnuje publikace Jiří Cejpeka a autorského kolektivu, která vyšla v roce 2008.¹⁰² Život a především dílo Ladislava Jan Živného zpracoval Ladislav Cejpek v kapitole Vývoj knihoven a knihovnictví v Československu v letech 1918–1938.¹⁰³ Zaměřil se na období počátků knihovnických teorií, knihovědy a celkovou situaci knihovnictví v nově vzniklém poválečném Československu. Působnost Živného je obsáhlým způsobem zhodnocena ve sborníku, věnovaném jeho oslavě šedesátých narozenin, který vydal Ústřední spolek československých knihovníků v roce 1935.¹⁰⁴ Založení Bibliografického ústavu v Praze a Živného aktivitám v této instituce se věnoval Jaromír Jedlička v roce 1959¹⁰⁵ a 1973.¹⁰⁶ Článek Jana Lidmily na internetových stránkách Knihovnictví a Informační služba informuje (KIVI), které provozuje Masarykova univerzita v Brně, shrnuje Živného život a dílo u příležitosti 130 let od jeho narození.¹⁰⁷ Nejnověji se osobností spisovatele a bibliografa zabývala Linka Skolková ve své bakalářské práci zaměřené na teorii a praxi věcného pořádání v Živného pojetí,¹⁰⁸ na jejím základě vypracovala také bibliografický soupis L. J. Živného.¹⁰⁹ Upozorňuje v něm na několik studentských prací, které byly o bibliografii zpracované v padesátých až osmdesátých letech minulého století.¹¹⁰ Shrnující informace o životě, tvorbě a bibliografii Živného podávají dobře utříděné informace internetové stránky Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové v sekci Slovníku českých knihovníků,¹¹¹ který vzniká ve spolupráci se Sdružením knihoven České republiky.¹¹²

¹⁰² Jiří CEJPEK – Jan ČINČERA – Ivan HLAVÁČEK – Pravoslav KNEIDL: Dějiny knihoven a knihovnictví. Praha 2008.

¹⁰³ Tamtéž, s. 181–237.

¹⁰⁴ Bohuslav KOUTNÍK: Sborník věnovaný oslavě L. J. Živného. Praha 1935.

¹⁰⁵ Jaromír JEDLIČKA: Založení Bibliografického ústavu a Národní knihovny. In Česká bibliografie, sv. 1. Praha 1959, s. 147–164.

¹⁰⁶ Tentýž: Ladislav Jan Živný a bibliografie. In Česká bibliografie, sv. 10. Praha 1973, s. 373–391.

¹⁰⁷ Jan LIDMILA: Ladislav Jan Živný. Dostupné online: <http://www.phil.muni.cz/kivi/clanky.php?cl=16> [cit. 26. 4. 2014].

¹⁰⁸ Linda SKOLKOVÁ: Teorie a praxe věcného pořádání v pojetí Ladislava Jana Živného. Bakalářská práce. Ústav informačních studií a knihovnictví. Praha 2005. Dostupné online: <http://www.skolkova.net/papers/zivnybc.pdf> [cit. 26. 4. 2014].

¹⁰⁹ L. SKOLKOVÁ: Teorie a praxe věcného pořádání v pojetí Ladislava Jana Živného: bibliografický soupis. Praha 2005. Dostupné online: <http://lin.skl.sweb.cz/reserse.pdf> [cit. 26. 4. 2014].

¹¹⁰ Dana BABOROVÁ: Zásluhy L. J. Živného o veřejné knihovnictví. Diplomová práce. Filozofická fakulta. Katedra knihovnictví. Univerzita Karlova v Praze 1957; Ludmila BURIÁNKOVÁ: Práce Ladislava Jana Živného pro české knihovnictví a jeho význam. Diplomová práce. Filozofická fakulta. Katedra vědeckých informací a knihovnictví. Univerzita Karlova v Praze 1977; Táž: Ladislav Jan Živný v českém knihovnictví a bibliografii. Rigorózní práce. Filozofická fakulta. Katedra vědeckých informací a knihovnictví. Univerzita Karlova v Praze 1980.

¹¹¹ Slovník českých knihovníků. Dostupné online: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/E--metodika/Regionalni-knihovnicko-osobnosti/Slovník-ceskych-knihovniku/Clanky/Zivny,-Ladislav-Jan.aspx> [cit. 27. 4. 2014].

¹¹² Sdružení knihoven České republiky. Internetové stránky: <http://sck.sdruk.cz/index> [cit. 27. 4. 2014].

1. 6 Internetové zdroje, poznámkový aparát

Při tvorbě poznámkového aparátu jsem v případě malířů, spisovatelů a dalších osobností vycházela ze slovníků výtvarných umělců¹¹³ a dále z obecných slovníků uvedených v seznamu literatury. Při zpracovávání jsem vycházela také z Informačního systému abART,¹¹⁴ který zpracovává a zpřístupňuje informace z oblasti kultury, z internetových stránek České bibliografické databáze,¹¹⁵ Slovníku české literatury po roce 1945,¹¹⁶ který zpracovává Ústav pro českou literaturu AV ČR, Slovníku českých knihovníků,¹¹⁷ připravovaným Ústavem pro českou literaturu AV ČR a Zachova Slovníku českých nakladatelství.¹¹⁸

---

¹¹³ P. TOMAN: Nový slovník československých výtvarných umělců. Ostrava 1993, 2000. Kolektiv autorů - A. HOROVÁ: Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Praha 1995; T. PETRASOVÁ – H. LORENZOVÁ: Dějiny českého výtvarného umění, díl III 1,2. Praha 2001.

¹¹⁴ Informační systém abART. Online: <http://abart-full.artarchiv.cz/> [cit. 16. 3. 2014].

¹¹⁵ Česká bibliografická databáze. Online: <http://www.cbdb.cz/> [cit. 20. 4. 2014].

¹¹⁶ Slovník české literatury po roce 1945. Online: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/> [8. 5. 2014].

¹¹⁷ Slovník českých knihovníků. Ústav pro českou literaturu AV ČR. Dostupné online: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/E--metodika/Regionalni-knihovnicke-osobnosti/Slovník-ceskych-knihovniku/Clanky/Zivny,-Ladislav-Jan.aspx> [cit. 27. 4. 2014].

¹¹⁸ A. ZACH: Slovník českých nakladatelství. Online: <http://www.slovník-nakladatelstvi.cz/> [cit. 29. 3. 2014].

2. Ediční poznámka

Předkládaná edice vypovídá o přátelství malíře Františka Kavána s nakladatelem a galeristou Františkem Topičem, malířem Oldřichem Blažičkem a knihovníkem a bibliografem Ladislavem Janem Živným. Přináší náhled do života malíře od konce studií na AVU v Praze až po závěr života, sleduje jeho plné tvůrčí nasazení, pozdější stáhnutí se z veřejnosti i opětovný návrat do výstavních síní a aktivnější zapojení do společenského života (1894–1941).

Zdrojem archivních dokumentů se stal osobní fond F. Kavána v LA PNP a ANG, dále osobní fond F. Topiče a O. Blažička v ANG. Předkládaná práce obsahuje celkem šest souborů korespondence se 104 dokumenty a sleduje vztah malíře s jeho přáteli od roku 1894 do roku 1941. Více jak polovinu tvoří korespondence F. Kavána L. J. Živnému (63 dokumentů). Tento soubor vzniknul vzájemným porovnáním originálů z ANG a jejich opisů v LA PNP (Kapitola 1. 5. 1). Zahrnuje 30 datovaných dopisů, 20 korespondenčních lístků, 11 pohlednic a 2 zálepky. Tento soubor je rozšířen o korespondenci F. Kavána O. Blažičkovi z osobního fondu O. Blažička v ANG (17 dokumentů), kterou tvoří 11 datovaných a jeden nedatovaný dopis, 3 pohlednice, 1 korespondenční lístek, 1 samostatná obálka, a korespondenci F. Kavána F. Topičovi z osobního fondu F. Topiče v ANG (21 dokumentů), která se skládá ze 14 datovaných a 5 nedatovaných dopisů a 2 zálepek. Jeden korespondenční lístek ve fondu O. Blažička je Blažičkův a je adresován F. Kavánovi. Tyto soubory rozšiřují jednotliviny od O. Blažička (2 datované dopisy) a F. Topiče (1 datovaný dopis) adresované F. Kavánovi, které jsou uloženy v Kavánově osobním fondu v LA PNP (Tabulka č. 1).

Tabulka č. 1

TYP DOKUMENTU	DATAČE	SOUBOR KORESPONDENCE					
		F. Topič (1894–1904)		O. Blažiček (1925–1941)		L. J. Živný (1904–1936)	
		ANG	LA PNP	ANG	LA PNP	ANG	LA PNP
Dopisy	Datované	14	1	11	2	24	6
	Bez datace	5	-	1	-	-	-
Pohlednice		-	-	3	-	11	-
Korespondenční lístek		-	-	1	-	19	1
Zálepka		2	-	-	-	2	-

Samostatná obálka	-	-	1	-	-	-
Celkem v souboru	21	1	17	2	56	7
	22		19		63	
Celkem	104					

Text práce je sestaven z úryvků jednotlivých dopisů, pohlednic, korespondenčních lístků a zálepek, které jsou prezentovány v tematických celcích uspořádaných v samostatných kapitolách.¹¹⁹ Před všemi úryvky a po nich následoval další text, který byl vypuštěn. Pro vytvoření lepší návaznosti textu jsem se rozhodla vypustit označení těchto částí pomocí hranatých závorek [...], které doporučuje Ivan Šťovíček a kolektiv ve svých pravidlech pro vydávání pramenů.¹²⁰ Konec a začátek úryvků vyznačuji uvozovkami „“ a jejich text kurzívou.

Každý úryvek je v poznámkovém aparátu opatřen údaji o původním dokumentu a odkazem na jeho úplné znění, které je součástí plnotextové edice v příloze (Příloha č. 1):¹²¹

- a) místo archivního uložení se zápisem citace v podobě: archiv, archivní fond, dále signatura nebo přírůstkové číslo a číslo dokumentu v plnotextové edici;
- b) typ dokumentu a specifikace psací látky, pokud není uvedeno jinak, jedná se o dopis psaný na nelinkovaném papíru, dále se v korespondenci vyskytuje dopisní papír F. Kavána, F. Topiče a O. Blažíčka:
  - a. „František Kaván, ak. malíř,“ dvojlist formátu 15,4 x 23,4 cm;
  - b. „František Kaván, ak. malíř, Libuň u Jičína 117,“ dvojlist formátu 15,2 x 23 cm;
  - c. „F. TOPIČ, Knihkupectví a nakladatelství, Librairie Francaise, Ústřední závod umělecký, V Praze, Ferdinandova tř. 9,“ dvojlist formátu: 14,6 x 23 cm;
  - d. „Oldřich Blažíček, Praha XIX,“ dvojlist formátu 17,8 x 23 cm;
dále pohlednice, korespondenční lístek, tzv. zálepka;
- c) rozměry v centimetrech ve tvaru šířka x výška, použité psací náčiní – pero, tužka, počet popsaných stran;
- d) datace, místo odeslání: pokud údaj není přímo součástí textu dokumentu, ale vychází ze sekundárních poznámek – poznámky adresáta, údaje poštovních razítek, jsou

¹¹⁹ Ivan ŠŤOVÍČEK A KOLEKTIV: Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů z 16.–20. století pro potřeby historiografie. Praha 2002, § 66, s. 72.

¹²⁰ I. ŠŤOVÍČEK A KOLEKTIV: Zásady vydávání ..., § 66 b), s. 72

¹²¹ Tamtéž, § 78 e), s. 82.

uvedeny v rovných závorkách / /, nejisté čtení vyznačuji hranatými závorkami [ ] a chybějící text [?];

- e) obálka, adresa: pokud byla obálka dochována, je uvedena transliterace adresy a údaje z poštovního razítka, stejně tak v případě pohlednic, korespondenčních lístků a tzv. zálepek, nejisté čtení vyznačuji hranatými závorkami [ ] a chybějící text [?].

Edičně zpracovaná korespondence v plném rozsahu je součástí příloh (Příloha č. 1). Záhlaví každého dopisu obsahuje shodné informace jako jednotlivé úryvky s výjimkou bodu d), kdy datace a místo odeslání předchází samotnému textu dokumentu a je sjednoceno vpravo nahoře.

V každém souboru jsou dokumenty samostatně číslovány a je zachováno jejich původní řazení, dokumenty jsem pro potřebu plnotextové edice opatřila vlevo nahoře novým průběžným číslováním (Tabulka č. 2), viz bod a). Původní uspořádání korespondence F. Kavána s F. Topičem a O. Blažičkem ve větší či menší míře respektuje chronologické řazení. Z korespondence F. Kavána L. J. Živnému je vytvořen nový soubor dokumentů, u kterých je uvedeno místo uložení v ANG i LA PNP, a jejichž pořadí vychází z řazení opisů v LA PNP, protože je soubor kompletnější a chronologicky uspořádán.

Tabulka č. 2

Soubor korespondence	Zkratka	Archivní uložení	Číslo dokumentu
F. Kaván – F. Topič	FK–FT	ANG	1–21
		LA PNP	1
F. Kaván – O. Blažiček	FK–OB	ANG	1–17
		LA PNP	1–2
F. Kaván – L. J. Živný	FK–LJŽ	ANG a LA PNP	1–63

Řazení kapitol a souborů dopisů v příloze, vyplývá z počtu jednotlivých dokumentů, které jsou jeho součástí a také z počtu let, po které si korespondenti dopisovali. F. Topič v Kavánově životě představuje přerod mladého studenta krajinářské školy v mladého malíře. S O. Blažičkem se Kaván seznámil již jako zralý krajinář s kolegou malířem, též krajinářem, s kterým mohl sdílet své zkušenosti a pohled na českou krajinu. Obě tato období překlenuje korespondence Kavána s L. J. Živným, dvou spolužáků spojených uměním, jejichž cesty se po

společném studiu vydaly různými směry, aby opět setkaly v době, kdy se oba intenzivně snažili naplnit svá osobní přání i vědecké ambice.

Edice je založena na originálech rukopisů napsaných v češtině a jejich správné čtení nepředstavuje složitý paleografický úkol. Korespondence byla psána převážně perem a černým inkoustem. V případě některých pohledů a korespondenčních lístků, výjimečně dopisů, použil F. Kaván tužku, stejně jako O. Blažíček na korespondenčním lístku adresovaném F. Kavánovi. Sedm dopisů F. Kavána L. J. Živnému z malířova fondu v LA PNP jsou strojopisné opisy originálů, které se nezachovaly nebo nejsou součástí korespondence F. Kavána s L. J. Živným v ANG. Kavánův rukopis je během období let 1894 až 1941 sledovaném v korespondenci téměř beze změny. Odlišnosti se objevují až v posledních letech života, kdy začíná být písmo větší a více roztáhnuté do šířky. Kaván patrně více tlačil na pero, jehož stopa je silnější. V plnotextové edici je členění textu zachováno dle originálu. V případě většího počtu stránek dopisů se jejich pořadí řídí původním číslováním stránek, pokud bylo uvedeno.

Pro přepis úryvků jednotlivých dokumentů jsem zvolila v souladu se zásadami vydávání novověkých pramenů¹²² metodu transkripce a přizpůsobila tak text současným jazykovým normám,¹²³ ale zároveň jsem se snažila zachovat co nejvíce charakteristických rysů Kavánovy češtiny. Cílem bylo provázat přechody mezi vlastními úryvky dopisů a doprovodným textem a usnadnit tak plynulost čtení. Z tohoto důvodu jsem odstranila v textové části ediční značky, a text upravila do současné podoby. Odstranila jsem zvýraznění slov, která Kaván vyznačoval podtržením. Pro vyjádření pocitů a gradace textu hojně využíval čárek, vykřičníků, otazníků, pomlček a závorek. Použití vykřičníků a otazníků jsem zachovala. Plynulost textu v nepřehledných případech jsem zajistila nahrazením pomlček čárkou, doplnila jsem chybějící závorky a interpunkci.

Při psaní Kaván pečlivě dodržoval použití zdvořilostních velkých písmen, např. Vás, Vaši, Si, Se, Jste. Používal je také v případě, kdy chtěl zdůraznit úctu k pisateli ve spojeních např. Přítel, Přátelství Vaše, pozdravy Vaší Rodině apod. Tato velká písmena jsem upravila podle současných norem (*Si* → *si*, *Se* → *se*, *Jste* → *jste*, *Přátelství Vaše* → *přátelství Vaše*, *pozdravy Vaší Rodině* → *pozdravy Vaší rodině*), ponechala jsem pouze velká písmena u slov Váš, Vaši apod. Velká počáteční písmena v korespondenci dodržoval v oslovení F. Topiče (*Vaše Blahorodí*) a O. Blažíčka (*Slovutný pane Professore*, *Slovutný drahý Příteli*, *Slovutný*

---

¹²² I. ŠTOVÍČEK A KOLEKTIV: Zásady vydávání ..., § 46 d), s. 51.

¹²³ Vladimír ŠAUR: Pravidla českého pravopisu s výkladem mluvnické. Praha 2004.

Mistře, vzácný příteli, drahý Předsedo náš), L. J. Živného oslovoval Velevážený příteli nebo Vážený příteli, v těchto případech jsem velká písmena ponechala.

Psaní příslovečných spřežek jsem upravila podle současných pravidel (např. *z dola* → *zdola*, *ssebou* → *s sebou*, *napodzím* → *na podzim*, *v brzku* → *vbrzku*). Ve shodě se současným pravopisem jsem některá slova rozdělila (*vysocevážená* → *vysoce vážená*, *dvěstě* → *dvě stě*). Odstranila jsem zdvojená slova (*vylezu vylezu* → *vylezu*).¹²⁴ Zdvojené souhlásky jsem zjednodušila všude tam, kde se nevyslovují (*adressu* → *adresu*, *passpart* → *paspart*, *kollegy* → *kolegy*).¹²⁵ Podle současných pravidel jsem upravila slova jako *hoemerrhoidy* → *hemeroidy*, dále psaní písmen s a z (*nervózu* → *nervózu*, *příspůsobí* → *přízpůsobí*, *exposici* → *expozici*) koncovky sloves (*nemoh* → *nemohl*) a případné chyby pisatele (*zdrželivi* → *zdrženlivi*). Cizojazyčné části textů se vyskytují pouze v případě dopisu č. 62 – Gott erhalte¹²⁶ a dopisu č. 13 – Schnée frères.¹²⁷ Pro vyjádření hodnoty, množství či časových údajů Kaván používal arabských číslic nebo údaj zapsal slovně. V některých případech oba případy zkombinoval (*k 75. ce* → *k pětasedmdesátce*). Správné přečtení číselných údajů nečiní žádný zásadní problém, a proto jsem údaje žádným způsobem neupravovala.

Rozhodla jsem se zachovat také neupravenou variantu Kavánovy češtiny, a proto jsem jako jednu z příloh práce zařadila plnotextovou edici všech zpracovaných dokumentů, kdy jsem zvolila pro jejich zpřístupnění stejně jako ve své bakalářské práci¹²⁸ metodu transliterace. Díky transliteraci vynikne osobitost Kavánova jazyka ovlivněná podkrkonošským nářečím a klasickým gymnaziálním vzděláním doprovázeným studiem cizích jazyků.¹²⁹ Kaván byl již na gymnáziu literárně tvůrčí, psal básně a později i předkládal z ruštiny.¹³⁰ Jeho úroveň vyjadřovacích schopností a znalosti jazyka byla vysoká, ale při hodnocení se vzhledem k používání nářečí nelze spoléhat na pravidla pravopisu, která platila během jeho života.¹³¹ Zachováním plného textu jednotlivých dokumentů, v kterých jsem neprovedla žádné dodatečné editorské zásahy, se může naplno projevit Kavánova osobnost i jeho okamžité psychické rozpoložení mnohdy ovlivněné zdravotním stavem. Malíř své emoce v textu vyjádřil pomocí častého použití interpunkčních znamének, v některých

¹²⁴ I. ŠTOVÍČEK A KOLEKTIV: *Zásady vydávání ...*, § 48 h), s. 54.

¹²⁵ Tamtéž, § 50 a), s. 56.

¹²⁶ „Bůh chraň,“ ANG, f. FK, č. 4; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001134 (č. 62). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na strana 1–3, datace: /23. 7. 1904/, místo odeslání: /Železnice/. Obálka: Slovník Pán, pan Ladislav Živný, učitel měšť. škol atd. atd., t. č. Lukavec u Bělohradu láz. (posláno poštou do Hořic). Razítko: Železnice

¹²⁷ Značka akvarelového laku, ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 13. List formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /14. 12. 1896/, místo odeslání: Vysoké Mýto.

¹²⁸ E. CHARVÁTOVÁ: *František Kaván v pramenech...*, s. 29–30.

¹²⁹ M. ZACHAŘ: ...2009, s. 102.

¹³⁰ Poudačky / L. N. Tolstoj: nářečím z nad Jilemnic přeložil Kavánů František. Praha, Josef Pelcl 1902.

¹³¹ I. ŠTOVÍČEK A KOLEKTIV: *Zásady vydávání ...*, § 50, s. 55.

případech důsledně, jindy naopak nahodile. Slova, která považoval za důležitá, vyznačoval podtržením, které jsem v plnotextové edici zachovala. Využíval hojně čárek, teček, pomlček a závorek, členil jimi text a upřesňoval informace. Mnohdy zůstaly závorky i samotné věty neukončené, tyto případy se nejvíce objevují v obdobích Kavánovy velké fyzické i psychické únavy, kdy se obtížněji soustředil. Mohou být také důsledkem náhodné malířovy roztržitosti.

Způsob podobného zpřístupnění Kavánovy korespondence se spisovatelem Karlem Václavem Raisem¹³² shledali vhodným v roce 1949¹³³ Marie Míšková-Raisová¹³⁴ se Štěpánem Ježem,¹³⁵ kdy si byli vědomi „hojnosti materiálu slohově i jazykově zajímavého“,“¹³⁶ které malířovy dopisy obsahovaly. Metodu transliterace pro edici pramenů vzniklých po roce 1500¹³⁷ pro svou edici dopisů Josefa Mánesa zvolili v roce 1998 také Jindřich a Miroslav Angerovi.¹³⁸

Datace a místo odeslání, pokud je uvedeno, je sjednoceno vpravo nahoře před vlastním textem dopisů ve tvaru den, měsíc, rok. Místo odeslání následuje po vročení. Kaván své dopisy sám datoval velmi zřídka, dodatečnou dataci jsem provedla na základě rukopisných poznámek adresátů a údajů z poštovních razítek, v tom případě jsou napsány v rovných závorkách //.¹³⁹

Podtržení v textu zachovávám tak, jak jej použil autor, stejně tak kulaté závorky ( ). Interlineární a marginální poznámky vyznačuji pomocí složených závorek { }, autorské přepisy a škrty pomocí lomených závorek < >.¹⁴⁰ Nečitelný a chybějící text vyznačuji pomocí [...] a nejisté čtení pomocí [?].

Své dopisy F. Topičovi Kaván podepisoval nejčastěji *F. Kaván, Fr. Kaván, Franta Kaván, František Kaván*. Na některé dopisy O. Blažíčkovi připojoval pozdravy od své manželky a sestry – *František Kaván s chotí a sestrou*. L. J. Živnému se podepisoval i samostatným křestním jménem, občas připojoval zkratku příjmení – *Franta, Franta K.* Pohlednice a korespondenční lístky zakončoval svými iniciály *F. K, F. K*. Pozici podpisu jsem sjednotila vlevo na samostatné řádce dopisu následující hned za jeho textem.

¹³² Karel Václav Rais (1859–1926), pedagog, básník a spisovatel, ve své tvorbě se zaměřil na ztvárnění Podkrkonošského regionu.

¹³³ M. MÍŠKOVÁ-RAISOVÁ: *Dopisy Fr. Kavána K. V. Raisovi*. Praha 1949.

¹³⁴ Marie Míšková-Raisová (1883–1968), učitelka, spisovatelka, dcera spisovatele Karla Václava Raise, Kavánova přítel.

¹³⁵ PhDr. Štěpán Jež (1885–1970), výtvarný a literární kritik, překladatel, galerista v Praze.

¹³⁶ M. MÍŠKOVÁ-RAISOVÁ: *Dopisy Fr. Kavána K. V. Raisovi*. Praha 1949, s. 49 – Poznámka k dopisům od Štěpána Ježe.

¹³⁷ I. ŠTOVÍČEK A KOLEKTIV: *Zásady vydávání ...*, § 46 c), d), s. 50–51.

¹³⁸ Jindřich ANGER – Miroslav ANGER: *Josef Mánes. Dopisy. Fontes historiae artium*, svazek V. Praha 1998, s. 27–28.

¹³⁹ I. ŠTOVÍČEK A KOLEKTIV: *Zásady vydávání ...*, § 46 b), s. 50.

¹⁴⁰ Tamtéž, § 46 b), s. 50.

V některých případech připojoval místo svého současného pobytu – *Fr. Kaván baráčník, t. č. Víchovská Lhota, F. Kaván ve Vítanově, F. Kaván t. č. Vítanov u Hlinska v Čechách, F. Kaván t. č. Libuň č. 17, pošta v místě*. Na závěr dopisů vždy připojoval slova úcty a díky (*povždy v úctě srdečné oddaný, v hluboké úctě oddaný, povždy nejoddanější, s díky mnohými povždy v úctě srdečné oddaný*), která zdůrazňovala, jak moc si adresátů vážil. Po podpisu v některých případech následují další věty dopisu nebo jeho datace a místo odeslání.

Své obrazy Kaván označoval *karton, celokarton, škráb, aquarell, hedvábí, ten malý, ten velký, oleják, mazba, kšeftovní mazba, plátýnko* či *vobrázek*. Mezi další slova, která používal, patří *rozbředlina, strakatina, olípané, zouplna, všickni, nevypsitelně, přeskvost, žabařina, svrabařina, nejubožší, psina, hnáty, nastrachali se, chumelice, auředlní, Velkonoce, pstruhačina* či *obrazová taxa*. Kavánův jazyk charakterizují spojení typu „*sedrané objektivy kvalitě dne*“, „*vylezu na tu strakatinu, myslím si, že něco z toho udělat možno, ale když se přinese domů, zůstává jen svinstvo černobílé*“, „*odprašuje se jen, co nejvíc na krku*“ či „*mnohé dozvuky musím dosud odblizovat*.“

L. J. Živný si na dopisy od F. Kavána připisoval vlastnoruční poznámky, které vyznačují rovnými závorkami / / a upozorňují na ně v poznámkovém aparátu. Specifikují blíže např. jména osob nebo názvy knih a také data, kdy mu byly malířovy dopisy doručeny. V případě dopisu č. 2¹⁴¹ F. Kavána O. Blažíčkovi byla využita i obálka, na kterou patrně O. Blažíček připsal seznam výstav.

Text práce je vybaven jednotným poznámkovým aparátem označeným arabskými číslicemi, který sdružuje věcné a textové poznámky.¹⁴² Poznámkový aparát je vypracován i zvlášť pro každý dokument plnotextové edice v příloze (Příloha č. 1). Součástí je také jmenný a místní rejstřík, který v rámci hlavního textu odkazuje na čísla jeho stránek. Podchycuje jména, která se vyskytují v textu práce a vlastních edičně zpracovaných dokumentech, s výjimkou autorů, jejichž bibliografické údaje jsem citovala. V uvozovkách jsem uvedla hesla („*doktor*“, „*schovanka*“, „*votrok hradecký nahodilý*“), která mohou být v budoucnu na základě dalších pramenů, které jsem v této práci nevyužila, dodatečně identifikována. V případě plnotextové edice v příloze odkazuje rejstřík na čísla dopisů a soubory korespondence, jejichž jsou součástí. Rejstříky doplňuje seznam použitých zkratk. Zkratky nebyly rozepisovány, v případě nejednoznačné identifikace jsou rozvedeny v poznámkovém aparátu.

¹⁴¹ ANG, f. OB, 8/7, č. 2. Dvojlist formátu 14,5 x 19,6 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: 7. 1. 1936, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovník Mistr, akad. malíř Oldřich Blažíček, profesor České techniky atd atd, Praha XIX Pod Hanspaulkou. Razítko: 9. 1. 1936, Libuň.

¹⁴² Forma citací použitých v edici vychází ze zásad vypracovaných redakcí Českého časopisu historického, které byly použity v knižnici Korespondence T. G. Masaryka (Masarykův ústav a AV ČR).

Edičně zpracovaná korespondence je zaměřena na osobu malíře Františka Kavána, nakladatele a galeristy F. Topiče, malíře O. Blažíčka a knihovníka a bibliografa L. J. Živného. Jména jednotlivých korespondentů zkracuji ve formě F. Kaván, F. Topič, O. Blažíček a L. J. Živný, v některých případech uvádím pouze jejich příjmení.

2. 1 Svatopluk Klír

František Kaván a jeho osobní fond v LA PNP v Praze je úzce spjat s osobou editora a vydavatele Svatopluka Klíra. Svatopluk Klír se narodil 26. září 1896 v Kladně, kde jeho otec, Josef Klír,¹⁴³ působil jako portrétista a krajinář. Absolvoval vyšší reálku v Kladně, kde jej výrazně ovlivnil profesor kreslení Stanislav Kulháněk.¹⁴⁴ Vystudoval uměleckoprůmyslovou školu v Praze, byl žákem Emanuela Dítěte,¹⁴⁵ Arnošta Hofbauera,¹⁴⁶ Jakuba Schikanedera,¹⁴⁷ Vratislava Brunnera¹⁴⁸ a Františka Kysely.¹⁴⁹ Studoval soukromě grafiku u Františka Koblihy¹⁵⁰ a Alfonse Muchy¹⁵¹.¹⁵² Po ukončení studií působil jako učitel kreslení v Kladně a v Litomyšli. Od roku 1941 byl profesorem na Státní grafické škole v Praze.¹⁵³ Zabýval se výzdobami soukromých i veřejných budov. Například Bratrské revírní pokladny v Kladně nebo vily Ferdinanda Heidlera v Praze.

Vydal grafické cykly: „Pražská nokturna“, „Vzpomínky z Alp“, „Plodná země“ mimo řadu jednotlivých listů, dřevorytů i litografií. Po založení nakladatelství Aventinum v roce 1919 spolupracoval s Otakarem Štorchem-Mariem,¹⁵⁴ významným propagátorem moderního umění, pro něhož upravoval tituly, např. Básnické spisy Otokara Fischera,¹⁵⁵ spisy Růženy Jesenské.¹⁵⁶ Klírovu tvorbu pro Aventinum shrnuje J. M. Augusta v článku pro Rozpravy Aventina z 1926.¹⁵⁷

Od roku 1927 do roku 1948 vydával bibliofilskou edici Zodiak. Svým přátelům, kterými byli E. Filla,¹⁵⁸ J. Konůpek,¹⁵⁹ K. V. Mašek¹⁶⁰ a další, dával příležitost k literárním a výtvarným projevům. Současně těmito publikacemi, které sám upravoval, esteticky

¹⁴³ Josef Klír (1860–1916), český krajinář a portrétista.

¹⁴⁴ Jaroslav Kulháněk (1885–1970), český pedagog, malíř, grafik a typograf, tvůrce ex libris, navrhoval šperky a módní doplňky, autor pedagogických statí z oblasti výtvarné výchovy a deskriptivní geometrie pro střední školy.

¹⁴⁵ Emanuel Dítě (1862–1944), český malíř a pedagog na Uměleckoprůmyslové škole v Praze.

¹⁴⁶ Arnošt Hofbauer (1869–1944), český grafik, malíř, kreslíř a pedagog.

¹⁴⁷ Jakub Schikaneder (1855–1924), malíř, představitel českého realismu často ztvárňující pražské motivy profesor na AVU na v Praze.

¹⁴⁸ Vratislav Brunner (1886–1928), český malíř, ilustrátor, karikaturista, typograf a pedagog.

¹⁴⁹ František Kysela (1881–1941), český pedagog, typograf, malíř, designér a grafik.

¹⁵⁰ František Kobliha (1878–1962), český ilustrátor, grafik, typograf a kurátor.

¹⁵¹ Alfons Mucha (1860–1939), český malíř, ilustrátor a grafik, absolvent akademie v Mnichově a Paříži, vrcholný představitel české secese.

¹⁵² Evžen ŠNAJDROVÁ: Svatopluk Klír a jeho Zodiak. Muzejní a vlastivědná práce, 1994, roč. 32, č. 1, s. 52.

¹⁵³ P. TOMAN: Nový slovník československých výtvarných autorů. Praha 1947, s. 496.

¹⁵⁴ Otakar Štorch-Marien (1897–1974), český nakladatel a básník, provozovatel nakladatelství Aventinum.

¹⁵⁵ Otokar Fischer (1883–1938), český literární historik a profesor germanistiky na UK v Praze.

¹⁵⁶ Růžena Jesenská (1863–1940), česká překladatelka, redaktora, básnířka a dramatička.

¹⁵⁷ J. M. AUGUSTA: Svatopluk Klír in Rozpravy Aventina, roč. 1, č. 7, 1926, s. 87–88.

¹⁵⁸ Emil Filla (1882–1953), český malíř, sochař, grafik, představitel českého kubismu.

¹⁵⁹ Jan Konůpek (1883–1950), český grafik, malíř a rytec.

¹⁶⁰ Karel Vítězslav Mašek (1865–1927), český architekt, malíř a pedagog, absolvent AVU a akademie v Mnichově. Jeden z předních představitelů české secese, na přelomu století působil v Paříži.

ovlivňoval čtenáře. Edice se vyznačovala velkým formátem, grafické úpravy byly jednoduché a výzdoba obálek spočívala v ornamentálních prvcích, abstraktních nebo v jednoduchých symbolech. V této edici vyšly např. „Slezské písně“ Petra Bezruče¹⁶¹ s dřevoryty Ferdinanda Duši¹⁶² nebo „Boží převozník“ Jiřího Karáska ze Lvovic¹⁶³ s dřevoryty Františka Koblihy,¹⁶⁴ výtisky byly číslovány a vycházely v malých nákladem.¹⁶⁵ Mimo edici vydal „Dopisy Karla Hlaváčka Marii Balounové.“ Karel Hlaváček¹⁶⁶ patřil ke Klírovým oblíbeným autorům, patrně to mělo souvislost i s tím, že Marie Balounová byla Klírova teta s Hlaváčkova snoubenka.¹⁶⁷

Svatopluk Klír se s Kavánem setkal poprvé v roce 1931 při návštěvě Českého ráje a začal přemýšlet, jak jeho tvorbu a životní osudy předložit veřejnosti v souborné publikaci, svou vzpomínku zachytil ve sborníku k výročí osmdesáti let od malířova narození.¹⁶⁸ Od roku 1937 sledoval se zvláštním zájmem životní, básnickou a výtvarnou práci Františka Kavána, a chystal čtyřsvazkovou soubornou monografii týkající se jak literárního, tak malířského díla. Plánoval, aby jednotlivé díly vyšly v knižní edici Zodiak. První dva plánované díly jsou úplné, včetně naznačené grafické úpravy pro tisk. První díl s názvem Literární odkaz Františka Kavána obsahuje básně, studie a umělcovu zповěď, úvodní studii k tomuto svazku napsal Miloslav Novotný.¹⁶⁹ Druhý svazek s názvem O Františku Kavánovi uspořádal Svatoopluk Klír ze vzpomínek Kavánových přátel. Třetí část se měla týkat soupisu malířského díla s úvodní studií Jana Květa.¹⁷⁰ Poslední čtvrtý svazek měl obsahovat korespondenci umělce s úvodní studií Miloslava Novotného.¹⁷¹ Nyní se oba kompletní svazky i materiály pro dokončení zbylých dvou svazků nachází v písemné pozůstalosti Svatoopluka Klíra, která je součástí fondu František Kaván v LA PNP.¹⁷²

Hanuš Klein ve svém článku pro Zpravodaj Českomoravské vysočiny v roce 1944 popsal návštěvu vydavatelství Zodiak a přípravné práci k vydání „Čtvero knih o mistru Kavánovi.“ Klein vylíčil Klírovu systematickou práci při sbírání informací o umělci, osobních

¹⁶¹ Petr Bezruč (1867–1958), český básník a prozaik.

¹⁶² Ferdinand Duša (1888–1958), český malíř a grafik.

¹⁶³ Jiří Karásek ze Lvovic (1871–1951), vlastním jménem Josef Karásek, představitel české dekadence, básník, dramatik a literární kritik.

¹⁶⁴ František Kobliha (1878–1962), viz pozn. č. 150.

¹⁶⁵ Petr NAGY: Ve znamení krásných knih in Půlnoční expres, listy pro odvrácenou tvář umění, č. VII, 2008, s. 7–8. Online: http://media.wix.com/ugd/609552_8b4d5e3876094dcf52a884a1a5248415.pdf [cit. 9. 5. 2014].

¹⁶⁶ Karel Hlaváček (1874–1898), český výtvarník a básník, představitel dekadence a symbolismu.

¹⁶⁷ E. ŠNAJDROVÁ: Svatoopluk Klír a jeho Zodiak ..., s. 51.

¹⁶⁸ Svatoopluk Klír: „Cestou za Kavánem“ in „František Kaván, boží člověk v Českém ráji.“ Sborníček k jubilejnímu roku 1946. Lomnice nad Popelkou 1946, s. 12–13.

¹⁶⁹ Miloslav Novotný (1894–1966), viz pozn. č. 17.

¹⁷⁰ Jan Květ (1896–1965), český historik umění.

¹⁷¹ Miloslav Novotný (1894–1966), viz pozn. č. 17.

¹⁷² P. Chalupa: František Kaván ...

fotografiích, přípravě soupisu a dokumentaci jeho díla, zdůrazňuje editorovu rozsáhlou korespondenci, kdy zodpověděl přes tři tisíce dopisů týkajících se jakýchkoliv informací ohledně F. Kavána. Informuje, že o knihu byl projeven velký zájem, měla vyjít v omezeném nákladu, a bylo potřeba si výtisk předem u S. Klíra zamluvit.¹⁷³ Chystaná monografie a soupisová práce Kavánových obrazů byla představena také v roce 1947 v článku Jaroslava a Karly Cermanových. Autoři upozorňovali na vznikající soupis malířových děl a možnost přihlásit do něj obrazy, které vlastnily rodiny v Podkrkonoší a širším okolí. Připomínají i Klírův zájem na nalezení Kavánova obrazu představujícího Krista, který měl vlastnit někdo v oblasti Vysokého nad Jizerou.¹⁷⁴ K realizace monografie sice nedošlo, ale díky Klírově neúnavné a velmi pečlivé práci je dnes Kavánův čtrnácti kartonový fond v LA PNP tak rozsáhlý a přehledně uspořádaný.

Po roce 1948 se Klír dostal do těžké finanční situace, protože mnohé knihy edice Zodiak nebylo možné distribuovat a ty rozpracované dokončit. V 50. letech splácel Svatopluk Klír dluhy tiskárnám za nevydané tisky, čímž se jeho možnosti ještě zhoršily. Zemřel 28. prosince roku 1959 v Praze.

---

¹⁷³ Hanuš Klein: Čtvero knih o mistru Kavánovi. Zpravodaj Českomoravské vysočiny, 24. 6. 1944. PNP, f. FK, kart. č. 10 – Výstřižky.

¹⁷⁴ Karla a Jaroslav Cermanovi: Klírova práce k poznání díla malíře Franty Kavána. „Beseda“, Semily, 1. 10. 1947. PNP, f. FK, kart. č. 10 – Výstřižky.

3. František Kaván

Životními osudy českého malíře, krajináře a básníka Františka Kavána¹⁷⁵ jsem se zabývala ve své bakalářské práci.¹⁷⁶ Zde shrnuji základní údaje, při jejichž sestavení jsem vycházela z monografie Michaela Zachaře z roku 2009.¹⁷⁷

František Kaván se narodil 10. srpna roku 1866 ve Vichovské Lhotě u Jilemnice a zemřel 16. prosince roku 1941 v Libuni. Studoval na Akademii výtvarných umění v krajinářské třídě profesora Julia Mařáka, kde byl považován za nejnadanějšího studenta. Nevyužil možnosti zahraničního stipendia a celý život zasvětil oslavě Krkonoš, Českého ráje a Českomoravské vysočiny pomocí štětce a plátna – oblastem, které mu byly nejbližší. Během svého života se účastnil mnoha výstav, přijímal zakázky a obrazy prodával. Zejména od roku 1928, kdy se podruhé oženil, se začal opět více zapojovat do veřejného života a došel uznání v široké veřejnosti, obzvláště v dobách okupace.

Na podzim roku 1895 se seznámil v Praze se slečnou Helenou Váňovou,¹⁷⁸ s níž se 20. srpna 1896 oženil.¹⁷⁹ Ve víru událostí se precitlivělý, rozboleštněný básník spěchal ukrýt do ústraní, kde by našel ztracený klid. Na podzim se již se ženou usazuje v Bojanově u Chrudimi. Rozhodnul se pro mírnější krajinu Jičínska a v dubnu 1900 opustil dosavadní bydliště ve Vranové. Čtyři léta v Železnici u Jičína (1900–1904) patřila v Kavánově životě lidsky i umělecky k nejšťastnějším. Vedl spokojený život a maloval s chutí, ale kdysi probuzené nálady a stavy nebral na lehkou váhu. V malování jsou za tím definitivní tečkou místní hřbitovní motivy, ale v mysli nálady přetrvávaly dál. Kaván se pomalu uzavřel a umlčel. Nespornou úlohu zde sehrál vliv Lva Nikolajeviče Tolstého, kterého malíř nejen horlivě četl, ale dokonce přeložil jeho pohádky do podkrkonošského nářečí.¹⁸⁰ Nenápadný odchod z veřejného života měl i sociální nádech. Udržoval výstavní činnost, zúčastňoval se přehlídek Krasoumné jednoty v Rudolfinu a obeslal mánesáckou přehlídku českého umění. Velký soubor měl v roce 1903 na druhé umělecké výstavě v Pardubicích, kde hodně obrazů také prodal a v roce 1904 se účastnil krajinské výstavy v Hořicích. Kavánovi si tak ušetřili na vlastní domek, protože dosud žili v podnájmu. Malíř toužil po místě na kopci u řeky, aby měl

---

¹⁷⁵ V textu jméno Františka Kavána vzhledem k jeho častému výskytu zkracuji nebo používám pouze jeho příjmení.

¹⁷⁶ E. CHARVÁTOVÁ: František Kaván v pramenech, s. 14–28.

¹⁷⁷ M. ZACHAŘ: ...2009.

¹⁷⁸ Helena Kavánová, rozená Váňová (10. srpen 1863 Lebeny u sv. Mikuláše v Uhrách - 9. červenec 1926 Polička). Za Františka se provdala 20. srpna roku 1896, prožili spolu třicet let a v roce 1926 Helena zemřela na selhání srdce. To bylo důsledkem dlouholetých vleklých zdravotních problémů, které umocnily povodně na řece Chrudimce ve Svobodných Hamrech, kde Kavánovi bydleli.

¹⁷⁹ C. M. METELKA: Životní zpověď..., s. 49.

¹⁸⁰ Poudačky / L. N. Tolstoj: nářečím z nad Jilemnice přeložil Kavánů František. Praha, Josef Pelcl 1902.

rozhled, mohl chytat ryby, s dostatkem světla, aby mohl malovat i doma, a hlavně co nejvíce v ústraní, aby ho nikdo nerušil. V červenci roku 1904 proto manželé opustili Železnici a usadili se ve Vítanově na Hlinsku. Odchodem na Českomoravskou vysočinu začíná jeho dlouhé odloučení od společenského a veřejného života. Splňuje se mu jeho dávná touha – žít a malovat nerušeně v klidu a pohodě, nebýt nikým výjimečným, jen jedním z venkovanů, jedním z tisíců. Svým odchodem na venkov ztratil Kaván již dávno své prvenství mezi Mařákovci, přestal obesílat výstavy, styky omezil na několik málo přátel. Během několika let se jeho jméno vytratilo z povědomí kulturní veřejnosti a význam umělcův se zapomněl. Deštivé jaro roku 1906 přimělo Kavána k dalšímu stěhování. Od podzimu zakotvil v Nové Vsi u Lomnice nad Popelkou, odsud často vyjížděl do vzdálenějšího okolí. Léto 1907 strávil v přátelské společnosti Bohuslava Dvořáka¹⁸¹ v Levínské Olešnici a zajížděl domů do Víchovské Lhoty, kde namaloval i otce s bratrem při práci. Dál pokračuje v malování zimních obrázků. V roce 1908 přistupuje i k větším plátnům dekorativnější povahy. Přestal postupně obesílat pražské výstavy, v regionech se jich ale účastnil (Jičín 1906). V Lomnici nad Popelkou podnikli jeho příznivci výstavu téměř devadesáti obrazů, z nichž se prodala čtvrtina, a finanční úspěch byl pro Kavána nezanedbatelný. Malebně nezajímavá Nová Ves bez typických horských zim ho přivedla k myšlence vrátit se zpět na Vysočinu do Vítanova, i do stejné chalupy. S manželkou Helenou zde zakotvili na třináct let, což se příznivě odrazilo na kvalitě malování. Zde se pustil mistr do usilovné práce, převažují opět zimní náměty, které vynikají absolutním mistrovstvím.

Válečná léta Kavána nesmírně vyrušila. V Krkonoších musel zastat v hospodářství bratra,¹⁸² kterého povolali do armády, a postarat se o matku a sestru. Sám byl ušetřen odchodu, ale vnitřně nesl válku těžce. Kvůli nedostatku barev a plátna nemohl moc malovat, obrázky, které měl v zásobě, nyní musely hradit služby a živobytí. Po skončení války a vyhlášení republiky namaloval několik dvoumetrových pláten, v nichž se projevuje ještě skutečná fyzická mohoucnost i ryzí malířský duch. Působivé zimní motivy byly vykoupeny náročnou prací v plenéru, často při krutých mrazech. Vytvořil si proto šikovný zimní pultík, zavěšený přes rameno, který se dal rychle rozložit i složit, aby se zbytečně nezdržoval a mohl se přizpůsobit počasí. Bohuslav Dvořák¹⁸³ tomuto zařízení říkal šelmosmrt. Takto a s batohem býval Kaván často viděn v přírodě domorodci i turisty, před nimiž zdaleka utíkal. Ve snaze

---

¹⁸¹ Bohuslav „Bařka“ Dvořák (1867–1951), malíř a ilustrátor, studoval na AVU u Julia Mařáka, Kavánův spolužák a přítel.

¹⁸² Jan Kaván (1876–1935), bratr malíře Františka Kavána, staral se o hospodářství ve Víchovské Lhotě u Jilemnice, v Krkonoších. V roce 1915 byl odveden do války, a Kaván převzal starost o hospodářství. Po Janově smrti podporoval jeho děti, které u něj střídavě i bydlely.

¹⁸³ Bohuslav „Bařka“ Dvořák (1867–1951), viz pozn. č. 181.

pomoci nemocné ženě a v důvěře, že se jí bude jinde dařit lépe, se rozhodl přestěhovat zpátky do mírného a vlidného okolí Jičína. Zakotvili v Libuni u Železnice, kam malíř začal opět chodit na známá místa pro motivy, častěji se objevují Trosky ve všech denních i ročních dobách. Malování mu zde ale nešlo od ruky a očekávané uzdravení manželky se rovněž nedostavovalo, naopak došlo k výraznému zhoršení. Helena vzpomínala na Vysočinu, kde byli vyhlášeni doktoři, Kavána též přitahovala svými zimami. Po úspěšné výstavě svých děl v Hlinsku se rozhodli k návratu. Tentokrát se usadili ve Svobodných Hamrech, kde bydleli u řeky Chrudimky, která se často rozvodňovala. Při jedné povodni v roce 1926 se Helena Kavánová nachladila a zemřela. Kaván úporně bez oddechu maloval, aby přehlušil nápor vzpomínek. Ve Svobodných Hamrech dokázal trpělivě stát a malovat po celé hodiny venku na mrazu, ve sněhu, v krátkém kožichu, chráněn proti omrznutí nohou jen dřeváky, v nichž stál ve vysokých botách, a povříslý otočenými kolem nohou. Někdy mu prý i tuhly barvy nebo musel malovat levačkou, aby pravou ruku mohl strčit do kapsy. Roku 1929 dvěma zimními obrazy uzavřel druhou velkou periodu své tvorby. Umělcovy šedesáté narozeniny prošly bez větší pozornosti a oslav, ani sám malíř netušil, že již pětadesátka proběhne za ohromného zájmu veřejnosti a jeho jméno se stane doslova objevem roku.

V roce 1928 se seznámil s vdovou po malíři Janu Šírovi¹⁸⁴ Pavlou, které pomáhal uspořádat Šírovu pozůstalost. Navázali spolu přátelství, z něhož vzešel v květnu 1930 sňatek. Následujících jedenáct let prožil Kaván po boku Pavly.¹⁸⁵ Přestěhoval se zpátky do Libuně, kde zakoupil vilku s ateliérem, a tvořil až do své smrti v prosinci roku 1941. Období od Kavánova druhého sňatku do závěru jeho života jsem zpracovala ve své bakalářské práci.¹⁸⁶

---

¹⁸⁴ Jan Šír (1868–1928), akademický malíř, Pirnerův žák, profesor na dívčí škole „Vesna“ v Pardubicích, bratranec profesora Jakuba Obrovského, první manžel Pavly Kavánové-Šírové, Kavánův spolužák z malířské akademie.

¹⁸⁵ Období mezi lety 1928 a 1941 jsem zpracovala ve své bakalářské práci viz E. CHARVÁTOVÁ: František Kaván v pramenech...

¹⁸⁶ E. CHARVÁTOVÁ: František Kaván v pramenech ...

4. František Topič

František Topič¹⁸⁷ se narodil 20. listopadu 1858 ve Chvalíně, v části obce Nové Dvory u Roudnice nad Labem, v rodině sedláka. Jako pomocník u kupce v Lounech vychodil reálku, poslední třídu v Ústí nad Labem německou, bez nejmenší předběžné znalosti němčiny, podobně poté pokračoval na obchodní akademii v Praze a stal se účetním.¹⁸⁸ Přispíval pod pseudonymem Fr. Chvalínský¹⁸⁹ do Českých novin a zajímal se o sociální a vzdělávací problémy mládeže. Jeho články zaujaly vydavatele deníku České noviny Františka Šimáčka¹⁹⁰ a zaměstnal ve svém závodu – Knihkupectví F. Šimáčka, Ferdinandova třída¹⁹¹ č. 9 v Praze. Mladý Topič se tam seznámil s Šimáčkovou neteří Terezií Šulcovou, která u Šimáčků bydlela a pracovala. Získala dobré základy ke knihkupecké profesi od první ženy Františka Šimáčka Ludmily, která byla propagátorka samostatnosti žen v povolání, překladatelka a podnikatelka prvního obchodu se šicími stroji v Čechách.¹⁹²

František Topič a Terezie se rozhodli vzít a F. Šimáček¹⁹³ oběma pořídil z Tereziina věna knihkupecký krám podle návrhů architekta Jana Zeyera¹⁹⁴ a opatřil pro něj na své jméno knihkupeckou koncesi, pod názvem „knihkupectví F. Šimáčka.“

Ferdinandova třída, kde sídlil Topičův knihkupecký krám, se po znovuotevření Národního divadla v roce 1883 postupně stávala společenským centrem Prahy. Vytvářela českou protiváhu k převážně německé ulici Na Příkopě.¹⁹⁵ Na Ferdinandově třídě, v jedné budově,¹⁹⁶ vybudoval knihkupectví, nakladatelství, umělecký salon i reprezentační byt, kde se manželé usadili.

---

¹⁸⁷ V textu jméno Františka Topiče vzhledem k častému výskytu zkracuji nebo používám pouze jeho příjmení.

¹⁸⁸ M. BLEKASTAD-TOPIČOVÁ: *Bestia Triumphans* ...

¹⁸⁹ František Topič se narodil ve Chvalíně, který je součástí obce Nové Dvory.

¹⁹⁰ František Šimáček (1834–1885), český nakladatel a novinář, majitel Knihkupectví F. Šimáčka na tehdejší Ferdinandově třídě v Praze. Šimáčkova neteř Terezie se stala manželkou Františka Topiče.

¹⁹¹ Dnešní Národní třída v Praze.

¹⁹² G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: *Topičův dům*..., s. 5.

¹⁹³ František Šimáček (1834–1885), viz pozn. č. 190.

¹⁹⁴ Jan Zeyer (1847–1903), český architekt, kreslíř, stavitel a publicista. Působil a tvořil v Praze a přechodně také v Roudnici nad Labem, poblíže kterého je Chvalín, odkud pocházel F. Topič. Byl bratrem spisovatele Julia Zeyera.

¹⁹⁵ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: *Topičův dům*..., s. 5.

¹⁹⁶ Ferdinandova třída č. 9, dnes Národní třída č. 7 v Praze.

4. 1 Topičovo knihkupectví a nakladatelství

Nakladatelskou činnost zahájil Topič v roce 1884 prvním svazkem Sebraných spisů Václava Beneše Třebízského vydaných v levné unifikované obálce s kresbou od Adolfa Liebschera.¹⁹⁷ V roce 1885 neočekávaně zemřel František Šimáček.¹⁹⁸ Topič získal jeho koncesi na své jméno a v roce 1886 poprvé vydal pod svým jménem díla Karla Havlíčka Borovského a Jana Nerudy.¹⁹⁹ V téže roce s ním začal spolupracovat ilustrátor Viktor Oliva,²⁰⁰ s nímž je spojena nejvýraznější podoba Topičových knih. Oliva pro Topiče vytvářel litografické plakáty, které zvaly k návštěvě Topičova Salonu, a staly se ve své době známé po celé Evropě.²⁰¹ Později spolupracoval také s Jaroslavem Bendou,²⁰² Josefem Wenigem²⁰³ a Cyrilem Boudou.²⁰⁴ Humoristický časopis Švanda dudák Ignáta Herrmanna²⁰⁵ převzal Topič do svého nákladu v roce 1887 a s Herrmannem přišel okruh autorů a výtvarníků, kteří do dlouhou dobu tvořili základní autorský okruh Topičova nakladatelství.²⁰⁶

Topič rozšířil svou koncesi o obchod s uměleckými výrobky a hudebninami. Hudebniny později ze sortimentu vypustil, ale v roce 1894 otevřel tzv. Topičův salon.²⁰⁷

Koncem 80. let 19. století se Topičovo knihkupectví a nakladatelství rychle dostalo mezi nejvýznamnější pražské nakladatelské domy. Topičův závod byl vybudován na soudobé české poezii a próze a na výpravných uměleckých publikacích, které odrážely národní hodnoty. S tímto souvisí program uměleckého oddělení, které prodávalo autorské kopie i reprodukce populárních děl českého soudobého umění.²⁰⁸ V roce 1894 Topič připojuje v podobném duchu vedený tzv. Topičův salon vybudovaný v nádvoří nakladatelského domu podle návrhu Jana Zeyera.²⁰⁹ Knihkupectví pečlivě budovalo cizojazyčný sortiment s výraznou orientací na francouzskou literaturu. Tradiční produkce knihkupectví orientovaná na české autory a zároveň otevřenost světu v knihkupeckém sortimentu byly základním

---

¹⁹⁷ Adolf Liebscher (1857–1919), ilustrátor, malíř, člen významné pražské umělecké rodiny.

¹⁹⁸ František Šimáček (1834–1885), viz pozn. č. 190.

¹⁹⁹ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 5.

²⁰⁰ Viktor Oliva (1861–1928), portrétista, ilustrátor, grafik, redaktor, absolvent AVU v Praze u Františka Sequense, pracoval pro nakladatelství Jan Otto a jako ilustrátor pro Františka Topiče. Stal se jeho spolupracovníkem a výtvarným poradcem závodu, navrhoval plakáty a knižní vazby.

²⁰¹ Spoluprací Viktora Olivy a Františka Topič vzniknul plakát na Světovou výstavu v roce 1900 v Paříži, na kterém elegantní Pařížanka vítá Česku ve venkovském kroji, v dané době velmi oblíbený a rozšířený.

²⁰² Jaroslav Benda (1882–1970), pedagog, grafik, malíř, typograf, ilustrátor, redaktor, mozaikář, zlatník, kurátor.

²⁰³ Josef Wenig (1885–1939), malíř, scénograf, ilustrátor.

²⁰⁴ Cyril Bouda (1901–1984), typograf, malíř, grafik, ilustrátor, pedagog.

²⁰⁵ Ignát Herrmann (1854–1935), český spisovatel, redaktor a humorista. Proslul fejetony, povídkami a romány z pražského prostředí. V roce 1882 založil humoristický časopis Švanda dudák, s kterým v roce 1887 přešel pod nakladatelství F. Topiče, s kterým zahájil dlouholetou spolupráci. Od roku 1885 byl redaktorem Národních listů.

²⁰⁶ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 5.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 6.

²⁰⁸ Tamtéž, s. 6.

²⁰⁹ Jan Zeyer (1847–1903), viz pozn. č. 194.

charakteristickým rysem Topičova závodu do přelomu 19. a 20. století. Knihy byly cenově dostupné a umělecky velmi dobře zpracované. František Topič a jeho závod zaujal v průběhu let nezaměnitelnou pozici v trojhvězdi velkých pražských firem Otto²¹⁰ – Topič – Vilímek²¹¹ a jako jediný ze zmíněných domů měl galerii - Salon. V roce 1899 spoluzaložil Českou grafickou unii.²¹²

Topičovi v roce 1913 firmu přeměnili na veřejnou obchodní společnost tvořenou Františkem Topičem, jeho ženou Terezií a synem Jaroslavem.

Nově vzniklou Československou republiku nakladatel podpořil velkým peněžním obnosem, jeho manželka věnovala i většinu svých šperků. Tento vstřícný krok byl pro Topičovi zklamáním, protože berní úřad nařídil revizi účtárny podniku, aby ověřil, jestli se nejedná o ulité peníze. Revize našla vše v pořádku, ale celá situace byla pro Topičovi urážkou, kterou těžko nesli.²¹³

Firma prosperovala až do 30. let, kdy na ni začal doléhat opadající zájem o národní program, tvořící základ nakladatelství. Světová hospodářská krize a náhlá smrt Topičova syna Jaroslava v březnu roku 1936 byla impulzem k radikální změně. Sedmasedmdesátiletý František Topič zůstal jediným majitelem firmy.²¹⁴ Po smrti syna Jaroslava se Topič rozhodnul v roce 1936 prodat dům na Národní třídě i firemní název majiteli brněnské Lidové knihtiskárny Jaroslavu Stránskému,²¹⁵ který do něj přenesl deník Lidové noviny a nakladatelství Fr. Borový.²¹⁶ František Topič zemřel 29. března roku 1941 v Praze.

Publikace a další texty věnující se otázce knižní produkce, plakátové, divadelní a výstavní činnosti Topičova salonu jsou uvedeny v kapitole 1. 3.

---

²¹⁰ Jan Otto (1841-1916), český nakladatel a tiskař. Mezi nejznámější počiny Ottova nakladatelství patří Ottův slovník naučný (27 dílů vzniklých mezi lety 1888 a 1908). Mezi časopisy vyniká Zlatá Praha.

²¹¹ Josef Richard Vilímek (1835-1911), žurnalista, redaktor a tiskař. Mezi hlavní zájmy Vilímkova nakladatelství patřilo vydávání Humoristických listů, časopisu Obrazy života a časopisu Malý čtenář.

²¹² G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 6 a 33.

²¹³ M. BLEKASTAD-TOPIČOVÁ: Bestia Triumphans...

²¹⁴ Manželka F. Topiče Terezie zemřela v roce 1924.

²¹⁵ Jaroslav Stránský (1884–1973), syn Adolfa Stránského, zakladatele Lidových novin, československý prvorepublikový i poválečný politik, novinář a právník.

²¹⁶ Nakladatelství Fr. Borový Jaroslav Stránský převzal od brněnského nakladatele Františka Borového v roce 1928 a v roce 1936 podnik převedl do Prahy, kde od Františka Topiče odkoupil dům na Národní třídě a celý závod Topičovo vydavatelství, i se salonem.

4. 2 Osobnost Františka Topiče

Na vlastenectví a protiněmeckou tendenci Topičova krámu poukazoval i nápis v češtině, francouzštině, polštině a ruštině, ale ne v němčině. Při pozdějším zaměření na cizojazyčnou literaturu se Topič zaměřil na francouzskou literaturu. Přestože mezi jeho přátele patřil Karel Kramář a JUDr. Přemysl Šámal byl jeho advokátem, nikdy nevystupoval politicko-stranicky. Propagoval českou literaturu a kulturu. Vážil si každého, kdo usiloval o dobro.²¹⁷

Topič si zakládal na spolehlivém a pracovitém personálu, který většinou sám vyučil. Hleděl především na poctivost, zájem, pracovitost a slušné chování. Byl přísný k sobě i jiným, ale měl pro své zaměstnance lidské porozumění. Snažil se pomáhat nemajetným k vzdělanosti a duchovnímu vývoji a tím i k vyšší kvalitě a smyslu jejich práce i života.²¹⁸

Topič přicházel ráno do knihkupectví první a odcházel poslední. Pracoval v malé postranní místnosti, otevřené do prodejny, přístupný každému. Mnoho toho nenamluvil, ale nic mu neušlo. Dovedl pochválit i ukázat, často sám obsluhoval, kdy bylo zapotřebí. Personál tvořil u Topičů soudržnou rodinu, mnozí zůstali po celý život. Bral se ohled na jejich mínění i rodinné poměry, což tehdy nebývalo zvykem.²¹⁹

Knihkupec Leoš Karel Žižka ve svých pamětech na F. Topiče vzpomíná jako na černovlasého a černovouseho člověka, nemluvného a vždy zasmušilé tváře. V pozdějším věku nosil na očích skřípec.²²⁰ Topiče jeho přátelé škádli tím, že se měl podobat Janu Husovi z Brožíkova obrazu,²²¹ což přijímal s úsměvem.²²²

---

²¹⁷ M. BLEKASTAD-TOPIČOVÁ: *Bestia Triumphans...*

²¹⁸ Tamtéž.

²¹⁹ Tamtéž.

²²⁰ L. K. ŽIŽKA: *Paměti a osudy...*, s. 364.

²²¹ Tj. Václav Brožík: *Mistr Jan Hus před Kostnickým koncilem* (1883).

²²² L. K. ŽIŽKA: *Paměti a osudy...*, s. 209.

4. 3 Topičův salon

Topičův salon byl nejdéle působící soukromou galerií v Praze. S několika přestávkami existoval od podzimu roku 1894 až do přelomu let 1949 a 1950, kdy byl změněn na Výstavní síň Československého spisovatele.

V roce 1886 Topič rozšířil svou koncesi o obchod s uměleckými výrobky a hudebninami. Od hudebnin později ustoupil, ale program uměleckého oddělení předjímal vlastní Topičův salon. Vzniknul tak „Ústřední závod umělecký“ nabízející autorské kopie i reprodukce populárních děl českého soudobého umění.²²³

Reklama v periodiku, které Topičovo nakladatelství vydávalo za účelem propagace svých knih a dalšího zboží (Oznamovatel knihkupectví F. Topiče v Praze), vycházela pravidelně reklama s textem:

*„Obrazy českých umělců. Přátele umění upozorňujeme na svůj nově zřízený Ústřední závod umělecký ve zvláštních rozsáhlých místnostech vedle našeho závodu knihkupeckého (Ferdinandova třída číslo 9.), kde stále vystaveny jsou ku prodeji v mírných cenách a u velikém výběru původní obrazy a sochy českých umělců. Naskytuje se tudíž mimořádná příležitost každému, kdo opatřiti si miní buď k výzdobě své domácnosti aneb za dar k různým příležitostem nějaké dílo umělecké, vybrati si z naší bohaté kolekce, v níž zastoupeni jsou pracemi svými naši nejpřednější umělci, a opatřiti si tak dílo v pravdě umělecky cenné za ceny poměrně nízké. Ústřední závod umělecký jest otevřen po celý den (od 8 hodin ráno do 7 ½ hod. večer), v neděli a ve svátek dopoledne, a jest každému interesentu vstup volný. ... opatřuje též malby podobizen od umělců osvědčených, z nichž každý svým jménem již ručí za skutečné umělecké dílo. Rovněž nabízíme své prostřednictví v případech, de se jedná o různé zakázky, spadající v obor výtvarných umění.“*²²⁴

Historie salonu lze rozdělit do čtyř etap, které se odlišují vždy novým umístěním salonu v rámci Topičova závodu.²²⁵

4. 3. 1 První salon

První salon zřídil F. Topič v původním sídle svého podniku na Ferdinandově třídě č. 9 v přízemí nádvorní přístavby se skleněnou střechou navržené Janem Zeyerem.²²⁶ Tato výstavní síň byla veřejnosti otevřena po pět sezón (říjen 1894 – květen 1899) a pražskému

²²³ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 5; V. KORDASOVÁ: Trojhvězdi... Brno 2008, s. 26.

²²⁴ Oznamovatel knihkupectví F. Topiče v Praze, č. 22, prosinec 1899.

²²⁵ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 37.

²²⁶ Jan Zeyer, viz pozn. č. 194.

obyvatelstvu poskytovala stálý kontakt se současným uměním. Ve své době neměla srovnatelnou domácí konkurenci.

Přidružení soukromé galerie k nakladatelství a knihkupectví, předurčené nejen obdobnými zájmy, ale i společnou koncesí, mělo v Praze jistou tradici, reprezentovanou nakladatelem a obchodníkem s obrazy Mikulášem Lehmannem²²⁷, který již na začátku 70. let zpřístupnil „stálou výstavu“ na Ferdinandově třídě, a nakladatelem Aloisem Wiesnerem,²²⁸ jehož galerii, činnou v letech 1887-1889 na Senovážném náměstí, usměrňoval výtvarný kritik a historik Karel Boromejský Mádl.²²⁹

Topič měl podstatně příznivější ekonomické zázemí v hospodárně vedené firmě a překonával své předchůdce razantnějším podnikatelským duchem. Poutal pozornost publika reklamními kampaněmi, kde se výrazně uplatnily umělecké plakáty od spolupracovníka a výtvarného poradce Viktora Olivy.²³⁰ Vstupné stálo dvacet krejcarů, jednoduchý katalog²³¹ většinou pouze se seznamem děl, informacemi o autorech, případně vysvětlení výtvarných kompozic děl, byl ke koupi za pět krejcarů.²³²

Na přípravě výstavního programu se spolu s F. Topičem a V. Olivou²³³ podíleli bratři Terezie Topičové – Čeněk²³⁴ a Antonín Šulcové.²³⁵ Výstavy se vyznačovaly tematickou a kvalitativní pestrostí. Zahraniční umění střídalo domácí, individuální výstavy se střídaly s kolektivními. Ze zahraničních autorů převládalo zaměření na středoevropské autory s orientací na Mnichov a Berlín, odkud na výstavy přiváželi práce německých i slovanských, zejména polských, malířů. Ve snaze zaujmout veřejnost vycházelo vedení salonu vstříc oblíbenosti návštěvníků v dílech výjimečných monumentálních formátů s poutavým námětem.²³⁶

Topič ve svém salonu představoval často autory, kteří vzbuzovali v zahraničí senzaci.²³⁷ Důležitým počinem byla Výstava grafického umění v listopadu roku 1896, včetně děl

²²⁷ Mikuláš Lehmann (1824/1827–1906), galerista, knihkupec a obchodník s obrazy v Praze.

²²⁸ Alois Wiesner (1852–1924), papírník, knihtiskař, galerista a nakladatel v Praze.

²²⁹ Karel Boromejský Mádl (1859–1932), historik umění, přední výtvarný a divadelní kritik 90. let 19. století, profesor na UMPRUM v Praze.

²³⁰ Viktor Oliva (1861-1928), viz pozn. č. 200.

²³¹ Na obálce katalogu se používala Topičova nakladatelská značka, k níž v roce 1897 přibýlo označení Viktora Olivy v podobě populárního motivu Múzy s Athénou jako ochránčyní umění (k bustě ženy s vavřínem ve vlasech bylo připojeno malířské náčiní a slova a had jako Athéniny atributy).

²³² G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 37.

²³³ Viktor Oliva (1861-1928), viz pozn. č. 200.

²³⁴ Čeněk Šulc, bratr Antonína Šulce a Topičovy manželky Terezie Šulcové. Bratři Šulcovi se spolu s Viktorem Olivou podíleli na programu Topičova salonu.

²³⁵ Antonín Šulc, bratra Čenka Šulce a Topičovy manželky Terezie Šulcové. Bratři Šulcovi se spolu s Viktorem Olivou podíleli na programu Topičova salonu.

²³⁶ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 37.

²³⁷ Vystavovaným autorům a konkrétním dílům se věnuje Lenka BYDŽOVSKÁ v kapitole Topičův salon. In: G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 37-44.

Heinricha Vogelera²³⁸ nebo Henry Toulouse-Lautreca,²³⁹ která si získala uznání mladé generace návštěvníků i umělců. Předznamenala jednu z budoucích oblastí zájmu Topičova domu.²⁴⁰

Z počtu pětaticeti výstav, uspořádaných v prvním Topičově saloně, mělo mírnou převahu české umění, které v salonu získalo prostor k veřejnému vystoupení. Výstavní síň byla otevřena celému spektru domácího výtvarného umění, od konzervativního až po modernu. Proběhly tu čtyři výstavy Umělecké besedy, v roce 1895 Jarní výstava českých umělců, které se zúčastnili představitelé generace Národního divadla (např. František Ženíšek,²⁴¹ Václav Brožík,²⁴² Bohuslav Schnirch²⁴³), tak mladší autoři (Viktor Oliva,²⁴⁴ Joža Úprka,²⁴⁵ Karel Vítězslav Mašek,²⁴⁶ Ludvík Kuba,²⁴⁷ Zdenka Braunerová,²⁴⁸ Jaroslav Věšín,²⁴⁹ Jaroslav Špillar²⁵⁰). Mnozí z nich vystavovali u Topiče i samostatně.²⁵¹

Mimořádně důležité byly pro Topičův salon vztahy se spolkem Mánes (S.V.U. Mánes),²⁵² který sdružoval výtvarnou generaci 90. let. Spolek uspořádal v salonu v roce 1895 posmrtnou výstavu předčasně zemřelého Myslbekova žáka Františka Hoška. Prostřednictvím Topičova knihkupectví spolek nakupoval řadu zahraničních publikací. Roku 1897 se disponent Topičovy firmy Čeněk Šulc²⁵³ stal přispívajícím členem Mánesa, od roku 1898 se

²³⁸ Heinrich Vogeler (1872–1942), německý malíř, grafik, designér a architekt.

²³⁹ Henry de Toulouse-Lautrec (1864–1901), jeden z nejvýznamnějších francouzských malířů konce 19. století, představitel impresionismu.

²⁴⁰ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 38.

²⁴¹ František Ženíšek (1849–1916), český malíř, kreslíř, vystudoval AVU, kde později sám učil. Řadí se k umělcům „generace českého Národního divadla.“

²⁴² Václav Brožík (1851–1901), český malíř, absolvent AVU v Praze, kde později působil, a výtvarné akademie v Drážďanech a Mnichově. Řadí se k umělcům „generace českého Národního divadla.“

²⁴³ Bohuslav Schnirch (1845–1901), český sochař, absolvent výtvarné akademie ve Vídni a Mnichově, předseda výtvarného odboru Umělecké besedy a jeden z nejvýznamnějších sochařů „generace českého Národního divadla.“

²⁴⁴ Viktor Oliva (1861–1928), viz pozn. č. 200.

²⁴⁵ Joža Úprka (1861–1940), moravský malíř a grafik. Jeho dílo dokumentuje folklór jižní Moravy konce 19. a počátku 20. století.

²⁴⁶ Karel Vítězslav Mašek (1865–1927), viz pozn. č. 160.

²⁴⁷ Ludvík Kuba (1863–1956), český malíř, pedagog, hudebník a národopisec. Studoval na AVU u Maxmiliána Pirnera, později v Paříži a Mnichově, představitel českého impresionismu.

²⁴⁸ Zdenka Braunerová (1858–1934), malířka, grafická, designérka, absolvovala soukromou malířskou školu Amálie Mánesové, posléze působila v Paříži.

²⁴⁹ Jaroslav Věšín (1859–1915), český malíř, absolvent AVU v Praze a akademie v Mnichově, ve své tvorbě se soustředil na jihoslovanské motivy.

²⁵⁰ Jaroslav Špillar (1869–1917), český malíř, historicky a národopisně orientovaný, malíř, absolvent AVU v Praze.

²⁵¹ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 38.

²⁵² Spolek výtvarných umělců Mánes (S.V.U. Mánes), založen v roce 1887, se soustředil ve své činnosti na diskuzi o umění, pořádal přednášky o českém i evropském umění, vydával umělecké publikace a časopisy „Volné směry“ a „Styl“. Dále pořádal výstavy a přivážel do Prahy ve velké míře také zahraniční umění. První výstava (díla malíře Mikoláše Alše) se uskutečnila v roce 1896 v Topičově salonu. Činnost spolku byla zakázána v letech 1949 až 1989. Po obnovení spolku v roce 1990 pokračuje v činnosti dodnes. F. Kaván byl členem od roku 1897.

²⁵³ Čeněk Šulc, viz pozn. č. 234.

k němu připojil i František Topič.²⁵⁴ V témže roce v saloně proběhly dvě členské výstavy. Topič měl hradit všechny náklady, tj. plakáty, inzerce, osvětlení atd., ale připadnul mu výtěžek ze vstupného. Spolek si navrhnul plakát k výstavě, výtvarníci dohlíželi na volbu dekorativních látek, které také obstaral Topič. Celkový vzhled výstavy vytvářel Spolek – sjednotili podlahu rohoží z kokosového pletiva, pod skleněný strop zavěsili závěs tlumící světlo, stěny potáhli tónovanou látkou a prosadili si rozvěšení obrazů pouze ve dvou řadách a při stěnách. Uměřená instalace v tehdejší Praze působila jinak a nově. Na výstavě se prezentovali přední představitelé Mánesa²⁵⁵ – Antonín Slavíček,²⁵⁶ Antonín Hudeček,²⁵⁷ Jan Preisler²⁵⁸ a další, obrazy zde vystavovali i méně známí členové. Spolku Mánes připadlo 5% z prodeje, zakoupeny byly pouze dvě práce v celkové ceně 200 zlatých.²⁵⁹

Finanční neúspěch umělce neodradil od uspořádání rychle následující výstavy v listopadu téhož roku. Úpravy výstavního prostoru se ujal jeden z architektů spolku, Alois Dryák²⁶⁰.²⁶¹ Miloš Jiránek²⁶² popsal výstavní prostor pro Volné směry. „*Stěny byly nově potaženy jutou natřenou šedozeleným tónem, jež nahoře uzavřeny vlysem V. Županského,*²⁶³ *hořejší část Salonu oddělena obloukem, jenž doplněn siluetou vavřínových stromků, drapérováním hořejší místnosti docílena zdánlivě větší hloubka. Takto pořízena nutná dekorace celku, která různost děl má spojovat v nerušený, klidný celkový dojem, a ne se hlučně hlásit na úkor vystavených děl.*“²⁶⁴ K. B. Mádl²⁶⁵ napsal o atmosféře prostoru: „*Jste spíše v úpravném salonu, domácí vybrané galerii muže dobrého vkusu, nežli ve veřejné výstavě, množstvím množství se dovolávající.*“²⁶⁶ Topičův salon průběžně pořádal individuální výstavy různých českých autorů – Mikoláše Alše,²⁶⁷ Viktora Olivy,²⁶⁸ K. V. Maška,²⁶⁹ Joži Úprky,²⁷⁰ Jaroslava Špillar,²⁷¹ Alfonsa Mucha,²⁷² Luděka Marolda²⁷³.²⁷⁴

²⁵⁴ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 38.

²⁵⁵ Tj. S.V.U. Mánes, viz pozn. č. 252.

²⁵⁶ Antonín Slavíček (1870–1910), český malíř, absolvent krajinářské třídy profesora Julia Mařáka na AVU v Praze, spolužák Františka Kavána, představitel českého impresionismu.

²⁵⁷ Antonín Hudeček (1872–1942), český malíř, absolvent AVU v Praze u Maxmiliána Pirnera a Václava Brožíka, další studia podniknul v Mnichově, představitel české secese a krajinomalby.

²⁵⁸ Jan Preisler (1872–1918), český malíř, grafik a ilustrátor, absolvent Plnotextová edice korespondence v Praze u Františka Ženíška, typický představitel české secese.

²⁵⁹ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 39.

²⁶⁰ Alois Dryák (1872–1932), český architekt, absolvent akademie ve Vídni.

²⁶¹ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 39.

²⁶² Miloš Jiránek (1875–1911), český malíř, spisovatel a redaktor, jedna z vůdčích osobností generace českého moderního umění.

²⁶³ Tj. Vladimír Županský (1869–1928), grafik, malíř a dekoratista.

²⁶⁴ Miloš Jiránek pro Volné směry č. 3, 1898-1899, s. 60.

²⁶⁵ K. B. Mádl (1859–1932), viz pozn. č. 229.

²⁶⁶ K. B. Mádl pro Umění včera a dnes č. 2. Praha 1908, s. 19.

²⁶⁷ Mikoláš Aleš (1852–1913), český malíř, absolvent AVU v Praze, představitel „generace českého Národního divadla.“

²⁶⁸ Viktor Oliva (1861–1928), viz pozn. č. 200.

4. 3. 2 Druhý salon

V květnu roku 1899 se první Topičův salon uzavřel. Odborná i laická veřejnost se k této události vyjadřovala jako o velké škodě a litovala jeho zániku. Topič svou výstavní činnost obnovil na začátku září roku 1906 po přestěhování svého závodu do sousedního domu na Ferdinandově třídě č. 11 (dnes Národní č. 9), přestavěného Osvaldem Polívkou.²⁷⁵ Nový salon s vlastním vstupem z boční chodby se nacházel v přízemí, v zadní části za knihkupectvím. Měl opět prosklenou střechu a zvýšenou podlahu. Otevřel se I. výstavou výtvarného umění pořádanou komitétem pro uměleckou výchovu mládeže, které se účastnilo 20 českých autorů. Instalace výstavy a prezentování obrazů, včetně plakátů a katalogů respektovaly nové zvyklosti, které v Praze šířil spolek Mánes.²⁷⁶ Druhý Topičův salon působil necelých pět sezón, od září roku 1906 do března roku 1911, a uspořádal 47 výstav, kde převládalo domácí umění nad zahraničním. Topič zachoval charakteristický rys salonu, a to střídání cenných uměleckých kolekcí s průměrnými, tradiční umění s novými směry. Salon prezentoval inspirační zdroje a umělecké obory, které se objevily na přelomu století, např. japonské umění, užité umění a především grafiku. Evropskou grafiku Topič představil už ve svém prvním salonu, ve druhém se zaměřil na českou produkci.²⁷⁷

Topičova salonu využívaly také umělecké spolky a skupiny různého ražení – od tradicionalistické Jednoty umělců výtvarných²⁷⁸ po tzv. Divoké, mezi jejichž představiteli vynikal Josef Váchal.²⁷⁹ Výstava skupiny Osma²⁸⁰ na první jednání v Topičově salonu neproběhla, dostala ale prostor v roce 1908, a vzbudila v salonu velký rozruch. Podle Lenky Bydžovské vpuštění Osmy do Topičova salonu neznamenal, že by jeho vedení bylo zvlášť nakloněné nejnovějším experimentům, ale svědčilo to o liberálnosti, s kterou šla ruku v ruce touha upoutat pozornost, i třeba v negativním slova smyslu. Svědčí o tom aféra Boronali, která na začátku roku 1911 rozčeřila společenský život v Praze. Topič vystavil ve své výloze obraz, který vzbudil v předchozím roce rozruch v Paříži. Jednalo se o plátno, které za

---

²⁶⁹ Karel Vítězslav Mašek (1865–1927), viz pozn. č. 60.

²⁷⁰ Joža Úprka (1861–1940), viz pozn. č. 245.

²⁷¹ Jaroslav Špillar (1869–1917), viz pozn. č. 250.

²⁷² Alfons Mucha (1860–1939), viz pozn. č. 151.

²⁷³ Luděk Marold (1865–1898), český malíř, ilustrátor a grafik, absolvent AVU v Praze, akademie v Mnichově a Paříži, představitel české figurální malby.

²⁷⁴ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 39.

²⁷⁵ Osvald Polívka (1859–1931), urbanista, architekt a kreslíř, absolvent architektury na ČVUT v Praze.

²⁷⁶ Tj. S.V.U. Mánes, viz pozn. č. 252.

²⁷⁷ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 40.

²⁷⁸ Jednota umělců výtvarných (JUV), viz pozn. č. 13.

²⁷⁹ Josef Váchal (1884–1969), český malíř, řezbář, ilustrátor, grafik, filozof, typograf, básník, spisovatel, kreslíř, představitel české expresionismu.

²⁸⁰ Skupina Osma, volné tvůrčí sdružení založené roku 1907, sdružující představitele české moderní malby. Její název se odvíjí od počtu osmi zakládajících členů-

přítomnosti notáře „dokončil“ osel štětcem přivázaným k ocasu. Obraz byl v Paříži vystaven v Salonu Nezávislých, kde mohl za určený obnos vystavovat každý. Po zahájení pařížského salonu byl podvod zveřejněn s cílem zesměšnit avantgardní snahy. Představení tohoto díla v Praze vzbudilo reakce u veřejnosti i tisku, pro Topiče šlo především o reklamní tah.²⁸¹

Topičův podnik se obracel k co nejširšímu obecenstvu. Jednoznačně se to odráželo v Ústředním závodě uměleckém, který Topič připojil ke své knihkupecké a nakladatelské činnosti. Závod se zabýval nejprve prodejem originálů, brzy rozšířil nabídku o reprodukce, adjustované ve stylových rámech, a o odlitky soch. Topič získal reprodukční práva na zmenšeniny a kopie Myslbekových²⁸² děl, dále děl od Marolda,²⁸³ Muchy,²⁸⁴ Pirnera,²⁸⁵ Maxe,²⁸⁶ Brožíka,²⁸⁷ Ženíška,²⁸⁸ Engelmüllera,²⁸⁹ Švabinského,²⁹⁰ Kloučka,²⁹¹ Suchardy²⁹² apod.²⁹³

Topič si sám vytvářel také uměleckou sbírku, která byla projevem vkusu i obchodního ducha. Pohotově reagoval na příležitosti, které nabízely výstavy v jeho salonu, např. výstava Beneše Knüpfera²⁹⁴ v roce 1910. Téměř nic se na ní neprodalo, Topič skoupil za nízkou cenu celý obsah jeho ateliéru, aniž by tušil, že se malířův osud nachyluje. Pátrání po uměleckých dílech se věnoval tehdejší Topičův agent K. J. Rubeš, který si později zřídil svou galerii.²⁹⁵

4. 3. 3 Třetí salon

Po výstavě Mánesových děl v březnu roku 1911 se z praktických důvodů proměnil druhý Topičův salon v expediční místnost. Byť salon nikdy nebyl výdělečný, ještě před koncem první světové války v patře domu vzniknul v pořadí třetí Topičův salon. Měl také vrchní osvětlení a byl prostornější. V prvním patře bylo umístěno zároveň oddělení užitého

²⁸¹ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 41.

²⁸² Josef Václav Myslbek (1848–1922), sochař, pedagog, absolvent AVU v Praze a akademie v Drážďanech, jeden z nejvýraznějších představitelů „generace českého Národního divadla.“

²⁸³ Luděk Marold (1865–1898), viz pozn. č. 273.

²⁸⁴ Alfons Mucha (1860–1939), viz pozn. č. 151.

²⁸⁵ Maxmilián Pirner (1854–1924), malíř, pedagog, ilustrátor, absolvent AVU v Praze a akademie ve Vídni.

²⁸⁶ Gabriel Max (1840–1915), český malíř a pedagog, absolvent AVU v Praze a akademii ve Vídni.

²⁸⁷ Václav Brožík (1851–1901), viz pozn. č. 242.

²⁸⁸ František Ženíšek (1849–1916), viz pozn. č. 241.

²⁸⁹ Ferdinand Engelmüller (1867–1924), český malíř, absolvent krajinářské třídy profesora Julia Mařáka na AVU v Praze.

²⁹⁰ Maxmilián Švabinský (1873–1962), český malíř, grafik, ilustrátor, absolvent AVU v Praze, představitel českého akademismu.

²⁹¹ Celestýn Klouček (1855–1935), český sochař, studoval v Berlíně a ve Vídni.

²⁹² Stanislav Sucharda (1866–1916), český sochař a řezbář, absolvent UMPRUM v Praze u J. V. Myslbeka, pocházel ze slavné sochařské rodiny, přední představitel českého sochařství z přelomu 19. a 20. století.

²⁹³ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 41.

²⁹⁴ Beneš Knüpfer (1844–1910), český malíř, pedagog a ilustrátor, absolvent AVU v Praze a akademie v Mnichově, malíř přímořských motivů.

²⁹⁵ Rubešova galerie, výstavní síň na Národní třídě č. 28 existující v letech 1916–1928.

umění (tehdy uměleckého průmyslu) a grafiky, prodejna reprodukcí a originálů zůstala v přízemí. Éra třetího salonu trvala od dubna roku 1918 do konce roku 1936. Řídil jej až do své smrti v roce 1929 Antonín Šulc,²⁹⁶ který si potrpěl na populárnější, spíš staromódní umělce a tematické soubory, jež zvyšovaly návštěvnost. Soustředil se na českou tvorbu, ze zahraničních autorů dostali občas prostor další Slované, hlavně Bulhaři. V této éře proběhlo 220 výstav. Svou první samostatnou výstavu měl u Topičů v roce 1918 Jan Zrzavý.²⁹⁷ Výstava se těšila velkému zájmu publika, Zrzavý zůstal s Topičem v kontaktu a spolupracoval s jeho umělecko-průmyslovým oddělením, pro které zhotovoval šperky ze slonoviny, hračky nebo velikonoční pohlednice. V Topičově salonu se konala v březnu roku 1925 první samostatná výstava Josefa Šímy,²⁹⁸ následoval ho Zdenek Rykr.²⁹⁹ Do Topičova salonu se uchýlovali i další nezařaditelní autoři jako Arne Hošek³⁰⁰ či Augustin Ságner.³⁰¹ Výstavní síň se pravidelně zaplňovala grafickou tvorbou. Výstavy zde pravidelně pořádal spolek Hollar, např. výstava Vojtěcha Preissiga,³⁰² stejně jako Grafici Umělecké besedy³⁰³.³⁰⁴

4. 3. 4 Čtvrtý salon

Po smrti syna Jaroslava se Topič rozhodnul v roce 1936 prodat dům na Národní třídě i firemní název majiteli brněnské Lidové knihtiskárny Jaroslavu Stránskému.³⁰⁵ Prodejem výstavní tradice nezanikla. Na podzim roku 1937 byl v suterénu Topičova domu otevřen čtvrtý Topičův salon, jehož hlavní rysy určil Václav Poláček,³⁰⁶ který ho vedl do svého odchodu v roce 1942. Za základ nového programu považoval kontakty s mladými autory a sepětí výtvarného umění s divadlem a literaturou. Od počátku roku 1940 probíhala

²⁹⁶ Antonín Šulc, viz pozn. č. 235.

²⁹⁷ Jan Zrzavý (1890–1977), malíř, pedagog, grafik a ilustrátor, představitel nastupující avantgardy.

²⁹⁸ Josef Šíma (1891–1971), český malíř, absolvent AVU v Praze u Bukovace a Preislera, většinu svého osobního i tvůrčího života strávil v Paříži, kde získal i francouzské občanství.

²⁹⁹ Zdenek Rykr (1900–1940), český scénograf, malíř a grafik, absolvent dějin umění a archeologie na UK v Praze.

³⁰⁰ Arne Hošek (1885–1941), český malíř, architekt, urbanista, výtvarný teoretik a akustik.

³⁰¹ Augustin Ságner (1891–1946), český malíř a pedagog, absolvent AVU v Praze.

³⁰² Vojtěch Preissig (1873–1944), český malíř, grafik a typograf, absolvent UMPRUM v Praze, posléze studoval u A. Muchy v Paříži.

³⁰³ Umělecká beseda (UB), první český umělecký spojující umělce všech oborů – literáty, hudebníky a výtvarníky. Spolek byl založen v roce 1863 a jeho cílem bylo podporovat umění a domácí umělce všemi možnými prostředky. Později se UB stala spolkem přátel umění, pro které byly pořádány literární a hudební večírky, členské prémie v podobě hudebnin a výtvarných děl, dále také slosování o věcné ceny. V roce 1925 byla dokončena budova Umělecké besedy na Malé Straně, ulice kde byla postavena, byla přejmenována na Besední. V 50. letech 20. století přestala být UB komunistickému vedení vyhovující a od roku 1972 byla činnost UB postupně omezována. V roce 1960 byla její budova konfiskována. Činnost spolku byla obnovena v roce 1990 a působí dodnes.

³⁰⁴ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 42.

³⁰⁵ Jaroslav Stránský (1884–1973), viz pozn. č. 215.

³⁰⁶ Václav Poláček (1898–1969), nakladatel, ředitel knihkupecké složky Stránského podniků, zmodernizoval knihkupectví i prodejnu uměleckých předmětů bývalého Topičova závodu a v listopadu 1937 obnovil uměleckou galerii Topičův salon, kde později zřídil i divadelní a koncertní sál.

v Topičově salonu divadelní představení, která se někdy úzce vázala k tématu výstavy nebo vydávaným knihám.³⁰⁷ Topičovu divadlu se podrobněji věnuje Eva Šormová.³⁰⁸

Těžiště programu tkvělo ve výstavách žijících umělců. V tomto ohledu upoutal Poláčkův salon pozornost výstavou v lednu 1938 věnovanou nejnovější surrealistické tvorbě Jindřicha Štýrského³⁰⁹ a Toyen.³¹⁰ V témže roce vydalo nakladatelství Fr. Borový reprezentativní obrazovou monografii Štýrského a Toyen. Na začátku okupace se stal nejpřitažlivější malířskou osobností Topičova salonu František Tichý,³¹¹ jehož výstava proběhla v roce 1940. Václav Poláček³¹² dával ochotně příležitost mladým výtvarníkům – v letech 1939–1941 tři výstavy skupiny Sedm v říjnu.³¹³ Nejdůležitější výstava Topičova salonu za okupace proběhla více než rok po Poláčkově³¹⁴ odchodu, na podzim roku 1943 se poprvé v Praze představila Skupina 42.³¹⁵ Výstavy podobného duchu zachycují nástup mladé generace za války, představovaly ovšem jen malý zlomek v celkovém počtu osmdesáti výstav uspořádaných ve čtvrtém Topičově salonu do července 1944, kdy se dočasně uzavřel. Úvody ke katalogům výstav psala celá plejáda českých historiků a kritiků umění, např. Václav Vilém Štech,³¹⁶ František Kovárna,³¹⁷ Anna Masaryková³¹⁸ a mnoho dalších. Pod Poláčkovým vedením se dále rozvíjelo i uměleckoprůmyslové oddělení a pokračovalo ve vydávání replik soch.³¹⁹

Nebývalý rozkvět Topičova salonu nastal ve třech poválečných letech. Výstavní síň byla opět zpřístupněna v červenci roku 1945. Po výstavách, odrážejících nadšení z osvobození, se rozvinul program, který aktuálně odrážel nejnovější vývoj českého umění. U Topiče vystavovala skupina Sedm v říjnu,³²⁰ Skupina 42,³²¹ Skupina Ra³²² a mnoho jejich

---

³⁰⁷ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 42.

³⁰⁸ Eva ŠORMOVÁ: Divadlo u Topičů in G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům... .

³⁰⁹ Jindřich Štýrský (1899–1942), malíř, básník, scénograf, představitel surrealismu.

³¹⁰ Toyen (1902–1980), vlastním jménem Marie Čermínová, malířka, ilustrátorka a grafička, představitelka surrealismu.

³¹¹ František Tichý (1896–1961), český malíř, grafik a ilustrátor.

³¹² Václav Poláček (1898–1969), viz pozn. č. 306.

³¹³ Skupina Sedm v říjnu, působila v letech 1939–1941, byla existenciálně orientována, svým vnitřním programem reagovala na válečnou skutečnost.

³¹⁴ Václav Poláček (1898–1969), viz pozn. č. 306.

³¹⁵ Skupina 42, vznikla v roce 1942 a představovala skupinu umělců, jejichž tvorba byla ovlivněna civilismem, kubismem, futurismem a konstruktivismem s prvky surrealismu a existencialismu.

³¹⁶ Václav Vilém Štech (1885–1974), historik umění, překladatel a pedagog.

³¹⁷ František Kovárna (1905–1952), historik umění, vydavatel a pedagog.

³¹⁸ Anna Masaryková (1911–1996), historička umění, památkářka, publicistka, vnučka prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka.

³¹⁹ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 43–44.

³²⁰ Skupina Sedm v říjnu, viz pozn. č. 313.

³²¹ Skupina 42, viz pozn. č. 315.

³²² Skupina Ra, byla založena na podnět umělce Václava Zikmunda a působila v letech 1937–1948, název byl odvozen od města Rakovník.

členů později i samostatně. Opět zde vystavovala i Toyen,³²³ Josef Šíma,³²⁴ Jan Zrzavý,³²⁵ Václav Bartovský³²⁶ a František Tichý.³²⁷ Autorem posledních vystavených děl v Topičově salonu (salon byl následně přejmenován na Výstavní síň Československého spisovatele) byl v roce 1949 Zdenek Seydl.³²⁸ Byla to 429. výstava od založení Topičova salonu, která jeho činnost po 55 letech uzavřela.³²⁹

---

³²³ Toyen (1902–1980), viz pozn. č. 310.

³²⁴ Josef Šíma (1891–1971), viz pozn. č. 298.

³²⁵ Jan Zrzavý (1890–1977), viz pozn. č. 297.

³²⁶ Václav Bartovský (1903–1961), český malíř, výtvarný teoretik a ilustrátor, člen skupiny UB 12.

³²⁷ František Tichý (1896–1961), viz pozn. č. 311.

³²⁸ Zdenek Seydl (1916–1978), český malíř, grafik a scénograf, člen skupiny Sedm v říjnu.

³²⁹ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 44.

4. 4 František Topič a František Kaván

4. 4. 1 Nakladatel, mladý umělec a počátek vzájemné spolupráce

Okamžik setkání studenta Akademie Františka Kavána a knihkupce a nakladatele Františka Topiče nelze určit úplně přesně. S největší pravděpodobností se tak stalo nejpozději někdy v roce 1894, kdy F. Topič otevřel svůj první salon, a rozšířil své aktivity o výstavní činnost a prodej uměleckých předmětů. Kaván začal v Praze na Akademii studovat v roce 1890 a je tedy pravděpodobné, že Topiče znal již dříve díky jeho knihkupectví.

Kaván, student malířské krajinářské školy profesora Julia Mařáka, stejně jako ostatní studenti AVU neměl svá díla sám veřejně prodávat dříve, než školu dokončil.³³⁰ Pokud k takovým případům docházelo, dělo se to díky přičinění profesora Mařáka. Nosíval Kavánovy práce s sebou, aby se mohl svým žákem pochlubit, a zprostředkovat mu tak případný prodej. Tímto způsobem své studenty při práci dostatečně zabezpečil.³³¹

Na základě jedné takové starší práce vybrané profesorem Mařákem namaloval Kaván obraz „Na vrcholu Kotle v Krkonoších,“ který byl vystaven na Jubilejní výstavě v Praze roku 1891. Už po prvním roce studia se zařadil k vůdčím osobnostem atelieru.³³² Je možné, že Topič poznal Kavánovu práci právě na Jubilejní výstavě, a později jej oslovil ke spolupráci. Ať už pro Topičovy soukromé potřeby nebo pro prodej v salonu.

Kavánova loajalita k profesoru Mařákovi vycházela z osobních sympatií, které Mařák vůči němu projevil hned na začátku studia, byla znásobena péčí, kterou věnoval svým studentům. Proto se obával, že by se profesor Mařák dozvěděl, že začal bez jeho svolení spolupracovat s nakladatelem Topičem. „*Snažně prosím, abyste neráčil vyzrazovati, co jsem Vám – obzvláště ty zdola od Třeboně*³³³ – prodal, jelikož by mně to škodilo. Pan profesor³³⁴ něco bez toho ví, a neviděl je. Prosím snažně, aspoň nyní to neračte říkat, já i tak bezpochyby co nevidět se zblázním, jak jsem si zavinil všelikých věcí.“³³⁵

Na přípravě výstavního programu Topičova salonu se spolu s F. Topičem a Viktorem Olivou³³⁶ podíleli bratři Terezie Topičové – Čeněk³³⁷ a Antonín Šulcové.³³⁸ Jeden z bratrů

³³⁰ Studenti Akademie sami nesměli veřejně prodávat svá díla. Kavánovy práce si prostřednictvím Mařáka koupil například Josef Hlávka, Václav Brožík nebo kardinál Schönborn. Hlávka později obraz poslal na světovou výstavu v Paříži v roce 1900, kde obdržel zlatou medaili.

³³¹ M. ZACHAŘ: ... 2009, s. 20.

³³² Tamtéž, s. 20.

³³³ Malířské pobyty v jižních Čechách Kaván absolvoval v roce 1893, 1894 a 1895.

³³⁴ Pravděpodobně profesor Julius Mařák (1832-1899), český malíř a grafik generace Národního divadla, představitel romantického pojetí krajinomalby. Vedl krajinářskou třídu na AVU v Praze.

³³⁵ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 6. List formátu 21 x 17 cm, psáno perem na straně 1, datace: [1893–1895 ?], místo odeslání: [?].

³³⁶ Viktor Oliva (1861-1928), viz pozn. č. 200.

oslovil Kavána také. „*Pan Šulc*³³⁹ ráčil mně vybídnouti, abych poslal na ukázkou, ovšem z pokusů mých, divných všelijakých, nic nelze, ledaže ten večer³⁴⁰ přikládám.“³⁴¹

Výtvarným poradcem Topičova salonu a nakladatelovým spolupracovníkem byl Viktor Oliva.³⁴² Působil také jako ilustrátor vydávaných knih a staral se o jejich grafickou úpravu.³⁴³ Kaván s ním byl v kontaktu ohledně blíže nespecifikovaných reprodukcí svých děl. Topičův „Ústřední závod umělecký“³⁴⁴ poskytoval podle své inzerce k prodeji původní obrazy a sochy českých umělců, zároveň nabízel zprostředkování zakázek na namalování obrazu. Mohlo se jednat o reprodukci na ukázkou pro případné zájemce o Kavánovo malování nebo o reprodukci v knize či časopisu. „*Račte odpustiti a p. Olivovi*³⁴⁵ *se nezmírňovati o tom otisku věci, nemusím to taky mít. To mně včera jen toho bylo líto.*“³⁴⁶

Z dopisů je patrná malířova opatrnost a nezkušenost s podobnými situacemi, ve kterých se z počátku neorientoval. Topičův závod mu otevíral nové možnosti, jak si přivydělat a je zřejmé, že z nich Kaván chtěl vytěžit i přes zdrženlivost, který mu byla vlastní. „*Prosím uctivě, jsou-li ty věci, ze kterých něco chtěl na reprodukci p. Oliva,*³⁴⁷ *u Vás, račte je přiložiti do nepodržených věcí, potřebuji něco. Ty vrby*³⁴⁸ *jsem neviděl, jak to vyšlo, ani potuchy jsem neměl, že vylezly, jen mně to Homoláč*³⁴⁹ *zvěstoval. Vyšlo-li co jiného, taky bych o tom čerta věděl. Patrně jsem už poslední Thule.*³⁵⁰“³⁵¹

---

³³⁷ Čeněk Šulc, viz pozn. č. 234.

³³⁸ Antonín Šulc, viz pozn. č. 235.

³³⁹ Tj. Čeněk nebo Antonín Šulcovi, bratři Topičovy manželky Terezie.

³⁴⁰ Tj. obraz s večerním motivem.

³⁴¹ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 21. List formátu 16,9 x 20,9 cm, psáno perem na straně 1, datace: /9. 1. [1900-1904 ?]/, místo odeslání: Železnice.

³⁴² Viktor Oliva (1861-1928), viz pozn. č. 200.

³⁴³ G. DUPAČOVÁ-A. ZACH: Topičův dům..., s. 37.

³⁴⁴ Viz kapitola 4. 3 Topičův salon.

³⁴⁵ Tj. Viktor Oliva (1861-1928), viz pozn. č. 200.

³⁴⁶ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 20. Zálepka formátu 12,7 x 15,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /8. 1. 1898/, místo odeslání: /Pardubice/. Obálka: Blahorodný Pán, p. František Topič, nakladatel, v Praze, Ferdinandova tř. č. 9. Razítko: 8. 1. 1898, Pardubice.

³⁴⁷ Tj. Viktor Oliva (1861-1928), viz pozn. č. 200.

³⁴⁸ Tj. patrně reprodukce obrazu s motivem vrby.

³⁴⁹ Patrně Oldřich Homoláč (1872-1957), malíř a grafik, absolvent AVU (1889–1897), středoškolský profesor, člen S.V.U. Mánes.

³⁵⁰ Patrně něco vzdáleného, nedosažitelného. Thule, jméno pocházející z řečtiny označující mýtický severský ostrov, také pojem označující místo ležící na samém konci světa.

³⁵¹ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 11. Dvojlist formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: / kolem 24. 10. 1897/, místo odeslání: Blešno, pošta Třebechovice.

4. 4. 2 Obrazy na prodej

Spolupráce s Topičem byla založena na pravidelné nabídce obrazů, které posílal Kaván k dispozici na výběr. „*Co nejdříve pošlu obrázky, musil jsem ke svátkům asi na tři místa též na výběr poslati, ovšem není mnoho kalého, všechna práce nestála za nic letos. Sám bych byl poslal Vašemu Blahorodí k nahlédnutí, kdybych byl s čím spokojen.*“³⁵²

„*Některé malé³⁵³ byly zamazané a olípané, musím je opravit. Z Dobrušky³⁵⁴ dám poslat kartonovou zimní,³⁵⁵ abych již obtěžoval vším, co namažu.*“³⁵⁶

„*Posílám něco na ukázkou. Hradec³⁵⁷ jsem ctil v rámečku, studoval jsem tam,³⁵⁸ ale ráčíte—li spotřebovat pro nějakého votroka hradeckého nahodilého,³⁵⁹ jest ke službám.*“³⁶⁰

Okolí Hradce Králové a Pardubic bylo Kavánovi blízké, protože v tomto kraji prožil svá gymnaziální studia. Obzvlášť náměty s okolím zříceniny Kunětické hory byly velmi žádané. „*Malých několik mně tu vybrakovali, ale ještě jich pár je. Kdybych tak chtěl dělat samé Kunětické hůry³⁶¹! Asi 3 jsem už prodal, a ještě 3 mám dělat!³⁶² Ten Hradec,³⁶³ co jste tam ráčil mít, jsem taky odbyl za 15.³⁶⁴ Na malé³⁶⁵ je tu tak slušná krajina, jenomže už musím hračiček nechat! Třeba myslet na věci vážnější.*“³⁶⁶

Obrazy se většinou posílaly v dřevěné bedně poštou, a pokud nebyla bedna dobře zabalena, převoz se mnohdy neobešel bez ztrát. V takovém případě Kaván nechtěl zůstat nic dlužný a poničené obrazy buď opravil, přemaloval nebo nahradil za úplně nové. „*Za ten rozpraskaný ze Chvalína³⁶⁷ bych, jak jsem říkal taky něco jiného nahradil, tuhle jsem na to zapomněl. Ráčíte—li si přát, jen přiložte, abych věděl velikost.*“³⁶⁸

³⁵² Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 3. List formátu 17 x 20,8 cm, psáno perem na straně 1, datace: [?], místo odeslání: [?].

³⁵³ Tj. obrazy.

³⁵⁴ Dobruška, město v Královéhradeckém kraji, Kaván zde tvořil v zimě a na jaře v roce 1896.

³⁵⁵ Tj. obraz na kartonu s motivem zimní nálady.

³⁵⁶ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 4. List formátu 14,5 x 23 cm, psáno perem na straně 1, datace: [kolem roku 1896 ?], místo odeslání: [?].

³⁵⁷ Tj. Obraz s motivem Hradce Králové.

³⁵⁸ Kaván studoval na gymnáziu v Hradci Králové od roku 1880 do roku 1888.

³⁵⁹ „votrok hradecké nahodilý.“

³⁶⁰ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 11. Dvojlist formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: /kolem 24. 10. 1897/, místo odeslání: Blešno, pošta Třebechovice.

³⁶¹ Tj. motivy s hradem Kunětická Hora, u Pardubic.

³⁶² Tj. tři obrazy.

³⁶³ Tj. obraz s motivem Hradce Králové.

³⁶⁴ Tj. za 15 zlatých.

³⁶⁵ Tj. obrazy malých formátů.

³⁶⁶ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 20. Zálepka formátu 12,7 x 15,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /8. 1. 1898/, místo odeslání: /Pardubice/. Obálka: Blahorodný Pán, p. František Topič, nakladatel, v Praze, Ferdinandova tř. č. 9. Razítko: 8. 1. 1898, Pardubice.

³⁶⁷ Tj. poničený obraz z Chvalína, rodiště F. Topiče.

³⁶⁸ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 11. Dvojlist formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: /kolem 24. 10. 1897/, místo odeslání: Blešno, pošta Třebechovice.

4. 4. 3 Ceny Kavánových obrazů pohledem F. Topiče

Kaván se neprojevoval jako zdatný obchodník, a téměř všechny své obrazy provázely slovy nespokojenosti nad vlastní tvorbou. Naopak Topič v něm tušil potenciál a obchodní stránku převzal na sebe, aby Kavánovi poskytl další finanční příjem.

Ceny za své obrazy Kaván neurčoval sám moc rád, plně mu vyhovovalo, pokud se v tomto ohledu mohl spolehnout na Topiče a jeho spolupracovníky, V. Olivu a bratry Šulcovy. Iniciativu přebíral při samotném nabízení obrazů a jejich umísťování na výstavě v salonu. „*Ráčíte-li ještě míti místo, tož prosím, abyste si z Vánoční³⁶⁹ hned převzal, jde-li to tak, ty Kladské hory,³⁷⁰ Chrudimku po Chlumem³⁷¹ a ten se šípkem nahoře v koutě (konec června)³⁷² zatím. A račte mně přispěti, aby ten zelený les (nahore v koutě)³⁷³ pověsili mně³⁷⁴ místo té Chrudimky pod Chlumem.³⁷⁵ Ráčíte-li něco prodat, nikterak nepočítám s cenami a procenty, nýbrž dám vše zouplna na Vás. Ty ceny jsem měl pro výstavu jen, taky proto, aby mně nenadali z Besedy³⁷⁶“³⁷⁷*

Editované dopisy malíře a nakladatele, též obchodníka s uměním, jsou dobrým zdrojem informací o dobové hodnotě krajinářových obrazů. Ceny jsou zmíněny téměř ve všech dopisech a umožňují vytvořit si představu o cenách Kavánových děl přibližně mezi lety 1894–1904. Kaván se často pozastavuje nad faktem, že by o jeho obrazy vůbec někdo stál. Mnohdy své reakce vystihuje poměrně expresivně, ale zároveň se díky Topičovi učí, nakolik své jednotlivé obrazy ocenit. „*Cenu na aquarelly³⁷⁸? Ach Bože! to nebude potřeba ani pro výstavu. Račte být ujištěn, že se nikdo nezeptá! Kdyby se ten zázrak stal, tak třeba po 40 zl.³⁷⁹ Prosím Vás, ráčil jste se tam dát tu podzimní Skálu.³⁸⁰ Ta by se tam byla třeba trochu dělala.*“³⁸¹

³⁶⁹ Tj. z vánoční výstavy nebo nabídky.

³⁷⁰ Tj. obraz s motivem Kladských hor.

³⁷¹ Tj. obraz s motivem s motivem řeky Chrudimky pod Chlumem. Patrně se jedná o Chlum u Slatiňan.

³⁷² Tj. obraz s názvem „Z konce června“ s motivem šípkového keře, patrně umístěný ve výstavním prostoru „nahore v koutě.“

³⁷³ Tj. obraz s motivem zeleného lesa, patrně umístěný ve výstavním prostoru „nahore v koutě.“

³⁷⁴ Tj. patrně bratři Šulcové, Čeněk a Antonín, nebo Viktor Oliva, jež se podíleli na programu Topičova salonu.

³⁷⁵ Tj. obraz viz pozn. č. 371.

³⁷⁶ Tj. Umělecká beseda. Umělecká beseda (UB), viz pozn. č. 303.

³⁷⁷ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 19. Dvojlist formátu 10,9 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: /prosinec/, místo odeslání: [?].

³⁷⁸ Tj. akvarely.

³⁷⁹ Tj. zlatých.

³⁸⁰ Obraz s motivem patrně Hrubé Skály nebo Malé Skály.

³⁸¹ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 1. List formátu 11,2 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1, datace: [?], místo odeslání: [?].

„Opravdu nerad si určuji za to, o čem jste mně ráčil říkat. Ale když neráčíte si to přát jinak, tedy tam ty dvě po 20 zlatých³⁸² třeba. Bylo-li by Vašemu Blahorodí mnoho, račte říci.“³⁸³

„Pak bych prosil snažně Vaše Blahorodí abych, ráčíte-li pořádati výstavu, přibral mně jako na sebe ke svým koupeným asi 4 nálady³⁸⁴ – po případě, bylo-li by místo, 2–3 kartonové,³⁸⁵ které na výstavě jsem neměl ani.“ Naši hoši³⁸⁶ mně pak budou psát, kdy je bude potřeba zaslat třeba.“³⁸⁷

„Neračte zazlívát, posílám-li ukázkou. Ty dvě jsou toliko výběžky snah, které budeme tak trochu protloukat do života. Ty myslím, nejmiň by se Vám hodily. Ráčíte-li ze všeho něco potřebovat, má to ceny obyčejné u mě. Malé 5, větší 20,³⁸⁸ Klekání³⁸⁹ po případě též –“³⁹⁰

„Tu pomalovanou lepenku beze dřívěk jsem přidal na utvrzení zásilky, – s malými po pětce.³⁹¹ S „Plácek“³⁹² a „Chrudimka“³⁹³ 20,³⁹⁴ libo-li Vám.“³⁹⁵

Sám své obrazy Kaván nepříliš rád hodnotil, a obzvlášť cenově. Pokud už na to došlo, cítil se z toho v rozpacích, snažil se vyjít všem vstříc, a patrně mu nejvíce vyhovovalo, pokud cenu obrazu ve výsledku určil Topič sám. „...račte odpustiti, jestli pro Vás byla situace nepříjemná, když se mně to tak divně vyvedlo s Kozákovem,³⁹⁶ mnoho z Jizery³⁹⁷ jsem slevovat nechtěl, a Vám procenit více než jak to bývá také ne. Tak jsem nechal zatím běžet. Tu jsem dostal najednou Váš lístek i psaní p. Dr.³⁹⁸ Víc než 150³⁹⁹ jsem jakživ za obraz nedostal (ty p. ředitele Mikulejského mají řezané rámy po 60 kulích⁴⁰⁰). Tak to čert vezmi! P. Dr.⁴⁰¹ chtěl

³⁸² Tj. 20 zlatých za obraz.

³⁸³ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 2. Dvojlist formátu 17 x 21 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: 31. 1.[?], místo odeslání: [?].

³⁸⁴ Tj. náladové motivy malované na kartonu.

³⁸⁵ Tj. obrazy malované na kartonu.

³⁸⁶ Patrně Kavánovi spolužáci z Akademie výtvarných umění v Praze (AVU). Kaván se na Akademii vzdělával od roku 1889 do roku 1896.

³⁸⁷ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 2. Dvojlist formátu 17 x 21 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: 31. 1.[?], místo odeslání: [?].

³⁸⁸ Ceny za obrazy – 5 za malý, 20 za větší.

³⁸⁹ Obraz s názvem „Klekání.“

³⁹⁰ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 8. List formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /kolem 26. 8. 1898/, místo odeslání: [?].

³⁹¹ Po pětce – za pět zlatých.

³⁹² Tj. s obrazem s názvem „Plácek“

³⁹³ Tj. obraz s názvem „Chrudimka.“

³⁹⁴ Obrazy dohromady za 20 zlatých nebo jeden každý za 20 zlatých.

³⁹⁵ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 11. Dvojlist formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: /kolem 24. 10. 1897/, místo odeslání: Blešno, pošta Třebechovice.

³⁹⁶ Patrně obraz s motivem Kozákova, nejvyšší hory Českého ráje, která se nachází se nedaleko města Semily.

³⁹⁷ Tj. obraz s motivem řeky Jizery.

³⁹⁸ Nejmenovaný doktor.

³⁹⁹ Tj. zlatých.

⁴⁰⁰ Tj. patrně jeden rám za 60 zlatých.

⁴⁰¹ Viz pozn. č. 398.

mně poslat zrovna peníze, tak jsem po něm poslal dokument, zač obraz dávám, abyste si zjistil procenta, když jste mně nabízenou cenu neráčil psát. Prosím uctivě, jestli možno, račte mně laskavě aquarelly⁴⁰² ponechat ve své expozici. Příchod jara⁴⁰³ můžete dát i za 15, interiér⁴⁰⁴ za 40 zl. Po bratřích jsem dal p. Laichterovi⁴⁰⁵, přijde si pro to, ač bude—li chtít vůbec. Pak Vám pošlu prostřednictvím Bohaty zarámovaný oleják⁴⁰⁶ v ceně 50 zl. Hedvábné⁴⁰⁷ mám teprve dva.⁴⁰⁸

„Osměluji se poslati na ukázkou ještě tyto ... Za menší po 20,⁴⁰⁹ ty 2 velké po 40 zl.,⁴¹⁰ ráčíte—li si přát. Tání⁴¹¹ a ten podzimní s barákem⁴¹² jsou tempera.“⁴¹³

Topič Kavánovi průběžně psal a dotazoval se na nové obrazy. Po ukončení studia na Akademii mohl Kaván volně vystavovat a Topič sledoval i tyto aktivity umělců, kteří byli s jeho Salonem spojeni. Zjišťoval, kolik obrazů má na výstavách, jaké jsou volné, a které by mohl nabízet ve svém salonu on. *„Trochu jsem toho tedy vybral a posílám. Nového nemám skoro nic, dělal jsem málo, abych si odpočinul trochu, a to jen objednávečku. Ceny těch věcí,⁴¹⁴ jak račte vědět, nerad si sám udávám, ale nelze—li jinak, tedy ty malé po 5,⁴¹⁵ kartonové 30,⁴¹⁶ jen tu lesní s mechem kterou jsem dlouho nechtěl prodat 35,⁴¹⁷ a ta „konec jara“⁴¹⁸ 10 zl., jak ráčíte obyčejně. Račte si vybrati, hodí—li se co.“⁴¹⁹*

„Více věcí z výstavy kalých nemám, je to brak, leda byste snad ráčil stát o ten na výšku s barákem, větší na plátně.⁴²⁰ Nadřel jsem se s ním dost, ale není mně tak milý, abych ho nedal za 60 zlatých. Tam ten šedivý splav,⁴²¹ ráčíte—li si přát, dal bych za 45 (40,-)⁴²² a čapí

⁴⁰² Tj. akvarely.

⁴⁰³ Obraz s názvem „Příchod jara.“

⁴⁰⁴ Tj. obraz s motivem interiéru.

⁴⁰⁵ Patrně Jan Laichter (1858–1946), český nakladatel a knihkupec, vydavatel ekonomické, právnické, filozofické a sociologické literatury. Dlouhodobý předseda Svazu nakladatelů a knihkupců československých. Mohlo by se jednat i o Laichterova bratra Josefa (1864–1949), právníka a spisovatele.

⁴⁰⁶ Tj. obraz malovaný olejovými barvami.

⁴⁰⁷ Tj. obraz malovaný na hedvábí.

⁴⁰⁸ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 9. Zálepka formátu 12,7 x 15,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /6.1.1899ú, místo odeslání: /Malá Skála/. Obálka: Blahorodný Pán, p. František Topič, nakladatel atd. atd., v Praze, Ferdinandova tř. č. 9. Razítko: 6. 1. 1899, Malá Skála.

⁴⁰⁹ „Menší,“ tj. obrazy menšího formátu, jeden za 20 zlatých.

⁴¹⁰ „Velké,“ tj. obrazy velkého formátu, jeden za 40 zlatých.

⁴¹¹ Tj. obraz s motivem „Tání.“

⁴¹² Tj. temperový obraz s podzimním námětem a s budovou.

⁴¹³ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 13. List formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /kolem 14. 12. 1896/, místo odeslání: Vysoké Mýto, Střelecká ulice č. 25.

⁴¹⁴ Tj. obrazů.

⁴¹⁵ Obrazy malého formátu po 5 zlatých.

⁴¹⁶ Obrazy malované na kartonu po 30 zlatých.

⁴¹⁷ Tj. Motiv lesní krajiny s mechem, za 35 zlatých.

⁴¹⁸ Obraz s názvem „Konec jara“ za 10 zlatých.

⁴¹⁹ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 14. Dvojlist formátu 14,5 x 22,5 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: 8. 4. 1896, místo odeslání: Vichovská Lhota.

⁴²⁰ Tj. obraz s motivem stavení, formát na výšku, malováno na plátně. Kaván ho nabízí za 60 zlatých.

⁴²¹ Tj. obraz s motivem šedivého splavu.

hnízdo⁴²³ za 30 zlatých. Z menších⁴²⁴ bych pro ostudu nerad dával na světlo boží. Ráčíte-li souhlasit s těma dvěma které jsem poslal, budu Vašemu Blahorodí dost povděčen.“⁴²⁵

„malých⁴²⁶ málo bylo, letos snad více vyvedu. Malé⁴²⁷ 11 kusů jako obyčejně, hodí-li se Vám co, větší večer 70 kor.⁴²⁸ a menší 20 kor.⁴²⁹“⁴³⁰

Na Kavánových dopisech se objevují přípisky, patrně Františka Topiče.⁴³¹ S velkou pravděpodobností se jedná o počty obrazů, jejich ceny a data, kdy byly Kavánovi odeslány peníze za dané obrazy. V levém horním rohu je u dopisů, kde se přípisky objevují, uvedena celková cena, datum, kdy byly peníze poukázány doprovázené číslovkou, která může odkazovat na číslo dokladu o zaplacení částky či poukázky. Přípisky jsou zapsány ve tvaru:

A 40,-

26/8 98

32

a pod Kavánovým textem někdy následují dílčí výpočty:

1 á 20 = 20

4 á 5 = 20

40,-⁴³²

Nejnižší cena za obraz, která se v dopisech objevuje, je 5 zlatých. Nejvyšší cenu u blíže neurčeného obrazu Kaván udává 150 zl. Cena se odvíjela od velikosti obrazu, od 5 po 60 zlatých. Nejčastěji se objevuje cena za „malý“ formát 20 zlatých a za velký 40 zlatých. Většina cen je uvedena ve zlatých, objevuje se uvedení hodnoty i v korunách. Roku 1892 byla zavedena korunová měna a cena se přepočítávala v poměru 1 zlatý za 2 koruny.⁴³³ Zmíněny jsou obrazy na kartonu, hedvábí i plátně.

⁴²² Poznámka pravděpodobně F. Topiče, částka 45 zlatých je škrtnuta a přepsána F. Topičem na 40.

⁴²³ Tj. obraz s motivem čapího hnízda, Kaván ho nabízí za 30 zlatých.

⁴²⁴ Tj. obrazy malých rozměrů.

⁴²⁵ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 15. List formátu 21 x 29,5 cm, psáno perem na straně 1, datace: /27. 12. 1894/, místo odeslání: Vichovská Lhota u Jilemnice.

⁴²⁶ Viz pozn. č. 424.

⁴²⁷ Totéž.

⁴²⁸ Tj. obraz většího formátu s večerním motivem Kaván nabízel za 70 korun.

⁴²⁹ Tj. obraz menšího formátu za 20 korun.

⁴³⁰ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 21. List formátu 16,9 x 20,9 cm, psáno perem na straně 1, datace: /9. 1. [1900-1904 ?]/, místo odeslání: Železnice.

⁴³¹ Úplný tvar přípisků je součástí jednotlivých dopisů v úplné edici viz Přílohy.

⁴³² Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 8. List formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /kolem 26. 8. 1898/, místo odeslání: [?].

⁴³³ Ivan HLAVÁČEK-Jaroslav KAŠPAR-Rostislav NOVÝ: Vademecum pomocných věd historických. Praha 2004, s. 460.

4. 4. 4 Adjustace obrazů, věnování

Kaván, byť o svých obrazech často pochyboval, věnoval jejich závěrečné úpravě a adjustaci vždy značnou pozornost. „Na hranice malování je třeba přišít úzkou portičku hedvábnou, aspoň to tak dal udělat.“⁴³⁴ „Tání“⁴³⁵ a ten podzimní s barákem⁴³⁶ jsou tempera, třeba je přeláknout lakem aquarellovým *Schnée frères*,⁴³⁷ já nemám s sebou, i snad to chátrání.“⁴³⁸ Kavánův otec byl po všech stránkách zručný člověk,⁴³⁹ což po něm malíř zdědil, a později si také vyráběl na obrazy sám rámy.

Na své obrazy Kaván doplňoval na přání věnování, dodatečně dopisoval i názvy. Příkladem toho následující výňatek, kdy text je doplněn schematickými náčrtky obrazů, aby bylo patrné, který obraz se jak jmenuje. Náhled dopisu je součástí příloh této práce (Příloha č. 9). „Pojmenuju příště.“⁴⁴⁰ – Ten večer: „Jizera nad Vranovým“ a to druhé „Jizera pod Lišným.“ *Pohled u Sokola I., Pohled u Sokola II., u Besedic, Vranovský hřeben*⁴⁴¹ pak dvě vřesové „paseka na Sokole“ I. a II. všecko u Turnova. S vodou⁴⁴² mám teprve vyhlídnuté, a podaří-li se trochu, pošlu. Mezi letními hosty se mně nechtělo sedět, obtíž velká. Chodil jsem hodně nahoru.⁴⁴³ „⁴⁴⁴

4. 4. 5 Myšlenky malíře

Období malování bylo u Kavána závislé na jeho psychickém rozpoložení. Byl velmi pracovitý, ale také citlivý, a pokud se necítil dobře, téměř netvořil. Mnohé také záleželo na roční době a malířově zdraví. „Toliko na zimní“⁴⁴⁵ nemám žádné naděje. Jsem posud náramně nešťasten se hlavou, a nevím nejen, kdy mně bude líp, nýbrž ani bude-li kdy. A jinak jsem také teď churav, jarního a letního snad něco půjde. Já jen tak běhám a jezdím

⁴³⁴ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 10. List formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /kolem 8.2.1898/, místo odeslání: [?].

⁴³⁵ Tj. obraz s motivem „Tání.“

⁴³⁶ Tj. temperový obraz s podzimním námětem a s budovou.

⁴³⁷ Tj. akvarelový lak s názvem „Schnée frères“.

⁴³⁸ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 13. List formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /kolem 14. 12. 1896/, místo odeslání: Vysoké Mýto, Střelecká ulice č. 25.

⁴³⁹ M. ZACHAŘ: ...2009, s. 11.

⁴⁴⁰ Tj. doplnění názvů obrazů, patrně těch, které zmiňuje v dopisu, nebo doplnění věnování pro nové majitele obrazů.

⁴⁴¹ Doplněno schematickým náčrtem obrazu.

⁴⁴² Tj. námět na obraz s motivem vody.

⁴⁴³ Kaván neměl moc rád, když mu někdo při malování koukal „přes rameno“, kolemjdoucí i návštěvy - „letní hosté.“ Pro tvoření vyhledával raději samotu a chodil malovat na méně přístupná místa.

⁴⁴⁴ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 17. List formátu 10,4 x 16,7 cm, psáno perem na straně 1, datace: [?], místo odeslání: [?].

⁴⁴⁵ Tj. obrazy se zimními motivy.

*po známých. Jak se mně uleví, přijedu na to, ale strašně jsem neustále rozladěn, kéž již je jaro!*⁴⁴⁶

4. 4. 6 Chvalín

Chvalín, Topičova rodná vesnice na Podřipsku, je v krajinářově tvorbě poprvé spjat s rokem 1894. V této době měl před sebou ještě dva roky studia na Akademii a účastnil se také malířské exkurze v Zákolanech v okolí Okoře.⁴⁴⁷ Topič, tušil, že mladý umělec potřebuje finanční zázemí a klidné prostředí pro tvorbu. Nabídnul mu pobyt u svých rodičů, zajistil malířské vybavení, a objednal si u něj obrazy z krajiny, kde prožil své dětství. Pro Kavána to byla příležitost změnit prostředí a malovat v nových exteriérech. „*Se Chvalínem*⁴⁴⁸ *raďte být ujištěn, že jakmile bude možno, vyplním. Ani zima nestojí za nic; vyběhl jsem někdy ven, kdož by odolal, ale nebylo možno ani barvy rozřediti, a po čertech brzo měl toho člověk dost! A teď zas najednou co největší rozbředlina a strakatina, dělám doma*⁴⁴⁹ *něco dle škrábů.*⁴⁵⁰ *Na jaro potáhnu se též někam blíže ku Praze, bude příhodněji, odtud není nikam hnutí.*⁴⁵¹

Kavánovi záleželo, aby si zvolil pro chvalínské malování dobré počasí a roční dobu, aby pobyt dobře využil. Stejný zájem na tom měl i Topič, který si obrazy přál, a u Kavána objednal, pro své soukromé účely. „*Všecko je rozbito a není čeho litovati, neboť, raďte věriti, posud do malování nic nebylo, a asi hned nebude. Nyní jsem už myslel, že právě též pro počasí, nebo ořezání vrb snad na pěkných motivech, neráčíte (když tou dobou vracíval jsem se už ze Chvalína*⁴⁵²) *pomýšleti na to, a byl jsem skoro rád. V dubnu dni nějaké byly, ale pak by rozmalované bylo zkazilo. Neběží tak o zimu, člověk se zaopatří, ale úžasné proměnlivo pořád a pořád: modré nebe, černé mraky, déšť, bengál, sníh vše za chvíli malou. Nyní už jsem rozdělal zde, arci bídne, nejraději vůbec nemalovat. Avšak jestli ne teď, dodržím jinak. (Než bych začal, bude jedna houština, a zelené nahoře jako dole). Pozdní podzim i zima možno, a sám se pak osmělím upozorniti na vhodnou dobu. Vždyť by v tom byl kozel, aby nebylo tou dobou ve Chvalíně*⁴⁵³ *pěkně kolem potoka. Zatím raďte odpustiti, zle by to dopadlo nyní. Lepších podmínek pro mne nežli u Vás se Chvalínem*⁴⁵⁴ *nikde není (svět náš ráčíte znáti*

⁴⁴⁶ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 2. Dvojlist formátu 17 x 21 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: 31. 1.[?], místo odeslání: [?].

⁴⁴⁷ Z. NOVOTNÁ: František Kaván – symbolistní, dekadentní. Praha 2012, s. 91.

⁴⁴⁸ Chvalín, rodiště Františka Topiče, je součástí obce Nové Dvory, v blízkosti Roudnice nad Labem.

⁴⁴⁹ Tj. v okolí Víchovské Lhoty u Jilemnice, v Krkonoších.

⁴⁵⁰ Tj. náčrtů.

⁴⁵¹ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 3. List formátu 17 x 20,8 cm, psáno perem na straně 1, datace: [?], místo odeslání: [?].

⁴⁵² Chvalín, viz pozn. č. 448.

⁴⁵³ Totéž.

⁴⁵⁴ Totéž.

dobře) a motivy Vámi vybrané slavně bez další starosti možno dělat. Ale kloudného nic nebyl bych nyní s to.“⁴⁵⁵

U nakladatelových rodičů byl Kaván vlídně přijat a získal zde výborné zázemí. Chvalínské okolí mu bylo dobrou inspirací a zpracoval zde pro Topiče požadované náměty. „*Posílám skoro vše, co jsem mohl udělat. Račte si z toho vybrat, a sám ocenit, jak ráčíte. Nechci déle Vaše p. rodiče*⁴⁵⁶ *obtěžovat, starají se o mne všickni Vaši, můj Bože, jak o vlastního, a pak musím se starat o nějaký kus kraje zas, kde bych sehnal asi dva velké motivy, abych měl něco na výstavy jarní. S těmi slunečními*⁴⁵⁷ *se to zkazilo, musil jsem začít, které by i při podmraku byly hezčí, slunce ne a ne se dočkat; nyní trochu ho bylo, ale to by na ten velký bývalo všecko málo. Já nechal jeden malý a ten velký*⁴⁵⁸ *čistý, ten jsem udělal na vlastní plátno o něco vyšší, ráčíte—li si jej ponechat, třeba si nechám zas to plátno. Vůbec račte si to dle libosti vyřídit. Namáznu si tu asi 3–4 malé,*⁴⁵⁹ *a pak musím už odejet. Rámy, ze kterých jsem to stáhl, pošlu nebo přivezu. Račte mně, prosím Vaše Blahorodí, psát, co si račte ponechat, anebo co bych měl spravit atd., a ostatní račte taky u sebe nechat, nebo jak si přejete.*“⁴⁶⁰

Po čase Topič Kavána opět pozval do Chvalína, v roce 1896, ale tento pobyt patrně překazilo vojenské cvičení, kterého se malíř účastnil. „*Z ostatních*⁴⁶¹ *po výstavě asi 3 bych nějak větší prováděl,*⁴⁶² *ale všecko to za mnoho nestojí. Nebude-li to Vašemu Blahorodí obtížno, o něco chvalínského*⁴⁶³ *bych prosil, nemohu na to zapomenout.*“⁴⁶⁴

„*Nyní tedy a sice asi ve středu bych jel tam do domova Vašeho Blahorodí,*⁴⁶⁵ *ráčíte—li si to posud přát. Nerad bych se stavěl v Praze,*⁴⁶⁶ *ale bude—li nutno, musím už. Jméno té osady*⁴⁶⁷ *jsem už zapomněl, prosím tedy uctivě, račte mě do neděle asi o tom zpravit, abych si mohl dát poslat věci složené v Dobrušce.*⁴⁶⁸ *Chtěl jsem to řídit podle počasí, ale já*

⁴⁵⁵ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 5. Dvojlist formátu 17 x 20,8 cm, psáno perem na straně 1, datace: [?], místo odeslání: [?].

⁴⁵⁶ Rodiče Františka Topiče ve Chvalíně.

⁴⁵⁷ Tj. slunečními motivy.

⁴⁵⁸ Tj. obraz.

⁴⁵⁹ Tj. obrazy malých rozměrů.

⁴⁶⁰ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 7. Dvojlist formátu 13,5 x 17,3 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: [1894 ?], místo odeslání: [Chvalín]. V roce 1894 Kaván maloval v Topičově rodném Chvalíně, kam ho Topič sám pozval.

⁴⁶¹ Tj. obrazů nebo motivů.

⁴⁶² Tj. maloval.

⁴⁶³ Kaván patrně žádá Topiče o možnost malovat v okolí Chvalíně viz dopis č. 3.

⁴⁶⁴ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 19. Dvojlist formátu 10,9 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: /prosinec/, místo odeslání: [?].

⁴⁶⁵ Tj. Chvalín, kde se František Topič narodil.

⁴⁶⁶ Tj. u Františka Topiče na Ferdinandově třídě č. 9.

⁴⁶⁷ Tj. patrně Chvalín, viz pozn. č. 448.

⁴⁶⁸ Kaván v Dobrušce pobýval v zimě a na jaře roku 1896.

bezpochyby půjdu také na vojenské cvičení tohle jaro, tak je to těžké. Vynasnažím se, abych Vám tam něco hezkého udělal, když už tam⁴⁶⁹ na to jdu.“⁴⁷⁰

Chvalínský pobyt se Kavánovi vydařil a těšilo jej, pokud svými obrazy udělal někomu radost nebo mu pomohl. „*Kdybych mohl přijet do Prahy, jistotně se zastavím u Vás, neboť nevím, co tomu už je měsíců, kdy jsem naposled u Vás byl. Mluvil jsem s p. Tachecím tady.⁴⁷¹ Vrbu⁴⁷² přišly Chvaliňákům⁴⁷³ vhod, p. Tachecí našel na nich roh jejich pole. A to jsem vždy rád, když vyhovím někde trochu otčinské pýše.“⁴⁷⁴*

Roku 1893 získal Kaván Hlávkovo cestovní stipendium,⁴⁷⁵ kterého využil pro cestu do rodných Krkonoš a malování na Labské boudě, na rozdíl od svých spolužáků nevycestoval do zahraničí.⁴⁷⁶ V roce 1903 zval Topič Kavána opět do Chvalína, aby zde pokračoval ve zpracovávání místních motivů. V té době byl již malíř držitelem ceny ze světové výstavy v Paříži v roce 1900 za obraz „Podmrak.“ Topič plánoval, že by českému krajináři umožnil malířský pobyt u moře, který se ale nakonec neuskutečnil. „*S tím Chvalínem to musíme letos definitivně rozhodnout! Nevím, jest-li bysme se toho kdy dočkali, zvláště když na podzim letos budou zase ony pěkné partie oklestěny. Potřebuji také některé obrazy pro svůj letní byt v Dobřichovicích,⁴⁷⁷ který si letos chci definitivně vypravit, a to všechno mne nutí, abych Vám znovu psal, nechtěje tam k nám posílati někoho jiného. Počasí jest konečně příjemné, a ta radikální změna bude Vám jistě jen ku prospěchu. Činím Vám tento návrh, není-li jiná příčina, než kterou uvádíte, jeďte k nám, a vezměte si vše s sebou. Kdybyste vzdor všemu nadání nemohl ani tam pracovat, nahradím Vám vše a nebudu se nikterak horšit, že to letos nešlo. Ale musel byste se vydat na cestu hned (přijdete k nejlepšímu rašení!), plátna nějaká tam pošlu. Potom se také dohodneme o podobném způsobu s mořem, tam byste mi mohl udělat také celou řadu obrázku. Příkládám zatím 100.- K napřed a na cestu, a pozdravuje Vás*

⁴⁶⁹ Tj. Chvalín, viz pozn. č. 448.

⁴⁷⁰ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 14. Dvojlist formátu 14,5 x 22,5 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: 8. 4. 1896, místo odeslání: Vichovská Lhota.

⁴⁷¹ Patrně v Pardubicích nebo jeho okolí.

⁴⁷² Tj. obraz s motivem vrb.

⁴⁷³ Chvaliňáci, tj. obyvatelé Chvalína.

⁴⁷⁴ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 20. Zálepka formátu 12,7 x 15,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /8. 1. 1898/, místo odeslání: /Pardubice/. Obálka: Blahorodný Pán, p. František Topič, nakladatel, v Praze, Ferdinandova tř. č. 9. Razítko: 8. 1. 1898, Pardubice.

⁴⁷⁵ Architekt, mecenáš a stavitel Josef Hlávka poskytoval studentům Akademie stipendia, především proto, aby mohli rozšiřovat své malířské dovednosti i v zahraničí. Více in N. BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ: Odkaz Josefa Hlávky Národní galerii v Praze. Praha 2008; Jiří POKORNÝ: Odkaz Josefa Hlávky. Praha 2008.

⁴⁷⁶ M. ZACHAŘ: ... 2009, s. 20.

⁴⁷⁷ Dobřichovice, obec v okrese Praha-Západ. František Topič si zde nechal vystavět vilu čp. 117. V současnosti ji obývá spisovatel Ludvík Vaculík.

*srdečně, trvám v úctě Váš oddaný F. Topič.*⁴⁷⁸ Z nakladatelova přístupu je patrné, že si umělců, kteří jakýmkoliv způsobem tvořili pro jeho závod, velmi vážil a vytvářel jim výborné tvůrčí podmínky.

4. 4. 7 Branná povinnost

Branná povinnost v rakousko-uherské armádě byla zavedena v roce 1867, Kavána se tedy týkala. Odvedeni byli všichni bojeschopní muži mezi dvacátým a dvaadvacátým rokem života.⁴⁷⁹ Kaván byl odveden v septimě, během studií na Hradeckém gymnáziu, tedy patrně 1887, ve dvaceti jedna letech. Rok vojny odsloužil v Praze u 28. pěšího pluku, kde se seznámil z absolventem AVU v Praze, který mu nadšeně vyprávěl o profesoru Juliu Mařákovi. Setkání Kavána utvrdilo v rozhodnutí přihlásit se do Mařákovy krajinářské třídy na AVU. Délka činné služby v armádě byla tři roky. Kaván byl odveden na dva roky, patrně vzhledem k jeho chatrnějšímu zdraví.⁴⁸⁰ Následovalo sedm let záložní služby a pak dva roky, kdy se měli v případě války hlásit k zeměbraně. Zeměbranecká povinnost končila čtyřicátým druhým rokem života.⁴⁸¹ Kaván po odvodu sloužil v 11. zeměbraneckém pěším pluku „Jičín“ a účastnil se vojenských cvičení.⁴⁸² U pluku v Jičíně bylo velitelství a dva pěší prapory. Kaván byl v roce 1898 desátník.⁴⁸³ Vztah mezi Kavánem a Topičem byl patrně natolik otevřený a osobní, že Kaván poprosil o peněžní zálohu během své vojenské služby. „*Prosím Vás nejuctivěji, račte mně půjčiti 5 zl.,*⁴⁸⁴ *jsem na vojně, známého tu žádného nemám, nerad bych posílal klíč, a málo jsem si vzal s sebou. Bud' Vám hned pošlu peníze, až přijdu domů, nebo něco na vybranou za to. Račte býti tak laskav, budu velmi vděčen.*“⁴⁸⁵

⁴⁷⁸ PNP, f. FK, kart. 1, inv. č. LA 71/71 000055. Dvojlist formátu: 14,6 x 23 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: 22. 4. 1903, místo odeslání: Praha. Dopisní papír s hlavičkou: F. TOPIČ, Knihkupectví a nakladatelství, Librairie Francaise, Ústřední závod umělecký, V Praze, Ferdinandova tř. 9.

⁴⁷⁹ Zdeněk SEDLÁČEK: Počátek první světové války, první boje na srbské a ruské frontě, Kapitola III. Online: <http://ruarmada.webpark.cz/armada.htm> [cit. 14. 3. 2014].

⁴⁸⁰ F. KOVÁRNA: ..., s. 44.

⁴⁸¹ Z. SEDLÁČEK: Počátek první světové války, první boje ....

⁴⁸² Branná povinnost v rakousko-uherské armádě byla vedena v roce 1867, Kavána se tedy týkala. Odvedeni byli mezi dvacátým a dvaadvacátým rokem života všichni bojeschopní muži. Délka činné služby v armádě byla tři roky, následovalo sedm let záložní služby a pak dva roky, kdy se měli v případě války hlásit k zeměbraně. Zeměbranecká povinnost končila čtyřicátým druhým rokem života. Viz Z. SEDLÁČEK: Počátek první světové války, první boje...

⁴⁸³ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 12. List formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /kolem 6. 9. 1898/, místo odeslání: [?].

⁴⁸⁴ Tj. pět zlatých.

⁴⁸⁵ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 12. List formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /kolem 6. 9. 1898/, místo odeslání: [?].

„Račte odpustiti, že se tak dlouho s pětkou⁴⁸⁶ nehlásím. Dělal jsem na hedvábí něco známému, jinak bych byl beztoho na to nevzpomněl. Ráčíte-li si něco ponechat, tu pětku,⁴⁸⁷ za jejíž půjčení děkuju nejuctivěji, račte si prosím srazit. Nehodí-li se Vám nic, vyrovnám.“⁴⁸⁸

4. 4. 8 Kavánovy obrazy v Topičově salonu a dalších výstavních síních

Obrazy pro Topičův salon vybírali bratři Šulcové,⁴⁸⁹ V. Oliva⁴⁹⁰ nebo Topič sám. Vystavovali je v salonu jako ve veřejné galerii s tou možností, že bylo možné si umělecká díla zakoupit. Topič prosazoval do českých domácností kvalitní umělecká díla. Mladým lidem doporučoval, aby si z počátku pořídili dobrou reprodukcí a později, až se ustálí jejich ekonomická situace, si pořídili vkusný originál. Přál si, aby lidé své domovy zařizovali dobře zpracovanými a hodnotnými kousky a vytvářeli tím příjemné prostředí, v kterém žili, a kam se každý den vraceli. Pro tyto účely oslovoval umělce a dával jim příležitost se zviditelnit a zhodnotit své malířské dovednosti.

Kaván o publicitu patrně příliš nestál, ale díky Topičovu salonu značně rozšířil možnost svého výděлку. Byl si toho dobře vědom, a kdykoliv byl vyzván poslat do Prahy nové obrazy, snažil se poptávce vyhovět. S tím bylo spojená i celková adjustace obrazu, kterou Kaván realizoval většinou sám nebo ve spolupráci s Topičem. *„Já dám honem na Jizeru⁴⁹¹ udělat rám, prosím Vás, račte to rámaři vydat, až přijde, a pak si To račte udělat, jak libo. Nemůžete-li hnout výstavou,⁴⁹² aby se to tam ještě vpálilo, tak to dám do Besedy.“⁴⁹³ „⁴⁹⁴* Pokud byl nakladatelův salon zaplněn, umisťoval Kaván obrazy v dalších pražských výstavních prostorách.

Topič byl Kavánovi i prostředníkem ve výstavních záležitostech po Praze. Po skončení výstav přebíral jeho obrazy a vystavoval je nebo deponoval v salonu. Pro Kavána to bylo výhodné, protože obrazy nebyly vystaveny tolika převozům a neničily se tím. Dá se předpokládat, že Topič, žijící v Praze, registroval všechny probíhající výstavy, a své umělce podle toho i trochu usměrňoval. *„Prosím nejuctivěji, račte zatím převzít mé věci z Besedy,⁴⁹⁵*

---

⁴⁸⁶ Tj. s pěti zlatými.

⁴⁸⁷ Tj. pět zlatých.

⁴⁸⁸ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 10. List formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /kolem 8.2.1898/, místo odeslání: [?].

⁴⁸⁹ Tj. Čeněk nebo Antonín Šulcovi, bratři Topičovy manželky Terezie. Podíleli se s Viktorem Olivou na programu Topičova salonu viz kapitola První salon.

⁴⁹⁰ Viktor Oliva (1861-1928), viz pozn. č. 200.

⁴⁹¹ Obraz s námětem řeky Jizery.

⁴⁹² Výstava nezjištěna.

⁴⁹³ Tj. Umělecká beseda (UB), viz pozn. č. 303.

⁴⁹⁴ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 1. List formátu 11,2 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1, datace: [?], místo odeslání: [?].

⁴⁹⁵ Tj. Umělecká beseda (UB), viz pozn. č. 303.

je-li možno, a ráčíte-li míti místo na to. Myslil jsem něco z nich malovat, ale látky jiné, Bože po krk by bylo. Ráčíte-li něco sám chtít koupit, též prodám, ale nechal bych si rád rámy, cenu Vám nechám na vůli.“⁴⁹⁶ Kaván si některé obrazy, pokud nebyly zrovna vystavovány, nechával posílat domů. Znovu se jimi inspiroval a tvořil podle nich podobné náměty.

Vystavoval v rámci svého členství v Umělecké besedě i spolku Mánes.⁴⁹⁷ „Nevím načisto, co mám v Mánesu.“⁴⁹⁸ Vybrali si, a já se neptal, tak je-li tam ten Kozákov,⁴⁹⁹ stejně velikosti jako tato Jizera, račte Jizeru,⁵⁰⁰ prosím uctivě nechat truhláři svému napnout, snad to ještě udělá, Kozákov mně zatím uschovat a zahradit díru Jizerou.⁵⁰¹ Není-li Kozákov⁵⁰² v Mánesu,⁵⁰³ prosím o uschování Jizery⁵⁰⁴ zatím. Rovněž račte být tak laskav, co Mánes⁵⁰⁵ z výstavy⁵⁰⁶ vrátí, ve svém obrazovém krámě zatím mně vystaviti, je-li místo. Napnutí dodatečně uhradím.“⁵⁰⁷

Kaván se o prázdninách, a zejména po dokončení studia na Akademii, Praze spíše vyhýbal. Nebyl se svými obrazy nikdy úplně spokojen a veškeré záležitosti okolo vystavování mu nebyly příliš příjemné. Zázemí Topičova salonu mu v tomto směru poskytovalo velké výhody a je patrné, že mu zaměstnanci salonu vycházeli v mnohém vstříc. Kaván nebyl z těch, kteří by kohokoliv přespříliš zatěžovali svými problémy. Topič se v tom směru projevoval jako velmi chápající člověk, a proto si ho Kaván dovolil občas poprosit o pomoc nejružnějšího rázu.

„Ted' druhou prosbu snažnou: mám u p. Bohaty v akademii⁵⁰⁸ 3 akvarely, račte pro ně někoho poslat. Komise je snad vyhodí všechny, ale raději než všechno ostatní, ty věci mám proto přec, jaká pomoc. P. Bohatu s tím ted' jako c. k.⁵⁰⁹ nesmím zneužívat.

A třetí prosba uctivá jest tato: račte mně vystaviti 1. obrázek s tou žlutou vrbou (Babky)⁵¹⁰ 2. „Na Zipli“ (celokarton s vrb. potokem⁵¹¹) 3. s tou trasořitkou brod,⁵¹² totiž

⁴⁹⁶ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 16. List formátu 22,7 x 28 cm, psáno perem na straně 1, datace: [?], místo odeslání: [?].

⁴⁹⁷ Kaván byl členem Umělecké besedy asi od roku 1896, o rok později se přihlásil do Spolku výtvarných umělců Mánes (1897).

⁴⁹⁸ Tj. S.V.U. Mánes, viz pozn. č. 252.

⁴⁹⁹ Tj. obraz s motivem Kozákova.

⁵⁰⁰ Tj. obraz s motivem Jizery.

⁵⁰¹ Tj. uhradit dluh za napnutí obrazu s Kozákovem (nebo též za celý obraz) obrazem s motivem Jizery.

⁵⁰² Tj. obraz s motivem Kozákova.

⁵⁰³ Tj. S.V.U. Mánes, viz pozn. č. 252.

⁵⁰⁴ Tj. obraz s motivem Jizery.

⁵⁰⁵ Tj. S.V.U. Mánes, viz pozn. č. 252.

⁵⁰⁶ Blíže neurčená výstava S.V.U. Mánes.

⁵⁰⁷ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 18. Dvojlist formátu 11,1 x 17,6 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: /kolem 2. 12. [1898-1900]/, místo odeslání: Vranové.

⁵⁰⁸ Tj. Akademie výtvarných umění v Praze (AVU), viz pozn. č. 9.

⁵⁰⁹ Tj. jako úředníka orgánů Rakouska-Uherska (císařského královského úředníka).

⁵¹⁰ Tj. obraz s názvem „Babky“.

ráčíte-li to vše ještě míti. Ne-li, prosím račte nahradit třeba tou podzimní Jizerou v pádu⁵¹³, že by Kozákov⁵¹⁴ nebyl zarámován, aby nebyly dvě podobné Jizery tam.⁵¹⁵ Atlasového se ještě něco ulíhne⁵¹⁶.“⁵¹⁷

V témže dopisu si téměř s povzdechem stěžuje na to, že se v salonu obrazy prodávají, zdá se, že podle něj až příliš rychle. Kaván byl pracovitý a velmi zručný člověk, patrně by se uživil různými způsoby, ale sám věděl, že jeho životní dráha je spojená s obrazy. Právě asi proto, vědom si, že obrazy jsou zdrojem jeho příjmů, se ke svému malování stavěl kriticky. Snad z obav, aby své živobytí nezaložil na nekvalitní práci. *„Přiznám se takto, že s velkou, radostí nikdy nic do Vašeho salonu nedávám, čerti vědí, mně se tam všecko ztratí, nadobro zabito. Netvrdím, že by dohromady všecko za něco stálo, ale u přirovnání s Rudolfinem⁵¹⁸ jste to ráčil taky beztoho pozorovat. Ta letošní bažina⁵¹⁹ v Rudolfině⁵²⁰ by u Vás byla svinstvo největší, i to žito.⁵²¹ Tahle Jizera⁵²² tam bude taky děsná, ale co platno. Neračte se na mně hněvat, že toho tolik obtěžuji, pomoci nemám. Do Prahy se mně nechce, je to hned pořádná útrata, které nutno se vyhnout. Račte odpustiti.“⁵²³*

Obrazy, které se neprodaly na výstavách, měl možnost Kaván dál nabízet přes Topiče v jeho salonu. Pokud měl o ně někdo zájem, Topič prodej zprostředkoval, a zajistil praktické otázky samotného prodeje. Kavánovy krajiny si postupně našly své kupce, některé z nich malíř v dopisech zmiňuje častěji. Patřil mezi ně pražský nakladatel a knihkupec Jan Laichter⁵²⁴ a jistý pan Bohata. *„Račte odpustit, nevím, nezdržela-li se zásilka p. Bohatovi, posílal jsem to na cestě, a já psal p. Laichterovi,⁵²⁵ aby si vzal ty hory.⁵²⁶ Vašemu Blahorodí*

---

⁵¹¹ Tj. obraz na kartonu názvem „Na Zipli“, s motivem vrbového potoka.

⁵¹² Tj. obraz s motivem „brodu s třasořítkou.“

⁵¹³ Tj. obraz s motivem podzimní Jizery „v pádu.“

⁵¹⁴ Tj. obraz s motivem Kozákova.

⁵¹⁵ Tj. dva podobné obrazy s motivem Jizery.

⁵¹⁶ Kaván doufá ve vytvoření obrazu v odstínech „atlasové“ (modré) barvy.

⁵¹⁷ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 18. Dvojlist formátu 11,1 x 17,6 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: /kolem 2. 12. [1898-1900]/, místo odeslání: Vranové.

⁵¹⁸ Výstavní síň Rudolfinum. Rudolfinum jako víceúčelový reprezentativní kulturní dům v Praze vzniknul v letech 1876-1884 podle návrhů architekta Josefa Zítka Josefa Schulze. Budova byla pojmenována na počest korunního prince Rudolfa a sloužila jako koncertní sál pro symfonický orchestr a jako obrazárna. V roce 1919 byla proměněna na poslaneckou sněmovnu Československé republiky. Ke své původní náplni se Rudolfinum vrátilo po rekonstrukci v roce 1992. Dnes je sídlem České filharmonie a Galerie Rudolfinum.

⁵¹⁹ Tj. obraz s motivem bažiny.

⁵²⁰ Blíže neurčená výstava v Rudolfinu.

⁵²¹ Tj. obraz s motivem žitného pole.

⁵²² Tj. obraz s motivem Jizery.

⁵²³ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 18. Dvojlist formátu 11,1 x 17,6 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: /kolem 2. 12. [1898-1900]/, místo odeslání: Vranové.

⁵²⁴ Patrně Jan Laichter (1858–1946), viz pozn. č. 405.

⁵²⁵ Tentýž.

⁵²⁶ Tj. obraz s motivem hor.

*jsem psal o tom hřbitově. Jestli tam nebyl p. Laichter⁵²⁷ ještě, tak prosím Vás, opozdila-li se věc via Bohata, oznamuji a prosím stran těch hor.*⁵²⁸ „⁵²⁹

„Panu Laichterovi⁵³⁰ přenechám ten hřbitov,⁵³¹ dopíšu mu hned⁵³² a prosím, abyste mu jej ráčil vydati, až si proň přijde.“⁵³³

4. 4. 9 Přítel F. Topič

Kaván jako student Akademie a následně její čerstvý absolvent si uvědomoval, jak velkého podporovatele v Topičovi má. Cítil se být nakladateli zavázán a snažil se mu veškerou náklonost oplatit v podobě svých obrazů. *„Předpokládám, že není v besedě⁵³⁴ nic prodáno, kde pak by také mohlo být. Nemíním však tak snadno dát se něčím nepříznivým zabít hned, budu-li trochu zdrav, jen trochu. A nemíním zapomenout, že nejvíce jste mně ráčil pomáhat, abych se udržel.*“⁵³⁵

Obdiv Kavána k malíři Antonínu Chittussimu pramenil v dobách gymnaziálních studií v Hradci Králové, kdy spolu se svými spolužáky obdivoval jeho malby ve Zlaté Praze. Mladého malíře inspiroval a zakořenil v něm myšlenku přihlásit se na pražskou Akademii. Ve vztahu krkonošského malíře a pražského nakladatele mohl Topič působit jako ten, kdo pomáhá a usměrňuje. O vzájemné otevřenosti obou svědčí i přátelská rada, kterou Kaván nakladateli ohledně Chittussiho napsal: *„Tuze je žádoucno, abyste ráčil pomýšleti také na takového skvostného Chittussiho,⁵³⁶ jako Mánesa.⁵³⁷ Nikdo jiný by to nemohl tak sehnati. To by byl přeskvost, račte věriti.*“⁵³⁸

Mladý krajinář byl rád za každou pomoc a vděčný za veškeré tvůrčí impulzy, které mu nakladatel předkládal. Kaván sice nestál o slávu a publicitu, přesto když se o něm někdo zmínil, samozřejmě ho to zajímalo. Před Topičem se příliš neostýchal, a byl otevřený a přímý,

⁵²⁷ Patrně Jan Laichter (1858–1946), viz pozn. č. 405.

⁵²⁸ Tj. obraz s motivem hor.

⁵²⁹ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 4. List formátu 14,5 x 23 cm, psáno perem na straně 1, datace: [kolem roku 1896 ?], místo odeslání: [?].

⁵³⁰ Patrně Jan Laichter (1858–1946), viz pozn. č. 405.

⁵³¹ Tj. obraz s motivem hřbitova.

⁵³² Tím je myšleno dopsání věnování na zmíněný obraz.

⁵³³ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 16. List formátu 22,7 x 28 cm, psáno perem na straně 1, datace: [?], místo odeslání: [?].

⁵³⁴ Tj. Umělecká beseda (UB), viz pozn. č. 303.

⁵³⁵ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 16. List formátu 22,7 x 28 cm, psáno perem na straně 1, datace: [?], místo odeslání: [?].

⁵³⁶ Antonín Chittussi (1847–1891), český krajinář, studoval na AVU u Josefa Matyáše Trenkwalda a Jana Swertse a na uměleckých školách v Mnichově a Vídni.

⁵³⁷ Tj. obraz od jednoho z představitelů malířské rodiny Mánesů – otec Antonín Mánes (1784–1832) nebo jeden z jeho synů, Josef Mánes (1820–1871) nebo Quido Mánes (1828–1880).

⁵³⁸ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 3. List formátu 17 x 20,8 cm, psáno perem na straně 1, datace: [?], místo odeslání: [?].

čehož si na něm lidé vážili. A proto se nebál před Topičem projevit zájem o článek, který o něm vyšel v novinách, a který by se styděl shánět sám. „Jeden „písmák“ říkal mně, že četl něco o mně v Národních.⁵³⁹ Po hospodách mívají stará příležitostně koupená čísla. Račte být tak laskav, ráčíte—li mít někde tu věc náhodnou při ruce, ne abych obtěžoval tím, pošlete mně. V Hradci⁵⁴⁰ bych se na to styděl ptát.“⁵⁴¹ Zároveň se nebál upozornit na své nedostatky a svěřit se s osobními pocity. „Račte odpustit, nemám než umazanou obálku, a už je zavřeno, jsem pořád nevypsitelně zmaten, čerti vědí, co to je.“⁵⁴²

Projevem úcty, přátelství a otevřenosti jsou i závěrečné formulace dopisů. „Na svátky budu doma,⁵⁴³ a pak budu zase psát, kde.“⁵⁴⁴

„Vřele děkuje za vzácnou Vaši přízeň, zůstávám Vašemu Blahorodí v hluboké úctě oddaný Franta Kaván, žák malířské akademie⁵⁴⁵“⁵⁴⁶

„Račte odpustiti mé povídavosti, Vašemu Blahorodí v hluboké úctě oddaný Franta Kaván“⁵⁴⁷

4. 4. 10 František Topič – František Kaván

Knihkupec L. K. Žižka ve svých pamětech uvádí, že nakladatelé o svém díle a době hovořili nejméně, a nezanechali téměř žádné paměti. Pouze vydavatel Josef Richard Vilímek⁵⁴⁸ zanechal vzpomínkovou brožuru, ale záznamů, které by se týkaly knihkupectví. Stejně tak tomu bylo u Jana Otty⁵⁴⁹ i Františka Šimáčka,⁵⁵⁰ z Žižkových současníků pak Topič. Žádný nezanechal po sobě výklad svého života.⁵⁵¹

Topičova nakladatelská činnost je známá díky knihám, které vydal, a nabídkovým katalogům, které pravidelně připravoval pro širokou veřejnost. Aktivita Topičova salonu a jeho výstavní činnost jsou podchyceny ve výstavních katalozích, stejně tak činnost

⁵³⁹ Patrně Národní listy, vycházející v letech 1861 až 1941.

⁵⁴⁰ Tj. Hradec Králové.

⁵⁴¹ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 11. Dvojlist formátu 11,2 x 17,4 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: / kolem 24. 10. 1897/, místo odeslání: Blešno, pošta Třebechovice.

⁵⁴² Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 4. List formátu 14,5 x 23 cm, psáno perem na straně 1, datace: [kolem roku 1896 ?], místo odeslání: [?].

⁵⁴³ Tj. Vichovská Lhota u Jilemnice, v Krkonoších.

⁵⁴⁴ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 19. Dvojlist formátu 10,9 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: /prosinec/, místo odeslání: [?].

⁵⁴⁵ Tj. Akademie výtvarných umění v Praze (AVU), viz pozn. č. 9.

⁵⁴⁶ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 15. List formátu 21 x 29,5 cm, psáno perem na straně 1, datace: /27. 12. 1894/, místo odeslání: Vichovská Lhota u Jilemnice.

⁵⁴⁷ Výňatek z ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 20. Zálepka formátu 12,7 x 15,4 cm, psáno perem na straně 1, datace: /8. 1. 1898/, místo odeslání: /Pardubice/. Obálka: Blahorodný Pán, p. František Topič, nakladatel, v Praze, Ferdinandova tř. č. 9. Razítko: 8. 1. 1898, Pardubice.

⁵⁴⁸ Josef Richard Vilímek (1860–1938), viz pozn. č. 211.

⁵⁴⁹ Jan Otto (1844–1916), viz pozn. č. 210.

⁵⁵⁰ František Šimáček (1834–1885), viz pozn. č. 190.

⁵⁵¹ L. K. ŽIŽKA: Paměti a osudy..., s. 361.

„Ústředního závodu uměleckého.“ Z těchto pramenů získáme ucelený přehled o výsledcích práce Topičova kolektivu. Nahlédnout do pozadí fungování závodu můžeme jen díky dobovým recenzím a článkům, které vycházely v tisku a odborných periodikách.⁵⁵² Vlastní přístup k umělci, který pro salon tvořil, je patrný z editované korespondence. Dá se předpokládat, že ke každému Topič přistupoval individuálně a je otázkou, jestli vždy tak vstřícně a mile, jak to odráží Kavánovy dopisy. Je zřejmé, že se Kavánovo malování odvíjelo především od počasí a jeho rozpoložení. Nebyla mu překážkou zima či jiné extrémní počasí, ale duševní nepohoda. Z dopisů vyplývá, že tuto skutečnost Topič respektoval. Každé sdělení řeší obchodní záležitosti, ty byly patrně také důvodem, proč se krajinář s nakladatelem seznámil. Dopisy odráží zároveň i o podporu zkušeného obchodníka mladému umělci, kterému se dostalo základu v tom, nakolik si má své práce cenit. Korespondence Kavána a Topiče končí rokem 1904, je možné, že se její část nedochovala, nebo další vzájemná komunikace probíhala osobně. Jisté je, že osm let, během kterých si malíř s nakladatelem vyměnili několik dopisů, bylo pro Kavána velmi tvůrčí a F. Topič na tom má své zásluhy.

---

⁵⁵² Výběr textů je součástí dvou publikací o Topičově salonu z roku 2011 a 2012. M. PECH A KOLEKTIV: Topičův salon 18–36...; M. PECH A KOLEKTIV: Topičův salon 37–49...

5. Oldřich Blažíček

5.1 Mládí

Oldřich Blažíček⁵⁵³ se narodil 5. ledna 1887 ve Slavkovicích u Nového Města na Moravě v rodině nemajetného venkovského krejčího. Vyrůstal na Horácku, části Vysočiny na moravské straně.⁵⁵⁴ Dětství a mládí malíře nejvíce vystihují jeho vlastní vzpomínky, které vyšly knižně.⁵⁵⁵ Citát z nich použila také Olga Macková v autorově monografii, která vyšla v rámci odeonské knižnice Malá galerie.⁵⁵⁶ „*Měl jsem jedinečně krásné mládí, ačkoliv jsem vyrůstal v nejchudších poměrech. To, čemu se dnes říká bída, bylo tehdy, zejména v době zimní, samozřejmostí a pořádný krajíc černého chleba byl mi až do dvanácti let stálou vzácností. Celé mládí jsem prožíval ve spořádaném rodinném ovzduší, naplněném všelijakým umělectvím, třeba prováděným neškoleně a neuvědoměle. Otec Vincenc byl vojenským krejčím. Pracoval skvěle premované husarské obleky, které v kraji dovedl jedině on sám. Když nebylo práce krejčovské, zejména v létě, pracovali s matkou u sedláků a oba byli jako ženci velmi vyhledávaní.*“⁵⁵⁷ Blažíčkův o osm let starší bratr jej odmala přibíral k malování kulis a opon pro ochotnické divadlo, k vyřezávání a modelování figurek ze dřeva i hlíny pro vánoční betlémy s malovaným pozadím. Rodina žila v Rožné, která se později stala nejčastějším námětem Blažíčkových obrazů. Z Rožné docházel do měšťanky v Bystřici nad Pernštejnem, půldruhé hodiny pěšky. V letech 1901–1903 jej bratr přijal jako učeňníka v malířské a natěračské živnosti v blízké obci Bobrová.⁵⁵⁸ O tomto období se malíř rozepisuje ve svých již zmiňovaných vzpomínkách.⁵⁵⁹

5.2 Hrabě Gudenus

Blažíček jako mládenec pracoval na zámku v Moravci, kde si jeho amatérského malování všimnul hrabě Gabriel Gudenus.⁵⁶⁰ Viděl kopii Ženíškova obrazu Oldřich a Božena⁵⁶¹, kterou osmnáctiletý Blažíček barevně provedl podle černobílé reprodukce ze

---

⁵⁵³ V textu jméno Oldřicha Blažíčka vzhledem k jeho častému výskytu zkracuji nebo používám pouze jeho příjmení.

⁵⁵⁴ O. MACKOVÁ: ..., s. 8.

⁵⁵⁵ O. BLAŽÍČEK: Mládí na Vysočině. Havlíčkův Brod 1961.

⁵⁵⁶ O. MACKOVÁ: ....

⁵⁵⁷ O. BLAŽÍČEK: ..., s. 8 a 12.

⁵⁵⁸ O. MACKOVÁ: ..., s. 10.

⁵⁵⁹ O. BLAŽÍČEK:...

⁵⁶⁰ Gabriel Ludwig Franz Ghislain, hrabě Gudenus (1853–1915). Gudenusové byli štyrský rod, který přišel na Moravu poměrně pozdě a v 19. století vlastnil zámek Mitrov a Moravec.

⁵⁶¹ František Ženíšek (1849–1916), viz pozn. č. 241.

Zlaté Prahy,⁵⁶² a rozhodnul se mu pomoci. S Gudenusovým doporučením a hmotnou podporou se dostal Blažíček v roce 1906 na Uměleckoprůmyslovou školu v Praze, kde mohl malování odborně studovat. Hrabě Gudenus Blažíčka podporoval po větší část jeho pražského studia a zastává v jeho životě úlohu mecenáše.⁵⁶³

5. 3 Umělecko-průmyslová škola a Akademie výtvarných umění v Praze

Od roku 1906 do roku 1909 navštěvoval Uměleckoprůmyslovou školu v Praze. Všeobecnou část studoval u Emanuela Dítěte,⁵⁶⁴ stylizační ornamentální práci absolvoval u Jana Beneše⁵⁶⁵ a Karla Vítězslava Maška.⁵⁶⁶ Modelování se učil u Ludvíka Wurzela⁵⁶⁷ a Ladislava Šalouna.⁵⁶⁸ Během hodin večerního aktu se seznámil s Janem Preislerem⁵⁶⁹ a během praktického vyučování v plenéru s Jakubem Schikanederem.⁵⁷⁰ Mezi Blažíčkovy spolužáky patřil malíř Josef Lada,⁵⁷¹ Josef Čapek,⁵⁷² Jan Zrzavý⁵⁷³ nebo sochař Otto Gutfreund.⁵⁷⁴⁵⁷⁵

Po třiletém studiu na Uměleckoprůmyslové škole se Blažíček rozhodl pokračovat na Akademii⁵⁷⁶ ve figurální škole Hanuše Schwaigera.⁵⁷⁷ Krajinářská škola úmrtím profesora Julia Mařáka⁵⁷⁸ zanikla a v té době zatím ještě nebyla obnovena.⁵⁷⁹ Postupně se Blažíček stává krajinářem a zároveň si vytváří svůj specifický obor, malbu chrámových interiérů, v které nemá výrazné předchůdce ani rovnocenné následovníky.⁵⁸⁰ Ve svých vzpomínkách sám píše, že Akademii absolvoval jako figuralista a zájem o architekturu ho přivedl k albě interiérů, krajinu pak maloval všude, kam přišel, ale nejvíce v rodném kraji, na Vysočině

---

⁵⁶² Obrazový časopis Zlatá Praha vycházel od roku 1864 do roku 1929 v Ottově nakladatelství. Vycházely v něm články vztahující se kultuře i politice, množství literárních a obrazových příspěvků, měl vysokou grafickou úroveň.

⁵⁶³ O. MACKOVÁ: ..., s. 10.

⁵⁶⁴ Emanuel Dítě (1862–1944), viz pozn. č. 145.

⁵⁶⁵ Jan Beneš (1873–1946), český malíř, pedagog, představitel dekorativního umění.

⁵⁶⁶ Karel Vítězslav Mašek (1865–1927), viz pozn. č. 160.

⁵⁶⁷ Ludvík Wurzel (1865–1913), český sochař a pedagog na UMPRUM v Praze.

⁵⁶⁸ Ladislav Šaloun (1870–1946), český sochař a pedagog na UMPRUM v Praze.

⁵⁶⁹ Jan Preisler (1872–1918), viz pozn. č. 258.

⁵⁷⁰ Jakub Schikaneder (1855–1924), viz pozn. č. 147.

⁵⁷¹ Josef Lada (1887–1957), český malíř, ilustrátor a spisovatel.

⁵⁷² Josef Čapek (1887–1945), český malíř, grafik, ilustrátor, spisovatel a scénograf.

⁵⁷³ Jan Zrzavý (1890–1977), viz pozn. č. 297.

⁵⁷⁴ Otto Gutfreund (1889–1927), český sochař, představitel českého sochařského kubismu.

⁵⁷⁵ O. MACKOVÁ: ..., s. 10–11.

⁵⁷⁶ Akademie výtvarných umění v Praze (AVU), viz pozn. č. 9.

⁵⁷⁷ Hanuš Schwaiger (1854–1912), česká designér, ilustrátor a malíř, vyučoval figurální malbu na AVU v Praze.

⁵⁷⁸ Julius Mařák (1832–1899), krajinář, kreslíř, grafik, studium na AVU u Maxmiliána Haushofera, na AVU po návratu z Vídně obnovil krajinářskou školu, mezi jeho žáky patří například Antonín Slavíček, F. Kaván, Otakar Lebeda, podílel se na výzdobě Národního muzea i Národního divadla v Praze.

⁵⁷⁹ O. MACKOVÁ: ..., s. 13.

⁵⁸⁰ Jediný Ludvík Kohl (1746–1821) se na začátku 19. století tímto směrem specializoval starožitnými obrazy antických a středověkých, většinou fiktivních, chrámů. In O. MACKOVÁ: ..., s. 14.

a Horácku.⁵⁸¹ První obraz chrámového vnitřku vytvořil v Dubrovniku v kostele sv. Vlaha, kam odjel na Štursovu⁵⁸² radu. Místní kostel neshledal tolik zajímavým, ale námět podnítil jeho zájem o chrámový interiér. Po návratu se rozhodnul namalovat interiér chrámu sv. Víta v Praze. Byl zde vlídně přijat kanovníkem svatovítské kapituly dr. Antonínem Podlahou, a katedrálu navštěvoval celý měsíc.⁵⁸³ Zachycoval kruchtu, kazatelnu a oratoř, zpracoval také svatojánský náhrobek. Hlavním námětem pro něj byla architektura samotná a rozhodnul se plně soustředit jen na ni. V malbě se projevíly vlastnosti, které byly pro Blažička typické, jistota oka a ruky a mimořádný smysl pro malířské řemeslo. Interiéry, chrámové i muzejní, zpracovával dále v Itálii – v Římě, Florencii a Benátkách, ale i v Čechách v podobě chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře.⁵⁸⁴

5. 4 Blažiček – krajinář, malíř interiérů, profesor

Blažičkova krajinářská tvorba se plně rozvinula v letech 1912–1913. V této době intenzivně tvoří žáci Mařákovy krajinářské třídy František Kaván,⁵⁸⁵ Alois Kalvoda,⁵⁸⁶ Stanislav Lolek,⁵⁸⁷ Jaroslav Panuška,⁵⁸⁸ Roman Havelka,⁵⁸⁹ Karel Langer,⁵⁹⁰ Josef Holub,⁵⁹¹ Ota Bubeníček⁵⁹² a další. Hledali cestu k pojetí české nebo moravské krajiny a vytvářeli si na ni vlastní názory. František Kaván v této době pracuje ve Vítanově u Hlinska.⁵⁹³ Stal se Blažičkovým přítelem a jejich krajinářské cesty se setkaly v Železných horách i na Vysočině.⁵⁹⁴ Druhým krajem, který Blažička zaujal, bylo Valašsko, zejména okolí Štramberka, kde spolupracoval s Lolkem.⁵⁹⁵ Pobýval zde u svého přítele Adolfa Hrstky⁵⁹⁶

---

⁵⁸¹ O. BLAŽÍČEK: ..., s. 124.

⁵⁸² Jan Štursa (1880–1925), český sochař, ilustrátor, pedagog a kurátor.

⁵⁸³ O. MACKOVÁ: ..., s. 14.

⁵⁸⁴ O. MACKOVÁ: ..., s. 18.

⁵⁸⁵ František Kaván (1866–1941), viz pozn. č. 1.

⁵⁸⁶ Alois Kalvoda (1875–1934), český malíř, grafik a pedagog, absolvent krajinářské třídy prof. Julia Mařáka na AVU v Praze, spolužák F. Kavána.

⁵⁸⁷ Stanislav Lolek (1873–1936), český malíř, grafik a ilustrátor, žák krajinářské třídy profesora Julia Mařáka.

⁵⁸⁸ Jaroslav Panuška (1872–1958), český malíř, krajinář, ilustrátor, student AVU v Praze, žák Maxmiliána Pirnera a Julia Mařáka.

⁵⁸⁹ Roman Havelka (1877–1950), český malíř, žák krajinářské třídy profesora Julia Mařáka.

⁵⁹⁰ Karel Langer (1878–1947), český malíř, žák krajinářské třídy profesora Julia Mařáka.

⁵⁹¹ Josef Holub (1870–1957), český malíř, žák krajinářské třídy profesora Julia Mařáka.

⁵⁹² Ota Bubeníček (1871–1962), malíř, loutkář, publicista, žák Julia Mařáka a Antonína Slavička.

⁵⁹³ Ve Vítanově Kaván tvořil od dubna roku 1909 do srpna roku 1922.

⁵⁹⁴ O. MACKOVÁ: ..., s. 18.

⁵⁹⁵ Stanislav Lolek (1873–1936), viz pozn. č. 587.

⁵⁹⁶ MUDr. Adolf Hrstka, lékař, sběratel lidové keramiky a autor myšlenky valašského skanzenu. Vzbudil u Blažička zájem o lidovou keramiku a vedl jej ke znaleckému sběratelství. Malíř za léta nashromáždil unikátní sbírku habánské fajánse s mimořádně cennými kusy, které zdobily jídelnu jeho dejvického domu.

každý rok, s výjimkou jediného válečného roku 1915, kdy byl po narukování v armádě v Tyrolích.⁵⁹⁷

V roce 1912 obdržel Blažíček spolu s dalšími umělci výroční ceny České Akademie věd a umění.⁵⁹⁸ Vstoupil do Jednoty umělců výtvarných⁵⁹⁹ a na její výstavě v Obecním domě poprvé vystavil v Praze větší soubor pláten. Na Moravě se představil o rok dříve ve výstavním salónu Světinyho knihkupectví v Brně. Kritikové jeho práce přijali vlídně.⁶⁰⁰ V roce 1913 se stal členem Sdružení výtvarných umělců moravských v Hodoníně.⁶⁰¹ Na radu Štursy a Kotěry vystoupil v roce 1917 z Jednoty umělců výtvarných, a stal se členem Spolku výtvarných umělců Mánes.⁶⁰² Jeho skutečným domovským spolkem ale zůstala Jednota,⁶⁰³ do které se v roce 1925 vrátil a stal se později jejím dlouholetým předsedou.⁶⁰⁴

Blažíčkova umělecká dráha začala úspěšně a existenčně ho zajistila. V roce 1914 se oženil s Boženou Rejskovou a pořídil si byt s ateliérem na Letné.⁶⁰⁵ V důsledku událostí první světové války a následného příkazu k mobilizaci Blažíček narukoval k 14. zeměbraneckému pluku v Brně. Pak se dostal do Tyrol a okolí Innsbrucku. V rámci vojenské služby přinesl obrat k lepšímu rok 1917, kdy se dostal do skupiny malířů restaurujících tehdy vojenský chrám sv. Mikuláše na Starém Městě. Válečná léta zasáhla do malířovy tvorby relativně šetrně, ale zintenzivnila rodinné vztahy a Blažíček namaloval portrét své matky. Úzkost z války převedl do obrazů vyzařujících šťastné a uvolněné situace života. Během dvacátých let minulého století hrály v malířově tvorbě největší roli pobyty ve Štramberku a valašská krajina v jeho okolí.⁶⁰⁶

Pro svou mimořádnou schopnost zachytit interiéry architektur byl v roce 1921 jmenován profesorem Českého vysokého učení technického v Praze (ČVUT) a věnoval svou energii organizaci ústavu kresby a malby na fakultě architektury. Na ČVUT působil do roku 1939, od roku 1931 jako její děkan.⁶⁰⁷ Do popředí nastupovala generace výtvarníků narozená v osmdesátých letech minulého století. Malíři, před válkou považovaní za bouřliváky, se stávali profesory vysokých škol a funkcionáři výtvarných spolků. Blažíčka tato funkce

---

⁵⁹⁷ O. MACKOVÁ: ..., s. 24.

⁵⁹⁸ Česká akademie věd a umění v Praze vznikla v roce 1890 z iniciativy mecenáše Josefa Hlávky jako instituce pro podporu vědy a umění. Akademie měla tři třídy vědecké a čtvrtou uměleckou a literární.

⁵⁹⁹ Tj. Jednota umělců výtvarných (JUV), viz pozn. č. 13.

⁶⁰⁰ O. MACKOVÁ: ..., s. 31.

⁶⁰¹ Členství v JUV nekolidovalo se členstvím v moravském sdružení. Blažíček se jím hlásil ke svému původu z moravského Horácka.

⁶⁰² Spolek výtvarných umělců Mánes (S.V.U. Mánes), viz pozn. č. 252.

⁶⁰³ Tj. Jednota umělců výtvarných (JUV), viz pozn. č. 13.

⁶⁰⁴ O. MACKOVÁ: ..., s. 31.

⁶⁰⁵ Tamtéž, s. 34.

⁶⁰⁶ Tamtéž, s. 38.

⁶⁰⁷ A. HOROVÁ a KOLEKTIV: Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Praha 1995, s. 74.

zásadně po tvůrčí stránce neomezila, musel pouze délku malířských pobytů přizpůsobovat režimu akademického roku.

Blažíček cestoval od svých dvaceti tří let do Istrie a Dalmácie. V roce 1913 na Hlávkovo stipendium důkladně poznal Itálii. Poválečné období se u něj vyznačuje nadprůměrnou zcestovalostí, která přinesla velkou malířskou úrodu.⁶⁰⁸ První poválečná cesta vedla v roce 1924 na Balkán, kde navštívil Sofii, Varnu, Rilu a Cařihrad. V příštím roce následovala Francie se zastávkou v Paříži, Chartres, Amiens a Rouenu.⁶⁰⁹ Dva roky na to cestoval do Španělska. Navštívil Granadu, Maladu, Seville, Barcelonu a přes zastávku v italské Neapoli se vracel domů. V třicátých letech působil na Vysočině, Slovensku a Podkarpatské Rusi. Vydal se také na sever Evropy, k fjordům do Norska.

Blažíčkovy obrazy cestovaly ještě mnohem častěji a dál, než jejich autor. Už v roce 1912 se dva jeho obrazy staly součástí výstavy pořádané JUV v Poznani a Lublani. Ve dvacátých a třicátých letech se jeho obrazy objevovaly v Benátkách, na Mezinárodní výstavě v roce 1920 a na XVII. Biennale v reprezentativním souboru českého soudobého umění, který vybral V. V. Štech,⁶¹⁰ v roce 1930. Ze šedesáti obrazů umístěných v československém pavilonu byly čtyři Blažíčkovy. Spolu s obrazy Emila Filly,⁶¹¹ Rudolfa Kremličky,⁶¹² Vincence Beneše,⁶¹³ Václava Špály,⁶¹⁴ Maxe Švabinského,⁶¹⁵ Karla Holana,⁶¹⁶ Václava Rabase,⁶¹⁷ Vlastimila Rady⁶¹⁸ a Jana Baucha⁶¹⁹ reprezentovaly československé umění.⁶²⁰ Jeho obrazy byly zařazovány do souborů českého umění na výstavách pořádaných ministerstvem školství a národní osvěty, v roce 1921 v Paříži, 1923 v Londýně a Bradfordu, 1927 ve Varšavě a Krakově, 1937 v Moskvě a Lenigradu. S JUV vystavoval v Oslu, Bergenu, Kodani, Vídni a Amsterdamu. Od druhé poloviny dvacátých let obeslal mnohokrát výstavy ve Spojených státech amerických. V Carnegie Institutu v Pittsburghu, v New Yorku, Filadelfii, Saint Louis, s nemalým úspěchem. Mnoho obrazů bylo ve Spojených státech zakoupeno a zůstalo za oceánem. Malířova výstavní činnost na domácích výstavách mnohonásobně předčila tu zahraniční. Soupis Blažíčkových výstav do roku 1939 je uveden

---

⁶⁰⁸ O. MACKOVÁ: ..., s. 43.

⁶⁰⁹ Tamtéž, s. 46.

⁶¹⁰ Václav Vilém Štech (1885–1974), český historik umění, překladatel a pedagog.

⁶¹¹ Emil Filla (1882–1953), viz pozn. č. 158.

⁶¹² Rudolf Kremlička (1886–1932), český malíř, grafik, představitel české moderny.

⁶¹³ Vincenc Beneš (1883–1979), český malíř, grafik, ilustrátor, podílel se na dodatečné výzdobě Národního divadla v Praze.

⁶¹⁴ Václav Špála (1885–1946), český malíř, ilustrátor, grafik a pedagog, představitel české moderny.

⁶¹⁵ Maxmilián Švabinský (1873–1962), viz pozn. č. 290.

⁶¹⁶ Karel Holan (1893–1953), český grafik, ilustrátor a pedagog, malíř pražských zákoutí.

⁶¹⁷ Václav Rabas (1885–1954), český krajinář a básník.

⁶¹⁸ Vlastimil Rada (1895–1962), český pedagog, spisovatel, ilustrátor a malíř.

⁶¹⁹ Jan Bauch (1898–1995), český malíř, grafik a pedagog.

⁶²⁰ O. MACKOVÁ: ..., s. 51.

v monografii od Antonína Matějčka.⁶²¹ Během jednoho roku vystavoval až na osmi výstavách.⁶²²

Oblibu veřejnosti Blažíček upevnil svou soubornou výstavou v Obecním domě v Praze v roce 1925, kterou tvořilo téměř dvě stě prací. Od roku 1928 obýval dům v Dejvicích navrhnutý Kotěrovým žákem Jaroslavem Rösslerem.⁶²³ Na Hanspaulce, tehdy venkovu se skupinami chalup, vzniknul rodinný dům s velkou architektonicky řešenou zahradou. Blažíčkovi se stalo místem pro malířskou práci a častá setkání s přáteli. Společenské styky byly přímou součástí jeho života a do okruhu blízkých přátel patřily velké osobnosti českého lékařství a profesori Univerzity Karlovy, pediatr Jiří Brdlík,⁶²⁴ neurolog a psychiatr Antonín Heveroch,⁶²⁵ revmatolog František Lenocho.⁶²⁶ Blažíček se přátelil s historikem Josefem Šustou,⁶²⁷ zakladatelem české indologie Vincencem Lesným,⁶²⁸ spisovatelem Karlem Václavem Raisem⁶²⁹ a Josefem Bohuslavem Foersterem,⁶³⁰ oba také portrétoval. Přátelské vztahy udržoval s Gabrielou Preissovou,⁶³¹ barytonistou Národního divadla Zdeňkem Otavou⁶³² a dalšími.

Při svatováclavském miléniu v roce 1929 byl pověřen čestným úkolem vytvořit obraz korunovačních klenot, zároveň s Maxem Švabinským,⁶³³ který je kreslil. Ruku v ruce s úspěchem přicházela také kritika, na kterou si malíř musel zvykat. V roce 1930 nebyl zastoupen na výstavu S.V.U. Mánes⁶³⁴ ke sto letům českého umění, stejně jako např. A. Mucha,⁶³⁵ V. Radimský,⁶³⁶ J. Schikaneder,⁶³⁷ J. Úprka⁶³⁸ nebo A. Waldhauser.^{639 640}

---

⁶²¹ A. MATĚJČEK: Oldřich Blažíček. Praha 1941, s. XII. a XIII.

⁶²² O. MACKOVÁ: ..., s. 60.

⁶²³ Jaroslav Rössler (1886–1964), český architekt a urbanista, žák Jana Kotěry.

⁶²⁴ Jiří Brdlík (1883–1965), významný český pediatr, zakladatel pediatrického lékařství v Československu.

⁶²⁵ Antonín Heveroch (1869–1927), český neurolog a psychiatr, žák Josefa Thomayera.

⁶²⁶ František Lenocho (1898–1970), zakladatel české revmatologie.

⁶²⁷ Josef Šusta (1874–1945), český historik, spisovatel a politik, profesor všeobecných dějin na Univerzitě Karlově v Praze.

⁶²⁸ Vincenc Lesný (1882–1954), překladatel, pedagog, filozof, filolog a orientalista, zakladatel české indologie.

⁶²⁹ Karel Václav Rais (1859–1926), viz pozn. č. 132.

⁶³⁰ Bohuslav Josef Foerster (1859–1951), český pedagog, skladatel a hudební kritik, od roku 1931 prezident České akademie věd a umění.

⁶³¹ Gabriela Preissová (1862–1946), dramatička a spisovatelka, dramaturgyně Národního divadla.

⁶³² Zdeňk Otava (1902–1980), profesor sólového zpěvu na Akademii múzických umění, barytonista Národního divadla v Praze.

⁶³³ Maxmilián Švabinský (1873–1962), viz pozn. č. 290.

⁶³⁴ Tj. Spolek výtvarných umělců Mánes (S.V.U. Mánes), viz pozn. č. 252.

⁶³⁵ Alfons Mucha (1860–1939), viz pozn. č. 151.

⁶³⁶ Václav Radimský (1867–1946), český krajinář a impresionista často působící ve Francii, přítel Claude Moneta.

⁶³⁷ Jakub Schikaneder (1855–1924), viz pozn. č. 147.

⁶³⁸ Joža Úprka (1861–1940), viz pozn. č. 245.

⁶³⁹ Antonín Waldhauser (1835–1913), český krajinář druhé poloviny 19. století.

⁶⁴⁰ O. MACKOVÁ: ..., s. 60.

Kromě zmíněných a citovaných vzpomínek na mládí⁶⁴¹ se ve veřejném tisku strnil jakéhokoliv projevu.

Ve dvacátých a třicátých letech minulého století se vracel do rodné krajiny a vesnice Rožná, kde prožil své dětství. Od té doby se stala ústředním bodem jeho krajinářské práce. Cestoval na Slovensko a od třicátých let se sem pravidelně vracel. Maloval krajiny a zaměřil se na chrámové interiéry, malých dřevěných kostelíků i velkých chrámů. Ke chrámovým interiérum se opět vracel i v Čechách, v Mladé Boleslavi, pražské Loretě i katedrále sv. Víta.⁶⁴²

5. 5 Blažíček a zimní malování

Stejně jako na Kavána, působila na Blažíčka z ročních období nejvíce zima. Ve svých vzpomínkách píše, že pro něj byla fascinací už od dětství. Radosti malířova zimního malování v plenéru byly zaplacený neblahými zdravotními následky, které se nakonec staly příčinou jeho smrti. Olga Macková cituje ve své monografii Blažíčkovu vzpomínku, jak „*pracoval mnoho hodin nepřetržitě na krutém mrazu, kdy ztuhlá barva sotva se dala umístit na plátno, kdy ruce a nohy zmrzlé jsem v zápalu práce ani necítil.*“ Malíř to pokládá za základ svého revmatismu. „*Tehdy jsem o tom neuvažoval, byl jsem zdravý a šťasten v práci a zimy se za kamny malovat nedají. Kdybych se znovu narodil, dělal bych to bez jakékoli úvahy zase tak.*“ Blažíčkův těžký kloubový revmatismus vypukle náhle v roce 1940 a značně malíře omezil při práci v krajině. Pobyty na venkově, zejména v Rožné, neustaly, a zkrátily se a staly se spíš korektivem obrazů vznikajících v pražském ateliéru. Blažíček byl stále více vázán na prostředí nedaleko dejvického domova.⁶⁴³

5. 6 Blažíček a Praha, závěr života

Blažíček byl i malířem Prahy, ale především jejích chrámových interiéru. Tvořil v chrámu sv. Víta, sv. Mikuláše, sv. Jiří v Emauzích, kostele sv. Kateřiny na Novém Městě, kostela sv. Jana na Skalce, interiéry z univerzitní knihovny, židovské synagogy. Maloval periferie Prahy, kde bydlel, prostředí, které bylo spojeno s venkovem.⁶⁴⁴

V roce 1946 byl odbornou veřejností oceněn přijetím do České akademie věd a umění a stal se jejím řádným členem.⁶⁴⁵

---

⁶⁴¹ O. BLAŽÍČEK: ...

⁶⁴² O. MACKOVÁ: ..., s. 66.

⁶⁴³ O. MACKOVÁ: ..., s. 78.

⁶⁴⁴ O. MACKOVÁ: ..., s. 78-80.

⁶⁴⁵ Oldřich Blažíček se 3. května roku 1946 řádným členem České akademie věd a umění IV. tříd, viz in Alena ŠLECHTOVÁ – Josef LEVORA: Členové České akademie věd a umění 1890–1952. Praha 2004, s. 43.

Duben roku 1953 zastihl Blažíčka uprostřed intenzivní činnosti. Maloval jarní vegetaci na své zahradě, vyjížděli do blízkého pražského okolí za první sluncem. Výpravy do plenéru s dubnově nestálým počasím měly tragické následky. Zprvu nerozpoznaný zápal plic skončil v několika dnech smrtelnou krizí. Zemřel 3. května roku 1953 v Praze.⁶⁴⁶

5. 7 Kaván – Blažíček, setkání dvou krajinářů

Seznámení malířů Františka Kavána a Oldřicha Blažíčka proběhlo patrně mezi roky 1909 a 1910, kdy Kaván žil ve Vítanově a Blažíček přijel malovat do Železných hor. Malíři se potkávali při práci, kdy spolu sdíleli stejnou krajinnou předlohu, a začali se přátelit.

První dopisy z korespondence mezi malíři, která je zpřístupněna v ANG a LA PNP, se objevují v roce 1926. Kaván v té době žil spolu s manželkou Helenou Kavánovou⁶⁴⁷ druhým rokem ve Svobodných Hamrech u Trhové Kamenice. Koupili hospodu⁶⁴⁸ od pana Streisslera a usadili se v ní. Stavení mělo díky svému původnímu účelu velké místnosti, půdu a dvůr, což Kavánovi vyhovovalo. Získal dostatečný prostor pro uložení obrazů, a hlavně pro jejich postupné schnutí. „*Mnohokrát za odpuštění prosím, že jsem se vyhrabal nahoru.*⁶⁴⁹ *Už jsem byl vypraven, ale přijeli pro seno, bývalý majitel ho měl ještě plnou půdu, a teď prodal. Bylo potřeba uklízet, co nahoře máme, zdvihne se pak strašlivý prach (a stará⁶⁵⁰ má ke všemu ještě kýlu, jestli nejsou bolesti na jednom místě, jsou na druhém). P. Streissler⁶⁵¹ tu má ještě všelikého statku pozemského, bydlí jen v malé světnici v Dřevíkově, a nemá ani kam dát, nejvíce prodává, hlavně hostinský inventář. Jak pro něco přijedou, hned barák dokořán a plno dětí i jiných. U toho musí někdo býti, není pomoc.*“⁶⁵²

Blažíček se na Vysočinu často vracel a rád se s Kavánem setkával. „*Milý mistře, vzácný příteli! Jsme ve Slavíkově⁶⁵³ na svátky, ve škole, a slyším, že jste zde na blízku. I chceme se za*

---

⁶⁴⁶ O. MACKOVÁ: ..., s. 81.

⁶⁴⁷ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

⁶⁴⁸ Kavánovi bydleli ve Svobodných Hamrech u Trhové Kamenice v bývalé Straislerově hospodě, čp. 26. Kavánovým patřila v letech 1925-1930, od roku 1932 do 1934 v ní pobýval a tvořil malíř Gustav Macoun. Trhovokamenický občasník, roč. 39, leden a únor 2010, č. 1 a 2.

Online: <http://www.trhovakamenice.cz/download/obcasnik/2010-01-tko-leden.pdf>,
<http://www.trhovakamenice.cz/download/obcasnik/2010-02-tko-unor.pdf> [cit. 3. 3. 2014].

⁶⁴⁹ Tj. na Vysočinu do Trhové Kamenice.

⁶⁵⁰ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

⁶⁵¹ Pan Streissler. Kavánovi bydleli ve Svobodných Hamrech u Trhové Kamenice v bývalé Straislerově hospodě, čp. 26. Kavánovým patřila v letech 1925-1930, od roku 1932 do 1934 v ní pobýval a tvořil malíř Gustav Macoun. Trhovokamenický občasník, roč. 39, leden a únor 2010, č. 1 a 2.

Online: <http://www.trhovakamenice.cz/download/obcasnik/2010-01-tko-leden.pdf>,
<http://www.trhovakamenice.cz/download/obcasnik/2010-02-tko-unor.pdf> [cit. 3. 3. 2014].

⁶⁵² Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 4. Dvojlist formátu 10,8 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: 8. 4. [1926], místo odeslání: Trhová Kamenice. Obálka: Slovník Mistr, p. O. Blažíček umělec malíř, professor české techniky, Praha II. Karlovo náměstí. Razítko: 8. 4. [1926], Trhová Kamenice.

⁶⁵³ Slavíkov, pošta Horní Studenec. Obec nedaleko Trhové Kamenice a Hlinska.

Vámi podívat na kus řeči a Vás po dlouhé době zase vidět. Snad v pátek či sobotu, bude-li pěkné počasí. To bychom přišli po obědě, asi v 2 ½ hod', do Hamrů.⁶⁵⁴ Napište, můžeme-li, jste-li doma. Zdravím Vás a paní choť, a těším se na Vás. Váš O. Blažíček, t. č. Slavíkov, pošta H. Studenec.⁶⁵⁵

Kavána příležitostné návštěvy malířského kolegy těšily. „Vzdáváme uctivé vřelé díky za čest návštěvy – člověka posílí jen vidět Vás už, neboť je naděje silná, že budou nové, možno-li ještě báječnější obrazy. Co je pak proti tomu francouzská moderní výstava, jako některé byly!⁶⁵⁶“⁶⁵⁷ Zároveň byla pro Kavána návštěva přítele dobrým důvodem navštívit Prahu, kterou nevyhledával tak často, a spojit ji s prohlídkou výstavy. Dopisy dokládají, že Kaván rád věnoval své obrazy v upomínku a jako díky za vzájemnou pomoc. „Dovolím si, po předběžných rádcích ovšem, na malou chvilku vyrušiti v Praze, až se nahodí výstava pěkná, a přinést tu mazbičku,⁶⁵⁸ teda – nijak ne na prodej, jen upomínkou na trápení se mnou.“⁶⁵⁹

5. 8 Povodeň ve Svobodných Hamrech v roce 1926 a ztráta manželky

Blažíček zval Kavána na výstavy, které on i rád, pokud mohl, navštěvoval. Životní osudy krajinářů byly spjaty s přírodou jako s námětem své tvorby. V roce 1926 zásadně zasáhla i do Kavánova osobního života. Bývalá Streisslerova hospoda, kde manželé žili, stála blízko u řeky Chrudimky, a Kavánovi museli často čelit povodním. „Za vzpomínku a pozvání díky vřelé, sotva však se bude moci hnout, je vlastně čím dál horší s námi, stará⁶⁶⁰ potřebuje nutně do nemocnice. Přemáhá se jen, že nutně se trochu spravuje barák, a potřeba lidem kloudně uvařit atd., ale pro počasí se jako s oudělkem všecko zdržuje. Dokonce na nás trhla voda (to již po kolikáté), po půlnoci jsme musili vodou na dvoře a ve stodole stěhovat „ložení“ na půdu, protrhly se nahoře rybníky prý, a ještě třetí den spousta vody. Ovšem že staré⁶⁶¹ dalo teprve ránu! U nových plotů vymlela voda kolem kůlů, že tam bylo čerstvé, místy něco utrhlo, odneslo, zaneslo hned mnoho práce svinské! Vůbec zas už dávno nemaluju, jediná útěcha, že

⁶⁵⁴ Tj. Svobodné Hamry, kde Kaván žil se svou první ženou Helenou od října roku 1925 do července roku 1930.

⁶⁵⁵ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 13. Korespondenční lístek formátu 14 x 9, cm, psáno tužkou. Adresa: Mistr, Fr. Kavan, malíř umělec, {Svobodné}Hamry, pošta Hlinsko {Trhová Kamenice}, datace: [?], místo odeslání: /Horní Studenec/. Razítko: 9. [?.?], Hor[ni Studenec].

⁶⁵⁶ Tj. bližší neurčená výstava francouzského umění.

⁶⁵⁷ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 4. Dvojlist formátu 10,8 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: 8. 4. [1926], místo odeslání: Trhová Kamenice. Obálka: Slovný Mistr, p. O. Blažíček umělec malíř, professor české techniky, Praha II. Karlovo náměstí. Razítko: 8. 4. [1926], Trhová Kamenice.

⁶⁵⁸ Tj. obraz.

⁶⁵⁹ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 4. Dvojlist formátu 10,8 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: 8. 4. [1926], místo odeslání: Trhová Kamenice. Obálka: Slovný Mistr, p. O. Blažíček umělec malíř, professor české techniky, Praha II. Karlovo náměstí. Razítko: 8. 4. [1926], Trhová Kamenice.

⁶⁶⁰ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

⁶⁶¹ Tatáž.

bylo mizerně, nálada černo zelená.“⁶⁶² Helena se při těchto povodních nachladila a necelý měsíc po odeslání tohoto dopisu zemřela na selhání srdce, které bylo oslabené v důsledku dlouholetých a vleklých onemocnění.

V témže dopisu Kaván děkuje za pozvání na výstavu Blažíčkových obrazů ve Slavíkově⁶⁶³ a těší se na její návštěvu, až to bude možné. Stěžuje si, že mu počasí překazilo malování. „*Těšil jsem se, že uvidím, co ráčíte mít ze Slavíkova ve výtvarně.*“⁶⁶⁴ *Jezdí sem do Hlinska známý, který Vaše obrazy v representáku*⁶⁶⁵ *viděl a o nich nadšeně vypravoval. Musím, bude-li lépe, aspoň nad N. Město*⁶⁶⁶ *za Vámi na chvíli doběhnout. Přeju Vám lepší počasí než je teď a mnoho zdraví, milostivé Paní zatím s opětnými díky a poručeními našimi.*“⁶⁶⁷

Kavána ztráta ženy, se kterou strávil třicet společných let života, dočasně ochromila. Odstříhнул se od společenského života, uzavřel se a upnul k malování a nebral ohledy ani na extrémní zimy při malování v plenéru. O domácnost se mu začala starat jeho mladší sestra Marie⁶⁶⁸ a pro Kavána začala nová etapa jeho života.

Byť žil Kaván téměř vždy na vesnici či samotě, mimo velké město, byl absolventem gymnázia⁶⁶⁹ a Akademie. Psal básně, překládal z ruštiny a rád četl. V Praze byl v kontaktu s nakladatelem Františkem Topičem a jeho knihkupectvím, které umožňovalo každému návštěvníkovi bez omezení nahlédnout do denního tisku. Kaván téměř celý život odebíral noviny, časopisy a nechával si posílat knihy. O okolním dění přehled měl, byť s mírným zpožděním. O jednom z takových případů Blažíčkovi napsal. „*Stala se mně strašná věc, přišel jsem, právě když se zavřela výstava.*“⁶⁷⁰ *Stonal jsem, jinak by se nebylo stalo a vím, že jsem*

---

⁶⁶² Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 14. Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: /18. 6. 1926/, místo odeslání: Svobodné Hamry. Obálka: Slovatný Mistr, Oldřich Blažíček, ak. malíř a professor české techniky, Praha II. Karlovo náměstí. Razítko: 18. 6. 1926, Trhová Kamenice.

⁶⁶³ Slavíkov, viz pozn. č. 653.

⁶⁶⁴ Tj. patrně 45. výstava JUV v Obecním domě, výstava JUV v Moravské výstavě, 14. umělecká výstava na Štramberku nebo další blíže neurčená výstava, které se Blažíček v roce 1926 účastnil.

⁶⁶⁵ Tj. patrně blíže neurčená reprezentační prostora JUV.

⁶⁶⁶ Tj. Nové město na Moravě.

⁶⁶⁷ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 14. Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: /18. 6. 1926/, místo odeslání: Svobodné Hamry. Obálka: Slovatný Mistr, Oldřich Blažíček, ak. malíř a professor české techniky, Praha II. Karlovo náměstí. Razítko: 18. 6. 1926, Trhová Kamenice.

⁶⁶⁸ Marie Kavánová, Mařenka, o osm let mladší sestra malíře Františka Kavána. Psala verše i prózu a přispívala do katolických časopisů – Nový život, Meditace a Archa.

⁶⁶⁹ F. Kaván studoval mezi lety 1880 a 1888 na gymnáziu v Hradci Králové, od roku 1889 do roku 1896 studoval na malířské Akademii v Praze u prof. Julia Mařáka.

⁶⁷⁰ Tj. souborná výstava O. Blažíčka v Topičově salonu v prosinci roku 1927.

*přišel o veliké umění. Jaká už pomoc, děkuji tuze za pozvání a přeju v N. roce⁶⁷¹ co nejvíce zdraví a všeho zdaru. ... Noviny obdržíme pozdě!*⁶⁷²

5.9 Malíř ztracený a znovu nalezený

Pro Kavána bylo období po Helenině smrti velmi složité a psychicky náročné. Nový směr jeho života dalo setkání s Pavlou,⁶⁷³ vdovou po malíři Janu Šírovi, který působil v Pardubicích. Šír byl Kavánův přítel, a po jeho smrti pomáhal Kaván Pavle Šírové uspořádat jeho pozůstalost. František a Pavla spolu navázali přátelství, které se vyvinulo v silnější pouto, a v roce 1930 přerostlo v manželství.⁶⁷⁴ Tato událost byla pro Kavána impulsem k novému startu. Pavla Kavánová-Šírová věděla, kým kdysi byl a co uměl a usoudila, že nebude nesnadné připomenout veřejnosti, že Kaván pracuje v ústraní, a že jeho umělecký význam se nezměnil, pouze je nutné ukázat jej v Praze.⁶⁷⁵ Začala organizovat malířovy aktivity a jeho jméno se začalo postupně znovu objevovat v novinových článcích. Přiměla jej opět k výstavní činnosti a starala se o prodej obrazů. Zaujala místo Heleny Kavánové a stala se malířovou oporou po zbytek jeho života.

Potřebu oživovat Kavánovo veřejné působení může ilustrovat i to, že Libuň, jako malířovo bydliště, nebyla obecně známá. „*Laskavý dopis Váš jsem správně obdržel, ale přes Libáň,*⁶⁷⁶ *jak někdy se děje.*“⁶⁷⁷ Podstatnější ovšem bylo, že se podařilo Kavánovo jméno opět spojit s pravidelnou výstavní činností, kterou veřejnost uvítala s kladnými ohlasy.

Kaván i Blažíček si byli, každý svým způsobem, v projevu na veřejnosti a v soukromí, podobní. Kavánovi byla bližší spíš menší společnost, ne že by se veřejného života a pozornosti stranil, ale patrně se v něm necítil úplně svůj, a proto jej sám příliš nevyhledával. Na druhou stranu je velmi rozsáhlá Kavánova korespondenční činnost, často jej jeho přátelé, kolegové a zájemci o jeho obrazy navštěvovali doma. Blažíčkovi jeho profesorské působení, později i úloha děkana, na Českém vysokém učení technickém přímo ukládaly být společenský a veřejně viděn. V jednom ze svých dopisů Ježovi⁶⁷⁸ napsal, že není mužem pera,

---

⁶⁷¹ Tj. rok 1928.

⁶⁷² Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 12. Pohlednice „Praha, Kamenný most s Hradčany od J. Šafaříka“ formátu 14,8 x 9,2 cm, psáno tužkou, datace: /29. 2. 1927/, místo odeslání: /Praha/. Adresa: Slovutný Pán, pan prof. Oldřich Blažíček, Čes. technice, Mistr [?], Praha II. Razítko: 29. 12. 1927, Praha 7.

⁶⁷³ Pavla Kavánová-Šírová, vdova po malíři Janu Šírovi, od 31. května 1930 druhá manželka F. Kavána.

⁶⁷⁴ M. ZACHAR: ... 2009, s. 156-157.

⁶⁷⁵ O. LASÁK: Z malířova zápisníku ..., s. 44-45.

⁶⁷⁶ Libáň zaměňována za Libuň.

⁶⁷⁷ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 6. Pohlednice „František Kaván: Zazimované tání“ formátu 14,4 x 10 cm, psáno perem. Adresa: Slovutný Mistr, pan professor Ol. Blažíček, Praha XIX, Pod Hanspaulkou. Razítko: 7. [4]. 1935, Libuň.

⁶⁷⁸ PhDr. Štěpán Jež (1885–1970), výtvarný a literární kritik, překladatel, galerista v Praze.

ale štětce.⁶⁷⁹ Vzhledem k pedagogickým aktivitám a předsednictví v JUV, patrně upřednostňoval osobní setkání před delším psaním dopisů. V mnohém měli oba malíři odlišný přístup, ať už ho zaujali sami, nebo jej spíše museli přijmout. Vzhledem k těmto okolnostem pro ně byla myšlenka soukromého osobního rozhovoru patrně nepříjemnější. Blažíček nebyl omezen tím, že by musel dopisy psát, a pro Kavána bylo možné setkat se s přítelem a kolegou i jindy, než o výstavách.

Blažíček k sobě Kavána zval na návštěvu, kterou by mohl spojit s návštěvou pražských výstav, a také se svými spolkovými povinnostmi, z kterých se Kaván často omlouval. Ať už ze zdravotních důvodů nebo kvůli počasí apod. „*Dávno už se Vám chystám napsat pořádné psaní, s Vámi si popovídat, ale jak už to u mne chodí, můj denní chomout všech možných povinností mě od mého úmyslu stále odvádí. Doufal jsem, že Vás uvidím ondyno*⁶⁸⁰ *na večeru J. Obrovského,*⁶⁸¹ *ale nebylo Vám možné přijet, což nám bylo sice všem líto, ale já to plně chápu. Máte také svoje starosti a teď je Vám tam jistě blaze, máte-li kolem sebe tolik krásy zimy, které Vy taky milujete, a tak jedinečně dovedete namalovat. Napsal jste mi o svátcích krásné psaní, kterého si velmi vážím. Každé Vaše uznání mojí práce bylo a je vždy vzpruhou k další mojí činnosti. Vždyť jste ten, který cítí stejně jako já, a jehož dílo od dávných dob miluji a uznávám. Což si máme my dva povídat takové věci? Vy víte, že Vás jako malíře mám rád o dávných dob, a osobně, od prvního našeho setkání. Pamatujete se tehdy ve Vítanově? Tehdy jsem Vás lákal k výstavě v J.U.V.⁶⁸² no a zaplať Pán Bůh, později přece na to došlo, k veliké radosti nás všech. To vše, co přišlo, kdy jste veřejnosti ukázal, co umíte a děláte, je dávno a zcela zasloužené! Patří Vám všechna cta za Vaši velkou a upřímnou tichou práci. Bylo mnoho významných pro Vás okamžiků,*⁶⁸³ *kdy jsem nedal a chtěl Vám napsat, pográtulovat, ale nejsem psavý, a nejsem z těch, kdož při slavnostních okamžicích se koukají také blejsknout. Ujišťuji Vás ale, že jsem byl vždy naplněn nesmírnou radostí z Vašich úspěchů, a zejména, když jste se stal členem Akademie.*⁶⁸⁴ *Však, až se Vám naskytne příležitost, a budete pár dnů v Praze, uskutečňte svůj slib, a přijdete s milostpaní*⁶⁸⁵ *k nám na*

---

⁶⁷⁹ Výňatek z O. MACKOVÁ: ..., s. 86.

⁶⁸⁰ Tj. tehdy.

⁶⁸¹ Tj. patrně setkání umělců zaměřené na Jakuba Obrovského (1882–1949), malíř, grafik, sochař, pedagog, spisovatel, žák S. Suchardy a M. Pírmara. Bratranec Jan Šíra, malíř a profesora na dívčí škole v Pardubicích, prvního manžela Pavly Kavánové-Šírové.

⁶⁸² Tj. Jednota umělců výtvarných (JUV), jejímž členem byl Kaván asi od roku 1929. V roce 1932 (5. 11. 1932–27. 11. 1932) proběhla v JUV jeho společná výstava s Otou Bubeníčkem a Jaroslavem Panuškou.

⁶⁸³ Např. samostatná výstava v Rubešově galerii v Praze v roce 1931 nebo sňatek s Pavlou Šírovou, vdovou po malíři Janu Šírovi, v květnu roku 1930.

⁶⁸⁴ Tj. České akademie věd a umění. Jejím řádným členem se stal Kaván 19. května 1931. In A. ŠLECHTOVÁ–J. LEVORA: Členové České akademie věd a umění 1890–1952. Praha 2004.

⁶⁸⁵ Pavla Kavánová-Šírová, viz pozn. č. 18.

kafe, pohovoříme si lépe o všem. Což pak nyní, na výstavu Ot. Nejedlého?⁶⁸⁶ Je to pěkný kus práce, stojí to za cestu sem, mohl byste to spojit s Valnou hromadou J.U.V.⁶⁸⁷ Stojí to za to! Letos nám, krajinářům, zima přeje. Denně na to koukám, jezdím za tím, pokud mohu, ven, mrznu a dělám studie, chystám se k velkým a lepším věcem. Jestli to najdu, to ví Bůh. Mám toho plnou hlavu – a nevím jak na to. Čím dál i po těch značných zkušenostech poznávám, jak jsem na to krátkej, jak ta boží příroda je veliká a nezmožitelná. O tom si také potom povíme víc jindy. Doufám, že jste plně zdrav, Vy i milostpaní,⁶⁸⁸ a snad jste v dobré náladě šťasten u své práce tak, jak Vaše nitro z obrázků Vašich k nám mluví.“⁶⁸⁹

5. 10 „Trosky krajinářské“

Šestiměsíční pobyt na pražské ortopedické klinice u profesora Zahradníčka si v roce 1933 vyžádaly Kavánovy patrně největší zdravotní komplikace, kdy se podrobil operaci boláku, který se mu vytvořil po omrznutí nohy při malování v zimě v letech 1931–1932 nebo 1932–1933 u Mašova.⁶⁹⁰ Profesor Zahradníček zachránil malířovou nohu před amputací. Kavána, zvyklého malovat v silných mrazech, donutily odoperované následky omrzlin a zápal plic odpočívat a trávit čas na nemocničním lůžku. „*Račte mně odpustiti, že píšu tužkou (v leže po operaci na klinice), a tak pozdě. Už jsem pokusil dříve několik psaní poslat, ale naši⁶⁹¹ nepropustili, měl jsem dlouho ubohou hlavu, a žvástal nepatřičnosti. Ovšem mě páni redaktoři a doktoři⁶⁹² prohlašovali za zdravého, jen nepatrnost ještě! Ale tu to vidí, musím asi 3 neděle tady pobýt. Stejně budu z kumštu vyřaděn vůbec, aspoň ale na Váš dopis krátce odpovídám, že každé Vaše slovo, písmeno nebo tak štětce je pravdou svrchovanou, pro mne odedávna, a pro jiné jistě taky. Zatím snažně prosím za odpuštění, že musím tak uboze napsat, snad se ještě vyhrabu z trosek krajinářských, byly to zubožené nohy ze zimního malování, a ovšem strašný zápal plic. Přeji Vám, abyste těch věcí zůstal ušetřen.“⁶⁹³*

⁶⁸⁶ Blíže neurčená výstava malíře Otakara Nejedlého (1883–1957 v Praze.

⁶⁸⁷ Tj. Jednota umělců výtvarných (JUV).

⁶⁸⁸ Pavla Kavánová-Šírová, viz pozn. č. 18.

⁶⁸⁹ Výňatek z PNP, f. FK, kart. 1, inv. č. LA 82/82 000007 (č. 1). Dopisní papír „Oldřich Blažíček, Praha XIX,“ dvojlist formátu 17,8 x 23 cm, psáno perem na straně 1–4, datace: 28. 2. 1933, místo odeslání: [?].

⁶⁹⁰ Viz dopis č. 133 in E. CHARVÁTOVÁ: František Kaván v pramenech...2011. Mašov, část města Turnov.

⁶⁹¹ Manželka Pavla Kavánová a sestra Marie Kavánová.

⁶⁹² Patrně MUDr. Jan Zahradníček (1882–1958), roku 1909 ukončil lékařskou fakultu v Praze, stal se asistentem chirurgické kliniky, během první světové války působil jako velitel I. chirurgické skupiny profesora Kukuly na různých bojištích, zkušenosti z válečné chirurgie zúročil při zavádění prioritní operační techniky, proslavil se vlastní metodou léčby vrozeného vykloubení kyčelního kloubu, stává se řádným profesorem Univerzity Karlovy a přednostou II. chirurgické kliniky v Praze, stal se zakladatelem moderního operačního oboru.

⁶⁹³ Tj. obraz na překližce.

⁶⁹³ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 11. Dvojlist a list formátu 15 x 18,5 cm, psáno tužkou na straně 1 a 3, datace: /29. 3. 1933/, místo odeslání: /Stará Paka/. Obálka: Slovnutný Mistr, pan Oldřich Blažíček, akad malíř

Operace nohy si nakonec vyžádala delší rekonvalescenci a Kavána to co se týče malování v zimě značně omezilo. „Vzdávám nejsrdečnější díky za velkou obětavost se psaním i obtěžováním k p. Dr. Drábkovi⁶⁹⁴ i za pozvání laskavé (s jara dovolíme si jistě k Vám se podívat, však jsem tam nebyl od doby jednoručácké,⁶⁹⁵ tam jsme praktikovali „Terrainlehre“,“⁶⁹⁶ a někdy cvičení polní, a pak v civilu už s Panohou,⁶⁹⁷ a ještě s kýmsi z mladších.⁶⁹⁸ V zimě nejvíc, nevalně oděni, kreslit a s dobrým apetitem ožírat ptactvu nebeskému šípky a trnky, teď by se tam člověk ovšem nevyznal. Taký jsem Vás pane Professore o kus času tím psaním připravil, prosím za odpuštění, to všecko je pro mou zuboženou nohu. Já bych na bolest nedbal, jako jsem vedl do nedávna, ale hned se horší a větší bolák (takto je jen nepatrný, když belhám málo, jen tak po domě). A musím chodit v měkké bačkoře. Jinak bych se v Praze držel více, jakž jsem už začal. V létě mě ke všemu ještě přepad prudký zápal ledvin, dva měsíce malování se zkazily nadobro a ostatní napolo. A do sněhu nesmím, to je pro mě nejhorší, jen co se tak dá okny sehnat. Když budu dělati dobrotu, prý se mně noha v několika letech spraví, jenže ostatek chlapa nevydrží!“⁶⁹⁹

5. 11 Spolková činnost

Kaván i Blažíček byli členy Jednoty umělců výtvarných v Praze (JUV).⁷⁰⁰ Blažíček byl členem od roku 1912, s přerušením mezi roky 1917 a 1929, později se stal i jejím předsedou. Kaván do ní vstoupil patrně v roce 1929 na návrh a doporučení své budoucí manželky Pavly Šírové.⁷⁰¹ Zrod JUV souvisel se stagnujícím výtvarným odborem Umělecké besedy, z kterého řada členů odešla. Jednota byla založena v roce 1898 a stala se po S.V.U. Mánes a Umělecké besedě třetím pražským výtvarným spolkem. Mezi zakladateli bylo mnoho profesorů vysokých uměleckých škol a zřejmě tento profesorský prvek dal Jednotě stabilní, nevýbojný charakter a učinil z ní základnu tradičních a ověřených hodnot. Název spolku se obracel do minulosti, i když historické podmínky byly již úplně jiné než v roce 1849, kdy byla založena

---

atd., ř. professor České techniky atd. atd., Praha XIX, U Hanspaulky. Razítko: 29. 3. 1933, Stará Paka–Mladá Boleslav.

⁶⁹⁴ U JUDr. Drábka nechal Kaván uložené padělané obrazy R. J. Stejskala z Kladna, který se ve věci určení pravosti děl na Kavána obrátil, viz kapitola 5. 12.

⁶⁹⁵ Jednoručácká doba, tj. patrně jednoletá vojenská služba, kterou Kaván odsloužil v roce 1887 u 28. pěšího pluku v Praze.

⁶⁹⁶ „Terrainlehre“, tj. kreslení krajiny, její zachycování, v tomto případě pro vojenské účely.

⁶⁹⁷ Panoha, tj. malíř Jaroslav Panuška (1872–1958), viz pozn. č. 588.

⁶⁹⁸ Tj. patrně někdo z mladších spolužáků nebo kolegů malířů.

⁶⁹⁹ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 9. Tři listy formátu 14 x 20 cm, psáno perem na straně 1–5, obálka „František Kaván, akademický malíř“, datace: /14. 1. 1935/, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovnítný mistr, pan Oldřich Blažíček, ak. malíř, professor České techniky atd. atd., Praha XIX, Pod Hanspaulkou. Razítko: 14. 1. 1935, Libuň.

⁷⁰⁰ Tj. Jednota umělců výtvarných (JUV), viz pozn. č. 13.

⁷⁰¹ Pavla Kavánová-Šírová, viz pozn. č. 18.

původní Jednota umělců výtvarných, k níž patřil Josef Mánes.⁷⁰² Prvním předsedou nové JUV byl Josef Václav Myslbek, který se vzdal funkce ve prospěch Václava Brožíka, třetím předsedou se pak stal sochař Josef Mauder. Jednou z prvních akcí právě ustanoveného spolku byla posmrtná výstava Lud'ka Marolda, v roce 1899, v Muzeu hlavního města Prahy. Nedostatek stálého sídla byl problémem spolku, který se často stěhoval a měnil výstavní prostory. Využíval zpočátku Topičova salonu a místností, které mu propůjčil ve svém paláci Na Příkopě hrabě Arnošt Silva-Tarouca, postupně následovaly další prostory. Roku 1934 si Jednota vystavěla vlastní pavilón na rohu Ostrovní a Voršilské ulice podle návrhu architekta Jaroslava Rösslera. Jednota začala v roce 1903 vydávat časopis Dílo, který od roku 1908 několik let redigoval Alois Kalvoda. Od svého počátku byla JUV terčem kritik, v kterých se projevovalo generační napětí a různost názorových společenství. Každý spolek měl svou vyhraněnou tvář. JUV se vyznačovala lpěním na tradicích, které působily až staromilsky, ale poskytla spolkové zařazení řadě dobrých umělců, a její práce byla hodnotná.⁷⁰³

JUV pořádala pravidelné výstavy. Na jubilejní sedmdesáté v roce 1934 vystavoval i Blažíček. Kaván své dojmy z návštěvy výstavy připsal k novoročnímu přání pro Blažíčka a neskryval své nadšení z jeho obrazů. *„Přejeme Vám srdečně veselé svátky a co nejlepší N. rok⁷⁰⁴ v úplném zdraví a zdaru ve všem – na prospěch a slávu našeho umění! Bylo mně konečně dopřáno svézti se do Prahy, a na chvíli do našeho stanu ve Voršilské,⁷⁰⁵ a býti u vytržení nad Vašimi obrazy i nového zcela Vašeho směru.⁷⁰⁶ Ty 2 svatovítské,⁷⁰⁷ světové jedinečné!, byly ke všemu tak báječně s obou stran (pavilonu) síně⁷⁰⁸ umístěny, že to svádělo, tamtudy se pustiti, podívat se dál! I tou bílou zimou⁷⁰⁹ jste překonal vše, co zimního⁷¹⁰ kdy u nás bylo namalováno. A to jaro s tou kouzelnou zelení!⁷¹¹ atd. atd. Račte k tomu přijmouti srdečné blahopřání, a též k tomu obětavému vlasteneckému věnování⁷¹² (snad je ta báječná vyhlídka, co Jste vystavoval s Hodonínem⁷¹³). Já hořel hned taky něco hoditi z výstavy, ale vzpamatoval jsem kaziti svou žabařinou.⁷¹⁴ Já jsem se ohromně zanedbal těmi nemocemi,⁷¹⁵*

⁷⁰² O. MACKOVÁ: ..., s. 31.

⁷⁰³ O. MACKOVÁ: ..., s. 34.

⁷⁰⁴ Tj. nový rok 1935.

⁷⁰⁵ Tj. výstavní síň v Domě jednoty umělců výtvarných ve Voršilské ulici v Praze. JUV dům vlastnila od roku 1934.

⁷⁰⁶ Jubilejní 70. členskou výstavu JUV (27. 10. 1934–30. 11. 1934) v Domě JUV v Praze.

⁷⁰⁷ Blažíčkovy obrazy s motivem chrámu sv. Víta, Václav a Vojtěcha, patrně exteriéry, možná interiéry. – zjistit.

⁷⁰⁸ Výstavní síň v Domě JUV v Praze, viz pozn. č. 3.

⁷⁰⁹ Blažíčkův obraz s motivem bílé zimy.

⁷¹⁰ Tj. obrazy s motivem zimy.

⁷¹¹ Tj. Blažíčkův jarní motiv se zelení.

⁷¹² Patrně je to obraz s názvem „Českomoravská vysočina,“ kterou věnoval Univerzitě Karlově v Praze, v rámci pomoci přestavbě Karolina in O. MACKOVÁ: ..., s. 84.

⁷¹³ Tj. obraz s motivem města Hodonín.

⁷¹⁴ Tj. malováním.

*možno říci o dvě leta, i letošní léto (od prvního máku až do posledního ovesného panáku⁷¹⁶ jsem měl zápal ledvin a nejvíc ležel).*⁷¹⁷ Zároveň znovu připomíná své zdravotní komplikace, které mu delší dobu malování znemožnily. *A noha posud dost ubohá, loni mně ji sice pan prof. Dr Zahradníček⁷¹⁸ na klinice ortopedické⁷¹⁹ zachránil, ale mnoho na ní brousit nesmím,⁷²⁰ aby malý boláček se nerozjitřil.*⁷²¹

5. 12 Falza

V témže dopisu se Kaván svěčuje Blažíčkovi s problémy ohledně objevených falz jeho obrazů. Majitelé těchto napodobenin Kavána kontaktovali, pokud si pravostí obrazů nebyli jistí. Po malíři chtěli, aby se na ně podíval, a určil, zda jde o originál nebo ne. Kaván se tak často dostával do situace, kdy byl nucen prohlížet mnohdy špatné imitace vlastní práce. Zároveň byl postaven do pozice, kdy musel nedůvěřivým a zklamaným majitelům sdělit, že dílo, do kterého investovali své peníze, bohužel není jeho autentická práce. Kaván Blažíčkovi detailně popisuje osud obrazu, který se stal patrně vzorem pro mnoho dalších padělků. Zároveň měl pro Kavána osobní citový ráz, protože jej věnoval konkrétnímu člověku, a věnování se objevovalo i na těchto neuměleckých kopiích Kavánova obrazu. Už proto se Kaván snažil bezpečně zaručit nepravost obrazu a zmiňuje možnosti, kde mohli falzátoři obraz vidět a dostat k jeho reprodukci. Kaván Blažíčka prosil v tomto ohledu o pomoc a spoléhal na něj, že dosvědčí nepravost zmiňovaného obrazu. Originál obrazu si Kaván nechal vyfotografovat a je velmi pravděpodobné, že i díky ní bylo možné falzátory později odhalit.

„Račte však odpustiti, že při tom vzpomínám: dal jsem po pobytu na klinice panu prof. Dr. Zahradníčkovi⁷²² Trosky napřed s mákem,⁷²³ co byly na naší souborné výstavě⁷²⁴

---

⁷¹⁵ Viz výše. Kavánův šestiměsíční pobyt na ortopedické klinice profesora Zahradníčka, kde se léčil z následků omrznutí nohou a zápalu plic.

⁷¹⁶ Motiv slaměných panáků na poli Kaván několikrát zpracovával.

⁷¹⁷ ANG, f. OB, 26/15, č. 15. Dopisní papír „František Kaván, ak. malíř,“ dva dvojlisty formátu 14 x 22,2 cm, psáno perem na straně 1–6, dopisní papír „František Kaván, akademický malíř,“ datace: 24. 12. 1934, místo odeslání: Libuň. Citát z tohoto dopisu použila Olga Macková ve své monografii o Oldřichu Blažíčkovi z roku 1990.

⁷¹⁸ MUDr. Jan Zahradníček operoval v Praze Kavánovu omrzlou nohou a zachránil ji od amputace, viz pozn. č. 692.

⁷¹⁹ Tj. ortopedické.

⁷²⁰ Tj. nesměl nohu příliš zatěžovat chůzí.

⁷²¹ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 15. Dopisní papír „František Kaván, ak. malíř,“ dva dvojlisty formátu 14 x 22,2 cm, psáno perem na straně 1–6, dopisní papír „František Kaván, akademický malíř,“ datace: 24. 12. 1934, místo odeslání: Libuň. Citát z tohoto dopisu použila Olga Macková ve své monografii o Oldřichu Blažíčkovi z roku 1990.

⁷²² MUDr. Jan Zahradníček (1882–1958), viz pozn. č. 692.

⁷²³ Tj. Kavánův obraz s motivem zřícený hradu Trosky s makovým polem.

⁷²⁴ Tj. souborná výstava Františka Kavána, O. Bubeníčka a Panušky v roce 1932.

s O. Bubeníčkem⁷²⁵ a Panuškou⁷²⁶ 1932,⁷²⁷ pak byly na naší výstavě v Pardubicích⁷²⁸ a fotografie toho odtamtud poslána do N. Politiky⁷²⁹ na reklamu výstavě. Pro pana prof. Dr. Z.⁷³⁰ jsem na ně připsal věnování: „Vzpomínku na záchranu života věnuje.“ Milostivá Paní Zahradníčková⁷³¹ (já arci nevěděl) ten obraz přenechala p. starožitníku Koňasovi, stále prý ji o to prosil. Ted' v „Ozvěnách“⁷³² Nár. Politiky⁷³³ reprodukovali zas větší dle snímku toho z Pardubic.⁷³⁴ Najednou dostanu dopis od p. R. J. Stejskala z Kladna, že má takový obraz, abych zjistil, je-li pravý, a přijel s ním na vyzvání do Prahy. Je to falzifikát, a dokonce je na něm to věnování napodobeno, všechno ovšem dost nezdařile. Ráčíte si představit, jak snadno je kopírovati doma, s čím jsem venku na sluníčku bojoval bez paraplete (u cesty polní kde jezdili s dobyt看, aby se neplašil). I rám jiný, karton jiný, a barvy taky! Pan Stejskal⁷³⁵ prý koupil od pí. Smolákové, a bude s ní rovnat, zatím mám to (jako jeho majetek ale) podržet u sebe. A neví, jestli mně má věřit patrně. Musili jsme se vrátiti do Libuně a dali obraz k panu JUDr. Drábkovi (Ulice u Prašné brány, č. 1),⁷³⁶ který jest spřízněný s mojí ženou,⁷³⁷ a ona ted' vzpomněla, že asi ráčíte býti s p. JUDr. Drábkem⁷³⁸ znám. Na ten originál z výstavy 1932⁷³⁹ sotva se pamatovati budete, ale je-li ten Stejskalův mé malování, byste ráčil poznati a Vaše dobrozdání by platilo hlavně! Mě budou „uhánět“, budou se bát úřadu⁷⁴⁰ (na který ovšem to vznésti nehodlám, leda bych musil kvůli p. prof. Dr. Zahradníčkovi⁷⁴¹), ale to věnování mě „namíchlo“ věru. A tak snažně prosíme, až se Vám pane professore hodí a pojedete třeba kolem, abyste laskavě se u p. JUDr. Drábka⁷⁴² zastavil, kdyby Vám nezpůsobilo jakoukoli nepříjemnost. Fotografie originálu pošle zatím pan Feikl⁷⁴³ (syn loni zemřelého našeho

⁷²⁵ Ota Bubeníček (1871–1962), viz pozn. č. 592.

⁷²⁶ Jaroslav Panuška (1872–1958), viz pozn. č. 588.

⁷²⁷ Tj. 64. výstava JUV v Praze (5. 11. 1932–27. 11. 1932) Souborná výstava Oty Bubeníčka, Panušky a Františka Kavána.

⁷²⁸ Tj. výstava Františka Kavána v Pardubicích v roce 1934.

⁷²⁹ Tj. Národní politika, deník vycházející od roku 1883 do května 1945. Jeho přímým předchůdcem byla Česká politika, samostatná příloha německy psaného deníku Politik. Zdroj online: http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1rodn%C3%AD_politika [cit. 12. 12. 2013].

⁷³⁰ MUDr. Jan Zahradníček (1882–1958), viz pozn. č. 692.

⁷³¹ Paní Zahradníčková, manželka MUDr. Zahradníčka viz pozn. č. 692.

⁷³² „Ozvěny“, tj. rubrika Národní politiky, viz pozn. č. 730.

⁷³³ Národní politika viz pozn. č. 730.

⁷³⁴ Snímek obrazu z Pardubické výstavy byl použit jako reklama pro výstavu do deníku Národní politika.

⁷³⁵ Stejskal, viz pozn. č. 26.

⁷³⁶ JUDr. Drábek, advokát působící v ulici u Prašné brány, č. 1, spřízněn s Pavlou Kavánovou-Šírovou.

⁷³⁷ Pavla Kavánová-Šírová, viz pozn. č. 18.

⁷³⁸ JUDr. Drábek viz pozn. č. 736.

⁷³⁹ Tj. 64. výstava JUV v Praze viz pozn. č. 22.

⁷⁴⁰ Tj. k soudu.

⁷⁴¹ MUDr. Jan Zahradníček (1882–1958), viz pozn. č. 692.

⁷⁴² JUDr. Drábek, viz pozn. č. 736.

⁷⁴³ Feikl, fotograf syn Stanislava Feikla (1883–1933), přítele Františka Kavána a Oldřicha Blažička z JUV, rodáka z Krkonoš. Studoval Akademii (1919–1921) u Vratislava Nechleby.

přítele z Jednoty⁷⁴⁴) fotografoval nám a má plotnu⁷⁴⁵ schovanou. Nemyslí jsem, že Vás budu touto historií obtěžovati, když jsem začal psát a třeba ani potřeba nebude, bude-li si milostivá Paní Zahradníčková⁷⁴⁶ originál pamatovat, nebo i ten pan Koňas. Ale originál bude někde dobře schován patrně a třeba pár kopií ještě taky, i s tím věnováním!“⁷⁴⁷

Patrně hned v dalším dopise, s odstupem necelého měsíce, malíři opět navázali na otázku falz Kavánových obrazů. Falza se objevovala stále častěji a tím více jej zaměstnávala. Napodobeninám Kavánových obrazů se poprvé významně věnoval sběratel malířových obrazů JUDr. Karel Vancí⁷⁴⁸ v knize z roku 1946.⁷⁴⁹ Kavánovy obrazy, zejména s náměty zim vytvořené ve Vítanově a Svobodných Hamrech, byly od dvacátých let falzovány, zvláště ale po roce 1931, kdy umělec v novém manželském svazku obnovil stálou výstavní činnost. Malíři v této situaci pomáhala manželka Pavla Kavánová-Šírová,⁷⁵⁰ která se také vydávala prohlížet obrazy, u kterých se jejich majitelé nebyli Kavánovým autorstvím jisti. „*Jak dopadlo s téma Troskama⁷⁵¹ teď nevím, snad vyškrali jméno a věnování. Žena⁷⁵² tam teď taky jela. U pana prof. Dr. Zahradníčka,⁷⁵³ myslím jsou taky obrazy zavalení, a kupovali, myslím dům na Malé Straně.⁷⁵⁴ Milostivá Paní⁷⁵⁵ jistě viny nemá. Zdálo se mně nejprve, že okopírovali je podle reprodukce,⁷⁵⁶ co do Politiky⁷⁵⁷ na reklamu Pardubické výstavy⁷⁵⁸ dali, a věnování⁷⁵⁹ že vykoupali v ordinaci u Zahradníků;⁷⁶⁰ jinak v posledních časech jsem měl na krku „zjišťování“ skoro denně, takže jsem už dělal plagiátory na několik kategorií. Nejhuř,*

⁷⁴⁴ Tj. Jednoty umělců výtvarných (JUV).

⁷⁴⁵ Tj. negativ na vyvolání.

⁷⁴⁶ Paní Zahradníčková viz pozn. č. 732.

⁷⁴⁷ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 15. Dopisní papír „František Kaván, ak. malíř,“ dva dvojlisty formátu 14 x 22,2 cm, psáno perem na straně 1–6, dopisní papír „František Kaván, akademický malíř, datace: 24. 12. 1934, místo odeslání: Libuň. Citát z tohoto dopisu použila Olga Macková ve své monografii o Oldřichu Blažičkovi z roku 1990.

⁷⁴⁸ JUDr. Karel Vancí (1890–1975), advokát a sběratel Kavánových obrazů, v knize Padělky obrazů Františka Kavána z roku 1946 se poprvé významně věnoval otázce mistrových padělatelů.

⁷⁴⁹ K. VANCL: Padělky obrazů F. Kavána. Praha 1946.

⁷⁵⁰ Pavla Kavánová-Šírová, viz pozn. č. 18.

⁷⁵¹ Tj. obraz s motivem zříceniny hradu Trosky.

⁷⁵² Pavla Kavánová-Šírová, viz pozn. č. 18.

⁷⁵³ MUDr. Jan Zahradníček (1882–1958), viz pozn. č. 692.

⁷⁵⁴ Malá Strana, městská část Prahy.

⁷⁵⁵ Paní Zahradníčková, manželka MUDr. Zahradníčka viz pozn. č. 732.

⁷⁵⁶ Otázce padělků Kavánových obrazů na základě reprodukce v denním tisku, katalogích a časopisech se věnuje ve své knize o malířových padělcích Karel Vancí. Viz K. VANCL: Padělky..., s. 7.

⁷⁵⁷ Politika, tj. Národní politika, deník vycházející od roku 1883 do května 1945. Jeho přímým předchůdcem byla Česká politika, samostatná příloha německy psaného deníku.

⁷⁵⁸ Tj. patrně výstava v Pardubicích v roce 1934.

⁷⁵⁹ Kaván chtěl darovat MUDr. Zahradníčkovi za operaci nohy, kterou u něj podstoupil v roce 1931 obraz. V dopisu své druhé žene Pavle z 10. 12. 1931 (PNP, f. FK, korespondence odeslaná Pavle Kavánové-Šírové, sign. LA 71/71 000201) píše o obraze podobném jako je „Cesta k zapadlému malíři“ s názvem „Zimní ráno,“ a ten mu chtěl dát. Pro Zahradníčka na obraz připsal i věnování.

⁷⁶⁰ V ordinaci MUDr. Jana Zahradníčka (1882–1958), viz pozn. č. 693.

že člověk nemůže ani tuze říkat, v čem dělají kardinální chyby, zařídili by se podle toho. Auředlně⁷⁶¹ s tím nic není! Dopadne jako s tím Corotem.⁷⁶² „⁷⁶³

Z posledních řádek téhož dopisu je patrné, že celková situace kolem padělků Kavána vyčerpávala i zdravotně. „*A je i bez toho mezi těmi nemocemi hlava na zbláznění, taková meluzina strašidelná, jakoby nastával poslední soud. Kdybych se moh aspoň prohánět v tomhle krásném sněhu, v sedmimílových botách,⁷⁶⁴ hlava by se vyčistila brzo.*“⁷⁶⁵

Kaván proti falzátorům nikdy sám přímo nezakročil, nechtěl se soudit, aby někomu neuškodil. Svým sdělením Blažíčkovi o těchto svých problémech ale patrně pomohl k odhalení alespoň jedné skupiny podvodníků s obrazy. Blažíček se v té době stal také obětí padělatelů, ale na rozdíl od Kavána se proti nim rozhodnul zakročit. Falzátorství bylo nepříjemnou otázkou pro každého malíře. Je velmi pravděpodobné, že pro Blažíčka jako pro děkana ČVUT a předsedu JUV bylo nutné tuto situaci řešit. Svá podezření na falzátory ohlásil policii, a díky němu byla plagiátorská aféra z počátku roku 1935 úspěšně vyřešena. Atmosféru vystihuje článek v dobovém tisku, který citovala Olga Macková ve své monografii.⁷⁶⁶ „*Krejčí a akademický malíř padělali obrazy mistrů. Policie sledovala již dlouho stopu výroby padělaných předních mistrů štětce. Na stopu uvedl policii akad. malíř Oldřich Blažíček, profesor České techniky, k němuž jeden napálený přišel si ověřiti padělek jeho „Krajiny z Norska.“ Konečně podařilo se výrobce zatknouti. Jsou jimi 38letý krejčí Antonín Kratochvíl ze Žizkova a akademický malíř Arnošt Smetana z Nuslí. Padělatelé postupovali tak, že Kratochvíl vtíral se v přízeň malířů-mistrů, nabídl se, že jim bude šíti a místo zaplacení peněží žádal vždy „v upomínku“ originál. Originál pak Smetana rozmnožil a uváděl na trh. Po zatčení obou policie provedla u Kratochvíla prohlídku a zabavila 80 různých padělků olejomalb a 1000 grafických padělaných prací.*“⁷⁶⁷

---

⁷⁶¹ Tj. úředně.

⁷⁶² Jean Baptiste Camille Corot (1796–1875), francouzský malíř, krajinář, dodnes jedním z nejvíce falzovaných umělců.

⁷⁶³ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 9. Tři listy formátu 14 x 20 cm, psáno perem na straně 1–5, obálka „František Kaván, akademický malíř,“ datace: /14. 1. 1935/, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovný Mistr, pan Oldřich Blažíček, ak. malíř, professor České techniky atd. atd., Praha XIX, Pod Hanspaulkou. Razítko: 14. 1. 1935, Libuň.

⁷⁶⁴ Sedmimílové boty, tj. Kavánovy upravené boty pro malování ve sněhu, které byly větší, aby se daly vycpat slámou a mohlo se do nich obout v běžných botách.

⁷⁶⁵ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 9. Tři listy formátu 14 x 20 cm, psáno perem na straně 1–5, obálka „František Kaván, akademický malíř,“ datace: /14. 1. 1935/, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovný Mistr, pan Oldřich Blažíček, ak. malíř, professor České techniky atd. atd., Praha XIX, Pod Hanspaulkou. Razítko: 14. 1. 1935, Libuň.

⁷⁶⁶ O. MACKOVÁ: ... 1990.

⁷⁶⁷ Polední list, 1935, 22.10, značka Jd. In O. MACKOVÁ: ..., s. 88.

Napodobeninám Kavánových mistrových obrazů se poprvé významně věnoval advokát a sběratel Kavánových obrazů Karel Vancí⁷⁶⁸ v knize, která vyšla pět let po malířově smrti v roce 1946.⁷⁶⁹ Kavánovy obrazy, zejména s náměty zim vytvořené ve Vítanově a Svobodných Hamrech, byly od dvacátých let minulého století falzovány. Nejvíce ale po roce 1931, kdy umělec v novém manželském svazku obnovil svou stálou výstavní činnost a znovu se připomenul veřejnosti.

5. 13 Kaván – Rubešova galerie, Česká Akademie věd a umění

Po delší době prvním Kavánovým samostatným vystoupením byla výstava v Rubešově galerii⁷⁷⁰ v roce 1931, kdy mu bylo šedesát čtyři let. Vancí ve své knize cituje spisovatele a redaktora Jaroslava Kolmana-Cassiusa,⁷⁷¹ který k výstavě poznamenal, že to byl „úspěch podobný tomu, který potkal krajináře A. Chittussiho,⁷⁷² když umřel, B. Knüpfera,⁷⁷³ když se utopil, a jiné české malíře krajin, když tím nebo oním způsobem skončili svůj život.“⁷⁷⁴ Výstavou se Kaván znovu představil širší veřejnosti a zájem o něj stoupal. Padělatelé svým působením využívali stále větší poptávky po Kavánových populárních zimních motivech. Vancí ve své knize cituje i další dopisy, kde se Kaván mnohdy trpce vyjadřoval k padělkům svých obrazů. Text doplňují fotografie Kavánových originálů a jejich padělků, které zapůjčila kriminální ústředna ministerstva vnitra. Otázce falz se věnoval i Michael Zachař ve své monografii o F. Kavánovi z roku 2009,⁷⁷⁵ kde shrnuje Vanclovy postřehy k dané problematice a přidává výsledky svého vlastního bádání.

Úspěšný návrat malíře do širokého povědomí veřejnosti, započatý zmíněnou výstavou v Rubešově galerii, byl završen přizváním Kavána do České akademie věd a umění. Jejím řádným členem IV. třídy⁷⁷⁶ se stal 9. května roku 1931⁷⁷⁷ a předpokládal také brzké Blažíčkovu přijetí. „Vřele bych Vám přál odpočinku, ale kam byste to musil utéci, aby Vás honem nevyštrachali?!, protože všude ráčíte býti nepostradatelný, jako budete i v A.“⁷⁷⁸ Mám dojem, že se tam dostanete brzo. Kdybych tak mohl na Vás přehodit! V tomto stavu, a když ani

⁷⁶⁸ JUDr. Karel Vancí (1890–1975), viz pozn. č. 748.

⁷⁶⁹ Karel VANCÍ: Padělky...

⁷⁷⁰ Rubešova galerie, viz pozn. č. 295

⁷⁷¹ Jaroslav Kolman-Cassius (1883–1951), spisovatel, redaktor a žurnalista.

⁷⁷² Antonín Chittussi (1847–1891), viz pozn. č. 536.

⁷⁷³ Beneš Knüpfer (1844–1910), viz pozn. č. 294.

⁷⁷⁴ Karel VANCÍ: Padělky..., s. 5.

⁷⁷⁵ M. ZACHAŘ: ...2009, s. 168–169.

⁷⁷⁶ Česká akademie věd a umění v Praze vznikla v roce 1890 z iniciativy mecenáše Josefa Hlávky jako instituce pro podporu vědy a umění. Akademie měla tři třídy vědecké a čtvrtou uměleckou a literární, jejímž členem se stal také F. Kaván.

⁷⁷⁷ A. ŠLECHTOVÁ–J. LEVORA: Členové České akademie věd a umění..., s. 143.

⁷⁷⁸ Tj. patrně Česká akademie věd a umění, jejímž členem se stal Blažíček ale až v roce 1946. Více in A. ŠLECHTOVÁ – J. LEVORA: Členové České akademie věd a umění...

v Praze nejsem, nehodím se tam k ničemu! A je líp raději později se tam dostat vlastně, je ohromná příležitost k rachotě,⁷⁷⁹ při Vaší velké svědomitosti a schopnosti.“⁷⁸⁰

5. 14 Životní jubilea

Životní jubilea či příchod oslavy příchodu nového roku byly pro malíře příležitostí, vzdát hold práci svého přítele a děkovat za vzájemnou podporu, nejen profesní, ale i osobní. Nejen v malířském oboru, ale i v pedagogickém, a v akademické činnosti. Širokého pracovního nasazení si Kaván na Blažíčkovi velmi vážil. Zvláště si pak cenil vzájemného přátelství. *„Račte přijmouti srdečné přání zdraví a všeho zdaru v N. roce,⁷⁸¹ k tomu pak opožděné mé nejvřelejší díky za všecku laskavost a přízeň mně při té naší výstavě⁷⁸² nezaslouženě prokázanou. Já jsem od té doby v kole, žena⁷⁸³ zavařila výstavku Královéhradeckou,⁷⁸⁴ a musím tam s ní pobývat často, ještě že je to bestiální počasí, egyptská rána! Nic se nezamešká.*“⁷⁸⁵

„Vzdávám uctivé vřelé díky za laskavou vzpomínku novoroční Vám, i všem drahým přátelům v Jednotě.⁷⁸⁶ Stydím se, že toho nezasluhuju, ale nejsrdečněji přeji podobně v N. roce,⁷⁸⁷ zdraví skálopevného i Vaším rodinám, a zdaru překrásného ve vší činnosti!“⁷⁸⁸

„Přijměte od nás nejvřelejší blahopřání k dosavadnímu Vašemu skvělému a nevyrovnatelnému dílu uměleckému a úžasné záslužné činnosti pro umění, umělce, studentstvo: pro Vlast! A do druhé padesátky⁷⁸⁹ přejeme Vám s vysoce váženou Vaší rodinou nejstálějšího zdraví a klidného štěstí i zdaru ve všem nejkrásnějšího i podmínek na nová báječná díla všech! Na konec pak vzdávám Vám ze srdce pohnutého díky tisícere za Vaše

---

⁷⁷⁹ Tj. práci.

⁷⁸⁰ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 9. Tři listy formátu 14 x 20 cm, psáno perem na straně 1–5, obálka „František Kaván, akademický malíř,“ datace: /14. 1. 1935/, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovník Mistr, pan Oldřich Blažíček, akad. malíř, profesor České techniky atd. atd., Praha XIX, Pod Hespaulkou. Razítko: 14. 1. 1935, Libuň.

⁷⁸¹ TJ. nový rok 1935.

⁷⁸² Tj. patrně výstava Kavánových obrazů v Pardubicích v roce 1934.

⁷⁸³ Pavla Kavánová-Šírová, viz pozn. č. 18.

⁷⁸⁴ Tj. výstava v Hradci Králové v roce 1934.

⁷⁸⁵ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 10. Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1 a 3, obálka „František Kaván, akademický malíř,“ datace: /24.12.1934/, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovník Mistr Oldřich Blažíček, akad. malíř, profesor Č. techniky atd., Praha XIX, Pod Hespaulkou. Razítko: 24. 12. 1934, Libuň.

⁷⁸⁶ Tj. Jednota umělců výtvarných (JUV), viz pozn. č. 13.

⁷⁸⁷ Tj. nový rok 1936.

⁷⁸⁸ Výňatek z ANG, f. OB, 8/7, č. 2. Dvojlist formátu 14,5 x 19,6 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: 7. 1. 1936, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovník Mistr, akad. malíř Oldřich Blažíček, profesor České techniky atd. atd., Praha XIX Pod Hespaulkou. Razítko: 9. 1. 1936, Libuň.

⁷⁸⁹ Oldřich Blažíček se narodil 5. ledna 1887.

*dojemné i obětavé přátelství odedávna, i vše, co jste nám prokázal! Bůh Vás zachovej a opatruj!*⁷⁹⁰

„Přijměte od nás prosím vřelé přání všeho nejlepšího v N. roce,⁷⁹¹ hlavně skálopevného zdraví proti všem odolného, a stálého zdaru skvělého, jako dosavad v umění. Nejuctivěji povždy oddaný Franta Kaván s chotí a sestrou s poručeními na vysoce váženou Vaši rodinu. Dovolte mně připomenouti dojemnou stranu Vaši působnosti, co jest víc.“⁷⁹²

5. 15 Krajináři ve výstavách

Blažíček i Kaván byli malířskými kolegy, i spolkovými. Oba dva byli členy JUV,⁷⁹³ a Blažíček spolku i dlouhodobě předsedal. Své obrazy tedy posílaly na stejné výstavy, které byly příležitostí k setkání a vzájemného hodnocení svých dovedností. Ne všechny výstavy Kaván stíhal navštívit. *„Na pražské výstavy jsem se nedostal (ani na naši členskou⁷⁹⁴), jen tam ve Chrudimi⁷⁹⁵ jsme byli, báječná jinovatka Vaše!*⁷⁹⁶“⁷⁹⁷

O výstavách, které si mohl prohlédnout, Blažíčkovi psal a netajil se svou radostí nad malířovými zimními motivy, které oba dva i přes jejich značnou náročnost velmi rádi ztvárňovali. *„Měl jsem letos či loni již příležitost vidět vánoční výstavu,⁷⁹⁸ a (krom toho prodeje) mě tuze potěšila a obcerstvila. Vidím, že nás psina⁷⁹⁹ nezmůže, naopak! Dodá vzpruhy i „mládeři.“⁸⁰⁰ To je u toho radostné. A k těm báječným malbám⁸⁰¹ Vaším nejvřeji blahopřeji, ty dělají srdci moc dobře.“⁸⁰²*

Kaván v jedné větě dokázal výborně skloubit pochvalu příteli, vlastní potěšení z výstavy i povzdech nad tím, že si jeho vlastní dílo někdo zakoupil. Malování obrazů a jejich prodej

⁷⁹⁰ Výňatek z ANG, f. OB, 50/74, č. 1. Dvojlist formátu 15 x 21 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: 5. 1. 1937, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovník Mistr, akad. malíř Pán Oldřich Blažíček, p. profesor, České vysoké školy technické, předseda Jednoty umělců výtvarných atd., Praha XIX Dejvice, Kozlovská 7. Razítko: [?] 1937, Libuň.

⁷⁹¹ Tj. nový rok 1940.

⁷⁹² Výňatek z ANG, f. OB, 50/74, č. 3. Pohlednice „Trhová Kamenice“ formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /27.12.1939/ místo odeslání: /Libuň/. Adresa: Slovník Mistr, pan ak. malíř Mistr O. Blažíček, profesor vysokého učení technického atd atd., Praha, Kozlovská 7. Razítko: 27. 12 1939, Libuň.

⁷⁹³ O. Blažíček od roku 1912, s přestávkou mez lety 1917 a 1925, až do své smrti, F. Kaván od roku 1929.

⁷⁹⁴ Tj. členská výstava JUV v roce 1934.

⁷⁹⁵ Tj. blíže neurčená výstava v Chrudimi.

⁷⁹⁶ Tj. Blažíčkův obraz s motivem jinovatky.

⁷⁹⁷ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 10. Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1 a 3, obálka „František Kaván, akademický malíř,“ datace: /24.12.1934/, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovník Mistr Oldřich Blažíček, akad. malíř, profesor Č. techniky atd., Praha XIX, Pod Hanspaulkou. Razítko: 24. 12. 1934, Libuň.

⁷⁹⁸ Tj. vánoční výstava v roce 1935 JUV.

⁷⁹⁹ Tj. zimní počasí.

⁸⁰⁰ Mládeři, tj. mládeži.

⁸⁰¹ Malby Oldřicha Blažíčka na vánoční výstavě Jednoty v roce 1935.

⁸⁰² Výňatek z ANG, f. OB, 8/7, č. 2. Dvojlist formátu 14,5 x 19,6 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: 7. 1. 1936, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovník Mistr, akad. malíř Oldřich Blažíček, profesor České techniky atd atd, Praha XIX Pod Hanspaulkou. Razítko: 9. 1. 1936, Libuň.

byl v Kavánově případě v podstatě jediným zdrojem příjmu, kterým by zajistil sebe i svou rodinu. Prodej jej měl spíš těšit, a patrně tomu také tak bylo, nicméně v souvislosti s prodejem Kaván stále bojoval s pochybnostmi ohledně kvality a hodnoty své práce. Téměř jistě také přemýšlel nad tím, že s prodejem obrazu se zákonitě nabízelo vytvoření obrazu nového, což pro v té době sedmdesátiletého, nemoci zkušného, krajináře znamenalo značné úsilí.

Malíři si vzájemně vyměňovali zážitky, z výstav, které navštívili. V jednom ze svých dopisů Kaván zevrubně popisuje Blažíčkovu blíže neurčenou soubornou výstavu. „*Poslal jsem jen několik řádků z výstav a hodlal dojmy vyličiti zevrubněji, nepořídím však ničeho, marně jsem se na to rozháněl*⁸⁰³ *několikrát, musil by o tom býti celý špis.*⁸⁰⁴ *Mám výstavy*⁸⁰⁵ *čím dále plnější hlavu jenom, nepamatuju už moc dávno, že by mě byla která tak vzrušila. Žasnu nejen nad silou, nýbrž i mnohostranností Vašeho báječného umění, za mnoho malířů nejlepších je tohle úkol. Ráčíte tam mít spoustu obrazů světových,*⁸⁰⁶ *před kterými se musí každý pokloniti hluboko. Ten lom*⁸⁰⁷ *jsem viděl ovšem poprvé, jako většinu ostatně, a opravdu jsem se nemohl odtrhnout, ani od té knihovny*⁸⁰⁸ *a jiných vnitřků.*⁸⁰⁹ *Ovšem pak i Vaše matka,*⁸¹⁰ *oduševněná jako leda vedle u starého Repina,*⁸¹¹ *by bylo přirovnání. V českomoravštině*⁸¹² *kdo by Vás mohl dostihnout! Tak bezprostředně chycená drsnota bez milosti, až to do kostí leze, ale přece krása čertovská, něco jsem se u toho marně! namrz, možno mně věřit. Jako se Vám např. povedla jinovatka v osvětlení ze mhy,*⁸¹³ *a ta železnohorská nebo žďárská, je taky k zbláznění. A těch táni studených! Ve Veselíčku, Radněvicích, Jiříkovicích, [?]lkovicích, Slavkovicích*⁸¹⁴ *jsem taky byl, a nevěděl ovšem, že Vaše rodiště. Tuhle ve výstavě, patrně odněkud z té strany, byl učitel z dětmi. Křičel tam na hochy. Blažíčku, koukej, Vaše babička! Nahrnulo se tam však jiných, nebylo příležitost se optat. A musím toho nechat, dále i o žních a obilšátech*⁸¹⁵ *horských, lidstvu ve všem*

---

⁸⁰³ Tj. rozepisoval dopis.

⁸⁰⁴ Tj. spis.

⁸⁰⁵ Tj. blíže neurčená výstava obrazů O. Blažíčka.

⁸⁰⁶ Blažíček vystavoval i v zahraničí. Po Evropě v Poznani, Lublani, Bernu, Benátkách, Paříži, Londýně, Varšavě, Oslu, Kodani, Vídni. Svá díla vystavil i v Americe, v Pittsburgu, Philadelphii, Baltimoru nebo St. Louis.

⁸⁰⁷ Tj. patrně Blažíčkův obraz „Velký lom ve Štramберку“, 1917–1920. Reprodukce obrazu např. in O. MACKOVÁ: ..., s. 21.

⁸⁰⁸ Tj. Blažíčkův motiv s knihovnou.

⁸⁰⁹ Tj. obrazů interiérů.

⁸¹⁰ Tj. portrét Blažíčkovy matky s názvem „Moje matka“ z roku 1918. Reprodukce obrazu např. in O. J. BLAŽÍČEK: Oldřich Blažíček, malíř Vysočiny. Havlíčkův Brod 1957, s. 25.

⁸¹¹ Ilja Repin (1844–1930), ruský sochař a malíř, absolvent Akademie v Petrohradu, představitel realismu, ve své době velmi vyhledávaný a oblíbený portrétista.

⁸¹² Blažíčkovy motivy z Českomoravské vysočiny.

⁸¹³ Tj. Blažíčkův obraz s mlhou a jinovatkou.

⁸¹⁴ Slavkovice u Nového Města na Moravě, rodiště Oldřicha Blažíčka.

⁸¹⁵ Tj. obilných lánech.

neobyčejně chyceném (řek bych zrovna: za pačesy!), o svěžestích, báječnostech vnitřků zelených, mořatech,⁸¹⁶ kytkách i ovoci (kluci vejrali na třešně! tam by se pro hvízdalku zabili!)“⁸¹⁷

5. 16 Kaván – držitel národní ceny

F. Kaván byl 28. září roku 1939 oceněn ministrem školství a národní osvěty. Stal se držitelem národní ceny za výtvarné umění za cyklus obrazů „Český ráj.“ Podobné okamžiky veřejného uznání a ocenění Kaván přijímal s ostychem a respektem. Vnímá je jako uznání, ale především jako závazek. Sám sebe zavazoval k tomu, aby jeho umění dosahovalo hodnot, kterých se mu skrze ocenění dostalo. „*Vzdávám uctivé nejvřelejší díky za vzácné blahopřání k Národní ceně,⁸¹⁸ která přišla, když jsem těmi posledními hromadnými událostmi⁸¹⁹ měl nervy nejzuboženější, v našem osamocení, a v novinách jsem nic nesledoval, seděl jen venku, aby se něco dodělalo, než praskne jízda.⁸²⁰ Nyní nezbývá, než se všem podrobiti a hledět, pokud je už vůbec přitom stáří i strašných poměrech možno, abych toho vyznamenání stal se hodným.*“⁸²¹

Národní cena podporovala v široké veřejnosti zájem, který Kaván vzbudil svou výstavou v Rubešově galerii v roce 1931, a proto také častěji pobýval v Praze, což s sebou přinášelo příležitost k vzájemné návštěvě obou malířů. „*Budeme myslím, muset na delší dobu zůstat v brzké v Praze, tak se těším, že bude mně popřáno, pro šťastnou útěchu, s Vámi slovný, vzácný Mistře a Příteli, časem pohovořit.*“⁸²²

---

⁸¹⁶ Tj. patrně mokřiny.

⁸¹⁷ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 5. Dvojlist formátu 11 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1 až 3, datace: [?], místo odeslání: [?].

⁸¹⁸ 28. září roku 1939 byla Kavánovi ministerstvem školství a národní osvěty udělena národní cena za výtvarné umění za cyklus obrazů „Český ráj.“

⁸¹⁹ Patrně listkový systém zavedený v protektorátu 1. října 1939. In František ČAPKA: Dějiny země koruny české v datech. Praha 1999.

⁸²⁰ Patrně míněna zima a s tím spojené komplikace s výjezdem v automobilu za malováním v plenéru.

⁸²¹ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 8. Dopisní papír a obálka „František Kaván, ak. malíř,“ dvojlist formátu 15,4 x 23,4 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: /4. 10. 1939/, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovný Pán, pan Professor vyš. techn. učení. Oldřich Blažíček, Mistr akad. malíř i spisovatel atd. atd., Dejvice – Praha XIX, Kozlovská 7. Razítko: 4. 10. 1939, Turnov–Jičín–Hradec Králové.

⁸²² Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 8. Dopisní papír a obálka „František Kaván, ak. malíř,“ dvojlist formátu 15,4 x 23,4 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: /4. 10. 1939/, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovný Pán, pan Professor vyš. techn. učení. Oldřich Blažíček, Mistr akad. malíř i spisovatel atd. atd., Dejvice – Praha XIX, Kozlovská 7. Razítko: 4. 10. 1939, Turnov–Jičín–Hradec Králové.

5. 17 Kavánovy 75. narozeniny a oslavy v Hlinsku

V září roku 1941 Kaván oslavil své sedmdesáté páté narozeniny. Toto jubileum bylo spojené se zvýšeným zájmem veřejnosti a Kavána čekalo období naplněné výstavami, setkáními a poctami oceňujícími jeho malířské schopnosti, které po celý život využíval k oslavě krajiny a přírody. Kavánovo výročí bylo podpořené velkou soubornou výstavou jeho obrazů v Hlinsku na Vysočině, blízko Vítanova a Svobodných Hamrů, kde tvořil bezmála dvacet let. Výstavu zorganizoval Výbor pro Kavánovy oslavy v Hlinsku a její průběh zachytil ve své vzpomínce MUDr. Arnošt Krus,⁸²³ který zhruba od třicátých let minulého století léčil. Blahopřání zaslal Kavánovi i Blažíček. „*Vzácný mistře a přemilý příteli, bylo mi velmi líto, že jsem nemohl být s Vámi včera, ve čtvrtek večer v JUV.*“⁸²⁴ *Doufám však, že Vás, ještě než odjedete z Prahy, uvidím, a s Vámi si pohovořím. Měli jsme z Vás ondy, při otevření Vaší výstavy,*⁸²⁵ *radost. Při té pětasedmdesátce jste, jak náleží, chlapík. Vaše dílo je stále mladé a zdravé, což je to nejkrásnější. Nám mladším, zůstáváte v každém směru vzorem. Vzpomínáme na Vás při tom Vašem jubileu a přejeme Vám ze srdce upřímně, abyste nám zůstal stále tak svěží, plně zdrav a v bohaté tvořivé síle, ještě mnohá léta. Radujeme se upřímně z Vašich plně zasloužených úspěchů a srdečně Vás i paní choť pozdravujeme. Váš, upřímně oddaný O. Blažíček s rodinnou.*“⁸²⁶

Oba malíři nacházeli radost v obrazech, které vytvořili sami, i v těch, které namaloval jejich kolega. Kavánovy narozeniny byly příležitostí pro veřejné projevy uznání, které byly podpořeny zmíněnou hlineckou výstavou. Vernisáž výstavy byla společenskou událostí s kulturním programem a veškerou pozorností upřenou na osobu malíře. Byť veškeré pocty přijímal velmi skromně, Kavána celé setkání těšilo. Jeho jubileum zároveň poskytlo oběma malířským kolegům příležitost také k soukromému osobnímu uznání vlastní tvorby. Editované dopisy přináší slova chvály, podpory a uznání, a je z nich cítit opravdová úcta jednoho umělce k druhému. „*Přijměte prosím nejvřelejší díky za krásné blahopřání k mým*

⁸²³ M. ZACHAŘ: ...2009, s. 180–187.

⁸²⁴ Tj. Jednota umělců výtvarných (JUV), založená roku 1898 jako sdružení výtvarníků, kteří vystoupili z Umělecké besedy (dále jen UB). Důvodem bylo údajně nedostatečné respektování zájmů výtvarného odboru UB ve srovnání s odborem literárním a hudebním. Programem JUV byla zejména prezentace „národních ideálů“ v českém umění, což naznačoval i název, odvozený od jména původní Jednoty umělců výtvarných, založené roku 1848 z iniciativy Josefa Mánesa. Mezi zakladateli JUV a jejími prvními členy byli mimo jiné například Mikoláš Aleš, František Ženíšek, Václav Brožík, Otakar Lebeda. František Kaván se stal členem roku 1929 jako jeden z mnoha Mařákových žáků. Po roce 1948 existuje JUV krátce jako středisko v rámci Svazu českých výtvarných umělců, roku 1952 je rozpuštěna.

⁸²⁵ Tj. výstava v Hlinsku v Čechách uspořádaná ke Kavánovým 75. narozeninám. K vernisáži napsal více Arnošt KRUS: Moje vzpomínka na mistra Kavána in M. ZACHAŘ: ..., s. 180–187.

⁸²⁶ PNP, f. FK, kart. 1, inv. č. LA 71/71 000018 (č. 2). Dopisní papír „Oldřich Blažíček, Praha XIX.“, „dvojlist formátu 17,8 x 23 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: 12. 9. 1941, místo odeslání: Libuň. Obálka: Mistr Franta Kaván v Jednotě umělců výtvarných v Praze.“

75. *ce*⁸²⁷ i vše dobré při otevření výstavy prokázané!⁸²⁸ Ráčíte vědět, jak toho všeho od Vás si vážím, a jak oceňoval jsem všechno Vaše nepřírovnatelné ohromné umění, již dávno od prvních báječných obrazů, myslím v Mánesu⁸²⁹ již druhdy, sněhových, svítivých do Alellujá! A teď s ubohou nohou a stářím sepřaden (jak říkali v Podkrkonoší), o čem lze u mě mluvit?! Ale buď Vám slovatný příteli opětů vřelý dík! Přejeme nejvíce zdraví a všeho nejlepšího nyní možného i vysoce vážené celé rodině, milostivé paní ruku líbám s poručeními ode všech! Žena je bohužel stále nemocna.“⁸³⁰

5. 18 Dolní Kalná – loučení

V roce 1937 koupili Kavánovi vilu v Dolní Kalné po továrníku Noskovi.⁸³¹ Kaván místní okolí znal, protože zde pro Noska dříve tvořil obraz. Na základě této návštěvy se Kavánovi rozhodli vilu po zemřelém továrníku v dražbě koupit. Pobývali zde mezi roky 1937 a 1938, kdy během úprav domu a přípravy ateliéru došlo k záboru Sudet. Rozhodli se vrátit zpátky do Libuně, protože Kaván se zde nemohl volně pohybovat a malovat. Vilu věnovali v roce 1941 České dětské nemocnici v Praze jako ozdravovnu. Dvojitě rychlé stěhování a celková politická situace byly fyzicky i psychicky náročné. Kavánova žena Pavla se potýkala se zdravotními komplikacemi. Malíř sám se v té době stále vzpamatoval z nemoci, která ho trápila, a tušil, že venku v zimě už patrně nebude moci malovat. „*Snažně prosím za odpuštění, že tolik dlouho neodpovídám, za mé chvilkové nepřítomnosti zatarasili*⁸³² *někam, když jeli do Dol. Kalné,*⁸³³ *a jen náhodou se objevilo na světle Božím! A taky sám jsem byl postižen dlouhou ztrátou paměti, z čehož se začínám konečně trochu probírat. Žena*⁸³⁴ *po operaci je ještě v Praze, jen na chvíli byla doma. Co se tkne malování, je ovšem věc*

⁸²⁷ Sedmdesáté páté narozeniny Kaván oslavil 10. září 1941.

⁸²⁸ K vernisáži výstavy v Hlinsku k mistrovým narozeninám napsal více Arnošt KRUS: Moje vzpomínka na mistra Kavána, převzato z M. ZACHAŘ: František Kaván. Praha 2009, s. 180–187.

⁸²⁹ S.V.U. Mánes – Spolek výtvarných umělců Mánes, založen v roce 1887, se soustředil ve své činnosti na diskuzi o umění, pořádal přednášky o českém i evropském umění, vydával umělecké publikace a časopisy „Volné směry“ a „Styl“. Dále pořádal výstavy a přivážel do Prahy ve velké míře také zahraniční umění. První výstava (díla malíře Mikoláše Alše) se uskutečnila v roce 1896 v Topičově salonu. Činnost spolku byla zakázána v letech 1949 až 1989. Po obnovení spolku v roce 1990 pokračuje v činnosti dodnes. F. Kaván byl členem od roku 1897.

⁸³⁰ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 7. Dvojlist formátu 17 x 21 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: 15. 9. 1941, místo odeslání: Praha. Adresa: Slovatný Pán, Pan Professor čes. Techniky atd., Mistra akad. Malíř, Oldřich Blažíček, Praha – Dejvice, Kozlovská ul. č. 7. Razítko: 16. 9. 1941, Praha [47].

⁸³¹ Dolní Kalná, čp. 40.

⁸³² Tj. ztratili.

⁸³³ V Dolní Kalné Kavánovi zakoupili vilu čp. 40 po továrníku Noskovi. Kaván její okolí znal, a měl v plánu se zde usadit. Vilu manželé pořídili v dražbě, ale pobývali zde jen v roce 1937–1938, kdy v průběhu oprav domu a přípravě ateliéru došlo k do záboru Sudet. Rozhodli následně vrátit zpátky do Libuně, protože Kaván zde nemohl volně chodit a malovat. Vilu v roce 1941 věnovali České dětské nemocnici v Praze jako ozdravovnu.

⁸³⁴ Pavla Kavánová-Šírová, vdova po malíři Janu Šírovi, od 31. května 1930 druhá manželka F. Kavána.

⁸³⁵ Pavla Kavánová-Šírová, viz pozn. č. 18.

nejubožší,⁸³⁵ dlouhou dobu v atelieru jsem nemohl obstát.⁸³⁶ Bude to úplný konec mého svrabaření⁸³⁷ zimního, co dělat! Jako bych jakživ nepostál ve sněhu. Musíte se držet slovný drahý mistře, vzpomeňte prosím Vás na mne v těch krásách, které nikdo tak nedovedl procítit, a pohotově zachytit! Na Českomoravštině⁸³⁸ nikdy ne, a jinde ovšem taky. A na nohy dejte pozor hlavní! Těžko se již kam dostanu, neboť bude dlouhá psina,⁸³⁹ ale já zařvu⁸⁴⁰ co nevidět.⁸⁴¹ I přes oslavné pětasedmdesáté narozeniny Kaván denně maloval. Sdílel s Blažičkem lásku ke krajině, které se oba věnovali až do posledních dní.

Do závěrů svých dopisů Kaván téměř nikdy neopominul připsat pozdravy pro Blažičkovu manželku a rodinu. Prál vždy všem to nejlepší, a nejínak tomu bylo i u Blažička. Omlouvajíc svou osobu i své umění, kloubil Kaván v jedné větě díky, pozdravy a přání, která dohromady tvoří milá pozhennání v závěru každého dopisu, která nemohla snad jinak, než potěšit. „Budte hodně zdrav a silen na všechno trápení světské! Milostivé Paní ruku líbá nejuctivěji Vám všem oddaný žabař. Franta Kaván s chotí a sestrou.“⁸⁴²

„Snažně prosím za odpuštění, že jsem Vás vytrávil tím žvástem. Přeu dokonale zdraví Vámi Vaším drahým a milostivé Paní ruku líbám. S uctivými poručenými od našich nejuctivěji vždy Vám oddaný František Kaván.“⁸⁴³

„Milostivé Paní ruce líbám a celo vysoce váženou Rodinu Vaši pozdravuju, dej Vám Bůh všechno nejlepší! V úctě hluboké srdečně Vám povždy oddaný.“⁸⁴⁴

⁸³⁵ Tj. nejubožejší

⁸³⁶ Tj. atelier a vila v Dolní Kalné, kterou museli Kavánovi po záboru pohraničí v roce 1938 opustit.

⁸³⁷ Tj. malování.

⁸³⁸ Tj. Českomoravské vysočině.

⁸³⁹ Tj. zima.

⁸⁴⁰ Tj. zemřu, přestanu malovat.

⁸⁴¹ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 16. Dopisní papír, „František Kaván, ak. malíř, Libuň u Jičína 117,“ list formátu 15,2 x 23 cm, psáno perem na straně 1 a 3, dopisní papír „František Kaván, ak. malíř, Libuň u Jičína 117“, datace: 2. 3. 1941, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovný Pán, pan prof. ak. malíř atd, Mistr Oldřich Blažiček, Praha, Dejvice, Kozlovská č. 7. Razítko: 3. 3. 1941, Rovensko pod Troskami.

⁸⁴² Výňatek z ANG, f. OB, 8/7, č. 2. Dvojlist formátu 14,5 x 19,6 cm, psáno perem na straně 1 a 2, datace: 7. 1. 1936, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovný Mistr, akad. malíř Oldřich Blažiček, profesor České techniky atd atd, Praha XIX Pod Hanspaulkou. Razítko: 9. 1. 1936, Libuň.

⁸⁴³ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 9. Tři listy formátu 14 x 20 cm, psáno perem na straně 1–5, obálka „František Kaván, akademický malíř,“ datace: /14. 1. 1935/, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovný Mistr, pan Oldřich Blažiček, ak. malíř, professor České techniky atd. atd., Praha XIX, Pod Hanspaulkou. Razítko: 14. 1. 1935, Libuň.

⁸⁴⁴ Výňatek z ANG, f. OB, 26/15, č. 16. Dopisní papír, „František Kaván, ak. malíř, Libuň u Jičína 117,“ list formátu 15,2 x 23 cm, psáno perem na straně 1 a 3, dopisní papír „František Kaván, ak. malíř, Libuň u Jičína 117“, datace: 2. 3. 1941, místo odeslání: Libuň. Obálka: Slovný Pán, pan prof. ak. malíř atd, Mistr Oldřich Blažiček, Praha, Dejvice, Kozlovská č. 7. Razítko: 3. 3. 1941, Rovensko pod Troskami.

5. 19 Oldřich Blažíček – František Kaván

Vzájemná korespondence mezi malíři, dopisy osobního rázu, jsou ze své podstaty pramenem, jehož účelem není veřejná oslava jedince. Ze své podstaty nejsou určeny veřejnosti a nemají za účel předkládat jí jakékoliv názory. Příjemci dopisů byli většinou jednotlivci, a tak tomu bylo i u korespondence Františka Kavána a Oldřicha Blažíčka. Vzájemné dopisy obsahovaly dojmy a postřehy, kterými nepotřebovali jeden druhému přehnaně lichotit, ale naopak jimi mohli pravdivě vyjádřit názor na práci svého kolegy a přítele. Korespondence Kavána a Blažíčka je proto cenná, že skýtá hodnocení práce jednoho malíře druhým.

Dětství a mládí obou malířů bylo dle jejich vlastních vzpomínek hezké, ale rozhodně nepřetékající přepychem. Blažíček o tom sám psal ve svých vzpomínkách, a byť je těžké srovnávat Krkonoše s Českomoravskou vysočinou, dá se předpokládat, že u Kavána mohla být přes odlišná specifika obou krajů situace podobná.

Malířské počátky obou umělců jsou spojeny s mecenášskou podporou. Hrabě Gudenus podpořil Blažíčka v prvních letech jeho pražského studia, Kaván získal podporu v Juliu Mařákovi, později také Josefu Hlávkově a jeho stipendiu a ve velké míře ve Františku Topičovi. Dopisy jsou potvrzením toho, že malíř konce 19. a počátku 20. století zvládnul zajistit malováním obrazů, jejich vystavováním a prodejem s tím spojením sebe i svou rodinu. Mohl své živobytí odkázat pouze na prodej obrazů, nebo také, jak dokazuje akademická činnost Oldřicha Blažíčka, mohl přednášet na vysoké škole, a malovat a vystavovat pro radost. Osoba mecenáše a podporovatele ovšem sehrála v životě obou malířů nenahraditelnou roli a svou připomínku si zaslouží.

Stejně jako Kaván byl uveden ve slovníku jako zemřelý,⁸⁴⁵ tak i Blažíčkovo jméno nebylo v encyklopedii českého výtvarného umění z roku 1975 uvedeno.⁸⁴⁶ Oba malíři jsou dnes známi, byli a jsou oblíbení, ale jejich cesta do povědomí trvala déle a stála je více sil se v něm udržet. Blažíčkovy malířské začátky jsou datovány rokem 1901, o deset let později své obrazy poprvé vystavil a jeho tvorbu přerušilo až úmrtí v roce 1953.⁸⁴⁷ Podobně jako Kaván maloval i Blažíček až do svých posledních dní.

⁸⁴⁵ František NESEJT: Železné hory v tvorbě Františka Kavána in *Vlastivědné listy Pardubického kraje* č. 2/2008. Dostupné online: http://www.kraj.iipardubice.cz/stranky/cti-prispevky.php?id=Zelezne_hory_v_tvorbe_Frantiska_Kavana [cit. 4. 5. 2014].

⁸⁴⁶ E. POCHE a KOLEKTIV: *Encyklopedie českého výtvarného umění, který zpracoval autorský kolektiv Ústavu teorie a dějin umění ČSAV*. In O. MACKOVÁ: *Oldřich Blažíček*. Praha 1990, s. 5.

⁸⁴⁷ O. MACKOVÁ: ..., s. 5.

Blažíček byl krajinář a jako svůj specifický obor pěstoval obraz chrámového interiéru, vzácně vytvořil portrét nebo zátiší. Pracoval také jako typograf a ilustrátor. Své obrazy často vystavoval a po jeho smrti bylo dílo často prezentováno formou monografických výstav.

V své monografii o malíři z roku 1941 Antonín Matějček uvádí, že se Blažíček stal realistou spíš z vlastního uměleckého předurčení než z vědomého odporu proti převratným dobovým tendencím pokračovatelem na dráze tradičního krajinářského realismu. Vycházel z české krajiny, která ho vedla k práci. Začal jako realista, který se vyvinul v impresionistu osobitého a svérázného typu, a který prosadil své umění.⁸⁴⁸ Oba malíře pojilo krajinářské umění a podobné vnímání české krajiny. Blažíček neměl příliš rád psaní dlouhých dopisů a Kaván příliš nevyhledával velká společenská setkání, společně dávali přednost soukromým rozhovorům, ke kterým se příležitostně setkávali během malování nebo při Kavánových návštěvách v Praze. Oba malíři obdivovali zimní krajinu a neváhali ji zachycovat přes nepříznivé podmínky přímo v plenéru. Svým způsobem se jim stala osudným, ale dopřála jim nesčetněkrát ztvárnit její krásy, které můžeme skrze jejich plátna vnímat i dnes.

---

⁸⁴⁸ O. MACKOVÁ: ..., s. 5.

6. Ladislav Jan Živný

6. 1 Mládí a cesta do Anglie

Ladislav Jan Živný⁸⁴⁹ se narodil 3. ledna roku 1872 v Újezdě u Chlumce nad Cidlinou do učitelské rodiny. Vystudoval stejně jako F. Kaván gymnázium v Hradci Králové. Z domova si odnesl lásku ke knihám a historii, kterou mu vštípil otec, a následné studium na gymnáziu ji utvrdilo, jeho méně známou zálibou bylo kreslení a malování. Po složení maturity absolvoval v Hradci Králové v roce 1891 roční učitelský kurz, na řádná vysokoškolská studia neměl prostředky, a zapsal se na ně až v době, kdy již působil jako učitel na měšťanské škole. Absolutoria dosáhnul v roce 1919, když již žil v Praze.⁸⁵⁰

V roce 1902 Živného navštívil jeho bratranec žijící v Liverpoolu, který oba manžele pozval, aby jej přijeli navštívit. Finanční situace Živného a jeho ženy to ale neumožňovala. Přesto se Emilie rozhodla začít šetřit a uskromnila domácnost, jak jen bylo možné, manželovi tímto způsobem cestu do Anglie nakonec umožnila.⁸⁵¹ Živný se s velkým odhodláním začal učit anglicky a v témže roce se vydal na britské ostrovy. Během tohoto výletu vzbudily jeho zájem různé typy vyspělých anglických knihoven, a zvláště veřejné knihovny. Rozhodnul se, že se seznámí důkladněji s historií a organizací vyspělého anglického knihovnictví a že doma zahájí propagační činnost, který by u nás vedla ke zřizování knihoven podobného typu. Trávil v tamních knihovnách veškerý svůj volný čas a pozoroval knihovníky i návštěvníky knihoven, sledoval jejich provoz a organizaci. Především se mu líbilo praktické zařízení knihoven, knihovní katalogy, volný přístup ke knihám, a také tehdejší anglická vědecká literatura. U knihoven oceňoval především jejich veřejnost, nebyly určeny pouze inteligence, ale širokým vrstvám obyvatelstva. Do Anglie Živný cestoval později ještě pětkrát, v roce 1903, 1905, 1907, 1908 a 1910. Zabýval se luštěním sumerských textů psaných klínovým písmem, ale pro nedostatek vhodných učebnic se v tomto směru příliš daleko nedostal. V roce 1910 mohl alespoň částečně splnit svůj sen, kdy pobýval pět měsíců v knihovně Britského muzea v Londýně. Věnoval se zde mimo jiné studiu asyrsko-babylonské kultury s ohledem na knihovnictví a bibliografii. Vytvořil si dokonce vlastní asyrský slovník o rozsahu téměř deseti tisíc lístků. Během první světové války je ale z důvodu nedostatku papíru musel pálit. Do

---

⁸⁴⁹ V textu jméno Ladislava Jana Živného vzhledem k jeho častému výskytu zkracuji nebo používám pouze jeho příjmení.

⁸⁵⁰ J. CEJPEK – J. ČINČERA – I. HLAVÁČEK – P. KNEIDL: *Dějiny knihoven ...*, s. 217.

⁸⁵¹ L. J. Živný – rukopis životopisu, LA PNP, f. LJŽ, kart. č. 1, s. 7

Anglie se chystal i v roce 1914, ale jeho plány překazila mobilizace a nastupující zmíněná válka.⁸⁵²

Při cestování poznal také knihovny v Německu, Holandsku, Belgii, Francii a Švýcarsku. Tyto výpravy, spojené s usilovným individuálním studiem knihovnictví a bibliografie, připravily Živného ke knihovnické dráze. Opustil učitelství a stal se spisovatelem a vědcem. Již jako učitel pochopil velký význam knihovnictví pro vzdělání širokých vrstev obyvatelstva. Ideové zaměření jeho rozsáhlého teoretického díla v knihovnictví a bibliografii lze v mnohém vysvětlit i jeho příslušností k Pokrokové straně, založené a vedené T. G. Masarykem, kterou Kaván v dopise též jednou zmiňuje.⁸⁵³ „*O poměrech ve straně pokrokové*⁸⁵⁴ *jsem skoro nic nevěděl, takže ten spor mě tuze do palice praštil. No takhle člověku nohy přetloukat!*“⁸⁵⁵ Malíř sám byl příznivcem T. G. Masaryka, ale sám v politické sféře nikdy veřejně aktivní nebyl. O blíže neurčeném, patrně plánovaném, vystoupení T. G. Masaryka Kaván píše v roce 1908. „*Nemoh jsem posud se k Vám dohrabat,*⁸⁵⁶ *odpusťte mně prosím Vás, taky jsem byl i marod.*⁸⁵⁷ *Ale na pana prof. Masaryka*⁸⁵⁸ *bych rád přijel, o rádeček zprávy bych Vás tedy poprosil.*“⁸⁵⁹

Josef Haken⁸⁶⁰ ve svých vzpomínkách na Kavána⁸⁶¹ píše, že malíř, byť samotář, nebyl politicky indiferentní, byl nekompromisně pokrokový, stejně tak jeho žena Helena.⁸⁶²

---

⁸⁵² J. LIDMILA: Ladislav Jan Živný. Dostupné online: <http://www.phil.muni.cz/kivi/clanky.php?cl=16> [cit. 26. 4. 2014].

⁸⁵³ Tomáš Garrigue Masaryk (1850–1937), politik, filozof, pedagog, první československý prezident.

⁸⁵⁴ Tj. Česka strana pokroková (1900–1918), původní název byl Česká strana lidová, strana demokratické inteligence, prosazující postupnou demokratizaci Rakouska-Uherska, zavedení všeobecného volebního práva, rovnoprávnost národů, zeslabení centralismu. Jejím hlavním představitelem byl T. G. Masaryk. Většina členů strany tvořila po vzniku Československa stranu České státoprávní demokracie.

⁸⁵⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 19; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001084 (č. 13). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /18. 12. 1905/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, redaktor atd. učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 18. 12. 1905, Hlinsko v Čechách.

⁸⁵⁶ Tj. dostat.

⁸⁵⁷ Tj. nemocný.

⁸⁵⁸ Tj. Tomáš Garrigue Masaryk (1850–1937), viz pozn. č. 853. Blíže neurčené vystoupení mohlo vycházet ze sporu T. G. Masaryka s politikem Janem Šrámkem, kdy Masaryk vedl ideový spor s klerikálním hnutím.

⁸⁵⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 21; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001092 (č. 21). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: 29. 4. /1908/, místo odeslání: Nová Ves nad Popelkou. Razítko: 29. 4. 1908, Nová Ves nad Popelkou.

⁸⁶⁰ Josef Haken (1880–1949), pedagog, československý politik, byl členem sociální demokracie a později zakládajícím členem KSČ.

⁸⁶¹ J. HAKEN: Mé styky s Františkem Kavánem in J. BOUČKOVÁ: František Kaván. Pardubice 1981.

⁸⁶² Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

6. 2 Živný učitelem

Po absolvování zmíněného ročního učitelského kurzu nastoupil na své první pracovní místo ve Sběři u Vysokého Veselí. Strávil zde pouze rok, ale během něj poznal svou nastávající ženu Emilii Burianovou.⁸⁶³ Dále působil v Novém Městě u Chlumce nad Cidlinou a dál prohluboval své vzdělání. V roce 1898 přestoupil do Choťovic u Žehuně, ale ani tam se mu nevedlo o moc lépe, onemocněla mu manželka, a byl zde bez přísunu knih a časopisů, vyjma těch, který si mohl dovolit koupit.⁸⁶⁴ Jediným způsobem, jak z tohoto učitelského místa přesídlit a přestěhovat se na místo, které by bylo pro něj i pro jeho ženu příhodnější, bylo složení zkoušky pro učitelství na měšťanských školách.⁸⁶⁵

V následujícím roce složil v Hradci Králové zkoušku z deskriptivy pro měšťanské školy a následně se stal učitelem na měšťanské dívčí škole v Novém Bydžově. Působil na ní až do roku 1909, kdy přešel na měšťanskou školu pro chlapce. V tomto období se zapsal na univerzitu, kterou však absolvoval až za svého pobytu v Praze roku 1919.⁸⁶⁶

Příchodem do Nového Bydžova začíná pro manžele nová etapa života, pro Emilii Živnou po zdravotní stránce, pro L. J. Živného po té pracovní.⁸⁶⁷ Seznámil se tam s pedagogem J. Černým, který jej získal pro rozvoj pedagogických věd, a Živný začal přispívat do řady učitelských časopisů a dalších periodik.^{868 869}

6. 3 Česká osvěta

Pod vlivem anglického knihovnictví založil u nás Živný knihovnický časopis, kde mohl uplatňovat své názory, záměry a plány v oblasti lidové výchovy a knihovnictví. Časopis nazval Česká osvěta a jeho první číslo vyšlo v říjnu roku 1904, zaměřené na odborné rozpravy a teoretické studie o anglosaském knihovnictví. Časopis propagoval zájmy veřejného knihovnictví a další organizace lidového vzdělávání, přístupného pro široké vrstvy obyvatelstva.⁸⁷⁰ Živný se Kavánovi se svým nápadem svěřil. „*Děkuji Vám srdečně za dopis, vím, že nemáte, a nedáte si chvíle oddechu. I tak je živobyť naše jen na psaní stále zařízeno a přibrat veřejné činnosti trochu, pak už Gott erhalte!*“^{871 872}

⁸⁶³ Emilie Živná, rozená Burianová (1872–1949), manželka Ladislava Jana Živného.

⁸⁶⁴ J. LIDMILA: Ladislav Jan Živný...

⁸⁶⁵ L. J. Živný – rukopis životopisu, LA PNP, f. LJŽ, kart. č. 1, s. 5.

⁸⁶⁶ J. LIDMILA: Ladislav Jan Živný...

⁸⁶⁷ L. J. Živný – rukopis životopisu, LA PNP, f. LJŽ, kart. č. 1, s. 6.

⁸⁶⁸ Např. Česká škola, Český učitel, Pedagogické rozhledy, Bydžovské a Pokrokové listy nebo Osvěta lidu.

⁸⁶⁹ J. LIDMILA: Ladislav Jan Živný...

⁸⁷⁰ Tamtéž.

⁸⁷¹ Tj. Bůh chraň!

Česká osvěta uveřejňovala také doporučené seznamy literatury pro veřejné knihovny. Vycházela až do roku 1948, přičemž do roku 1922 byla převážně knihovnickým časopisem. Sám Živný v ní působil pouze pět let od jejího založení a potom ještě v roce 1919 ve funkci spoluredaktora. Tento počín jej proslavil po celých Čechách. Časopis mu pomohl navázat kontakty s celou řadou našich tehdejších pedagogů a knihovníků. Přes všechny tyto úspěchy měl časopis poměrně malý odbyt, a tak přešel do majetku Svazu osvětového v Praze.⁸⁷³ Živný jako jeho redaktor však nadále zůstával v Novém Bydžově.⁸⁷⁴

Na blíže neručené potíže Živného, spojené s časopisem nebo Osvětovým svazem, reagoval Kaván v dopise z roku 1907, do kterého zapojil citát z knihy Viktora Dyky⁸⁷⁵ „Konec Hackenšmídův.“⁸⁷⁶ „*S Osvětou*⁸⁷⁷ máte mizernou zkušenost, „opatrujte světlo, oheň by nebyl žádnému škoden, spěte tady s Pánem Bohem,“ jak Hakenšmíd⁸⁷⁸ konstatoval,⁸⁷⁹ ale časy jsou těžké, nejistota všeho veliká.“⁸⁸⁰

6. 4 Živný knihovníkem

Spisovatelovy statě o zahraničních veřejných knihovnách a celkové osvětě v oblasti knihovnictví vyústily v jeho návrzích na knihovní zákon. V roce 1917 dal Živný podnět ke zřízení Bibliografického ústavu při Svazu osvětovém v Praze.⁸⁸¹ a stal se jeho ředitelem. V roce 1919 převzal ústav nově vzniklý československý stát. Živný pomohl v témže roce rodícímu se veřejnému knihovnictví teoretickou studií „Veřejné knihovny, jejich vývoj a správa,“ v které zúročil veškeré své v zahraničí získané poznatky.⁸⁸² Poslal knihu také Kavánovi, jako svému spolužáku a příteli, se kterým studoval a který si cenil literatury jako

---

⁸⁷² Výňatek z ANG, f. FK, č. 4; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001134 (č. 62). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na strana 1–3, datace: /23. 7. 1904/, místo odeslání: /Železnice/. Obálka: Slovný Pán, pan Ladislav Živný, učitel měšť. škol atd. atd., t. č. Lukavec u Bělohradu láz. (posláno poštou do Hořic). Razítko: Železnice.

⁸⁷³ Svaz osvětový v Praze působil v letech 1906–1925 a zabýval se přednáškovou, knihovní, uměleckou a organizační činností. Jeho smyslem bylo podporovat rozvoj československé kultury a zpřístupňovat ji široké veřejnosti. Po roce 1925 byl změněn na Masarykův lidový ústav, dále Osvětový ústav a v současnosti organizace působí pod názvem Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS).

⁸⁷⁴ J. LIDMILA: Ladislav Jan Živný ...

⁸⁷⁵ Viktor Dyk (1877–1931), český básník, prozaik, dramatik, publicista a překladatel., příslušník generace buřičů – anarchistů.

⁸⁷⁶ Tj. kniha od spisovatele V. DYKA: Konec Hackenschmiedův z roku 1904.

⁸⁷⁷ Tj. knihovnický časopis Česká osvěta, který Živný založil v roce 1904, zaměřený na knihovnou teorii a praxi, kde Živný sám často publikoval.

⁸⁷⁸ Tj. Hackenschmied, jedna z hlavních postav románu Viktora Dyka: Konec Hackenschmiedův z roku 1904.

⁸⁷⁹ Tj. konstatoval.

⁸⁸⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 18; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001082 (č. 11). Dva listy formátu 10,5 x 17, psáno perem na straně 1–3, datace: 26. 11. 1907, místo odeslání: Nová Ves u Lomnice nad Popelkou. Obálka: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 26. 11. 1907, Nová Ves nad Popelkou.

⁸⁸¹ J. LIDMILA: Ladislav Jan Živný, 2003, internetové stránky Knihovnictví a informační věda informuje, online: <http://www.phil.muni.cz/kivi/clanky.php?cl=16> [cit. 19. 4. 2014].

⁸⁸² J. CEJPEK – J. ČINČERA – I. HLAVÁČEK – P. KNEIDL: Dějiny knihoven ..., s. 218.

on. „*Gratuluji Vám, ale ještě více naší republice k této báječné knize,*⁸⁸³ *studium celého života je v tom zhuštěno, a jaké! Zas jednou věcička, jaké u nás nebylo a tak skromně vylezlá do této doby svinské, skvostnota i vzdávám Vám vřelé díky, třeba nezasvěcenec, přece cítím, co v rukou držím. Asi před 2 lety člověk už o knihách valného mínění neměl, zdálo se, že se člověk mýlil šeredně v náklonnosti své, ačkoli jsem si pořizoval přece nač jsem dávno měl záľusk, před zkázou světa.*⁸⁸⁴ *Všecko bylo víc než zoufalství. Ted' ale možno věřit, že spravedlnost zvítězí opětně knihami, a tak význam Vaší knihy je báječný teprve!*“⁸⁸⁵

Živný Bibliografický ústav řídil až do roku 1925, kdy byl tento ústav zrušen a jeho úkoly přešly do Národní a univerzitní knihovny. V této knihovně Živný působil až do roku 1935, kdy odešel na odpočinek.⁸⁸⁶ Z rozsáhlého knihovnického díla upoutává především pokus o vytvoření širší teoretické základny knihovnictví a bibliografie v podobě knihovědy.⁸⁸⁷

6. 5 „L. J. Živný: Chvíle s Kavánem“⁸⁸⁸

Živný se rozhodnul se spolužáky vydávat v roce 1886 studentský školní časopis, zamýšleli jej jako měsíčník, kde by mohli uveřejňovat své básnické pokusy a prózu. Živný a jeho čtyři kamarádi z kvarty byli jediní, kdo se na hradeckém gymnáziu o něco podobného pokusil. Časopis mohl vycházet jen tajně, bez vědomí profesorů, protože podobné aktivity nebyly na škole dovoleny. Živného spolužák Jaroslav Tomášek⁸⁸⁹ měl obstarávat verše, Bohumil Tolman prózu.⁸⁹⁰ Živný si vzal na starosti výtvarnou stránku časopisu a mohl zde tak rozvíjet svou záľibu v malování. Uvažoval i o studiu na pražské AVU, ale nakonec tento plán neuskutečnil, v Praze vystudoval pouze jeden ročník gymnázia, a pak se vrátil zpět do Hradce Králové, kde své studium zakončil. Časopis nezůstal tajným, a kvartáni gymnázia si získali tehdy sextána Františka Kavána, který byl svým uměleckým nadáním znám.⁸⁹¹ Pro další číslo časopisu Kaván napsal několik básní a přidal akvarely s krajinnými náměty. Živný ve své vzpomínce uvádí, že jeden takový obrázek měl dlouhou dobu ve svém majetku jako vzácnou

⁸⁸³ Tj. kniha od L. J. Živného „Veřejné knihovny, jejich vývoj a správa,“ případně titul „Bibliografie cizí i česká.“

⁸⁸⁴ Tj. první světová válka.

⁸⁸⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 55; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001125 (č. 53 Dvojlist formátu 10,5 x 16,8 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /1919[?]/. Adresa: Slovtutný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., tajemník Českého bibliograf. ústavu, Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: Hlinsko v Čechách.

⁸⁸⁶ J. CEJPEK – J. ČINČERA – I. HLAVÁČEK – P. KNEIDL: Dějiny knihoven ..., s. 218.

⁸⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸⁸ L. J. ŽIVNÝ: Chvíle s Kavánem, s. 26 (průběžné číslování nevydaného sborníku S. Klíra – Vzpomínky přátel, který měl být součástí chystané čtyřsvazkové monografie), in LA PNP, f. FK, kart. č. 8.

⁸⁸⁹ Jaroslav Tomášek se stal po maturitě učitelem v Suchovršicích u Úpice.

⁸⁹⁰ Bohumil Tolman se později stal státním návladním.

⁸⁹¹ L. J. ŽIVNÝ: Chvíle s Kavánem, s. 26...

památku,⁸⁹² později jej ztratil během častého stěhování. Vydávání časopisu provázely různé překážky se stran profesorů, ale okruh přátel, který se na něm podílel, se vídal dál. Na období studentského časopisu Kaván rád vzpomínal, a Živného na jedné z pražských výstav J.U.V. představil jednomu svému příteli jako „redaktora studentského časopisu za studií v Králové Hradci.“⁸⁹³

6. 5. 1 Gymnaziální vzpomínka

Od roku 1886 byli Kaván se Živným přáteli. Podnikali vycházky do okolí Hradce Králové, kolem Labe až k osadě Třebeš. Těchto výletů se účastnil tehdy sextán Jan Hofman, jeho bratr Ladislav, který navštěvoval kvintu a Josef Bašek, který spolu s Janem Hofmanem také maloval. O Hofmanovi se Kaván vyjadřoval jako o velmi talentovaném, ten ale později nastoupil na studia medicíny, zemřel stejně jako jeho bratři Ladislav a Josef velmi mlád, na tuberkulózu. Hofmanovy kresby měl Kaván ve své sbírce, a rád si je procházel. Josef Bašek nastoupil v Praze na AVU, ale po jednoroční vojenské službě se stal vojákem z povolání.⁸⁹⁴

Živný a Kaván spolu navázali kontakt téměř po dvaceti letech a v prvních dopisech vzpomínali na svá studia, a především spolužáky. *„Jak bych se nepamatoval, teda sláva! Připomínal jsem i pp. učitelům, kteří u nás byli, ale jistě nikdo nevěděl. Vaše jméno jakožto borce pokrokového,⁸⁹⁵ jak víte po vlastech je tuze známo. Honzy Hofmana⁸⁹⁶ kresby vyšťárávám rád, velké nadání, škoda věčná, i jeho dvou bratrů. Josef⁸⁹⁷ zemřel ještě předním, namanul jsem se na cestě do školy ráno, zrovna jak odnášeli ho z Resslovy ulice, dostal tam chrlení krve. Ladislav⁸⁹⁸ nedávno zemřelý jako družík na souchotiny, je Vám znám, historik slovutný.*

Na Baška⁸⁹⁹ se možná též pamatujete; byl po maturitě a jednoročáctví⁹⁰⁰ asi 3 léta v krajinářské,⁹⁰¹ pak se bál existence, dal se aktivovat,⁹⁰² potvora! ... Ten mák měl zamluvený p. továrník Feiersteil, trvám, přepustil jej někomu z pánů učitelů, ale jistě nevím. Všecko je

---

⁸⁹² Živný uvádí, že mělo jít o akvarel rozměrů 12 x 15 cm, s úsekem krajiny se stromovím, kde převládala zelená a červená barva.

⁸⁹³ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 27...

⁸⁹⁴ Tamtéž.

⁸⁹⁵ Tj. patrně Živného přípravné práce pro časopis Česká osvěta s knihovnickou tematickou (1904–1948), jehož první číslo vyšlo v říjnu roku 1904 a otevření veřejné čítárny v Novém Bydžově.

⁸⁹⁶ Jan Hofman, bratr Josefa a Ladislava Hofmanových, Kavánův spolužák z gymnázia, výtvarně nadaný.

⁸⁹⁷ Josef Hofman, bratra Ladislava a Jana Hofmanových.

⁸⁹⁸ Ladislav Hofman (1876–1903), historik, kritik a překladatel, příslušník Gollovy školy, zemřel v sedmadvaceti letech.

⁸⁹⁹ Josef Bašek (1868–1917), krajinář, navštěvoval na AVU v Praze třídu Julia Mařáka.

⁹⁰⁰ Jednoročácká doba, tj. patrně jednoletá vojenská služba.

⁹⁰¹ Tj. krajinářské třídy profesora Julia Mařáka na AVU v Praze.

⁹⁰² Tj. patrně povolání do vojenské služby.

*prasečina, pan Bože, kdy pak jsem nastih co dobrého! Ztracená věc; jen jedno krásné užil jsem přírody, naseděl se, nachodil v ní, stálo to za to.*⁹⁰³

Mezi jmény spolužáků se v dopisech objevila i jména gymnaziálních učitelů. „*Až se sejdete s. učít. Šírem*⁹⁰⁴ *i Kulhánkem*⁹⁰⁵, *prosím Vás, pozdravujte.*“⁹⁰⁶

V roce 1888 se Živný se spolužáky pokusil znovu obnovit časopis, ale v té době už Kaván maturoval, a hradecké gymnázium dostudoval. Oba spolužáci znovu navázali styky na počátku roku 1904, kdy už měl Kaván po studiích na pražské AVU, což dokládá Živného vzpomínkový text na Kavána i dochovaná, v této práci předkládaná, korespondence.⁹⁰⁷

6. 5. 2 Vzdělávací jednota Komenský – Kavánova výstava v roce 1904

Živný založil s přispěním prof. Františka Drtiny v Novém Bydžově v roce 1903 Vzdělávací jednotu Komenský. Hlavním jejím úkolem bylo zřízení a udržování veřejné čítárny, přednášková činnost a opatrování přenosných kolekcí knih pro okolní obce, zároveň měla v programu pořádání uměleckých výstav. Nabízelo se výstavní činnost uvést Kavánovými obrazy. Kavánovo umělecké jméno bylo veřejně známé a Živný nezapomněl na přátelské vztahy, které na gymnáziu měli. Živný Kavána ohledně výstavy poprvé oslovil v roce 1904. Z malířovy reakce ovšem bylo patrné, že si na výstavu nevěří, a pochyboval, že by jeho obrazy byly na výstavě jakkoli prospěšné.⁹⁰⁸ „*Mnohokrát Vám děkuji za tak nezasloužené velké mínění o mazbě*⁹⁰⁹ *mé, že by co přispěti mohla Vaším snahám, s jakými arci všude vřele souhlasím. Ale jsem člověk poslední, řeknete-li komukoli jinému z mých spolužáků*⁹¹⁰ *nebo jiných umělců, budete na všechnen způsob míti lepší výsledek. Samostatně vystoupiti s nějakým souborem v dohledné době nemohu a nesmím, jen bych mohl pár věcí společně s jinými přispěti, a to ještě nejspíš od majitelů vypůjčiti, nic skoro nemám, co by na veřejnost mohlo, a udělám-li, těžko říci. Sedí na mně lidé s neodřeknutelnými, dávno*

⁹⁰³ Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001073 (č. 2). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: 17. 4. 1904, místo odeslání: Železnice. Obálka: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, učitel měšť. škol atd., Nový Bydžov. Razítko: 18. 4. 1904, Železnice.

⁹⁰⁴ Pan učitel Šír, učil patrně Kavána a Živného na hradeckém gymnáziu.

⁹⁰⁵ Pan učitel Kulhánek, učil Kavána Živného na hradeckém gymnáziu.

⁹⁰⁶ Výňatek z ANG, f. FK, č. 19; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001084 (č. 13). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /18. 12. 1905/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, redaktor atd. učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 18. 12. 1905, Hlinsko v Čechách.

⁹⁰⁷ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 28...

⁹⁰⁸ Tamtéž.

⁹⁰⁹ Tj. obrazu.

⁹¹⁰ Tj. Kavánovi spolužáci z AVU v Praze.

odkládanými objednávkami.“⁹¹¹ Odvolával se také na slibované obrazy pro další zájemce, které potřeboval vytvořit.

Živný uvádí, že se nenechal Kavánem odstrašit, a znovu se jej snažil přimět, aby změnil svoje stanovisko a citoval svůj dopis. „*Kdybyste poslal několik jen těchto svých skvostů, možná by p. Pečínka výstavku obeslal též.*“ Kaván přesto setrval ve své původní negaci.⁹¹² „*S výstavičkou, ještě u bohů! Napřed bych něco musil mít, a teď zrovna jsem v rozpoložení zoufalém, nevěřím, že bych mohl kdy co kalého svést, hrozně s kopce lezu. Nespasí-li mě nějaká znamenitá krajina,*⁹¹³ *marnost nad marnost bude.*“⁹¹⁴

Vyjednávání o výstavě bylo dál neúspěšné, až koncem července Kaván obrazy přislíbil a přísadil si, že pak jeho obrazy nevkusně rámuje.⁹¹⁵ „*Co se tkne výstavky,*⁹¹⁶ *chystal, nechystal jsem. Odírám věci jak obyčejně, a když nutno by bylo, vybral bych, staršího něco sbubnoval.*⁹¹⁷ *Věřte mně, že jinak bych měl jen zoufalý strach, jen dobré věci by se škodilo, kdybych vyplečen byl s párma škráby na světlo.*⁹¹⁸ *Lidé mimo to ještě pořizují si na to ohavné rámy, sám každý nejraději vybírá, co by hodilo se mu nejlíp do senice,*⁹¹⁹ *kolikrát musím z rámu vytáhnout, a dají si lepší.*“⁹²⁰ Zároveň opakuje již dávno známé a přísnou autokratickou zaviněné podceňování svých schopností.⁹²¹ „*A co je do všeho! Samé přesvědčování, že člověk nikdy nebude a nemůže nic umět. Přemisťuje barvičky jako kaleidoskopem, toliko s větším, krvavým úcastenstvím, ejhle věc! Ale nejlepší je chození a vysedávání v přírodě, a volnosti trochu, ba mnoho! Proti jiným stavům, hořko se na to dívat.*“⁹²²

⁹¹¹ Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001072 (č. 1). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: 4. 4. 1904, místo odeslání: Železnice. Obálka: Vážený Pán, p. Ladislav Živný, učitel měšť. škol atd. atd., Nový Bydžov. Razítko: 6. 4. 1904, Železnice.

⁹¹² L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 29...

⁹¹³ Novou Kavánovou inspirací se stala krajina v okolí Vítanova, kde se usadil od července roku 1904. S manželkou Helenou zde žil do roku 1922, s přestávkou mezi roky 1906–1909, kdy se manželé přestěhovali do Nové Vsi u Lomnice nad Popelkou.

⁹¹⁴ Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001073 (č. 2). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: 17. 4. 1904, místo odeslání: Železnice. Obálka: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, učitel měšť. škol atd., Nový Bydžov. Razítko: 18. 4. 1904, Železnice.

⁹¹⁵ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 29...

⁹¹⁶ Tj. blíže neručená výstava. Mohla by to být výstava v Hořicích, v roce 1904.

⁹¹⁷ Tj. připravil.

⁹¹⁸ Tj. byl nucen pár obrazů vystavit.

⁹¹⁹ Tj. světnice.

⁹²⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 4; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001134 (č. 62). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na strana 1–3, datace: /23. 7. 1904/, místo odeslání: /Železnice/. Obálka: Slovný Pán, pan Ladislav Živný, učitel měšť. škol atd. atd., t.č. Lukavec u Bělohradu láz. (posláno poštou do Hořic). Razítko: Železnice.

⁹²¹ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 29...

⁹²² Výňatek z ANG, f. FK, č. 4; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001134 (č. 62). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na strana 1–3, datace: /23. 7. 1904/, místo odeslání: /Železnice/. Obálka: Slovný Pán, pan Ladislav Živný, učitel měšť. škol atd. atd., t.č. Lukavec u Bělohradu láz. (posláno poštou do Hořic). Razítko: Železnice.

Živný Kavána v červenci téhož roku navštívil v Železnici nedaleko Jičína, kde malíř působil od roku 1900 do roku 1904, ale nesetkali se tam. Kaván maloval jinde, a chystal se z Železnice přestěhovat. Přesídlil do Vítanova na Českomoravské vysočině, kde se usadil na dlouhou dobu, až do roku 1922. Prožíval tehdy vážnou depresi, trápil se nad domnělým neúspěchem své práce v novém prostředí.⁹²³ Živnému odsud napsal: „*Co se tkne výstavy, je mně teď všechno lhostejno. Několik věcí v rámech mám, ale nevím, jaké jsou, nedívám se na ně, aby mně nebylo ještě hůř. V brzkou pojedu nejprve na pár dní do Krkonoš,*⁹²⁴ *a nazpět chci si vyhlídnout něco v Č. ráji,*⁹²⁵ *tedy o čemž podám Vám bližší zprávu, německy řečeno. Pak se mně snad rozjasní, takhle by to ani nevydržel.*“⁹²⁶

Živný výstavu, původně zamýšlenou na jaro, odložil na prosinec. V té době Kaván poslal asi dvacet obrazů na výstavu, jež byla otevřena v Hradci Králové 15. prosince roku 1904. Patrně se právě kvůli tomu zdráhal, zdržoval se v té době na Jilemnicku, ale právě 15. prosince padlo rozhodnutí výstavu uspořádat. „*Je zle, a snažně Vás musím prosti za odpuštění za všechnu svízel se mnou, nevím, jak bych to provedl, abyste pár škrábů dostali. Jsem teď ve Vichovské Lhotě u Jilemnice, domů ještě nemohu,*⁹²⁷ *nemám ani jeden rámeček a škráby*⁹²⁸ *musil bych připravit, těch ale je jen pár, mnoho jsem teď do světa poslal, neboť jsem vše „jmění“ dal v létě roku 1904 na vesnický barák,*⁹²⁹ *a to všelijaký (jinak jsem se nemohl dostat ke Hlinsku, kam jsem mermomocí chtěl pro malování, známo, u mě všechna hloupost je možná), teď každý ňaf*⁹³⁰ *praskne na správu, pročez jsem stále zařezán.*⁹³¹ *Asi 20 věcíček přišlo do Hradce,*⁹³² *prý bude od 15. na vánoční výstavce.*⁹³³ *Než by bylo lze vypravit z domu v oné Siberii*⁹³⁴ *u Hlinska*⁹³⁵ *něco, když ještě vezím v Siberii*⁹³⁶ *u Jilemnice tedy v předvánočním kvalu mně nikdo neudělá rámky. Teď okamžitě jet nemohu, a jedna chumelenice zasype nás tu jako tam třeba na několik dní. Zkrátka je nutno mně vynechat, a velmi mně odpuště, já bych teď sám byl i rád raději výstavní, a všechno, už vidno, je*

⁹²³ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 29....

⁹²⁴ Tj. do Krkonoš za rodiči do Vichovské Lhoty u Jilemnice

⁹²⁵ Tj. Český ráj

⁹²⁶ PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001074 (č. 3). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: /září 1904/, místo odeslání: /Vítanov/.

⁹²⁷ Tj. do Vítanova.

⁹²⁸ Tj. obrazy.

⁹²⁹ Tj. dům ve Vítanově.

⁹³⁰ Tj. každý výdělek.

⁹³¹ Tj. patrně bez obrazů v záloze.

⁹³² Tj. Hradec Králové

⁹³³ Tj. vánoční výstava v Hradci Králové, zahájena 15. prosince 1904.

⁹³⁴ Tj. zima.

⁹³⁵ Hlinsko v Čechách, poblíž kterého leží obec Vítanov.

⁹³⁶ Viz pozn. č. 934.

naruby. *P. Langer má pohromadě výstavu, třeba snadno by Vám mohl půjčit. Z mých mazel na jaře chťi v Jičíně sestavit,*⁹³⁷ *je toho tam dost a pak by mohli i Vám půjčit bez nesnází.*“⁹³⁸

21. prosince Živný obdržel soubor čtrnácti až šestnácti Kavánových prací. „*Poslal bych teda v úterý, a ve středu dopoledne byste mohli obdržet, dříve nijak nelze, musím někde přiopravit. Názvy budou v rohu a některou cenu oznámím s tím, o dopravy neběží, vyplatím, to je nejmenší a za rámky udejte jim laskavě adresu, aby mně účet poslali. I v paspartičkách, v nejhorším případě možno. Ve středu 21. 12. 1904 tedy bude u Vás a pak račte udělat, jak bude možno, to už bude jedno. Asi 14-15-16 je jich, trvám.*“⁹³⁹

Názvy obrazů byly v rozích jednotlivých obrazů a ceny Kaván stanovil tak, aby menší a nerámované větší byly po dvaceti korunách, větší s rámy po dvaceti pěti korunách. Výstava v Novém Bydžově měla dobrou návštěvnost, a byla otevřena od Štědrého dne do konce prosince.⁹⁴⁰

6. 5. 3 Kavánova výstava v roce 1907

V Létě roku 1907 maloval Kaván s Bohuslavem „Baťkou“ Dvořákem⁹⁴¹ a s „všeučitelem“ Janem Kyselou⁹⁴² v Levínské Olešnici, kde ho Živný navštívil se svou ženou Emilií⁹⁴³ a její sestrou Annou.⁹⁴⁴ Byla tam veselá společnost, Kaván sršel vtipy a dobíral si „Baťku“ Dvořáka, který se tvářil jako ochránce Živného mladé švagrové. „Slečno, nevěřte mu!“, varoval stále, přes „Baťkovy“⁹⁴⁵ protesty. Živný byl potěšen z Kavánovy dobré nálady, která jindy, a především z dopisů, působila chmurně a stísněně. Při návštěvách u malíře se přesvědčil, že všechny nesnáze, které na něj doléhaly, snášel s odevzdaností i s rezignací, které podle Živného jeho suchý humor dodával jedinečné zabarvení.⁹⁴⁶

---

⁹³⁷ Tj. uspořádat výstavu.

⁹³⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 3; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001075 (č. 4). Dvojlist formátu 11 x 17,2 cm, psáno perem na strana 1–3, datace: 12. 12. 1904, místo odeslání: Vichovská Lhota. Obálka: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 12. 12. 1904, Jilemnice.

⁹³⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 6; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001076 (č. 5). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, datace: /17. 12. 1904/, místo odeslání: /Jilemnice/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel, učitel měšť. škol v Nov. Bydžově. Razítko: 17. 12. 1904, Jilemnice.

⁹⁴⁰ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 30...

⁹⁴¹ Bohuslav „Baťka“ Dvořák (1867–1951), viz pozn. č. 181.

⁹⁴² Jan Kysela (1870–1923), učitel dekorativního kreslení v Hořicích, kterému Kaván říkal „všeučitel“ patrně iniciátor výroby hraček – Hoříčské hračkářské družstvo.

⁹⁴³ Emilie Živná, rozená Burianová (1872–1949), manželka Ladislava Jana Živného.

⁹⁴⁴ Anna, sestra Emilie Živné, manželky Ladislava Jana Živného.

⁹⁴⁵ Bohuslav „Baťka“ Dvořák (1867–1951), viz pozn. č. 181.

⁹⁴⁶ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 30...

Spolupráce na další výstavě, pro kterou Živný Kavána oslovil, proběhla hladčeji, a uskutečnila se v Novém Bydžově v roce 1907.⁹⁴⁷ Kaván psal: „*Budete-li teda na výstavku mé škráby⁹⁴⁸ chtít, buďte tak laskav a prosím Vás napište jen kdy poslat, bude přichystáno. Zhatí-li se Vám třeba či jinak rozhodnete, nebude zle, poněvadž jsem jen do paspart⁹⁴⁹ ustanovil vlípnout,⁹⁵⁰ zdá se slušnější než do strakatiny rámu. Rám si beztoho každý dává raději sám. Na třicet asi jich mám doma, asi dvacet dám ještě udělat, budou co nejdříve. Vždycky je spotřebuju, i když nebude u Vás.*“⁹⁵¹ Na počátku prosince Živný obdržel ve dvou balíčcích čtyřicet obrazů v paspartách. Výstava byla opět otevřena na Vánoce a trvala i po první lednový týden. K výstavě, kterou doprovázelo i několik prací Vojtěcha Preissiga a jiných umělců, byl dle Živného vydán seznam všech vystavených obrazů. Z první výstavy takový soupis připraven nebyl, protože názvy obrazů byly uvedeny v jejich rozích, Živný toho ale litoval, protože si byl vědom, že pro sestavení úplného soupisu malířových děl by podobné seznamy byly velmi nápomocné.⁹⁵² V době, kdy sepisoval pro monografii Svatopluka Klíra vzpomínku, z které tento text vychází, uváděl Živný jako dosud největší vydaný soupis Kavánových děl seznam z jeho výstavy v Hlinsku u příležitosti sedmdesátých pátých malířových narozenin. Živný považoval seznam 612 vystavených děl za dobrý, až na fakt, že postrádal velmi důležité údaje – vročení obrazů, které bylo uvedeno pouze u jedné čtvrtiny obrazů. Považoval za chybu, že se organizátoři výstavy nesnažili dotázat alespoň majitelů obrazů, kdy své dílo získali, popřípadě pokud jej koupil přímo od mistra Kavána.⁹⁵³

⁹⁴⁷ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 30...

⁹⁴⁸ Tj. obrazy.

⁹⁴⁹ Tj. paspart.

⁹⁵⁰ Tj. obrazy zapaspartovat.

⁹⁵¹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 18; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001082 (č. 11). Dva listy formátu 10,5 x 17, psáno perem na straně 1–3, datace: 26. 11. 1907, místo odeslání: Nová Ves u Lomnice nad Popelkou. Obálka: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 26. 11. 1907, Nová Ves nad Popelkou.

⁹⁵² Vojtěch Preissig (1873–1944), viz pozn. č. 302.

⁹⁵³ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 31...

6. 5. 4 Plánovaný soupis Kavánova díla

Živný pocítoval potřebu řádného soupisu malířových děl a nejednou o tom s ním hovořil. Nabídnul se mu, že by se o to s jeho pomocí pokusil. V roce 1926 Kaván dovršil šedesáti let, a Živný se jej opět dotazoval, zda by mu poskytnul možnost, aby spolu důkladně sepsali vše, co kdy namaloval. Po několika dnech mu malíř odpověděl.⁹⁵⁴ „*Co se tkne jubilejních dat,*⁹⁵⁵ *velmi Vás prosím, abyste úplně vše nechal plavat, na několika stranách se mně podařilo zarazit*⁹⁵⁶ *šťastně, jen v krajinských novinách*⁹⁵⁷ *se něco objevilo. V tom čase byl bych raději držel výprask a mnohé dozvuky musím dosud odblizovat.*⁹⁵⁸ *Má „činnost“ neměla žádného významu a teď již teprve nebude – jak by mohlo něco chvalitebného se psát!*“⁹⁵⁹

V posledním dopisu, z prosince roku 1936, který Živný od Kavána obdržel, se malíř, právě slavící sedmdesáté narozeniny, ohledně soupisu, s humorem sobě vlastním, definitivně rozhodnul.⁹⁶⁰ „*Co se tkne úmyslu monografického*⁹⁶¹ *Ježíš Marijá stoj noho! Půlka mé činnosti,*⁹⁶² *a doufám lepší, ač dohromady nestojí za nic, je ve světě, a víc než půlka dat zapomenuta!*“⁹⁶³

I přes toto malířovo rozhodnutí byl Živný přesvědčen, že umělec jako Kaván, jednou musí dojít „ikonografickému zúčtování,“ a každý, kdo by mohl něčím přispět, měl by to učinit za ještě čerstvé paměti.

Na jedné z návštěv u Kavána si jej Živný chtěl vyfotografovat, a požádal jej, jestli může. Ale Kaván to plný rozpaků odmítnul, patrně se obával, že by se jeho podobiznu chtěl uveřejnit v novinách. Opět se tak projevila jeho skromnost, která charakterizovala celý jeho život, stejně jako odpor, který dával najevo kdykoli, když se někdo s uznáním vyslovil o něm

⁹⁵⁴ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 31...

⁹⁵⁵ Tj. Kavánovy šedesáté narozeniny, které oslavil 10. září roku 1926.

⁹⁵⁶ Tj. zastavit novinové články k jubileu apod.

⁹⁵⁷ Tj. v regionálním tisku.

⁹⁵⁸ Tj. patrně přijímat gratulace k výročí.

⁹⁵⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 61; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001130 (č. 58). Dvojlist formátu 11 x 17,2 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /15. 10. 1926/, místo odeslání: /Svobodné Hamry/. Obálka: Slovní Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. kustos Národní bibliotéky v Universitní knihovně, Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: 15. 10. 1926, Trhová Kamenice.

⁹⁶⁰ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 31...

⁹⁶¹ Tj. plán vydat ke Kavánovým sedmdesátým narozeninám monografii jeho díla. Větší monografická díla o malíři vyšla až po jeho smrti. Např. F. KOVÁRNA: František Kaván. Praha 1941. Dříve vyšla série článků v Lidových novinách, kde malíř sám líčil své životní osudy Cyril Metoděj Metelka: Životní zpověď mistra Františka Kavána. Lidové noviny, 27. září, 1. říjen a 8. říjen roku 1934. Za jeho života ovšem k žádné větší práci o jeho tvorbě, kromě výstavních katalogů, nevyšla.

⁹⁶² Tj. obrazy, které by mohly být v plánované monografii zastoupeny.

⁹⁶³ Výňatek z ANG, f. FK, č. 64; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001133 (č. 61). Pohlednice „Fr. Kaván: Ostruží“ formátu 13,8 x 9 cm, psáno perem, datace: /25. 12. 1936/, místo odeslání: /Libuň/. Adresa: Slovní Pán, pan Ladislav Živný, ředitel universitní a veřejné knihovny atd., Praha XIX–Dejvice, Srbská 7 (opraveno poštou: Bubeneč, Bučkova 49). Razítko: 25. 12. 1936, Libuň.

a o jeho pracích. Živný vzpomínal, že se jeho manželka Emilie u Kavána také přimlouvala, a až na její prosbu se nechal vyfotografovat, s podmínkou, že fotku Živný nikde neuveřejní.⁹⁶⁴

Živný vzpomínal, že Kavánova tvorba se omezovala výhradně na české prostředí, a českou krajinu podle něj zvětčoval jako nikdo jiný. Pouze jednou za více než třicet let, kdy spolu byli v kontaktu, se u Kavána objevila touha po cizině, bylo to v roce 1910, kdy malíř žil ve Vítanově, kde se cítil spokojený.⁹⁶⁵ „*Za lístky⁹⁶⁶ odtamtud⁹⁶⁷ vzdávám díky, jsou tam všelike asi skvostné věci od moře. Mám teď taky plán se podívat na Adrii,⁹⁶⁸ hned ještě ne, ale snad se něco sejde, když se nestěhuju.*“⁹⁶⁹ V zahraničí ale Kaván nakonec nikdy nemaloval.

6. 5. 5 Spolužáci – spisovatelé

Na závěr své vzpomínky Živný připomenul Kavánovu literární tvorbu, v kterou malíř sám již příliš nevěřil, neshledával v ní pro veřejnost žádný další přínos.⁹⁷⁰ „*Vzpomněl Jste na spisovatelství mé! Kámen ourazu⁹⁷¹ nadosmrti, a teď neprasknu taky, nechávejte zobák zavřený. K čemu či proč rozmnožovat pouhá písmena.*“⁹⁷²

V témže dopise Kaván ovšem vyzdvihuje spisovatelské počiny svého spolužáka. „*Za to Vám není možno, neboť by hříšno bylo, ustati (tj. v psaní).*“⁹⁷³ Knihy a jejich zpřístupňování čtenářům, se stali pro Živného posláním.

6. 6 Spolužáci – překladatelé

Živný Kavánovi posílal knihy jako výpůjčku i dar, je patrné, že oba hodně četli, pro Živného byly knihy povoláním, pro Kavána zábavou a dalším vzděláním. Oba spolužáci byli vedeni ke čtení od mala.⁹⁷⁴ Jejich zájem o literaturu pak prohloubilo gymnaziální studium. Živný se kromě knihovnické vědy věnoval také překladatelství, především autorů a jejich děl, např. v dopise z roku 1910 zmíněného Thomase Hardyho, která v tehdejší knižní distribuci zatím chyběla. Kaván pak poukazoval na to, že by bylo dobré, kdyby se mohl Živný zhostit

⁹⁶⁴ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 31...

⁹⁶⁵ Tamtéž, s. 33...

⁹⁶⁶ Tj. dopisy či pohlednice.

⁹⁶⁷ Tj. Adrie – Jadran, oblast v Chorvatsku.

⁹⁶⁸ Totéž.

⁹⁶⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 26; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001095 (č. 24). Dva listy formátu 11 x 17, 3 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /28. 9. 1910/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., odb. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 29. 9. 1910, Hlinsko.

⁹⁷⁰ L. J. ŽIVNÝ: Chvilé s Kavánem, s. 33...

⁹⁷¹ Tj. úrazu

⁹⁷² Výňatek z ANG, f. FK, č. 4; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001134 (č. 62). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na strana 1–3, datace: /23. 7. 1904/, místo odeslání: /Železnice/. Obálka: Slovní Pán, pan Ladislav Živný, učitel měšť. škol atd. atd., t.č. Lukavec u Bělohradu láz. (posláno poštou do Hořic). Razítko: Železnice.

⁹⁷³ Tentýž.

⁹⁷⁴ M. ZACHAR: ...2009, s. 10–12.

i nových překladů knih, které Kaván považoval za nepovedené. „*Vřelé díky přijměte za výbornou knížku to je báječný kus práce.*⁹⁷⁵ (Překlad T. Hardyho „Betsabé“).⁹⁷⁶ *Ne! Jak jen znáte takový odlehlý slovník! Kdybyste přeložil tak Habbertona,*⁹⁷⁷ *co z toho udělali „Hýta a Batul“*⁹⁷⁸, *ulehčilo by se nesmírně; já ten přežvyk*⁹⁷⁹ *nemohu cítit, v originále to musí být nesmírně krásné. – Ted’ ještě Malát*⁹⁸⁰ *narazil na to muziku, s Bohem!*“⁹⁸¹ Je zřejmé, že malíř měl soudobé, nejen literární, produkci dobrý přehled.

O rok později díky Živného překladatelské aktivitě vyšla v češtině další kniha Thomase Hardyho. „*Vzdávám srdečné díky za knížku věnovanou (Hardy, Wessexské povídky*⁹⁸²)⁹⁸³ *a podobně všeho nejlepšího v tomto roce*⁹⁸⁴ *řeju. To víte, že tohle předsevzetí lidové se mně tuze líbí; a Vy taky znáte materiál. Překlad též gusto,*⁹⁸⁵ *nenápadný, jakoby zrovna beze slov, jako činnost Vaše vůbec!*“⁹⁸⁶

V jednom z dopisů Kaván zmiňuje ruského spisovatele Lva Nikolajeviče Tolstého. „*Vzdávám díky vřelé za poslanou knížku*⁹⁸⁷ *výbornou přečetl jsem rád, třeba nebyl odborník, (kdož by nevzpomněl při tom na Tolstého*⁹⁸⁸ *atd.)*“⁹⁸⁹ Tolstého myšlenky a knihy měl malíř ve velké oblibě, a proto přeložil jeho povídky do podkrkonošského nářečí.

⁹⁷⁵ Pozn. L.: Překlad T. Hardyho „Betsabé“. Tj. Thomas Hardy: Betsabé Everdenová, román, který L. J. Živný přeložil v roce 1910. V originále: „Far from the madding crowd.“

⁹⁷⁶ Pozn. L. J. Živného.

⁹⁷⁷ John Habberton (1842–1921), americký spisovatel, jehož díla byla velmi oblíbená a často vydávaná, jak v Americe, tak i Anglii. Autor několika dramát, humoristického životopisu George Washingtona a mnoha povídek.

⁹⁷⁸ Tj. kniha od Johna Habbertona: The Helen’s Babbies, která u nás vyšla pod překladem Děti jiných rodičů, aneb, Zábavné vypravování, co žertovného propověděli a jakých čtveráctví se dopustili Hýta a Batul, dokud byli pod dozorem své tetičky. Později se objevovala pod názvem Hýta a Batul. Knihu přeložila překladatelka Antonie Malá a vydal ji František Šimeček, tchán Františka Topiče.

⁹⁷⁹ Tj. překlad.

⁹⁸⁰ Tj. Jan Malát, český skladatel, vytvořil na motivy knihy Hýta a Batul soubor jednoduchých klavírních skladeb, především pro začátečníky a menší děti.

⁹⁸¹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 27; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001096 (č. 25). Dvojlist formátu 10,3 x 16,8 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /září 1910/, místo odeslání: [?]. Obálka: Velevážený Pán, pan odbor. Učitel Ladislav Živný, spisovatel atd., Nový Bydžov. Razítko: /září 1910/.

⁹⁸² Tj. Wessexské povídky od Thomasy Hardyho, které L. J. Živný přeložil.

⁹⁸³ Pozn. L. J. Živného.

⁹⁸⁴ Tj. rok 1912.

⁹⁸⁵ Tj. dobrý, kvalitní.

⁹⁸⁶ Výňatek z ANG, f. FK, č. 31; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001102 (č. 31). Pohlednice „A. Červenka, Hlinsko“ formátu 14 x 9, psáno perem, datace: /30. 12. 1911/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel, odborný učitel atd., Nový Bydžov. Razítko: 30. 12. 1911, Hlinsko v Čechách.

⁹⁸⁷ Blíže neurčená kniha.

⁹⁸⁸ Kavánovu oblibu knih Lva Nikolajeviče Tolstého (1828–1910) připomíná i Kavánův překlad Tolstého „Poudaček“ do krkonošského nářečí – L. N. Tolstoj: Poudačky – nářečím z nad Jilemnice přeložil Kavánů František. Praha 1902.

⁹⁸⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 53; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001122 (č. 50). Korespondenční listek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /10. 4. 1918/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Slovtuný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. Praha–Dejvice, č. 286. Razítko: 10. 4. 1918, Hlinsko v Čechách.

6. 7 Soudobá česká literatura, cesta do Anglie

Román Viktora Dyky⁹⁹⁰ „Konec Hackenschmiedův“ vzbudil v roce 1905 pozornost veřejnosti, kterou vyvolal filozof a budoucí československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk⁹⁹¹ a literární kritik František Xaver Šalda. Oba na dané dílo napsali kritiky, kterými na sebe vzájemně reagovali. Masarykova recenze vycházela mezi 20. a 30. červnem roku 1905 v časopisu Čas, Šalda tu svou otiskl ve Volných směrech. Kniha vzbuzovala poměrně velký ohlas a Živný, pro kterého byly knihy jednou z celoživotních náplní, ji Kavánovi půjčil. „*Do Hackenšmída*⁹⁹² *se, promiňte, pustit nemohu, ani po čerstvém dojmu z Masaryka*⁹⁹³ *stejně by lehkou nebylo, to je pronikavá místy věc, třeba to sestavili z dopisů a kuse, čert s Hackenšmídem!*⁹⁹⁴ *já teď nejsem oprávněn o čem soudit. Silný dojem na mě sic udělal, až budu mít pokdy, ještě si ho vypůjčím. ...V Anglii*⁹⁹⁵ *Vy zas budete žít kolikerym životem, a za několik dobrých pracovníků pak doma vydáte. Čert to vem, že ani číst anglicky neumím. Možná, že vlastní vinou, ale hrom pal do blbáren, tam za osm let se živobytí zabíjelo,*⁹⁹⁶ *těžko za psiny*⁹⁹⁷ *životní dohánět! Ta polemika s Vol. Směry?*⁹⁹⁸ *Pohádali se, a bude pak zas dobře. Se Šaldou*⁹⁹⁹ *lépe se arci do polemiky dostat. Neopomeňte se zastaviti, kdybyste někudy tu jel, asi tak červenec, srpen je tu dost ucházející, ostatní měsíce je podzim a zima. Přeju Vám výtečné zdraví na pouť anglickou, za pozdravy děkujeme a podobně, uctivě pozdravujeme.*“¹⁰⁰⁰

Další knihou, kterou Kaván na Živného popud četl, byl životopisný román o Boženě Němcové. „*Ta Němcová*¹⁰⁰¹ *od Dra Tilla*¹⁰⁰² *je překrásná!*“¹⁰⁰³

⁹⁹⁰ Viktor Dyk (1877–1931), viz pozn. č. 874.

⁹⁹¹ Tomáš Garrigue Masaryk (1850–1937), viz pozn. č. 853.

⁹⁹² Tj. kniha od spisovatele V. DYKA: Konec Hackenschmiedův z roku 1904.

⁹⁹³ Tj. kritika Dykova díla od Tomáše Garrigue Masaryka (1850–1937), prvního československého prezidenta, politika, filozofa a pedagoga, která byla formou dopisů zveřejněna mezi 20. a 30. červnem roku 1905 v časopisu Čas.

⁹⁹⁴ Tj. kniha Konec Hackenschmiedův, viz pozn. č. 992.

⁹⁹⁵ L. J. Živný Anglii navštívil v roce 1902, 1905, 1907, 1908 a 1910. Plánoval se tam vrátit i v roce 1914, ale cestu zhatila mobilizace a následně první světová válka.

⁹⁹⁶ Tj. osmileté studium na gymnáziu v Hradci Králové (1880–1888).

⁹⁹⁷ Tj. práce.

⁹⁹⁸ Tj. polemika F. X. Šaldy v uměleckém měsíčníku Volné směry, který vydával spolek S.V.U. Mánes (vycházel v letech 1897–1949. Patrně se jedná o článek F. X. Šaldy – Kritické slovo o „Konci Hackenschmiedově“ - z roku 1905 v IX. ročníku zmíněného měsíčníku.

⁹⁹⁹ Tj. František Xaver Šalda (1867–1937), český literární kritik, novinář, spisovatel a překladatel pocházející z Liberce.

¹⁰⁰⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 12; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001081 (č. 10). Dva listy formátu 10,5 x 16,7 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: 3. 7. 1905, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Velevážený Pán, pan učitel Lad. Živný, spisovatel atd., Nový Bydžov. Razítko: 3. 7. 1905, Hlinsko v Čechách.

¹⁰⁰¹ Tj. monografie s názvem Boženě Němcová od Václava Tilleho, která vyšla v roce 1911, snažící se na základě velkého množství fakt obsáhnout v co největší míře reálnou podobu B. Němcové a vyložit smysl jejího života postižením hnací síly jejího tvůrčího úsilí. Dílo vědecky fundované, které dokáže i dodnes obstát v konkurenci s ostatní životopisnou literaturou o B. Němcové.

6. 8 Živný kupcem i prostředníkem

Za pobytu v Železnici získal Kaván stálou klientelu v Jičíně, kde ve výloze Zajíčkova knihkupectví prodával obrazy za jednotnou cenu 25 korun. V okolí byl také znám a řada zájemců za ním chodila přímo do Železnice a dílka od něj kupovala na místě. Kavánovi se díky dobrému odbytu a skromnému životu podařilo ušetřit na vlastní domek, který si přál. Chtěl si najít nemovitost s místnostmi, které by poskytovaly dobré světlo na malování, a s okolním rozhledem. V neposlední řadě vítal ústraní, kde by ho nikdo nevyrušoval. V červenci roku 1904 se proto manželé Kavánovi přestěhovali do Vítanova u Hlinska v Čechách.¹⁰⁰⁴ Stěhování a opravy nového domku si vyžádaly další finance a pro malíře byl jakýkoliv příjem vítaný.

Živný, podobně jako další Kavánovi přátelé a známí, kteří se snažili malíři pomoci, kupoval od něj obrazy nejen pro sebe a pro své blízké, ale většinou i zprostředkovával další prodej obrazů.¹⁰⁰⁵ Kaván ve svých dopisech proto sem tam musel uvést, byť patrně ne moc rád, i ceny obrazů. Současně s tím si dobře uvědomoval, že prodej obrazů jej živí, a byl za pomoc v tomto směru vděčný. „Vše jsem obdržel i koruny i psaní a vzdávám zatím na honem díky vřelé, površek¹⁰⁰⁶ dám za 30 Korun tedy, kdyby nestačilo i za 28¹⁰⁰⁷ konečně.“¹⁰⁰⁸

„Vřelé díky za poslání 35 korun od onoho pána, i jemu díky! Jsem Vám za vše velkým dlužníkem a je čas nejvyšší abych to osvědčil lépero.“¹⁰⁰⁹ „¹⁰¹⁰

„Ty nejmenší a trochu větší, aby tak bez rámu po 20 Kor.¹⁰¹¹ přišly, větší po 25. Názvy jsou v rohu. Nalepit možno jak jsou ty dva. Ještě velmi prosím, abyste za příležitosti odevzdal ten krkonošský¹⁰¹² (vřesoviště s jara s kopcem vzadu)¹⁰¹³ p. uč. Šírovi,¹⁰¹⁴ až k Vám přijde,

---

¹⁰⁰² Tj. Václav Tille (1867–1937), český spisovatel, knihovník, učitel a literární a divadelní kritik. Pracoval v pražské univerzitní a olomoucké studijní knihovně, studoval v Paříži, stal se členem několika literárních klubů, Evropské literární unie a dalších.

¹⁰⁰³ Výňatek z ANG, f. FK, č. 33; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001100 (č. 29). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /15. 11. 1911/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., odb. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 15. 11. 1911, Hlinsko v Čechách.

¹⁰⁰⁴ M. ZACHAŘ: ...2009, s. 77.

¹⁰⁰⁵ Např. in J. BOUČKOVÁ: František Kaván. Pardubice 1981 vzpomínka Josefa Hakena (Mé styky s Františkem Kavánem), s. 44.

¹⁰⁰⁶ Tj. patrně obraz s motivem „vršku.“

¹⁰⁰⁷ Tj. korun.

¹⁰⁰⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 23; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001090 (č. 19). Korespondenční lístek formátu 13,7 x 9 cm, psáno perem, datace: /11. 1. 1908/, místo odeslání: /Lomnice nad Popelkou/. Adresa: Velevážený Pán, p. Ladislav Živný, spisovatel, odb. učitel atd., Nový Bydžov. Razítko: 11. 1. 1908, Lomnice nad Popelkou.

¹⁰⁰⁹ Tj. lépe

¹⁰¹⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 22; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001091 (č. 20). Korespondenční lístek formátu 13,7 x 9 cm, psáno perem, datace: /4. 2. 1908/, místo odeslání: /Nová Ves nad Popelkou/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, odb. učitel a spisovatel, Nový Bydžov. Razítko: 4. 2. 1908, Nová Ves nad Popelkou.

¹⁰¹¹ Tj. korun.

¹⁰¹² Tj. obraz s krkonošským motivem jarního vřesoviště, s kopcem v pozadí.

¹⁰¹³ Text dopisu doplňuje nakreslené schematické rozvržení obrazu.

¹⁰¹⁴ Tj. pan učitel Šír.

rámek ať si sám dle své libosti dá; jestli je pozdě posláno, račte škráby u sebe zatím ponechat. Je kvalt, odpusťte, prosím Vás.“¹⁰¹⁵

„Zatím vzdávám vřelé díky za dvě stě korun obdržených, zdá se mně věru mnoho.“¹⁰¹⁶

V roce 1912 Kaván téměř kárá Živného za to, že prodal jeho obraz za příliš vysokou cenu. *„Přijměte srdečné přání a jeden z těch škrábů,¹⁰¹⁷ druhý, snažně prosím, laskavě pošlete tomu pánovi, co jste mu tak draho prodal o Vánocích, a to za nezarámovaný přec jen není možno, aby odpustil, že jsem tak dlouho nechal (já jen nějaký čas ponechal teda vůli), a ten přídavek aspoň aby ráčil si vzíti.*“¹⁰¹⁸

Z následujícího dopisu, který malíř obdržel, vyplývá, že Živný přeci jen v obchodních záležitostech občas zakročil sám, a Kavána lehce usměrnil. *„S tím obrázkem teda jak, ráčíte znáti sám, hrozil jsem se, jenže draho, jaká pomoc!*“¹⁰¹⁹

6.9 Kaván malířem

Kavánovy mazby, mazbičky a škráby, jak je sám nazýval, tvořily nejčastější téma korespondence mezi oběma dlouholetými přáteli a spolužáky. Prostřednictvím svých obrazů a obrázků Kaván vyjadřoval vděčnost, a rád jimi těšil své známé. *„Nejsem tuze rád, že sám jste si z těchto¹⁰²⁰ vybral, mám pro Vás přichystáno, což pošlu brzo, a což přijměte bez odmluvy a zmínky v upomínku hradeckou atd. Náhodou je to velké jako ty bledule.¹⁰²¹ Ale bledule přijměte nejraději též, vydrápnu¹⁰²² Vám tam za příležitosti věnování. Není mně, věřte, o škráb, ale chtěl jsem něco podobného jako mák v Hořicích,¹⁰²³ se Vám líbil, udělat. Což letos či loni jsem nedokázal, všechno bylo honem zralé a posíkli předčasně, krom toho jsem taky byl na Kosti¹⁰²⁴ nějaké neděle.*“¹⁰²⁵

¹⁰¹⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 7; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001077 (č. 6). List formátu 11 x 17,2 cm, datace: 7. 12. 1921, místo odeslání: [?].

¹⁰¹⁶ Výňatek z ANG, f. FK, č. 32; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001101 (č. 30). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /18. 12. 1911/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. odb. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 18. 12. 1911, Hlinsko v Čechách.

¹⁰¹⁷ Tj. obrazů, pozn. L. J. Živného naznačuje, že obrazy se jmenoval patrně „Břízy.“

¹⁰¹⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 36; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001103 (č. 32). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: /26. 6. 1912/, místo odeslání: [?].

¹⁰¹⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 37; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001104 (č. 33). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: /5. 7. 1912/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Slovtuný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., odb. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 5. 7. 1912, Hlinsko v Čechách.

¹⁰²⁰ Tj. obrazů.

¹⁰²¹ Tj. obraz s motivem bledulí.

¹⁰²² Tj. napíši.

¹⁰²³ Tj. obraz s motivem polního máku v Hořicích.

¹⁰²⁴ Tj. hrad Kost v Českém ráji.

¹⁰²⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 8; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001078 (č. 7). Dvojlist formátu 10,5 x 16,8 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: 3. 1. 1905, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Velevážený Pán, pan Lad. Živný, spisovatel, učitel měšt. škol, Nový Bydžov. Razítko: 4. 1. 1905, Hlinsko v Čechách.

Z editovaných dopisů vyplývá, že měl Živný možnost sledovat Kavánovu tvorbu přibližně z let 1905 až 1926 velmi bezprostředně. Nejenže Kavánovi pomáhal zprostředkovat prodej obrazů, ale také jich mnoho od malíře obdržel darem. „*Co pošlu, až doschne, prosím Vás, přijměte již, bez všakého slova i konstatování, aniž se o jaké důvody starejte. Věřte, že se stydím co prodávat, patří jen rozdat, ale co už dělat!*“¹⁰²⁶

„*Vezměte si, prosím Vás, beze všeho říkání tuto škrábaninu,*¹⁰²⁷ *dávno se chystám poslat, ale těžká věc: lítám do Krkonoš,*¹⁰²⁸ *kde mně stůně maminka,*¹⁰²⁹ *a na všeliké dištance*¹⁰³⁰ *pomalu maluju, vůbec všecko rozbito, šťvanice velká.*¹⁰³¹“¹⁰³²

Ze sjezdu svých gymnaziálních spolužáků, kteří slavili v roce 1908 výročí dvaceti let od maturity v Hradci Králové, se omluvil, že pracuje na obraze na zakázku. „*Na sjezd*¹⁰³³ *není hnutí, když celý týden robota (dělám kšeftovní mazbu*¹⁰³⁴ *taky, bohužel).*“¹⁰³⁵

Podzim roku 1910 se u Kavána nesl v duchu velmi aktivní a namáhavé práce, tvořil i obrazy na zakázku. „*Odpustíte, že Vám to ještě neposílám. Teď náhodou jsem děsně v tahu,*¹⁰³⁶ *po těch deštích, každou chvíli čeká se konec podzima. Kdyby uhořel mráz pořádný, amen hned, a kolik věcí rozdělaných ještě, i něco do lhůty mám mít.*¹⁰³⁷ *Večír nemohu nic svěsti, mám sedrané objektivy kvalitě dne,*¹⁰³⁸ *ale doufám, že za několik dní bude v pořádku vše. Já ovšem totéž neudělám, nýbrž jiné.*¹⁰³⁹“¹⁰⁴⁰

Živný za svým spolužákem přišel v roce 1910 s návrhem vytvoření reprodukce jednoho z jeho obrazů. „*Tohle mně potvora vypadlo hodně složité, a co pak je vůbec po mně, vždyť jsem na reprodukci nedělal od 10 roků nanejmiň a jsem zvyklý jen z dálky tlačit na košťata*

¹⁰²⁶ Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001079 (č. 8). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: 13. 1. 1905, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., učitel měšt. škol, Nový Bydžov. Razítko: 13. 1. 1905, Hlinsko v Čechách.

¹⁰²⁷ Tj. obraz.

¹⁰²⁸ Tj. do Víchovské Lhoty, Kavánova rodiště.

¹⁰²⁹ Tj. Anna Kavánová, matka F. Kavána.

¹⁰³⁰ Tj. vzdálenosti.

¹⁰³¹ Tj. vše je složité, a času málo.

¹⁰³² Výňatek z ANG, f. FK, č. 17; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001088 (č. 17). List formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1, datace: /19. 10. 1907/, místo odeslání: /Levínská Olešnice/.

¹⁰³³ Tj. patrně školní sraz po dvaceti letech od maturity na gymnáziu v Hradci Králové.

¹⁰³⁴ Tj. obraz na zakázku.

¹⁰³⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 24; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001093 (č. 22). Korespondenční lístek formátu 13,7 x 9 cm, psáno perem, datace: /30. 6. 1908/, místo odeslání: /Nová Ves nad Popelkou/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, odb. učitel a spisovatel, Nový Bydžov. Razítko: 30. 6. 1908, Nová Ves nad Popelkou.

¹⁰³⁶ Tj. v pracovním nasazení.

¹⁰³⁷ Tj. do termínu na zakázku.

¹⁰³⁸ Tj. má unavené oči.

¹⁰³⁹ Tj. obraz, motiv obrazu.

¹⁰⁴⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 28; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001097 (č. 28) Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /22. 10. 1910/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel, odb. učitel atd., Nový Bydžov. Razítko: 22. 10. 1910, Hlinsko v Čechách.

štětínová.¹⁰⁴¹ *Se vlasovým štětcem najemno se mně třese ruka, musil bych dlouho zvykat, toť se ví na zmenšení vypadnou hrubé čáry o mnoho jemněji.* “¹⁰⁴²

Kaván byl od dětství spjat s Krkonošemi, přál si zde malovat, a patrně byl o krkonošské motivy mezi kupci zájem. „*Přes Bydžov¹⁰⁴³ teď se nehodí jet, a v pravdě se mně nechce pomalu už ani jezdit. V Krkonoších jsem byl v létě asi třikrát, nepořídil však skoro nic a vůbec letos jsem s malováním děsně bit, mám jen pár nedodělaných nebo pokažených věcí. Je čas něco kalého udělat, jak dlouho budu na světě a celý rok zatím nestojí za nic. Škoda uvažovat.*“¹⁰⁴⁴

Získat klid pro malování nebylo pro malíře samozřejmostí. Kavánova všestrannost a manuální zručnost je z dopisů patrná, byl neustále zavalen různorodými úkoly, které bylo potřeba splnit, a na malování se mu nedostávalo tolik času. V dopisech z let 1910 a 1911 Kaván působí jako velmi vytížený člověk. Časté cestování provázely navíc obavy manželky Heleny, což malíři na klidu nepřidávalo. „*Odpusťte, že neposílám dlouho, jsem jako míč na kopané, z rány na ránu a ve větru. Předešlý týden v Krkonoších,¹⁰⁴⁵ teď do Prahy, tu pařezy na zimu, tu výplň pro kanape, někam tu vyhlídku pro město, muzeum, rytí rejčové,¹⁰⁴⁶ truhlářina rámců napínacích atd. atd. 14 dní jsem nemoh ani zapakovati¹⁰⁴⁷ toto hotové.*“¹⁰⁴⁸

„*Mám bídu s odcházením z domu, jakmile jsem jen o pár minut déle na cestě, stará¹⁰⁴⁹ má hned strach obrovský, už dávno je myslím, hodně nervósní. Proto klid hlavní věc, jiného čerta platí, a přejde zas, znám věci podle sebe.*“¹⁰⁵⁰

„*Odpusťte, že zatím odpovídám jen touto čumskou,¹⁰⁵¹ teď nemám ani večír kdy u čerta!*“¹⁰⁵²

---

¹⁰⁴¹ Tj. štětce.

¹⁰⁴² Výňatek z ANG, f. FK, č. 30; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001135 (č. 63). List formátu 10,4 x 17 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: /31. 12. 1904/, místo odeslání: /[?]/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. odbor. učitel, Nový Bydžov. Razítko: nečitelné.

¹⁰⁴³ Tj. Nový Bydžov, kde žil L. J. Živný.

¹⁰⁴⁴ ANG, f. FK, č. 26; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001095 (č. 24). Dva listy formátu 11 x 17, 3 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /28. 9. 1910/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., odb. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 29. 9. 1910, Hlinsko.

¹⁰⁴⁵ Tj. patrně ve Vichovské Lhotě.

¹⁰⁴⁶ Tj. práce na pozemku.

¹⁰⁴⁷ Tj. zabalit.

¹⁰⁴⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 30; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001135 (č. 63). List formátu 10,4 x 17 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: /31. 12. 1904/, místo odeslání: /[?]/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. odbor. učitel, Nový Bydžov. Razítko: nečitelné.

¹⁰⁴⁹ Tj. Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹⁰⁵⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 29; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001098 (č. 27). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /30. 12. 1910/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan odbor. Učitel Ladislav Živný, spisovatel, Nový Bydžov. Razítko: 30. 12. 1910, Hlinsko v Čechách.

¹⁰⁵¹ Tj. pohlednicí.

¹⁰⁵² Výňatek z ANG, f. FK, č. 34; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001099 (č. 28). Pohlednice „A Červenka, Hlinsko“ formátu 14 x 9, psáno perem, datace: /12. 10. 1911/, místo odeslání: /Hlinsko v Čechách/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel, odborný učitel, Nový Bydžov. Razítko: 12. 10. 1911, Hlinsko v Čechách.

Pro Kavána jako pro krajináře bylo nejpodstatnější příznivé počasí a prostředí, které by ho inspirovalo. Malířova tvorba byla na těchto aspektech velmi závislá, a v dopisech proto přirozeně často reflektovaná. „*S počasím to mám letos poměrně mizérii,*¹⁰⁵³ *nic kalého nemůže člověk vyvést,*¹⁰⁵⁴ *kdyby nebylo zimy málo bych namaloval, to je „ironie osudu.“ Nad škrábem*¹⁰⁵⁵ *se ani dost málo nepotřebujete zamýšleti – nic není; a kdo by si spíše zaslouhoval než Vy?*¹⁰⁵⁶“¹⁰⁵⁷

„*U Lenešic*¹⁰⁵⁸ *je příjemno, rád bych posavad maloval, Středohoří je to jako pila. Ted’ drážka*¹⁰⁵⁹ *... U Hanžburku*¹⁰⁶⁰ *jsem byl taky, jak se Klapý*¹⁰⁶¹ *sunulo. (Z Lenešic*¹⁰⁶² *byl táta Březina*¹⁰⁶³).“¹⁰⁶⁴

6. 10 Válečné a poválečné malování

Během války pro Kavána nebylo příliš vhodné tvůrčí prostředí, kupily se na něj starosti o bratrovo hospodářství v Krkonoších, svůj vlastní dům a navíc celá jeho rodina nebyla zdravotně v pořádku, přesto čas na malování nalezl. Představovalo pro něj únik od starostí, a zároveň potřeboval pokrýt různé finanční výdaje, po delší odmlce proto začal pracovat a tvořil obrazy na zakázku. „*Posílám 2 věci*¹⁰⁶⁵ *pro J. Kuchaře!,*¹⁰⁶⁶ *je-li pro Vás, tak nejraději, prosím Vás, ponechte si věnováním, co mám prodávati Vám! Není mně na krejčary jinak zle. V krajním pádě byly by dohromady za korun osmdesát.*“¹⁰⁶⁷

„*Prosím za odpuštění mnohokrát, že jsem hned neodepsal, je, jak jsem říkal, věc někdy přímo nemožná, ted’ neobyčejný shon, což byste teprve musil místo viděti! Za osmdesát*

---

¹⁰⁵³ Tj. špatné počasí.

¹⁰⁵⁴ Tj. nemůže nic dobrého namalovat.

¹⁰⁵⁵ Tj. nad obrazem.

¹⁰⁵⁶ Kaván naráží na Živného aktivitu v oblasti knihovnictví.

¹⁰⁵⁷ Výňatek z ANG, f. FK, č. 37; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001104 (č. 33). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: /5. 7. 1912/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Slovatný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., odb. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 5. 7. 1912, Hlinsko v Čechách.

¹⁰⁵⁸ Lenešice, obec u Loun, v Ústeckém kraji.

¹⁰⁵⁹ Tj. cestování vlakem.

¹⁰⁶⁰ Tj. hrad Hazmburk, nedaleko obce Libochovice.

¹⁰⁶¹ Tj. obec Klapý, leží na úpatí vrchu Hazmburku.

¹⁰⁶² Viz pozn. č. 2.

¹⁰⁶³ Tj. Václav Březina (1862–1906), který se narodil v obci Pátek nedaleko Loun, později v Lenešicích působil. Český malíř, krajinář, žák krajinářské třídy profesora Julia Mařáka na AVU v Praze, Kaván mu říkal „táta“, protože byl mezi jeho spolužáky z nejstarších.

¹⁰⁶⁴ Výňatek z ANG, f. FK, č. 37; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001108 (č. 40 Pohlednice „Al. Kalvoda Nad močálem“ formátu 14 x 9 cm, psáno perem, částečně datováno: /27. 6. 1913/, místo odeslání: /Lenešice/. Adresa: Velevážený Pán, pan odb. učitel L. Živný, spisovatel atd., Nový Bydžov. Razítko: 27. 6. 1913, Hlinsko v Čechách.

¹⁰⁶⁵ Tj. dva obrazy.

¹⁰⁶⁶ Pozn. L. J. Živného.

¹⁰⁶⁷ Výňatek z ANG, f. FK, č. 49; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001118 (č. 46). Dva listy formátu 11,2 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1, datace: /18. 4. 1917/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel odb. učitel atd., Nový Bydžov. Razítko: 18. 4. 1917, Hlinsko v Čechách.

obdržených korun za mazby¹⁰⁶⁸ děkuji a přeji, abyste se dostal, kam potřeba a kde prospěšno české vědě¹⁰⁶⁹ bude. “¹⁰⁷⁰

„Začal jsem malovati teprve tu zimu míchanou s podzimem,¹⁰⁷¹ vlastně tady teprve koncem léta (většinou tu bylo vše zelené). Po tak dlouhé přestávce bylo strašně těžko malovat nezvyklou tu podívanou, je bídné, ale těším se na novou kalou¹⁰⁷² zimu. Pošlu s radostí, jakmile několik lepších na výběr bude,¹⁰⁷³ ...zůstávám velkým dlužníkem. “¹⁰⁷⁴

Po vzniku Československa se Kavánova tvůrčí i rodinná situace ustálila, malíř se opět mohl soustředit převážně na krajinu, která ho lákala k malování. „Odpusťte prosím Vás taky, že nedošlo na ty obrázky, praskly,¹⁰⁷⁵ nemýlím-li se na shánku čehosi potřebného, pak představíte si, jak těžko se mně dostávají věci do této zapadliny¹⁰⁷⁶ až. Vynahradím, dáno-li bude, tuto zimu, loňská byla hanebná – málokdy poněkud sněhem pokryto. U Hlinska ovšem pravý kraj sněhový není. ... A turistů plno letos. Okolní hory¹⁰⁷⁷ jsou krásné, a jaké báječné lesy, i pstruhařina,¹⁰⁷⁸ taky by se Vám někdy líbilo. Na malbu mnoho zvláštního, jen kdybych tam moh pobýt, ledakde mně nabízejí útulek. Některé vesničky, k N. Městu¹⁰⁷⁹ jsou na svinské¹⁰⁸⁰ výšce 800 m,¹⁰⁸¹ jako nějaké pomalu Mísečné boudy¹⁰⁸², nebo Horní Příchovice,¹⁰⁸³ jenže ještě na větším větře než v Krkonoších. (Že zemřel Šír¹⁰⁸⁴ v Přích.¹⁰⁸⁵ ovšem víte dřív než já). “¹⁰⁸⁶

---

¹⁰⁶⁸ Tj. obrazy.

¹⁰⁶⁹ Tj. nově vzniklý Bibliografický ústav v Praze, do jehož čela byl Živný dosazen.

¹⁰⁷⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 50; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001119 (č. 47). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /25. 5. 1917/, místo odeslání: /Stará Paka/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. odbor. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 25. 5. 1917, Stará Paka.

¹⁰⁷¹ Tj. krajinu.

¹⁰⁷² Tj. dobrou.

¹⁰⁷³ Tj. obrazů

¹⁰⁷⁴ Výňatek z ANG, f. FK, č. 55; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001125 (č. 53). Dvojlist formátu 10,5 x 16,8 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /1919[?]/. Obálka: Slovní Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., tajemník Českého bibliograf. ústavu, Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: Hlinsko v Čechách.

¹⁰⁷⁵ Tj. potřeboval obrazy zaplatit.

¹⁰⁷⁶ Tj. Vítanova.

¹⁰⁷⁷ Tj. Žďárské vrchy.

¹⁰⁷⁸ Tj. lov pstruhů, pozn. L. J. Živného.

¹⁰⁷⁹ Tj. Nové Město na Moravě.

¹⁰⁸⁰ Tj. ve velké.

¹⁰⁸¹ Tj. v nadmořské výšce 800 m. n. m.

¹⁰⁸² Mísečné boudy, tj. horské chaty v Krkonoších.

¹⁰⁸³ Tj. Horní Příchovice, obec, dnes součástí obce Kořenov u Tanvaldu

¹⁰⁸⁴ Tj. patrně blíže nezjištěný učitel Šír.

¹⁰⁸⁵ Tj. patrně Horní Příchovice, viz pozn. č. 13.

¹⁰⁸⁶ Výňatek z ANG, f. FK, č. 57; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001126 (č. 54). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /3. 8. 1920/, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Slovní Pán, pan Lad. Živný, spisovatel, bibliograf atd. Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: 3. 8. 1920, Hlinsko v Čechách.

„Zahanbujete mě velmi laskavými vzpomínkami milými, a já dosud ani neposlal, co dávno jsem měl pro Vás uchystáno.¹⁰⁸⁷ Ale taky dávno jsme nebyli tak pronásledováni nemocí,¹⁰⁸⁸ tak se zanedbalo. Doufám však, že mám teď aspoň lepší, zimní.¹⁰⁸⁹“¹⁰⁹⁰

Kaván se s malováním uměl podle potřeby přizpůsobit, pokud nemohl cestovat nebo byl nemocný, rozpracovával znovu některé ze svých obrazů, u kupců s často oblíbenými náměty. *„Mnohokrát prosím za odpuštění, že se tak dlouho nehrabu s odpovědí. Hodlal jsem svatě zase na hora,¹⁰⁹¹ a do Jablonečku¹⁰⁹² též, se podívat, ale to máte se mnou stále stejné, pro nemoc staré¹⁰⁹³ málokdy mohu se kam hnouti, a tak jsem se pustil do zoufalého dření starých motivů¹⁰⁹⁴ v těch horkách¹⁰⁹⁵ (vlastně musil, několik známých v okolí na letním bytě usilovalo¹⁰⁹⁶) a večer nebyl schopen těchto pár řádků napsat, oči červené i mžitky často. Mám pro Vás uchystáno něco,¹⁰⁹⁷ až přijedete do Prahy“¹⁰⁹⁸*

6. 11 Kavánovy „zimy“

Všeobecná obliba Kavánových zimních motivů se odrazila v dopisech L. J. Živnému. Dá se říci, že zima malíře živila, krajiny z tohoto ročních období byly u něj nejvíce žádané. Kaván se co se týče zimy ocital mezi velkou radostí a nadšením, které mu zasněžená krajina přinášela a také většími či menšími starostmi, obyčejně praktického rázu. *„My tu teď slavně zapadli,¹⁰⁹⁹ někdy dvakrát denně musím prohazovat cesty. Bída velká než člověk něco dostane ze světa nebo do světa, a co strachu o střechu, nebude-li jednou ráno ve Chrudimce, tady to vítr dovede. Něco venku dělat, tak hodinu za týden, ostatek je chumelice,¹¹⁰⁰ ne-li vánice nebo zas byl hromský mráz. A doma mám světla málo, jakož vůbec, jen z nouze podle studií¹¹⁰¹*

---

¹⁰⁸⁷ Tj. obraz.

¹⁰⁸⁸ Tj. dlouhodobé zdravotní komplikace Heleny Kavánové i F. Kavána.

¹⁰⁸⁹ Tj. obraz se zimním motivem.

¹⁰⁹⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 60; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001128 (č. 56). Korespondenční lístek formátu 13,8 x 9 cm, psáno perem, datace: /20. 2. 1922/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Slovtný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., adjunkt bibliografického ústavu, Praha-Dejvice, č. 286. Razítko: 20. 2. 1922, Hlinsko v Čechách.

¹⁰⁹¹ Tj. do Krkonoš.

¹⁰⁹² Tj. Jablonec nad Jizerou.

¹⁰⁹³ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹⁰⁹⁴ Tj. malování podle svých starších obrazů.

¹⁰⁹⁵ Tj. patrně obrazy s motivem krajiny okolo obce Horka u Staré Paky.

¹⁰⁹⁶ Tj. mělo o ně zájem.

¹⁰⁹⁷ Tj. obraz.

¹⁰⁹⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 59; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001129 (č. 57). Pohlednice „Karel Beneš: Hlinecké pohledy“ formátu 13, x 9 cm, psáno perem, datace: /1922/, místo odeslání: [?]. Adresa: Slovtný Pán, pan Ladislav Živný, tajemník čs. slov. bibliografického ústavu atd., t.č. bytem Jablonec/Jizerou¹⁰⁹⁸. Razítko: nečitelné.

¹⁰⁹⁹ Tj. zapadali ve sněhu, zasněžili.

¹¹⁰⁰ Tj. chumelenice.

¹¹⁰¹ Tj. studií.

maluju, raději rozmlátím pár suků kapitálních sekyrou ve stodole, beztoho nám profukuje, kady libo.“¹¹⁰²

Zima roku 1905 byla velmi tuhá a náročná, a Kaván zasněžen přebýval ve své chalupě ve Vítanově na Českomoravské vysočině. Dá se ale říci, že právě obrazy se zimní krajinou, které vznikaly za takto nepříznivých podmínek, jej ve velké míře živily. „Přijměte nejsrdečnější zatím díky za posláni i poslaných korun devadesát a pak dvacet, což je dohromady myslím víc než jsem měl dostat. Dříve jsem nemohl poděkovat neměl jsem už na čem psát, až jsme mohli proniknout do města.“¹¹⁰³

„...odpusťte, že Vám tak psaní slátám, mám ted' všeliké divné práce a já v kvaltu přijdu hned o hlavu.“¹¹⁰⁴

Vítanov pro malíře na určitou dobu přestal být podnětným místem a v roce 1906 už Kaván odesílá dopis z Nové Vsi u Lomnice nad Popelkou, kde se usadil na tři nadcházející roky. „Přijměte poslaný škráb od Chrudimky.¹¹⁰⁵ Veselého odtamtud¹¹⁰⁶ jsem nic neměl, proto jsem tam ani nechtěl zůstat. Ted' po zmítání všelikém konečně jsem uváz,¹¹⁰⁷ kde jsem ani neobmyslel, v Nové Vsi/Popelkou.¹¹⁰⁸ Na nějaký čas se možná vydrží, ale ručím Vám za to, že jste to sotva kde viděl, tu i mladíci a houfně jsou ve třetím řádu!“¹¹⁰⁹

Po třech letech v Nové Vsi malíř přestěhoval svou domácnost opět do Vítanova. Zájem o Kavánovy zimní motivy stále narůstal, a jejich prodej zajišťoval mistrovo živobytí. Velkou měrou záviselo na tom, jak příznivá pro malování zima byla. Rodák z Krkonoš při jejich malování neváhal využít i lyže. „Nejhůř mně bude ted' o mazby,¹¹¹⁰ nemám nejen vhodné, nýbrž vůbec žádné, několik zimních,¹¹¹¹ co jsem ted' sehnal,¹¹¹² nadobro mokrých leda. Vyplatily mě ty objednávky, pravda, krejčary aspoň jisté, ale raději co sem rád mám, taky

¹¹⁰² Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001079 (č. 8). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: 13. 1. 1905, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 13. 1. 1905, Hlinsko v Čechách.

¹¹⁰³ Výňatek z ANG, f. FK, č. 9; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001080 (č. 9). List formátu 11 x 17,3 cm, psáno perem na straně 1, datace: 24. 1. 1905, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladisl. Živný, učitel měšť. škol, spisovatel atd. Nový Bydžov. Razítko: 24. 1. 1905, Hlinsko v Čechách.

¹¹⁰⁴ Výňatek z ANG, f. FK, č. 8; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001078 (č. 7). Dvojlist formátu 10,5 x 16,8 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: 3. 1. 1905, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Velevážený Pán, pan Lad. Živný, spisovatel, učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 4. 1. 1905, Hlinsko v Čechách.

¹¹⁰⁵ Tj. obraz s motivem řeky Chrudimky.

¹¹⁰⁶ Tj. Vítanov, kde Kaván působil v letech 1904–1922, s přestávkou mezi roky 1906–1909, kdy se manželé přestěhovali do Nové Vsi u Lomnice nad Popelkou.

¹¹⁰⁷ Tj. usadil se.

¹¹⁰⁸ Tj. Nová Ves u Lomnice nad Popelkou, kde se Kavánovi usadili od srpna roku 1906 do března roku 1909.

¹¹⁰⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 15; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001086 (č. 15). Zálepka formátu 12,5 x 7,7 cm, psáno perem, datace: /24. 12. 2014/, místo odeslání: Nová Ves nad Popelkou/. Adresa: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 25. 12. 1906, Nová Ves nad Popelkou.

¹¹¹⁰ Tj. obrazy.

¹¹¹¹ Tj. obrazy se zimními motivy.

¹¹¹² Tj. namaloval.

jednou na to dojde a prodá se. Až budu moci, jistě pošlu. Ted' bylo počasí děsné, tolik sněhu, že už jsem obstaral ski,¹¹¹³ tím jsem ale patrně zkazil zimu, sníh leze kvaltem dolů.¹¹¹⁴ “¹¹¹⁵

Živného novátorské aktivity v oblasti pedagogiky a knihkupectví se mnohdy nesetkávaly s velkou podporou a Kaván se snažil svého spolužáka proto podpořit. „*Přeju Vám nejlepšího v tomto roce,¹¹¹⁶ buďte všichni hodně zdraví, na drobné i hrubé ústrky, které učitele a spisovatele v naší širší, a obzvláště užší vlasti postihují. Poslal bych Vám k tomu aspoň vobrázka,¹¹¹⁷ zůstávám však zatím dlužen, dokud něco kalého¹¹¹⁸ nebude. Ani zima pořádná nechce přijít, která konečně mně je vždy spásou. Vylezu na tu strakatínu,¹¹¹⁹ myslím si, že něco z toho udělat možno, ale když se přinese domů, zůstává jen svinstvo černobílé!*“¹¹²⁰

Rok 1911 nebyl z Kavánova pohledu pro něj příliš úspěšný a necítil se ve své kůži. Zájem o jeho obrazy neopadal, naopak zimní motivy měly stále své kupce, ale malíř si Živnému postesknul v tom duchu, že byť jej stojí mnohem více námahy ve složitých podmínkách, jsou hodnocené stejně jako obrazy malované za relativního pohodlí na jaře či v létě. Kavánovy dopisy z tohoto období působí unaveně, odevzdaně a poněkud bezradně. „*Prosím Vás, mně odpusťte, že posílám teprve ted'. Vytáhli mně ze chlumeckých¹¹²¹ asi 3 lepší, tak co už s tím. Většina byla tam ze soukromého majetku a málo jsem na podzim maloval, pro tu psinskou nervózu,¹¹²² abych zase nezhoršil. Vyhověl-li by některý tento obrázek, sice nevím, bylo by à 50 korun,¹¹²³ ale posílám teda. Ani nevím, co bych Vám nyní o sobě vlastně psal, jsem jako zapomenutý letos, a přes léto jsem toho mohl málo přečíst. Ještě tuhle mimo to jsem se třísk¹¹²⁴ na půdě do hlavy o trám, dorazil jsem to. Chodím jindy tamtudy jako nic, ale že mě stará,¹¹²⁵ který byla při tom, upozornila, právě jsem křáp. Bylo tu již jeden den bílo,¹¹²⁶ a tak se bojím, že na mně začnou chtít zimní věci¹¹²⁷, které jsem přes léto musil příslibovati, jenže*

¹¹¹³ Tj. lyže.

¹¹¹⁴ Tj. rychle sníh taje.

¹¹¹⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 27; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001096 (č. 25). Dvojlist formátu 10,3 x 16,8 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /září 1910/, místo odeslání: [?]. Obálka: Velevážený Pán, pan odbor. Učitel Ladislav Živný, spisovatel atd., Nový Bydžov. Razítko: /září 1910/.

¹¹¹⁶ Tj. rok 1911.

¹¹¹⁷ Tj. malý obraz.

¹¹¹⁸ Tj. schopného.

¹¹¹⁹ Tj. tající sníh.

¹¹²⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 29; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001098 (č. 27). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /30. 12. 1910/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan odbor. učitel Ladislav Živný, spisovatel, Nový Bydžov. Razítko: 30. 12. 1910, Hlinsko v Čechách.

¹¹²¹ Tj. obrazy s motivem Chlumce nad Cidlinou.

¹¹²² Tj. stavy nervozity.

¹¹²³ Tj. jeden obraz za padesát korun.

¹¹²⁴ Tj. uhodil.

¹¹²⁵ Tj. Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹¹²⁶ Tj. nasněženo.

¹¹²⁷ Tj. že po něm budou žádány obrazy se zimními motivy.

běda! Mně za ně nikdo nic nedá než za letní,¹¹²⁸ ačkoli perné malování a málo co se může podařit, tady ještě pořád ostrý vítr! Tak rád bych se někdy k Vám podíval, ale marnost málokdy kam teď jedu, a když, do Krkonoš,¹¹²⁹ mám vytloukání všakého jinde nevyhnutelně. Musíte se podívat na mne Vy, až bude možno. S těmi plátýnky,¹¹³⁰ snažně prosím, si nedělejte žádnou nepřiležitost, nic na tom nezáleží, vybere-li si kdo co, a buďte velmi zdrav. “¹¹³¹

„Snažně Vás prosím za odpuštění, že jsem tak lakomý na jedno písmeno, mám teď venku sníh, doma předvánoční řízení a nestačím na palici, dohromady psina.¹¹³² Ale vybřednu z toho snad jednou. “¹¹³³

6. 12 Adjustace obrazů

Kaván mohl občas působit, že svým dílům, která nazýval mazbami a škráby, nepřikládal příliš hodnotu či vážnost, o své obrazy se ale velmi staral. Záleželo mu na tom, jakým způsobem budou prezentovány. „Velmi mě mrzelo, že pro celý katastrofální stav věcí tak bídne jsem mohl poslat, ale jinak nebylo možno. Nyní, jestli ty prodané¹¹³⁴ dosud máte neodevzdané pohromadě, bude potřeba, abych sám je přelepil, neboť tak jak to je přilepeno, se do rámu dát nemůže, a bude-li někdo chtít spravit, pokazí škráb.¹¹³⁵ Možno-li, na některého knihaře leda spolehnout...aby co nejostřejším tenkým a velkým želízkem seřízl opatrně. Na tyhle malé¹¹³⁶ se plátno tak nehodí, jinak bych na plátně,¹¹³⁷ ale vypadne neprůhledně, zemitě a neohrabaně. “¹¹³⁸

„Jen o to běží, aby paní a páni kupující nebyli ode mne okradeni zkázou mazbiček, ostatní i kdyby čert vzal, je lhostejno; ale seřízl jsem je zcela řemeslnicky a nalepil jako nic. I rámky si budu možná dělat, jen co se zmohu na truhlářství. “¹¹³⁹

¹¹²⁸ Tj. stejnou cenu jako za obraz s letním motivem.

¹¹²⁹ Tj. do rodné Víchovske Lhoty.

¹¹³⁰ Tj. obrazy na plátně.

¹¹³¹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 33; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001100 (č. 29). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /15. 11. 1911/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., odb. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 15. 11. 1911, Hlinsko v Čechách.

¹¹³² Tj. mnoho práce.

¹¹³³ Výňatek z ANG, f. FK, č. 32; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001101 (č. 30). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /18. 12. 1911/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. odb. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 18. 12. 1911, Hlinsko v Čechách.

¹¹³⁴ Tj. obrazy.

¹¹³⁵ Tj. obraz.

¹¹³⁶ Tj. obrazy malých formátů.

¹¹³⁷ Tj. maloval na plátně.

¹¹³⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 8; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001078 (č. 7). Dvojlist formátu 10,5 x 16,8 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: 3. 1. 1905, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Velevážený Pán, pan Lad. Živný, spisovatel, učitel měšt. škol, Nový Bydžov. Razítko: 4. 1. 1905, Hlinsko v Čechách.

¹¹³⁹ Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001079 (č. 8). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: 13. 1. 1905, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., učitel měšt. škol, Nový Bydžov. Razítko: 13. 1. 1905, Hlinsko v Čechách.

„Rámky z paměti bych Vám nemohl poradit, jen vím, že na škráby mé hodí se spíš jednoduché a hladké. Tady je s tím psina,¹¹⁴⁰ musím spolehnout na rámaře, co sami přizpůsobí a na to je nejlepší Heř. Richter, Ferdinandova č. 21.¹¹⁴¹ Do Mánesa¹¹⁴² beztoho dělá všecko skoro. Pošlu škráby,¹¹⁴³ a ať vybere podle gusta svého, mé nestojí za nic jako taky mazby.¹¹⁴⁴ – Co bych pro Pána mohl Vám přispět, vždyť zoufalství jest rozjímat o všem, co dělám. Kdybych mohl s radostí, toť víte, ale nestojím za sebe – ani za prach.“¹¹⁴⁵

Svým obrazům Kaván, co se týče finální úpravy, věnoval značnou péči, pokud to bylo možné. Za války téměř nemaloval, a Živnému psal, že pro nedostatek materiálu maloval i na druhou stranu kartonu. *„Musil jsem malovat na druhých stranách, jeden čas nebyly kartony.“¹¹⁴⁶* Zájem na finální adjustaci obrazů vystřídal nouze o základní malířovy potřeby.

6. 13 Hledání krajiny a domova

Jako malíř byl Kaván závislý na námětech svých obrazů, které pro něj představovala česká krajina. Prostředí, ve kterém tvořil, pro něj muselo být inspirující a zároveň i praktické a pohodlné pro život. Během svého života se proto mnohokrát stěhoval, celkem devatenáctkrát. Potřeboval cítit souznění s krajinou, která ho v okolí domova obklopovala. Dalším aspektem byly při změně bydliště i praktické záležitosti, například blízkost železnice, kterou při svých cestách často využíval. Kavána znepokojovaly časté návštěvy, což napsal Josef Haken¹¹⁴⁷ do svých vzpomínek na malíře,¹¹⁴⁸ zároveň si ale nemohl dovolit pobývat na příliš odlehlé samotě, protože byl závislý nejen na poště, ale i dovozu ráků, pláten a dalších malířských potřeb. Skloubit všechny tyto aspekty nebylo jednoduché, a ne všechna místa, která si pro svůj pobyt vybral, se projevila jako šťastná volba. Při stěhování musel brát Kaván v úvahu řadu kritérií, a také to, jak se kde líbilo jemu i manželce. Prodej a koupě nemovitosti samotné byla velkou finanční operací a následné stěhování bylo především psychicky velmi náročné, a ne vždy vše vycházelo podle malířových představ. V roce 1904 chtěli manželé

¹¹⁴⁰ Tj. práce.

¹¹⁴¹ Tj. rámař Heřman Richter, působící n a Ferdinandově (dnes Národní) třídě č. 21 v Praze.

¹¹⁴² Tj. Spolek výtvarných umělců Mánes (S.V.U. Mánes), viz pozn. č. 252.

¹¹⁴³ Tj. obrazy.

¹¹⁴⁴ Tj. obrazy.

¹¹⁴⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 19; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001084 (č. 13). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /18. 12. 1905/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, redaktor atd. učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 18. 12. 1905, Hlinsko v Čechách.

¹¹⁴⁶ Výňatek z ANG, f. FK, č. 50; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001119 (č. 47). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /25. 5. 1917/, místo odeslání: /Stará Paka/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. odbor. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 25. 5. 1917, Stará Paka.

¹¹⁴⁷ Josef Haken (1880–1949), viz pozn. č. 860.

¹¹⁴⁸ J. HAKEN: Mé styky s Františkem Kavánem in J. BOUČKOVÁ:..., s. 45.

Kavánovi odejít ze Železnice do Vítanova. „*Nekoupí-li někdo naši haluznu,*¹¹⁴⁹ *musím někam sám na pár neděl (nejspíš na Jičínsko), ve Vítanově jsem nic neudělal kloudného a pro velkou všeho protivnost ani neudělám, je nejvyšší čas odtud.*“¹¹⁵⁰

V prosinci příští roku se už malíř Živnému zmiňuje o dalším stěhování. „*Měl jsem poslat právě něco do Hradce,*¹¹⁵¹ *a zpozdily se mně rámky. Tedy asi tak za týden, myslím, to pošlu Vám. S rámy je v takovémto ústraní*¹¹⁵² *děsný kříž, člověk nemůže si nic vybrat, ani včas nepřijdou. Jakmile někdo koupí od nás “realitu”,*¹¹⁵³ *okamžitě odtud vyvandruju,*¹¹⁵⁴ *neběží o choulostivost, nadobro bych se zprasečil na duchu.*“¹¹⁵⁵

Nová Ves u Lomnice nad Popelkou byla další obec, kde se Kavánovi usadili v srpnu roku 1906, zároveň se stěhováním prodával chalupu ve Vítanově. „*Odpusťte mně, prosím Vás, prodávám s překážkami barák,*¹¹⁵⁶ *tak nemohu jinak nic podniknout, jen rozháranost děsná, dokud nevím, bude-li z toho co, či nic. Dříve tu zase stále přšelo. Kolik neděl, což vlastně bylo lépe, ničeho jsem neděláním nezmeškal, a je dobře úplně na čas vypřáhnout. Nahradím Vám vše trápení se mnou, jen co se to se mnou vypořádá konečně. Ve všech ohledech bych se tu dostal na mizinu.*“¹¹⁵⁷

Na kratší dobu zakotvil Kaván také v Levínské Olešnici, kde maloval ve společnosti svých spolužáků v roce 1907, ubytován v hostinci. „*Ouřadujeme*¹¹⁵⁸ *v Levínské Olešnici mezi Starou Pakou a Horky-Vidochovem, blíž po silnici z Horek (viz Nedarsch).*¹¹⁵⁹ *Je tam Bohusl. Dvořák,*¹¹⁶⁰ *krajinář a Honza Kyselo,*¹¹⁶¹ *všeučitel z Hořic. Budete vítáni, ale nesmíte se leknout našeho brlohu.*¹¹⁶² *(V hostinci u Bachtíků).*“¹¹⁶³

---

¹¹⁴⁹ Tj. stavení v Železnici.

¹¹⁵⁰ Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001074 (č. 3). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: /září 1904/, místo odeslání: /Vítanov/.

¹¹⁵¹ Tj. Hradce Králové.

¹¹⁵² Ve Vítanově Kaván působil v letech 1904–1922, s přestávkou mezi roky 1906–1909, kdy se manželé přestěhovali do Nové Vsi u Lomnice nad Popelkou.

¹¹⁵³ Tj. dům ve Vítanově.

¹¹⁵⁴ Tj. přestěhuje se.

¹¹⁵⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 13; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001083 (č. 12). Zálepka formátu 12 x 7,7 cm, psáno perem, datace: /11. 12. 1905/, místo odeslání: /Hlinsko/. Adresa: Velevážený Pán, pan Lad. Živný, učitel, spisovatel atd., Nový Bydžov. Razítko: 11. 12. 1905, Hlinsko.

¹¹⁵⁶ Tj. dům ve Vítanově, kde Kaván působil v letech 1904–1922, s přestávkou mezi roky 1906–1909, kdy se manželé přestěhovali do Nové Vsi u Lomnice nad Popelkou.

¹¹⁵⁷ Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001085 (č. 14). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: /9. 7. 1906/, místo odeslání: /Hlinsko v Čechách/. Obálka: Velevážený Pán, p. Ladislav Živný, spisovatel at., učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 9. 7. 1906, Hlinsko v Čechách.

¹¹⁵⁸ Tj. bydlíme.

¹¹⁵⁹ Tj. Nedaříž, německy Nedarsch.

¹¹⁶⁰ Bohuslav „Baťka“ Dvořák (1867–1951), viz pozn. č. 181.

¹¹⁶¹ Jan Kysela (1870–1923), viz pozn. č. 942.

¹¹⁶² Tj. našeho bydlení.

¹¹⁶³ Výňatek z ANG, f. FK, č. 16; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001087 (č. 16). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /25. 8. 1907/, místo odeslání: /Nová Ves nad Popelkou/. Adresa: Velevážený

K návštěvě Lomnice nad Popelkou a jeho okolí lákal Kaván spolužáka v roce 1908. „*Nejednali s Vámi lomničtí¹¹⁶⁴ o příhradu v listě,¹¹⁶⁵ když Pokroková lasice¹¹⁶⁶ se nemůže vzkrísiti? Zmiňovali se o tom. Nemůže se tu nic udržet, napřed se musí vykvasit naše pokrokové Podkrkonoší, ale pak tu budou hlavní neznabozi, totiž opravdoví, to je hrozně lehký přechod, což máme takové příklady. V Nové Vsi je o svat. svátcích¹¹⁶⁷ sjezd Katolictva podkrkonošského,¹¹⁶⁸ přijďte se podívat na tu věc, možná že přestanete naříkat na N. Bydžov¹¹⁶⁹ potom. Nebo aspoň se na nás v obyčejnou novoveskou¹¹⁷⁰ neděli přijďte poohlédnout. ... Ani sám taky nevím, kde se octnu. Kdyby bylo něco nad Bráblem¹¹⁷¹ na Chrudimce nebo někde tam vůbec, hned bychom se tam přesunuli, ale není, nejde to tak honem, ještě raději počkati na Chrudimku!¹¹⁷² Ale kdo ví, jak má dopadnout, proti osudu se nic nesvede.*“¹¹⁷³

Ideální stavení, kde by se usadil, tedy malíř nenašel ani v Nové Vsi. „*Čtyřtřídní škola! Daleko přes 300 čísel¹¹⁷⁴ ves, a veskrze zpovědní.¹¹⁷⁵ To je těžko zvykat když člověk byl 2 leta se socialisty.¹¹⁷⁶ Eh, nevěděl jsem vůbec, že taková místa jsou v Čechách.*“¹¹⁷⁷

„*Ve vesnických barácích, když jsou trochu líp zařízeny, se zůstává pěkně, hlavně ale, aby okna nebyla veliká, mám rád. Bílé stěny, vysoko strop a hodně světla a co nejmenší zatřískáno nábytkem, volně se dýchá. My tu teď máme nízký strop. Malování arci se k obrázkům hodí mizerně.*“¹¹⁷⁸

Pán, pan Ladislav Živný, učitel, měšť. škol. atd., Zběř – Vysoké Veselí (tj. Sběř u Vysokého Veselí). Razítko: 25. 8. 1907, Nová Ves nad Popelkou.

¹¹⁶⁴ Tj. obyvatelé Lomnice nad Popelkou.

¹¹⁶⁵ Tj. patrně časopis Česká osvěta s knihovnickou tematickou vycházející v letech 1904–1948.

¹¹⁶⁶ Tj. patrně periodikum, sdružení či jiná veřejná aktivita.

¹¹⁶⁷ Tj. svatodušní svátky, katolický svátek slavení padesát dní po Velikonocích a deset dní po Nanebevzetí Páně.

¹¹⁶⁸ Nedaleko Lomnice nad Popelkou na vrchu Tábor nachází poutní místo s kostelem a křížovou cestou.

¹¹⁶⁹ Tj. Nový Bydžov, kde Živný působil mezi lety 1899 a 1917.

¹¹⁷⁰ Tj. v Nové Vsi.

¹¹⁷¹ Tj. Horní Bradlo, obec ležící v chráněné krajinné oblasti Železné Hory.

¹¹⁷² Tj. místo k malování u řeky Chrudimky. V roce 1909 se Kavánovi opět přestěhovali do Vítanova, kde se usadili až do roku 1922.

¹¹⁷³ Výňatek z ANG, f. FK, č. 21; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001092 (č. 21). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: 29. 4. /1908/, místo odeslání: Nová Ves nad Popelkou. Razítko: 29. 4. 1908, Nová Ves nad Popelkou.

¹¹⁷⁴ Tj. patrně přes 300 čísel popisných, tedy přes 300 domů.

¹¹⁷⁵ Tj. patrně katolického vyznání.

¹¹⁷⁶ Tj. patrně míněno ve Vítanově.

¹¹⁷⁷ Výňatek z ANG, f. FK, č. 15; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001086 (č. 15). Zálepka formátu 12,5 x 7,7 cm, psáno perem, datace: /24. 12. 2014/, místo odeslání: Nová Ves nad Popelkou/. Adresa: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 25. 12. 1906, Nová Ves nad Popelkou.

¹¹⁷⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 18; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001082 (č. 11). Dva listy formátu 10,5 x 17, psáno perem na straně 1–3, datace: 26. 11. 1907, místo odeslání: Nová Ves u Lomnice nad Popelkou. Obálka: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 26. 11. 1907, Nová Ves nad Popelkou.

Během pěti let od roku 1904 do roku 1909 Kavánovi třikrát stěhovali. Domov nakonec našli opět ve Vítanově, kde se usadili na následujících třináct let, a vedli dle Kavána vesnický život. „...hned předem prosím, abyste k nám byl shovívavý, my tu jsem velmi na vesnicko. Kdykoli se Vám hodí, přijďte, jaké pak zdržení!“¹¹⁷⁹

„Jsem zas ve Vítanově¹¹⁸⁰ u Hlinska zpět už od dubna, ale čert na nás od té doby mlátil, taky jsme oba najednou dokonce pádem stonali s doktorskou pomocí. Ale ostávání klidné, přijďte se podívat sem.“¹¹⁸¹

Malířovy dopisy z roku 1920 a 1921 ale naznačovaly opět stěhování, tentokrát také z důvodu zhoršujícího se Helenina zdravotního stavu. „...asi třikrát sháněl vhodný barák na prodej na Turnovsku,¹¹⁸² pak též na Poličsku¹¹⁸³ z nouze, stále marně. A právě jsem přišel ze Svatky, kde jsem pro známého něco maloval přes 2 neděle; ještě bych tam byl, kdyby nestonala stará.“¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵

„Živobytí stále rozorané, stará¹¹⁸⁶ stůně stále, někdy méně někdy více, také byla v zimě v Podoli¹¹⁸⁷ pár dní. Měli bychom se k vůli zdraví přestěhovat,¹¹⁸⁸ a to víte, jak nyní snadno se dokáže.“¹¹⁸⁹

6. 14 Sestra Marie přebírá malířovu domácnost

Po dlouhém vítanovském pobytu se Kavánovi v roce 1922 rozhodli přestěhovat do Libuně v Českém ráji, kde zůstali tři roky, a vrátili se opět na Českomoravskou vysočinu. Od podzimu roku 1925 se usadili ve Svobodných Hamrech u Trhové Kamenice.¹¹⁹⁰ Léto následujícího roku bylo pro Kavána nešťastné, a značně změnilo jeho život. Při povodních ve

¹¹⁷⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 35; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001106 (č. 35). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /30.[?].1912/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Velevážený Pán, p. Lad. Živný, odb. učitel a spisovatel atd., PARDUBICE, Pernštýnská 15. Razítko: 30. [?]. 1912, Hlinsko v Čechách.

¹¹⁸⁰ Ve Vítanově Kavánovi zůstali až do srpna roku 1922.

¹¹⁸¹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 25; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001094 (č. 23). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /4. 9. 1909/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, odb. učitel a spisovatel (z Nov. Bydžova), ŠPIČÁK (u Eisensteinu), Prokopův pensionát (za nepřítomnosti Nový Bydžov). Razítko: 2. 9. 1909, Hlinsko v Čechách.

¹¹⁸² Od srpna roku 1922 do podzimu roku 1925 žili Kavánovi v Libuni, obci nedaleko Turnova.

¹¹⁸³ Tj. na oblast druhé straně (na východ) od Hlinska v Čechách.

¹¹⁸⁴ Tj. Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹¹⁸⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 57; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001126 (č. 54). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /3. 8. 1920/, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Slovtutný Pán, pan Lad. Živný, spisovatel, bibliograf atd. Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: 3. 8. 1920, Hlinsko v Čechách.

¹¹⁸⁶ Tj. Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹¹⁸⁷ Tj. v nemocnici v Podolí, kde byla patrně operována v roce 1918.

¹¹⁸⁸ Kavánovým se podařilo přestěhovat v srpnu roku 1922 do Libuně.

¹¹⁸⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 58; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001127 (č. 55). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /30. 6. 1921/, místo odeslání: Vichovská Lhota. Adresa: Slovtutný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel, adjunkt Bibliografického ústavu atd., Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: 30. 6. 1921, Jilemnice.

¹¹⁹⁰ Kaván žil ve Svobodných Hamrech se svou první ženou Helenou od října roku 1925 do července roku 1930.

Svobodných Hamrech se jeho manželka Helena¹¹⁹¹ nachladila, a ve spojitosti s vleklými zdravotními problémy se jí tato událost stala osudnou. Krajínář přišel o milovanou ženu, která se o něj obětavě starala a byla mu rovnocennou partnerkou. Malíř Oldřich Lasák¹¹⁹² ve svých vzpomínkách na sochaře, malíře a literáty popsal, že během svého prvního setkání s Kavánem malíř na svou choť vzpomínal, jak mu byla nápomocná, že mu dokonce sama připravovala kartony, a dovedla je připravit i pro malbu.¹¹⁹³ Péči o Kavánovu si vzala na starost jeho sestra Marie¹¹⁹⁴ a přestěhovala se za ním do Svobodných Hamrů. Marie převzala Heleniny zvyky, i co se týče malířových financí, a nepřijala předem od nikoho žádné peníze určené na platbu za obrazy. „*Snažně za odpuštění prosím, že obdržel jste poslané peníze zpět – není proto, že bych nechtěl, co ráčíte si přát, namalovat, ale nelze vzít napřed. Dělá mně to pak velkou starost, nemohu-li vyhovět, jak bych si představoval, a bylo teď se mnou bídné, teprve nedávno jsem začal něco mazat. Žena¹¹⁹⁵ leží na hřbitově v Poličce od 11. července, to bylo to jubileum.*¹¹⁹⁶ *Více ani nepotřebuji dodávat, rány mnohé stíhají i Vás, tak znáte. Hodlám vbrzku do Prahy, musím se u Vás zastavit, oznámím napřed, a laskavě mně řádek napíšete, kde bychom se a kdy mohli sejít. Já teď nemohl ani zároveň s vrácením peněz napsat omluvu honem, nebyl jsem právě doma, ale sestra¹¹⁹⁷ už dělá jako nebožka žena,¹¹⁹⁸ placení předem nevezme. Neračte se proto na mne horšiti stejně, co bude možno, snad vyplním, jen nějaké shovnění laskavě potřebuji.*“¹¹⁹⁹

Po ztrátě manželky se Kaván naplno uchýlil k malování, k činnosti, která mu poskytovala samotu a možnost se alespoň částečně vyrovnat s odchodem tak blízké osoby. Nedbal příliš ohledy na pracovní podmínky, a tvořil téměř neustále, zkoušen nejrůznějšími rozmary počasí i krajiny na Českomoravské vysočině. Živný s rodinou malíře v létě roku 1926 navštívil, ale bez předchozí domluvy se spolu oba přátelé minuli. „*Vzdávám uctivé vřelé díky za návštěvu tak obětavou Vám všem, i musím aspoň malinko nějak nahraditi (neboť*

¹¹⁹¹ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹¹⁹² Oldřich Lasák (1884-1968), malíř, grafik, restaurátor scénograf a básník. Studoval na AVU u Vlahy Bukovace, Hanuše Schwaigera a Bohumíra Roubalíka. Lasák se rozhodnul knižně (O. LASÁK: Z malířova zápisníku. Vzpomínkové črty na malíře, sochaře a literáty. Olomouc 1946) vydat své vzpomínky na setkání s malířskými kolegy, která se stala podkladem pro články v Lidových novinách a pro přednášky v rozhlasu.

¹¹⁹³ O. LASÁK: Z Malířova zápisníku. Vzpomínkové črty na malíře, sochaře a literáty. Olomouc 1946.

¹¹⁹⁴ Marie Kavánová, viz pozn. č. 668.

¹¹⁹⁵ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹¹⁹⁶ Tj. patrně tři měsíce od úmrtí Heleny Kavánové, 11. října roku 1926.

¹¹⁹⁷ Marie Kavánová, viz pozn. č. 668.

¹¹⁹⁸ Tj. Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹¹⁹⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 61; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001130 (č. 58). Dvojlist formátu 11 x 17,2 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /15. 10. 1926/, místo odeslání: /Svobodné Hamry/. Obálka: Slovný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. kustos Národní knihovny v Universitní knihovně, Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: 15. 10. 1926, Trhová Kamenice.

u velké míře nemohu). Kdyby byla nebožka,¹²⁰⁰ ráčili byste aspoň zvědět, kam za mnou, ale sestře¹²⁰¹ říkati kudy potáhnu,¹²⁰² je málo platno, ještě tu málo zná. A já byl náhodou až u Možděnice.¹²⁰³ Chodívám na celý den hlavně, že mně bolí noha. Proto ale ji ušetřit nemohu, musím při malování stát a krám celý držet na sobě,¹²⁰⁴ a bych nerozjitřoval seděním hemeroidy¹²⁰⁵ (nesedím—li, ani nevzpomenou! Vidíte, že to co provádím, není malování nýbrž rasovina! Celé zařízení malování jsem si udělal, i zlepšuju stále sám, ale na sedění nemohl jsem posud praktičinu¹²⁰⁶ vymyslet musil bych sedět ve stoje a zase bych to patrně musil převážet párem koní.¹²⁰⁷ Chtěl jsem Vám už napsat kolikrát, ale na psaní pro složitou rachotu¹²⁰⁸ všelikou nejméně mám (někdy dlouho) kdy. Mimo to každé chvíle doufám, že nějak se do větších obrazů dostanu přec, viděl jste, že vůli dobrou mám. Bezmála 3 roky na stěně stejně visí napjatá plátna, co jsme tady. Často se rozhoduju, že se dám i operovat, slýchám však v rozhodné chvíli, že na větší sedění není taky zrovna vyhlídka.¹²⁰⁹ „¹²¹⁰

V témže dopisu popisuje komplikace spojené v roce 1926 s malováním. Zmiňuje také tzv. obrázkovou taxu, která Kavána provázela v podstatě celým životem. Téměř celé své živobytí, zboží i služby mohl jako malíř zajistit pomocí svých obrazů a obrázků, které lidé v jeho okolí rádi přijali při placení místo peněz, a někteří z nich si o tento způsob i sami řekli. „Zimní letos vůbec selhaly, jaká tady nemožná proměnlivá mokrá holá atd. byla zima, už nepamatuju. Jinak byste měl již zimní¹²¹¹ nějaký aspoň 50 x 66 cm, v té velikosti mohu ještě udělat. Doma¹²¹² jak jste též viděl, není možno, málo světla! Musím ještě podniknout boudu nějakou s horním světlem, stojí—li už za to. Ale to vše bych nestačil vypsát, jistě se však u Vás hodlám zastavit, až podniknu Brno, míním taky autem, známý ze Svatky se dávno nabízel ovšem za obrázkovou taxu,¹²¹³ tak mám se vším. Zatím budu hledět aspoň letního něco¹²¹⁴ pro Vás udělati (což jsem nevěděl), a zimní¹²¹⁵ pak jistě.“¹²¹⁶

¹²⁰⁰ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹²⁰¹ Marie Kavánová, viz pozn. č. 668.

¹²⁰² Tj. kde bude malovat.

¹²⁰³ Tj. část obce Vysočina. Obec Vysočina dnes spojuje Možděnice, Rváčov, Svobodné Hamry a Dřevíkov.

¹²⁰⁴ Tj. tzv. šelmosmrt, pojem Kavánova spolužáka a přítele Bohuslava „Baťky“ Dvořáka. Jedná se o dřevěnou skříňku uzpůsobenou pro malování, ve velikosti kufru, kterou měl Kaván zavěšenou na ramenou. Při otevření vzniknul před malířem pult, vyklopené víko skříňky sloužilo jako „stojan“ pro karton, plátno či jinou malovací látku. Kaván s tímto zařízením mohl stát i sedět a volně se pohybovat po krajině.

¹²⁰⁵ Tj. hemeroidy.

¹²⁰⁶ Tj. nějaké praktické zařízení pro malování vsedě.

¹²⁰⁷ Tj. párem koní.

¹²⁰⁸ Tj. práci.

¹²⁰⁹ Tj. operace hemeroidů.

¹²¹⁰ Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001113 (ale patrně mělo být 001131) (č. 59). List formátu 21 x 29,5 cm, strojepis, datace: /14. 7. 1926, místo odeslání: /Svobodné Hamry/.

¹²¹¹ Tj. obraz se zimním motivem.

¹²¹² Tj. ve Svobodných Hamrech u Trhové Kamenice.

¹²¹³ Kaván velkou část svých výdajů hradil pomocí obrazů.

Živobyť ve Svobodných Hamrech nebylo jednoduché a Kavánovi připomínalo ztrátu ženy, už na podzim roku 1926 uvažoval o změně. „*Jsem tu teď v díře dost pěkné*¹²¹⁷ (někdy snad uvidíte) *ale barák pro nás 2 ubožáky*¹²¹⁸ *zbytečně velký vyžadující strašně peněz i dření.*¹²¹⁹ *Někoho ze příbuzenstva ještě patrně přibereme,*¹²²⁰ *ale nevydržím jistě dlouho, zatím musím nějak se hrabat.*“¹²²¹

6. 15 Kaván – Živný, spolužáci a přátelé

Vzhledem k dlouholetému přátelství a vzájemnému pochopení mezi oběma spolužáky, malířem a učitelem-knihovníkem, se Kaván nezdráhal Živnému svěřit, a ve svých dopisech alespoň částečně naznačoval, co jej trápilo. „*Odpusťte, prosím Vás, že i teď ještě tak dlouho jsem nic nenapsal, už dávno mě bolívá totiž tuze palice, a tu začnu a nemohu ani stránku, už mám dlouhý seznam nutných odpovědí, ale nepřemohu, vzdávám se na nemilost. A tak je i s malováním zle, kde nedělá dobrotu mazba,*¹²²² *musím nechat. ... V Jičíně byly jen škráby,*¹²²³ *kteř jsem tam prodal, neměl jsem odtud nic kalého, a do Bělohradu*¹²²⁴ *ztěžka se drápnu.*¹²²⁵ *Ani počasí tu za nic nestojí.*“¹²²⁶

„*Je těžko zastavit se kdy u Vás nebo Chlumci,*¹²²⁷ *jsem skoro rád, když mohu bez přestávky projet a teď i s cesty je, a málo kam jedu. Konečně co se mnou, zdívočel jsem nadobro.*“¹²²⁸

„*Odpusťte mně, že píšu málo jsem čím dál zavřenější věru, člověk jako ta naše země čím dál tlustší chladná kůra, třeba uvnitř hořel.*“¹²²⁹

---

¹²¹⁴ Tj. obraz se letním motivem.

¹²¹⁵ Tj. obraz se zimním motivem.

¹²¹⁶ Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001113 (ale patrně mělo být 001131) (č. 59). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: /14. 7. 1926, místo odeslání: /Svobodné Hamry/.

¹²¹⁷ Tj. Tj. Svobodné Hamry, kde Kaván žil se svou první ženou Helenou od října roku 1925 do července roku 1930.

¹²¹⁸ Tj. F. Kaván se sestrou Marií.

¹²¹⁹ Tj. práce

¹²²⁰ Tj. přizvou ho k společnému bydlení.

¹²²¹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 61; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001130 (č. 58). Dvojlist formátu 11 x 17,2 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /15. 10. 1926/, místo odeslání: /Svobodné Hamry/. Obálka: Slovný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. kustos Národní bibliotéky v Universitní knihovně, Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: 15. 10. 1926, Trhová Kamenice.

¹²²² TJ. kde se dobře nemaluje.

¹²²³ Tj. obrazy.

¹²²⁴ Tj. Lázně Bělohrad, kde v nedaleké obci Lukavec Živný pobýval.

¹²²⁵ Tj. dostanu.

¹²²⁶ Výňatek z ANG, f. FK, č. 12; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001081 (č. 10). Dva listy formátu 10,5 x 16,7 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: 3. 7. 1905, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Velevážený Pán, pan učitel Lad Živný, spisovatel atd., Nový Bydžov. Razítko: 3. 7. 1905, Hlinsko v Čechách.

¹²²⁷ Tj. Chlumec nad Cidlinou.

¹²²⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 19; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001084 (č. 13). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /18. 12. 1905/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, redaktor atd. učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 18. 12. 1905, Hlinsko v Čechách.

Kaván své dopisy formuloval otevřeně, neměl potřebu příliš před svým dlouholetým přítelem skrývat, a připojoval do nich své bezprostřední dojmy. „*Za pár let i u Kuňku¹²³⁰ rozvezou štěrkaři, a byla to přec pořádná skála. Nic nezůstane docela bez účinku, jen žel, že tu na účinky musí toho tolik se obětovat. Ó zle!*“¹²³¹

Malíř se připravoval na výstavu¹²³² a obesílal je svými obrazy, ale navštěvoval i takové, kde sám svými díly zastoupen nebyl. „*Za vědomost o výstavě¹²³³ díky vzdávám, pošlu tedy na Velkonoce¹²³⁴, co jen budu moci. Měl jsem právě zatřískáno do bedničky. Vánoční čas je strašně tmavý a lidé prý také nechodí do výstavy tolik jako jindy ani.*“¹²³⁵

„*Míním dost vážně se podívat v lednu na Laudovu¹²³⁶ výstavu do Hořic a k uč. J. Kyselovi¹²³⁷ arcí. Škoda jen, že hlavně bývá galerie na Habru¹²³⁸ otevřena v neděli. Jde-li nějak spojit, abych se stavěl v Bydžově,¹²³⁹ vyšpekulíruju,¹²⁴⁰ ale to všechno je co nejméně jisto, pročez ničeho ve svých pořádcích ani myšlenkách neměňte, prosím Vás.*“¹²⁴¹

„*Hodlám se podívat do mladobolesl. výstavy¹²⁴² a do Krkonoš: – do výstavy podle toho, jak bude mít kdy bratr,¹²⁴³ se kterým se chceme sejít. Rozhodně Vám oznámím, podívali bychom se po okolí – Do Boleslavě¹²⁴⁴ beztoho taky pojedete.*“¹²⁴⁵

Na spolužákovy jmeniny Kaván patrně nikdy nezapomenul, a byť se zpožděním, téměř vždy mu k tomuto svátku poslal a věnoval jeden ze svých obrazů. V jednom z podobných

---

¹²²⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 36; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001103 (č. 32). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: /26. 6. 1912/, místo odeslání: [?].

¹²³⁰ Tj. zřícenina hradu Kunětická Hora u Pardubic.

¹²³¹ Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001079 (č. 8). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: 13. 1. 1905, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., učitel měšt. škol, Nový Bydžov. Razítko: 13. 1. 1905, Hlinsko v Čechách.

¹²³² Výčet výstav, kde Kaván vystavoval svá díla, uvádí např. Jitka Boučková in J. BOUČKOVÁ: ..., s. 47–51.

¹²³³ Tj. patrně „Výstava mladého umění“ v Jičíně v roce 1906.

¹²³⁴ Tj. Velikonoce.

¹²³⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 19; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001084 (č. 13). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /18. 12. 1905/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, redaktor atd. učitel měšt. škol, Nový Bydžov. Razítko: 18. 12. 1905, Hlinsko v Čechách.

¹²³⁶ Tj. patrně Richard Lauda (1873–1929), malíř a grafik nebo jeho bratr Bohuš Lauda (1883–1918), sochař.

¹²³⁷ Jan Kysela (1870–1923), viz pozn. č. 942.

¹²³⁸ Na Habru, tj. část města Hořice.

¹²³⁹ Tj. Nový Bydžov, kde L. J. Živný působil mezi lety 1899 a 1917.

¹²⁴⁰ Tj. vymyslím.

¹²⁴¹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 29; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001098 (č. 27). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /30. 12. 1910/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan odbor. učitel Ladislav Živný, spisovatel, Nový Bydžov. Razítko: 30. 12. 1910, Hlinsko v Čechách.

¹²⁴² Tj. výstava v Mladé Boleslavi - „Výstava obrazů, plastik literatury a hudby z českého Pojizeří,“ kde Kaván vystavoval, v roce 1912.

¹²⁴³ Tj. Jan Kaván (1876–1935), viz pozn. č. 182.

¹²⁴⁴ Tj. Mladá Boleslav.

¹²⁴⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 37; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001104 (č. 33). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: /5. 7. 1912/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Slovnutný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., odb. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 5. 7. 1912, Hlinsko v Čechách.

dopisů připomíná také přítele z dob studií na pražské Akademii¹²⁴⁶ Jana Honsu¹²⁴⁷ „Vzpomněl jsem zas pozdě na Váš svátek¹²⁴⁸ (byl tu kamarád mistra Honsa¹²⁴⁹ právě) pročez zachraňuju, co se dá; buďte hodně zdráva a šťastné prázdniny.“¹²⁵⁰

Při další příležitosti oslavy svátku zmiňuje také návrh na Živného ex libris, který Živný ale patrně neobdržel. „Mazbu¹²⁵¹ jsem poslal tak, ke svátku,¹²⁵² u vítězoslávě, že jsem se podíval taky do kalendáře jednou. Zdálo se, že už budete doma, patrně věřím ve státní podpory tak málo. Ale potom jste tedy škráb na ex libris¹²⁵³ neobdržel, sám jsem na poštu nedával, ani nebylo rekomando,¹²⁵⁴ nýbrž jako kniha; ale odpusťte, snadno co nejdřív udělám znova, člověk ani neví, co se ztratí někdy, bude potřeba dát pozor. Listonoš od nás nechodí přímo do města, nýbrž pobude ještě půl dne doma ve Rváčově a mívá komise, jak bývá: nechce se mu dávat věci s sebou, vezme {kdo} právě jde do Hlinskýho,¹²⁵⁵ ale že jsem nepozoroval dosud nic chybného, nenapadlo mě dělat jinak. Je to všechno psina,¹²⁵⁶ mnoho lidí bude začínat od počátku se třískat,¹²⁵⁷ než jeden zase dotáhne tak daleko jako Vy a bude mít štěstí a prostředky. Podivuhodno, že Vás dávno všechno neomrzelo! Musí se na mizérii nemyslet.“¹²⁵⁸

Kromě jmenin Kaván se ženou pravidelně psal svému spolužáku pozdravy k novému roku, kdy často bilancoval rok minulý. „Vzdáváme Vám i milostpaní upřímné díky za laskavou vzpomínku a přejeme šťastný nový rok.¹²⁵⁹ My měli letošní mizerný, hlavně že stará¹²⁶⁰ skoro stále stonala. Musíte se zas přijet sem podívat, mně teď kde pak z domova kam se dostat! Teď by se Vám tu nezdálo ale pěkně, často zrovna k zoufání.“¹²⁶¹

¹²⁴⁶ Tj. Akademie výtvarných umění v Praze (AVU), viz pozn. č. 9.

¹²⁴⁷ Tj. Jan Honsa (1873–1937), český malíř, grafik a pedagog, absolvent krajinářské třídy profesora Julia Mařáka a později Antonína Slavička na AVU v Praze.

¹²⁴⁸ Tj. 26. 6., svátek jména Ladislav.

¹²⁴⁹ Tj. Jan Honsa (1873–1937), viz pozn. č. 1247.

¹²⁵⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 42; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001110 (č. 39). Pohlednice „Ateliér Hemský, Pardubice – Zelená brána“ formátu 13,5 x 8,5 cm, psáno perem, datace: 26. 7. 1914/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel, odb.učitel atd, Nový Bydžov. Razítko: 26. 7. 1914, Hlinsko v Čechách.

¹²⁵¹ Tj. obraz.

¹²⁵² Tj. patrně 27. 6., kdy slavil svátek Ladislav.

¹²⁵³ Tj. Kavánovu předlohu pro Živného ex libris. Později si Živný nechal vytvořit od J. A. Švengsbíra.

¹²⁵⁴ Tj. doporučeně.

¹²⁵⁵ Tj. do města Hlinska.

¹²⁵⁶ Tj. práce.

¹²⁵⁷ Tj. snažit.

¹²⁵⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 26; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001095 (č. 24). Dva listy formátu 11 x 17, 3 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /28. 9. 1910/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., odb. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 29. 9. 1910, Hlinsko.

¹²⁵⁹ Tj. nový rok 1914.

¹²⁶⁰ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹²⁶¹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 41; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001109 (č. 38). Pohlednice „Otakar Švejda, Německý Brod.“ formátu 13, 8 x 9 cm, psáno perem, datace: /prosinec 1913/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa:

„Přejeme Vám srdečně šťastné a veselé svátky a Nový rok¹²⁶² v plném zdraví i zdaru ve všem kulturním podnikání. Myslím, že jsem zapomněl při loučení přát. My měli v pondělí nesnáze s posíláním některých koupených věcí na venek ke Štědrému dni, neměli jsme na to bedny.¹²⁶³

6. 16 Lukavec, Lenešice, Kameničky, Levínská Olešnice

Někteří Kavánovi spolužáci z AVU v Praze se později kromě vlastního malování věnovali v této oblasti pedagogické činnosti, například Antonín Slaviček¹²⁶⁴ nebo Bohuslav „Baťka“ Dvořák.¹²⁶⁵ Kaván sám snahu o to být učitelem patrně nikdy neprojevil, nepřipadal si být tím správným pověřeným člověkem, který by měl do malování někoho zasvěcovat. Příležitost k tomu ale měl v roce 1904, kdy si s Živným psal o bližší nezjištěném, malířsky nadaném, mladíkovi. „Potom by se mohl se mnou přizít, jistý mladý hoch v Lukavci,¹²⁶⁶ s malířským zřejmým nadáním.¹²⁶⁷ Jenže z toho nic nebude mít, při nejlepším mé vůli. Sám nic neumím, a toho času ani vůbec nevím, co mám chtít umět, to je definice zoufalství. Nadání ovšem má, ale nedostane-li se k někomu pořádnému, aby viděl hodnou odvahu a vzlet, např. ke Slavičkovi,¹²⁶⁸ Kalvodovi¹²⁶⁹ atd., bude věc těžká. Přijdou-li někteří do Kameniček¹²⁷⁰ (asi 2 hod. odtud)¹²⁷¹ zase jako loni, taky by tam mohl hodně okoukat, napíšu a dojdu tam. Že je to s námi psina¹²⁷² i s nejkrásnější vyhlídkou, je známo. Slaviček¹²⁷³ je někdo, a projel v kumštu¹²⁷⁴ svůj důkladný kapitál. Kdo nemá nic, musí projet život. Opusťte už nerůžovost nálady, mám v hlavě strašně prázdno, celý svět bych teď dokázal otrávit.“¹²⁷⁵

Slovutný Pán, pan odb. učitel Ladislav Živný, spisovatel atd., Nový Bydžov. Razítko: [?, 1913], Hlinsko v Čechách.

¹²⁶² Tj. rok 1937.

¹²⁶³ Výňatek z ANG, f. FK, č. 64; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001133 (č. 61). Pohlednice „Fr. Kaván: Ostruží“ formátu 13,8 x 9 cm, psáno perem, datace: /25. 12. 1936/, místo odeslání: /Libuň/. Adresa: Slovutný Pán, pan Ladislav Živný, ředitel universitní a veřejné knihovny atd., Praha XIX–Dejvice, Srbská 7 (opraveno poštou: Bubeneč, Bučkova 49). Razítko: 25. 12. 1936, Libuň.

¹²⁶⁴ Antonín Slaviček (1870–1910), viz pozn. č. 256.

¹²⁶⁵ Bohuslav „Baťka“ Dvořák (1867–1951), viz pozn. č. 181.

¹²⁶⁶ Tj. bližší nezjištěný mladý malíř z Lukavce.

¹²⁶⁷ Pozn. L. J. Živný.

¹²⁶⁸ Antonín Slaviček (1870–1910), viz pozn. č. 256.

¹²⁶⁹ Alois Kalvoda (1875–1934), viz pozn. č. 586.

¹²⁷⁰ Kameničky, obec v Pardubickém kraji, kde působili malíři Antonín Slaviček, Gustav Macoun, Bohuslav „Baťka“ Dvořák, Karel Wagner, Jaroslav Sodomka a další, která se stala jejich inspirací.

¹²⁷¹ Tj. Vítanov, viz pozn. č. 1.

¹²⁷² Tj. patrně, že to není jisté.

¹²⁷³ Antonín Slaviček (1870–1910), viz pozn. č. 256.

¹²⁷⁴ Tj. malování.

¹²⁷⁵ Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001074 (č. 3). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: /září 1904/, místo odeslání: /Vítanov/.

Zmíněnému mladému malíři ale Kaván nakonec prostřednictvím Živného některé rady ohledně malování předal. „Zatím Vám přeju veselé prázdniny, kamkoli zapadnete,¹²⁷⁶ a ten jiných malovácí,¹²⁷⁷ aby dřel hodně přírodu, větší věci raději, a ne tak zblízka u toho sedět, co nataženou rukou dosáhne. A přivírat na to trochu oči, přiměřovat barvu k barvě, vzdálené ku popředí. Pak pro cvik volit motivy všelikých barev, ne jednotvárné. Nebát se! Na ničem nezáleží, než aby bez úvah tam hodil, co z dojmu se mu tam máznout chce. Pozorovat děle a pak máznout honem. Na paletě míchat co nejmiň. Co možná velké štětce!“¹²⁷⁸

6. 17 První světová válka

Válečný konflikt, známý jako první světová válka, zasáhl do života všech obyvatel Rakouska-Uherska. Především do rodin těch, jejichž blízcí byli odvedeni, a následkem toho 28. 7. 1914 nastoupili svou vojenskou službu.¹²⁷⁹ Částečná a později úplná mobilizace, v kterou vyústily následky Sarajevského atentátu, ovlivnila život také u Kavánových. Odrazila se na malířově zdraví, ale ten měl snahu v malování nepřestávat. „Trochu jsem si doma zastonal, proč mě mně odpusťte, že jsem posud nevyplnil. Ale nějak zařídím, jakmile zase pojedou do Krkonoš,¹²⁸⁰ nebude už takového pospěchu na tu ani onu stranu. Jen když se zas předrželo léto! Myslím, že stejně více nemohu do konce toho řádění zešedivět.“¹²⁸¹ „¹²⁸²

S příchodem první světové války se objevila hrozba odvodu i nad Živným. Kaván celou situaci kolem válečného konfliktu nesl poměrně špatně a jeho malování spíše stagnovalo. Období bylo pro všechny psychicky náročné, ale v Kavánovi převažovaly jeho praktické schopnosti, věděl, že se musí postarat o rodinu a živobytí. „Díky za vzpomínku laskavou, a přijměte přání zdraví a štěstí v N. roce,¹²⁸³ možno-li. Z Boleslavě?¹²⁸⁴ Snad ne z vojny?¹²⁸⁵ poslední lístek jsme dostali z Martinovy boudy.¹²⁸⁶ Ani se neptejte, jak mně sedřelo nervy

¹²⁷⁶ Tj. budete cestovat.

¹²⁷⁷ Patrně tentýž chlapec z Lukavce jako viz dopis LJŽ č. 3.

¹²⁷⁸ Výňatek z PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001085 (č. 14). List formátu 21 x 29,5 cm, strojopis, datace: /9. 7. 1906/, místo odeslání: /Hlinsko v Čechách/. Obálka: Velevážený Pán, p. Ladislav Živný, spisovatel at., učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 9. 7. 1906, Hlinsko v Čechách.

¹²⁷⁹ Z. SEDLÁČEK: Počátek první světové války, ...

¹²⁸⁰ Tj. do rodné Víchovské Lhoty.

¹²⁸¹ Tj. mobilizace rakousko-uherské armády k 31. červenci roku 1914, počátek 1. světové války.

¹²⁸² Výňatek z ANG, f. FK, č. 44; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001111 (č. 40). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /září 1914/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. odb. učitel, Nový Bydžov. Razítko: [?]. 11. 1914, Hlinsko v Čechách.

¹²⁸³ Tj. v roce 1915.

¹²⁸⁴ Tj. Mladá Boleslav.

¹²⁸⁵ L. J. Živný se narodil v roce 1872, v době vypuknutí první světové války mu bylo čtyřicet dva let, byl tedy ve věku, kdy končila branná v Rakousku-Uhersku branná povinnost. V případě potřeby ale mohli být znovu povoláni i muži, kteří tento věk překročili.

¹²⁸⁶ Tj. turistická chata (Martinova bouda) v Krkonoších na úbočí vrchu Vysoké kolo.

(vždycky mizerné) kolik měsíců není možno nic malovat, ostatně není potřeba, jinak ale dosud mně zle není, na venku snadnější. Nějak bude. ... Asi polovic ovsu jsem právě porazil.“¹²⁸⁷

Malířův o deset let mladší bratr Jan¹²⁸⁸ byl povolán do armády v roce 1915. Tento rok vnímá Kaván jako zlom, v dopisech píše, že od tohoto roku přestal být malířem. V Krkonoších musel zastat v hospodářství bratra a postarat se o matku a sestru.¹²⁸⁹ Zároveň byla nemocná i Helena.

„Vzdávám Vám vřelé díky za vzpomínku, v těchto časech tím dražší. Mně by prozatím nebyvalo zlo, ale od jara jsem přestal býti malířem. Odvedli bratra,¹²⁹⁰ jenž tu¹²⁹¹ byl sám na práci polní, maminka¹²⁹² je stará a sestra,¹²⁹³ ta spisovatelka, slaboučká. Ač také odírá,¹²⁹⁴ co může, i u mlátičky točí. Nelze jinak, musím nyní zastávat, zjednat možno málo co, a ovšem právě ne, když potřeba. Má každý svého dost. Doma je stará¹²⁹⁵ sama, a stůně často, jezdívám na 2-3 dny někdy, představíte si, že chvílky kdy nemám, a že někdy se ani hnout nemohu, co je starý člověk! K odvodu¹²⁹⁶ půjdu koncem září a ovšem budu vzat, hnáty¹²⁹⁷ jsou, na jiného se nehledí. A tak si nezamaluju buď dlouho, nebo nikdy. Osud bestiální pro chlapa, jenž bez toho nemohl vydržet, dobře, že nemá kdy přemýšlet (sháním jen dobré kosa, aby se lehčeji síklo¹²⁹⁸). A nemohu ani vidět papír, nejprve se na něm tolik krásného nalhalo, a teď je na něm tolik zvířecí pravdy (a zvířecí je urážka pro zvěř!). Konec všemu.“¹²⁹⁹

*„Kdyby aspoň bylo počasí, aby se dostal domů ten drobet¹³⁰⁰ žita, víc okamžitě člověk nemůže žádat, tak daleko již došlo. Dobře, že se nikam nedostanete, aby neprasklo všechno lepší. Je dosti toho zalknutí duší v atmosféře této!“*¹³⁰¹

S odchodem bratra se Kaván obával i svého vlastního odvodu. Potřeboval především zajistit hospodaření, ale Živnému se svěřil také s tím, jak mu malování chybí. Kaván byl

¹²⁸⁷ Výňatek z ANG, f. FK, č. 43; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001112 (č. 41). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /28. 12. 1914/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., odb.učitel, Nový Bydžov. Razítko: 28. 12. 1914, Hlinsko v Čechách.

¹²⁸⁸ F. KOVÁRNA: ..., s. 33.

¹²⁸⁹ M. ZACHAŘ: ..., 2009, s. 107.

¹²⁹⁰ Tj. Jan Kaván (1876-1935), viz pozn. č. 182.

¹²⁹¹ Tj. v Kavánově rodné Vichovské Lhotě.

¹²⁹² Tj. Anna Kavánová, matka F. Kavána.

¹²⁹³ Tj. Marie Kavánová, viz pozn. č. 668.

¹²⁹⁴ Tj. zastává práci.

¹²⁹⁵ Tj. Helena Kavánová ve Vítanově.

¹²⁹⁶ V době vypuknutí válečného konfliktu bylo Kavánovi čtyřicet osm let, jeho branná povinnost skončila už před šesti lety, přesto byl povolán, ale odveden nakonec nebyl.

¹²⁹⁷ Tj. ruce.

¹²⁹⁸ Tj. sekalo.

¹²⁹⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 45; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001115 (č. 44). Dvojlist formátu 10,3 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /1915/, místo odeslání: /Vichovská Lhota/.

¹³⁰⁰ Tj. trocha, malé množství.

¹³⁰¹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 45; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001115 (č. 44). Dvojlist formátu 10,3 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /1915/, místo odeslání: /Vichovská Lhota/.

nakonec odveden, ale sloužil jen několik neděl v Josefově. Válka s sebou začala přinášet první nedostatky.¹³⁰² „Vzdávám díky za psaní a zařídím na St. Paku,¹³⁰³ až budu vědět určitě. Na odvod¹³⁰⁴ zítra pojedu, ale už byste sotva dostal lístek, neboť je odtud na dlouhé lokte, jsme na samotách. S nákladem, prosím snažně, si neračte dělati starostí, je na nejisto. Stará¹³⁰⁵ z domu¹³⁰⁶ poslala chléb čerstvý a přišel sem za 8 dní plesnivý, a to bylo rychlozboží.¹³⁰⁷“¹³⁰⁸

„Že mě sebrali, není divno,¹³⁰⁹ říkal jsem, té srdeční vady, co mám, bylo málo na váhu. Pročež nic dobrého nečekám, vždycky odbudu zlé věci na plus. V Krkonoších ještě asi 14 dní bude možno pobýti, a pak doufám, že se na chvilku budu moci k Vám¹³¹⁰ podívat, šel bych pak pěšky do Chlumce.¹³¹¹ Posílat bezpečno není u nás.“¹³¹²

Pro Kavána byla válka spojená s neustálým cestováním, které bylo i pro zdatného horala únavné. Přejížděl mezi Českomoravskou vysočinou, kde měl dům, který bylo potřeba obstarat, a kde tvořil, a Krkonošemi, kde mu onemocněla maminka. Helena v té době také čelila zdravotním komplikacím, a pobývala také u malířovy maminky, a pomáhala se o ni starat. „Díky za vzpomínku, nyní náhodou jsem ve Vítanově, ale musím nahoru¹³¹³ brzo, neboť je tam po staru.¹³¹⁴ A čím dál hůř, k tomu žně, a tady ne dobře, včera byla stará¹³¹⁵ v Brodě¹³¹⁶ u p. rady Zahradnického,¹³¹⁷ bídné se vnitřnostmi většinou. Napíšu třeba, kdy budu nahoře,¹³¹⁸ neboť jistě nevím, až jak se starou¹³¹⁹ bude. Nás tento děsný stav nepřetržitý už jistě sklátí!“¹³²⁰

¹³⁰² J. KOLMAN-CASSIUS: Kaván, Aleš krajinomalby. Dílo XXVIII, 1937, č. 2, s. 36.

¹³⁰³ Tj. Starou Paku.

¹³⁰⁴ V době vypuknutí válečného konfliktu bylo Kavánovi čtyřicet osm let, jeho branná povinnost skončila už před šesti lety, přesto byl povolán, ale odveden nakonec nebyl.

¹³⁰⁵ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹³⁰⁶ Tj. z Vítanova, kde Kavánovi žili mezi roky 1909 a 1922.

¹³⁰⁷ Tj. poslané přednostně.

¹³⁰⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 47; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001113 (č. 42). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /28. 9. 1915/, místo odeslání: /Víchovská Lhota/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. odb.učitel, Nový Bydžov. Razítko: 28. 9. 1915, Jilemnice.

¹³⁰⁹ Tj. odvedli.

¹³¹⁰ Tj. do Nového Bydžova, kde Živný působil mezi lety 1899 a 1917.

¹³¹¹ Tj. Chlumce nad Cidlinou.

¹³¹² Výňatek z ANG, f. FK, č. 46; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001114 (č. 43). Korespondenční lístek formátu 13,8 x 9 cm, psáno perem, datace: /1915/, místo odeslání: /Víchovská Lhota/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. odb.učitel, Nový Bydžov. Razítko: [?], Jilemnice.

¹³¹³ Tj. do rodné Víchovské Lhoty v Krkonoších.

¹³¹⁴ Tj. nemoc maminky.

¹³¹⁵ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹³¹⁶ Tj. v Německém brodě, nyní v Železném Brodě.

¹³¹⁷ Pan rada Zahradnický.

¹³¹⁸ Viz pozn. č. 1.

¹³¹⁹ Tj. Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹³²⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 51; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001120 (č. 48). Pohlednice „Josef Mánes: Oldřich a Božena“ formátu 13,7 x 9 cm, psáno perem, datace: /červenec 1917/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa:

Problematičtější byla také veškerá korespondence, díky Kavánovým častým přesunům, i proto, že v Krkonoších bydlel na odlehlejších místě. „*Píšu nakvap, odpusťte prosím Vás, než naši¹³²¹ mohli poslat, opozdilo se. Ony jsou tam ode vsi¹³²² asi 20 minut na kopci, nehodí-li se listonošovi, ponechá někde ve vsi, až dodají, kde tamtudy jdou někam. Sestra¹³²³ se z domova¹³²⁴ hnout skoro nemůže, maminka¹³²⁵ většinou stůně (a dobytek v chlévě). Po celou válku nebyla v Jilemnici!*¹³²⁶“¹³²⁷

„*Možná, že jsem nedostal nějaký dopis Váš nebo Vy můj, jenomže nepamatuju, jak jsem dávno vlastně posílal.*“¹³²⁸

6. 18 Živný bibliografem

Válka kontakty obou spolužáků utlumila, ale nepřerušila. Každý prožíval ústrky v rozdílných okamžicích, a musel se s nimi sám vypořádat. Kaván, vědom si svého věku, se nemohl úplně zbavit myšlenky povolání do války. „*...patrně nebudu mít už zas na dlouho pohromadě myšlenky, abych mohl psát, možná přes válku. ... Už mě dost mrzí svět, věřte mně. Ještě je dobře, že člověku je přes 50, možná že na nás nedojde aspoň.*“¹³²⁹“¹³³⁰

Živný se neúnavně angažoval ve Svazu osvětovém¹³³¹ a hned zpočátku roku 1917 uskutečnil přednášku o bibliografii a bibliografických ústavech. Snažil se přesvědčit odbornou veřejnost o potřebě zajímat se o informace, a umět jich využívat. Přednáška vyvolala bouřlivou diskuzi, předmětem sporů bylo především desetinné třídění, které Živný propagoval, a které mělo více odpůrců než příznivců. Nejdůležitějším rozhodnutím, na kterém se zúčastnění shodli, byl souhlas s potřebou založení bibliografického ústavu. Živného

---

Slovutný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel, bibliothekář univer. knihovny, t. č., Nový Bydžov. Razítko: Hlinsko v Čechách.

¹³²¹ Tj. maminka se sestrou Marií.

¹³²² Tj. Víchovské Lhoty.

¹³²³ Tj. Marie Kavánová, viz pozn. č. 668.

¹³²⁴ Tj. z Víchovské Lhoty.

¹³²⁵ Tj. Anna Kavánová, matka F. Kavána.

¹³²⁶ Víchovská Lhota náležela k Jilemnici, např. co se týče poštovních služeb, byla nejbližším větším městem od Víchovské Lhoty, vzdálená necelých šest kilometrů.

¹³²⁷ Výňatek z ANG, f. FK, č. 52; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001121 (č. 49). Dvojlist formátu 10,7 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1–4, datace: /únor 1918/, místo odeslání: /Pardubice [?]/. Obálka: Slovutný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., Praha-Dejvice, Steinerova 7. Razítko: Pardubice.

¹³²⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 52; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001121 (č. 49). Dvojlist formátu 10,7 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1–4, datace: /únor 1918/, místo odeslání: /Pardubice [?]/. Obálka: Slovutný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., Praha-Dejvice, Steinerova 7. Razítko: Pardubice.

¹³²⁹ Tj. že nebude povolán a odveden do bojů první světové války.

¹³³⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 49; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001118 (č. 46). Dva listy formátu 11,2 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1, datace: /18. 4. 1917/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel odb. učitel atd., Nový Bydžov. Razítko: 18. 4. 1917, Hlinsko v Čechách.

¹³³¹ Svaz osvětový v Praze působil v letech 1906–1925 a zabýval se přednáškovou, knihovní, uměleckou a organizační činností. Jeho smyslem bylo podporovat rozvoj československé kultury a zpřístupňovat ji široké veřejnosti. Po roce 1925 byl změněn na Masarykův lidový ústav, dále Osvětový ústav a v současnosti organizace působí pod názvem Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS).

dlouhodobé snahy dostaly jasné obrysy, při Svazu osvětovém vzniknul knihopisný odbor, v jehož rámci měly bibliografické práce probíhat. Vedením ústavu byl jako odborník pověřen práce Živný, který se práce okamžitě se zaujetím sobě vlastním ujmul.¹³³² Kaván za svým spolužákem nezůstal pozadu, a začal také opět malovat. „Vzdávám vřelé díky za vzpomínku, tuze rádi jsme viděli. Kolikrát nedávno jsme uvažovali, jak asi Vám je a taky o Vás ničeho nevěděli. Odpusťte, že jsem nehlásil, člověk je ze všeho tak otrlý, že se hne jen na velké rejpnutí.¹³³³ Jsem rád, že zas tak nezmarne vyvinujete činnost.¹³³⁴ Není-li pozdě, poslal bych asi za 10 dní, tu budu mít několik věcí doschlých. Trochu jsem maloval zas, a s tím napíšu více. Ovšem nám uděláte radost, když přijdete.“¹³³⁵

Bibliografická kancelář byla zřízena v Praze, a Živný se proto usadil s manželkou v Praze. Život ve velkém městě byl spjat s nemalými finančními výdaji, s kterými se bibliograf musel potýkat, a přinesl i určitá rozčarování.¹³³⁶ „Doufám, že už Jste tam spokojenější (arci životní poměry horší snad než jinde ještě). Kdybych do Prahy¹³³⁷ jel, snažil bych se pozastaviti na chvíli, jenže kdy pak se stane!“¹³³⁸

Kaván měl v Praze z dob akademických studií mnoho přátel a známých, po přestěhování Živného i přítele gymnaziálního, pro kterého nové zaměstnání znamenalo velký kariérní posun. „Potřebuju do Prahy sám ovšem, byl jsem tam za války jednou všeho, a tak bych se na skok osmělil vyrušiti.¹³³⁹ Hlavu mám ale pomíchanou z toho výprasku životního,¹³⁴⁰ nic kalého¹³⁴¹ se mnou! – Přejeme zatím na místě povoláním¹³⁴² všeho nejlepšího.“¹³⁴³

„V Praze jsem nebyl kolik let, a rád bych viděl. Velmi výstižně jste ocenil poměry. Jen buďte hodně zdraví, to je hlavní věru. Opětne vzdávám díky mnohé, i stará¹³⁴⁴ za vzpomínku, zůstávám velkým dlužníkem.“¹³⁴⁵

¹³³² J. LIDMILA: Ladislav Jan Živný...

¹³³³ Tj. Živného přednášku ve Svazu osvětovém, 6. ledna roku 1917 v Praze.

¹³³⁴ Tj. založení Bibliografického ústavu, 1. října roku 1917, o který Živný velmi usiloval. Byl ustanoven vedoucím ústavu, a přestěhoval se kvůli tomu do Prahy.

¹³³⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 48; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001117 (č. 45). Pohlednice „A. Jiras, Koroptev.“ formátu 13,8 x 9 cm, psáno perem, datace: /11. 4. 1917/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. odbor. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 11. 4. 1917, Hlinsko v Čechách.

¹³³⁶ J. LIDMILA: Ladislav Jan Živný...

¹³³⁷ L. J. Živný žil v Praze s rodinou v Dejvicích, v Steinerově ulici čp. 7.

¹³³⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 53; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001122 (č. 50). Korespondenční lístek formátu 14 x 9 cm, psáno perem, datace: /10. 4. 1918/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Slovní Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. Praha-Dejvice, č. 286. Razítko: 10. 4. 1918, Hlinsko v Čechách.

¹³³⁹ L. J. Živný žil v Praze s rodinou v Dejvicích, v Steinerově ulici čp. 7.

¹³⁴⁰ Tj. komplikace spojené s válečným stavem.

¹³⁴¹ Tj. dobrého.

¹³⁴² Tj. nově vzniklý Bibliografický ústav v Praze.

¹³⁴³ Výňatek z ANG, f. FK, č. 52; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001121 (č. 49). Dvojlist formátu 10,7 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1–4, datace: /únor 1918/, místo odeslání: /Pardubice [?]/. Obálka: Slovní Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., Praha-Dejvice, Steinerova 7. Razítko: Pardubice.

¹³⁴⁴ Tj. Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

6. 19 Nemoc manželky Heleny, bratra i maminky

Kavánova manželka Helena byla od roku 1916 nemocná, a její zdravotní stav si vyžádal operaci. Veškeré plány na přestěhování se z Vítanova byly odsunuty na neurčito. „*Uvažovali jsme mnohokrát, jaké by nyní bylo stěhování (naštrachali¹³⁴⁶ jsme se po světě dost, a máme jisté zkušenosti), a ejhle, zrovna jste se stěhovali Vy. Tuze Vás litujeme, místo a sídlo zasloužené,¹³⁴⁷ což teprve živobyť tam. My bychom ovšem nevydrželi,¹³⁴⁸ třeba kolikrát se dělají laskominy¹³⁴⁹ někam do Č. ráje.¹³⁵⁰ Ted' teprve amen, měli jsme také děsný čas. Stará,¹³⁵¹ jak myslím pamatujete, stonala skoro 2 roky těžce, ale že mezitím byly nějaké přestávky, nenapadlo ani někam jít výš, zdálo se, že dost páni lékaři, co jsme měli, tomu rozumějí a pomáhají.¹³⁵² Ostatně jí neradili nikam jinam ani a v tom shonu válečném,¹³⁵³ když jsem musil mnoho býti v Krkonoších,¹³⁵⁴ odvodech, narukování¹³⁵⁵ atd. se na nic kalého¹³⁵⁶ člověk nevzpamatoval. Na konci léta však už vypadalo bídě, jela do Něm. Brodu¹³⁵⁷ sama,¹³⁵⁸ a na konci září byla operována.¹³⁵⁹ Bylo strašně zlé!, slepé střevo zkažené (což nenašel nikdo dříve a jak ji důkladně vyšetřovali!), od toho ještě asi 8 cm střeva, okolo v dutině boláky atd. Ležela v nemocnici 7 neděl¹³⁶⁰ ještě pak a několikrát měla na mále. Většinou jsem byl tam nebo na cestě, co jsme zkusili úzkosti a všeho možného, vyházeli maze¹³⁶¹ atd. na to, představíte si. Pan MUDr. Zahradnický¹³⁶² je ovšem báječný, těžko by ji byl kdo jiný zachránil. Sbírá se ted' pomalinku,¹³⁶³ najednou nemůže v tom stáří býti po takové děsné věci,*

---

¹³⁴⁵ Výňatek z ANG, f. FK, č. 55; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001125 (č. 53). Dvojlist formátu 10,5 x 16,8 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /1919[?]/. Obálka: Slovník Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., tajemník Českého bibliograf. ústavu, Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: Hlinsko v Čechách.

¹³⁴⁶ Tj. nastěhovali jsme se.

¹³⁴⁷ Tj. Bibliografický ústav v Praze.

¹³⁴⁸ Tj. stěhování.

¹³⁴⁹ Tj. chuť přestěhovat se.

¹³⁵⁰ Tj. Českého ráje.

¹³⁵¹ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹³⁵² V Brandýse nad Orlicí měli Kavánovi ošetřujícího lékaře MUDr. Josefa Novotného, specialistu na žlučové a močové kamínky, u kterého se Helena léčila.

¹³⁵³ Tj. první světová válka (1914–1918).

¹³⁵⁴ Tj. v rodné Vichovské Lhotě.

¹³⁵⁵ V době vypuknutí válečného konfliktu bylo Kavánovi čtyřicet osm let, jeho branná povinnost skončila už před šesti lety, přesto byl povolán, ale odveden nakonec nebyl, pouze sloužil několik neděl v Josefově.

¹³⁵⁶ Tj. pořádného.

¹³⁵⁷ Tj. Německý Brod, nyní Železný Brod.

¹³⁵⁸ Tj. manželka Helena.

¹³⁵⁹ Helena se nechala operovat na pražské klinice MUDr. Josefa Thomayera (1853–1927), českého lékaře internisty, zakladatele české školy vnitřního lékařství. Věnoval se chorobám ledvin, srdce a nervového systému. Žáka Jana Bohumila Eiselta (1831–1908).

¹³⁶⁰ V Praze u prof. Thomayera, viz pozn. č. 11, absolvovala Helena po operaci následně osmítýdenní léčení žlučových kamínků.

¹³⁶¹ Tj. kolik obrazů bylo potřeba věnovat na lékařské výdaje.

¹³⁶² MUDr. Zahradnický.

¹³⁶³ Tj. pomalu se uzdravuje.

ale je pěkné. Nebylo už pomalu místa, kde by jí nebolelo, též v zádech jako souchotiny, i to je pryč a jíst chutná. Jak vypadal kumšt, nemusím říkat, všechno na světě jsem zanedbal.“¹³⁶⁴

Malířův bratr Jan byl rovněž po chirurgickém zákroku. Ve snaze pomoci všem svým blízkým Kaván podnikal neustálé přejezdy, mnohdy ve špatném počasí. „*Doma*¹³⁶⁵ *jsem už zas byl dvakrát, neboť tam mají špatné (bratr*¹³⁶⁶ *byl taky dvakrát operován na vojně, 28 měsíců nebyl ani na dovolené už).* Tuhle jsem tam vlezl do nejhoršího,¹³⁶⁷ *dnes se směju, jakou ještě praxi krkonošskou mám, ski*¹³⁶⁸ *jsem tam neměl (zrovna jak se zarazily i vlaky). Zatím však tu*¹³⁶⁹ *se konalo taky, a staré*¹³⁷⁰ *se ze strachu o mne tuze přitížilo, naštěstí netrvalo dlouho pak. Zprasečili člověku věk!*¹³⁷¹ *a to všechno ještě nic proti jiným.*“¹³⁷²

6. 20 Poválečná únava a smutek – nový začátek

Vznik Československa se nesl v duchu nových začátků a uvolnění, ale následky dlouhé nejistoty, nedostatku a únavy z válečného konfliktu byly všudypřítomné. Pozitivně působící atmosféra nadcházející doby se střetávala s konci bojů se smutnými okamžiky. „*Lístek jsem doma obdržel, ale než obdržíte odpověď, budu zas už ve Vítanově, mám naspěch domů. Jak rád bych se k Vám rozběhl do Jablonce,*¹³⁷³ *mám tu stranu rád. Ale pozdržíte se ještě jistě, až zas přijdu domů, možná za 14 dní – 3 neděle, pak bychom si někam vylítli*¹³⁷⁴ *třeba. Měli jsme to tady tuze smutné právě.*¹³⁷⁵“¹³⁷⁶

Po pohřbu maminky v roce 1919 byl Kaván krátce nemocen, ale už přemýšlel o dalším stěhování, které nakonec realizoval v roce 1922, kdy se usadil s Helenou v Libuni. „*Do Jablonce*¹³⁷⁷ *bych byl přišel, ale bylo mně mizerně. Byl jsem na pohřbu maminčině,*¹³⁷⁸ *jedva*

¹³⁶⁴ Výňatek z ANG, f. FK, č. 52; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001121 (č. 49). Dvojlist formátu 10,7 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1–4, datace: /únor 1918/, místo odeslání: /Pardubice [?]/. Obálka: Slovutný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., Praha-Dejvice, Steinerova 7. Razítko: Pardubice.

¹³⁶⁵ Tj. v rodné Víchovské Lhotě.

¹³⁶⁶ Tj. Jan Kaván (1876-1935, viz pozn. č. 182).

¹³⁶⁷ Tj. patrně špatné počasí.

¹³⁶⁸ Tj. lyže.

¹³⁶⁹ Tj. ve Vítanově.

¹³⁷⁰ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹³⁷¹ Tj. jak válečný stav zkomplikoval lidské životy.

¹³⁷² Výňatek z ANG, f. FK, č. 52; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001121 (č. 49). Dvojlist formátu 10,7 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1–4, datace: /únor 1918/, místo odeslání: /Pardubice [?]/. Obálka: Slovutný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., Praha-Dejvice, Steinerova 7. Razítko: Pardubice.

¹³⁷³ Tj. Jablonec nad Nisou.

¹³⁷⁴ Tj. spolu vyšli.

¹³⁷⁵ Tj. úmrtí Kavánovy matky, Anny Kavánové.

¹³⁷⁶ Výňatek z ANG, f. FK, č. 54; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001123 (č. 51). Korespondenční lístek formátu 13,7 x 8,6 cm, psáno tužkou, datace: /3. 8. 1919/, místo odeslání: [?]. Adresa: Slovutný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel, ředitel universit. knihovny, t. č. Jablonec/Jizerou. Razítko: 3. 8. 1919.

¹³⁷⁷ Tj. Jablonec nad Nisou.

¹³⁷⁸ Tj. Anna Kavánová, matka F. Kavána.

jsem dorazil, v noci jsem šel pěšky z Horek¹³⁷⁹ (víte—li, kde je u nás, na kopci mezi Lhotou,¹³⁸⁰ Roudnicí¹³⁸¹ a Křížlicemi¹³⁸²) pak o pohřbu do Poniklé,¹³⁸³ nazpět velmi do kopce, byl jsem trop na nohy,¹³⁸⁴ a pak poležel. Do Vítanova jsem lístek už neobdržel, ačkoli máloco se ztratí, obvyčejně bylo, jen když spletli buď s Vítanovem kdesi u Jablonného, nebo zas se Hlinskem na Moravě, totiž na poště se stane, listonoše máme velmi spolehlivého. Měl jste přijeti zas jednou se podívat sem! Byl jsem jinak už jen trochu ve Svratce.¹³⁸⁵ To víte, že bych tuze rád Vás viděl a o republice zvěděl.¹³⁸⁶ V Jablonci¹³⁸⁷ si to každý chválí, no je tam dobrý lid a se živobytím dosti dobré též. My se hodláme, až bude možno, přetáhnouti¹³⁸⁸ zas pro lepší zdraví na stará kolena k Turnovu,¹³⁸⁹ což bude strašná operace,¹³⁹⁰ nevím povede—li se, a kdy k tomu!“¹³⁹¹

„Mazby,¹³⁹² to víte, bych s radostí poslal, škoda, že je na krátko,¹³⁹³ sic stejně hned tak něco nenamaluju, jsem příliš zbědačen¹³⁹⁴ na duchu teď, odpusťte teda, vynahradím jednou.“¹³⁹⁵

Smutné zprávy vystřídaly ty radostné a Kaván v roce 1919 zmiňuje svatbu schovanky, které prodejem obrazů přispěl na věno. Kromě Heleniny nemoci to byl jeden z důvodů, proč Kaván zatím nemaloval. Přesto všechno, i přes určitou odevzdanost, si udržoval typický mírně rezervovaný optimismus. „S námi je zas taková motanice,¹³⁹⁶ že bych musil náramně dlouhé psaní na vysvětlenou psát, abyste si z toho něco vybral.¹³⁹⁷ Hlavní neštěstí, že Vám nemohu docela ničím vyhovět,¹³⁹⁸ snažně za odpuštění prosím, já teď nemaluju asi 5 neděl, a před tím jsem krám vyprodával.¹³⁹⁹ Vdávali jsme schovanku, muselo se jí něco přidávat.¹⁴⁰⁰ Bylo to

¹³⁷⁹ Tj. Horka u Staré Paky.

¹³⁸⁰ Tj. Víchovskou Lhotou.

¹³⁸¹ Roudnice, tj. obec u Jestřabí v Krkonoších.

¹³⁸² Křížlice, tj. obec nad Víchovskou Lhotou.

¹³⁸³ Tj. obec v údolí řeky Jizery.

¹³⁸⁴ Tj. nemocen s nohami.

¹³⁸⁵ Tj. obec mezi Hlinskem v Čechách a Poličkou.

¹³⁸⁶ Tj. o politické situace nově vzniklé Československa.

¹³⁸⁷ Tj. Jablonec nad Nisou.

¹³⁸⁸ Tj. přestěhovat.

¹³⁸⁹ Od srpna roku 1922 do podzimu roku 1925 žili Kavánovi v Libuni, obci nedaleko Turnova.

¹³⁹⁰ Tj. složité stěhování.

¹³⁹¹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 56; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001124 (č. 52). Dvojlist formátu 10,5 x 16 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /konec října 1919/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Slovtný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., správce bibliograf. ústavu, Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: Hlinsko v Čechách.

¹³⁹² Tj. obrazy.

¹³⁹³ Tj. narychlo.

¹³⁹⁴ Tj. zbědačen.

¹³⁹⁵ ANG, f. FK, č. 56; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001124 (č. 52). Dvojlist formátu 10,5 x 16 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /konec října 1919/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Slovtný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., správce bibliograf. ústavu, Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: Hlinsko v Čechách.

¹³⁹⁶ Tj. situace.

¹³⁹⁷ Tj. pochopil.

¹³⁹⁸ Tj. prodat či zapůjčit obraz.

¹³⁹⁹ Tj. prodával obrazy.

právě, když stará¹⁴⁰¹ nejvíce stonala, a jsem od té doby na vše sám, ale úplně. ... Se starou¹⁴⁰² bylo dost zle, pár nocí se nespalo, vaření, mytí, všechno možné, psí život, ale co platno, však bude zase lépe. “¹⁴⁰³

„Nevykládejte ve zlém, odmlčím—li se, dílem je jen proto, že teď je psina¹⁴⁰⁴ živobyti, těžko dost udržovat, obzvláště, že člověk nemládne, a stará¹⁴⁰⁵ často churaví hodně. Odprašuje se jen, co je nejvíc na krku,¹⁴⁰⁶ na méně nutné nedojde. “¹⁴⁰⁷

V závěrech dopisů Kaván se skromností sobě vlastní, hraničící se sebedopceňováním, připojuje stejně jako u obou předešlých korespondentů slova díky, vzpomínek a přání všeho nejlepšího. *„S prosbou velkou, abyste se na mně proto nehněval, situaci zlou vidíte, jsem Vám povždy v úctě srdečné oddaný Fr. Kaván baráčník, - t. č. Lhota Vichovská* “¹⁴⁰⁸

„Zatím mně, prosím Vás, odpusťte, napravím snad, přeje Vám zdaru a zdraví v úctě srdečné vždy oddaný Franta “¹⁴⁰⁹

Mnohé z nich vypovídají také o malířově vytíženosti. *„Odpusťte, že Vám tak psaní slátám, mám teď všeliké divné práce a já v kvalitě přijdu hned o hlavu.* “¹⁴¹⁰

„Obširnější vypsání věci pošlu s obrázky, zatím Vám mnohokrátě děkuji za veškeré nezasloužené dobré mínění a uctivě pozdravuji Paní. Povždy v úctě srdečné oddaný “¹⁴¹¹

„Bud'te hodně zdráv, uctivě pozdravujeme milostpaní, nevyrušujte se a odpusťte, že zatím musím tak odbýti. V úctě srdečné vždy oddaný F. Kaván. “¹⁴¹²

---

¹⁴⁰⁰ Tj. přidat peníze na věno.

¹⁴⁰¹ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹⁴⁰² Tatáž.

¹⁴⁰³ Výňatek z ANG, f. FK, č. 56; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001124 (č. 52). Dvojlist formátu 10,5 x 16 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /konec října 1919/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Slovtutný Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., správce bibliograf. ústavu, Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: Hlinsko v Čechách.

¹⁴⁰⁴ Tj. složité.

¹⁴⁰⁵ Helena Kavánová, viz pozn. č. 178.

¹⁴⁰⁶ Tj. pracuje se na tom.

¹⁴⁰⁷ Výňatek z ANG, f. FK, č. 57; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001126 (č. 54). Dvojlist formátu 10,5 x 17 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /3. 8. 1920/, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Slovtutný Pán, pan Lad. Živný, spisovatel, bibliograf atd. Praha–Dejvice, Srbská 7. Razítko: 3. 8. 1920, Hlinsko v Čechách.

¹⁴⁰⁸ Výňatek z ANG, f. FK, č. 3; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001075 (č. 4). Dvojlist formátu 11 x 17,2 cm, psáno perem na strana 1–3, datace: 12. 12. 1904, místo odeslání: Vichovská Lhota. Obálka: Vážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 12. 12. 1904, Jilemnice.

¹⁴⁰⁹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 26; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001095 (č. 24). Dva listy formátu 11 x 17, 3 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: /28. 9. 1910/, místo odeslání: /Vítanov/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd., odb. učitel, Nový Bydžov. Razítko: 29. 9. 1910, Hlinsko.

¹⁴¹⁰ Výňatek z ANG, f. FK, č. 8; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001078 (č. 7). Dvojlist formátu 10,5 x 16,8 cm, psáno perem na straně 1–3, datace: 3. 1. 1905, místo odeslání: Vítanov. Obálka: Velevážený Pán, pan Lad. Živný, spisovatel, učitel měšť. škol, Nový Bydžov. Razítko: 4. 1. 1905, Hlinsko v Čechách.

¹⁴¹¹ Výňatek z ANG, f. FK, č. 13; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001083 (č. 12). Zálepka formátu 12 x 7,7 cm, psáno perem, datace: /11. 12. 1905/, místo odeslání: /Hlinsko/. Adresa: Velevážený Pán, pan Lad. Živný, učitel, spisovatel atd., Nový Bydžov. Razítko: 11. 12. 1905, Hlinsko.

„Zatím není možné ani více psát a Vy se taky nevyrušujte, máte jistě kvalt¹⁴¹³ rovněž. Přeji zdraví a vše dobré v úctě srdečné vždy oddaný F. Kaván.“¹⁴¹⁴

6. 21 L. J. Živný – František Kaván

Korespondence neodráží bezprostředně Živného veřejně nejznámější činnost, tedy především navazování styků s anglickým a americkým knihovnictvím, kterému si přál přiblížit české prostředí, ani jeho snahy kolem knihovnického zákonodárství. Dá se předpokládat, že s Kavánem raději sdílel především umělecké a literární otázky, tedy zájem o obory, které oba spojily již na hradeckém gymnáziu. Po několika letech od maturity obnovili své přátelství díky Živného společenským aktivitám v Novém Bydžově, kdy pořádal umělecké výstavy. Vzájemná korespondence krajináře a literárního vědce odráží přátelské vztahy obou spolužáků, jejich čtenářské zájmy, vzpomínky na studia, z největší části malířovy obrazy, které Živný nejen vystavoval, ale také zprostředkovával jejich další prodej.

Živný s Kavánem sdílel zážitky spojené se studijními pobyty v Anglii a následní snahy uplatnit znalosti, které tam získal, i v českém prostředí. Byť malíř nebyl do knihovního oboru hlouběji zasvěcen, a to, co o knihovnictví věděl, znal s největší pravděpodobností od Živného, neopomenul svého spolužáka povzbudit a podpořit jej. Nepostrádal empatii a uměl odhadnout, s jakými problémy se Živný ohledně realizace svých bibliografických a knihovědných nápadů potýkal.

Živného vědecké aktivity a úspěchy jsou podchyceny v dostupné literatuře, hodnotí a dále zpracovávají výsledky jeho celoživotní práce, které podřídil svůj pracovní i soukromý život. Edičně zpracovaná korespondence představuje Živného jako Kavánova přítele, člověka, který v sobě v dobré víře aktivního umělce-výtvarníka spíše utlumil, aby se mohl věnovat vědě. Oslovením svého dávného spolužáka Živný opět cestu k obrazům našel, a snažil se Kavána zahrnout do výstav, které začal v Novém Bydžově pořádat. Podařilo se mu prolomit Kavánovy ostychy a navázal s ním dlouholetou spolupráci, výstavní i prodejní, kdy sám zprostředkovával další prodej malířových obrazů. Živný během svého bádání neustále více vnímal potřebu dobré práce s informacemi, jejich třídění a využívání. V této souvislosti si přál, aby Kavánovo dílo došlo většího zhodnocení a nechtěl, aby malíř upadnul v budoucnu

---

¹⁴¹² Výňatek z ANG, f. FK, č. 49; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001118 (č. 46). Dva listy formátu 11,2 x 17,5 cm, psáno perem na straně 1, datace: /18. 4. 1917/, místo odeslání: /Vítanov/. Adresa: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel odb.učitel atd., Nový Bydžov. Razítko: 18. 4. 1917, Hlinsko v Čechách.

¹⁴¹³ Tj. naspěch.

¹⁴¹⁴ Výňatek z ANG, f. FK, č. 30; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001135 (Č. 63). List formátu 10,4 x 17 cm, psáno perem na straně 1 a 3, datace: /31. 12. 1904/, místo odeslání: /[?]/. Obálka: Velevážený Pán, pan Ladislav Živný, spisovatel atd. odbor. učitel, Nový Bydžov. Razítko: nečitelné.

v zapomnění. Sám se snažil přimět jej k vytvoření alespoň částečného soupisu malířových obrazů, ale Kaván o tom ve své skromnosti nechtěl slyšet. Ve vzájemné korespondenci přečkali oba spolužáci první světovou válku, která s sebou přinesla pro oba složité období, Kaván v důsledku odvodu svého bratra přestal malovat a stal se o rodinné hospodářství a Živný byl nucen přerušit své kontakty se zahraničím a upustit od své obsáhlé vědecké práce. V takto vedeném korespondenčním dialogu se ale mohli nakonec těšit ze vzájemných úspěchů a veřejného uznání.

Živný sám uvádí, že poslední dopis, který od Kavána obdržel, byl z roku 1936 u příležitosti malířových sedmdesátých narozenin. Dá se předpokládat, že se oba spolužáci ještě mohli setkat při výstavních příležitostech v Praze, ale dopisy se o tom již nezmiňují. Zrušení Bibliografického ústavu, který Živný vybudoval, v roce 1925 pro něj bylo velmi náročné, ale stal se ředitelem Národní a univerzitní knihovny v Praze. Po deseti letech odešel na odpočinek a přenechal pokračování své celoživotní práce dalším. Po malířově smrti sepsal na žádost S. Klíra také vzpomínku na Kavána. Své vyprávění sestavil na základě dopisů, které si oba spolužáci za třicet dva let vyměnili. Za svého života mu Kaván nedovolil sestavit soupis jeho děl, ale Živný tak alespoň částečně učinil ve zmíněném textu, věděl, že si Kaván zhodnocení své práce zaslouží a alespoň tímto malým krokem se na něm mohl také podílet. Živný v ústraní prožil druhou světovou válku, zemřel v Praze 17. března roku 1949.¹⁴¹⁵

Živného současníci jej líčili jako skutečného odborníka, kterého neodradil ani častý neúspěch, ani nesouhlas části odborné veřejnosti, zároveň jako skromného, tichého člověka, který se stranil větší společnosti.¹⁴¹⁶ Svůj život zasvětil oddané službě československého knihovnictví.¹⁴¹⁷ Díky Kavánovým dopisům lze knihovníka a bibliografa poznat také jako velkého příznivce umění, který nikdy nezapomněl na svou malířskou duši, podnikavého a zdatného jedince a dobrého přítele, který uměl Kavána pochopit, přál si, aby byl doceněn, a snažil se tomu pomoci.

---

¹⁴¹⁵ J. LIDMILA: Ladislav Jan Živný...

¹⁴¹⁶ Tamtéž.

¹⁴¹⁷ Parte Ladislava Jana Živného. PNP, f. LJŽ, kart. č. 1.

Závěr

Český krajinář, básník a překladatel František Kaván po celý svůj život udržoval živou korespondenci se členy své rodiny, malířskými kolegy, ve velké míře s kupci, prodejci a dalšími zájemci o jeho obrazy. Mnohá výměna dopisů přerostla postupem času v přátelství, jak se stalo u Františka Topiče, Oldřicha Blažíčka a Ladislava Jana Živného. Prostřednictvím korespondence F. Kavána spojili své životní příběhy v předkládané edici.

Při tvorbě edice jsem zvolila metodu tematicky řazených výňatků jednotlivých edičně zpracovaných dokumentů a zasadila je do kontextu. Z více jak stovky samostatných dopisů tímto způsobem vznikly nové celky, které tak získaly větší prostor, než se jim dostávalo v původních dokumentech, a v jejichž rámci téměř zanikly. Čtenáři tak umožní všimnout si dalších, při běžném čtení snadno opominutelných aspektů, které mohly být pro pisatele v součtu podstatnější, než bychom sami odhadovali. S narůstajícím odstupem času je složité určit, do jaké míry se pisatel danou záležitostí zabýval. Přestože vážnost informace, kterou ve svých dopisech uvádí, lze pouze tušit, četnost jednotlivých výňatků s podobnou tematikou tomu může napomoci.

Korespondence s L. J. Živným probíhala v přátelském, literárním, výstavním a převážně praktickém duchu. Dá se předpokládat, že při hledání umělců, kteří by se účastnili jeho výstav, oslovoval Živný podobným způsobem více svých současníků, ať už těch, které znal osobně, nebo jen skrze jejich tvorbu. Soubor dopisů s Kavánem jako s dlouholetým spolužákem, malířem a literárně vnímavým člověkem bude patrně jediným svého druhu v jeho korespondenci. Živného jméno je spojeno především s počátky české knihovny a bibliografie, ale není zakořeněno v širokém povědomí. Tomuto houževnatému byt' tichému člověku vděčíme za namáhavou a ústrky provázenou práci, kterou vytvořil nezbytné základy těchto vědních oborů, na kterých mohli začít stavět další. Zajímavým zjištěním je skutečnost, že Živný sám byl přesvědčen o potřebě soupisu malířova díla. Několikrát se Kavána pokoušel přemluvit ke spolupráci, ale ten na to ve své ohromné skromnosti hraničící se sebedoceňováním nechtěl přistoupit. Živný pořídil alespoň soupis obrazů z výstavy v Novém Bydžově z roku 1907, který opatřil cenami obrazů, byt' si sám uvědomoval, že nejpřínosnější by bylo uvedení vrocení obrazů, které ale s odstupem času nedovedl přesně určit. Dva spolužáci zformovaní hradeckým gymnáziem se záhy po maturitě vydali různými směry, ale po celý život je spojovala snaha přispět k oslavě české kultury, její krajiny a literatury.

Setkání dvou českých krajinářů vyústilo v dopisy plné motivace, vzájemné podpory a uznání. Oldřich Blažíček, malíř, který svá díla hojně prezentoval, účastnil se zahraničních

výstav, přednášel na vysoké škole a angažoval se v uměleckých spolcích, vedl korespondenci s mnoha dalšími umělci a předními představiteli tehdejšího společenského života. V Kavánovi našel přítele, vzájemné porozumění a do jisté míry podobné vnímání české krajiny. Oba krajináře spojovala častá a intenzivní práce v plenéru, kterou spolu patrně osobně mnohokrát probírali, a příležitostně si o ní psali. Malíře dělilo dvacet jedna let života, ale věkový rozdíl v jejich konverzaci není znát. Uznání napsané v dopise můžeme vnímat jako velmi upřímné, protože vzájemné dopisy nebyly určeny veřejné prezentaci, a nepotřebovaly se svým obsahem přehnaně zalíbit. Spojovalo je krásné a inspirující dětství, provázené drsným životem v Krkonoších a na Českomoravské vysočině, které oba zachytili ve svých vzpomínkách. Kaván neměl ambice se prosadit ve veřejném životě, Blažíček se této příležitosti chopil, stal se děkanem ČVUT a dlouholetým předsedou spolku JUV. Neváhal se také osobně zasadit na řešení falzátorské aféry v roce 1934, čímž pomohl očistiti nejen své jméno, ale i jméno Kavánovo. Období posledních let tvorby je v literatuře v případě Kavána i Blažíčka méně zmiňované. Korespondence přispívá k poznání třicátých a čtyřicátých let minulého století, kdy se začali potýkat s komplikacemi způsobenými malováním v extrémních zimních podmínkách, oba zimní krajináři tak vykupovali svá díla i zdravím. Jejich cesta mezi přední české malíře pro ně nebyla snadná, vydobytá velmi tvrdou prací a provázená finančními limity. S pomocí podporovatelů a mecenášů z řad akademiků, úředníků i šlechty byla ale nakonec úspěšná.

Korespondence s nakladatelem a majitelem Topičova salonu je toho důkazem. Není možné s jistotou říci, jestli bylo setkání F. Kavána s F. Topičem natolik osudové, že kdyby k němu nedošlo, neznali bychom dnes českého krajináře z podkrkonošské Víchovske Lhoty. Díky dopisům je ovšem jisté, že Kavána rozhodně ovlivnilo, získal zakázky, možnost svá díla vystavovat, a díky tomu je také prodat. Topič nad ním držel jistý patronát, podpořil ho finančně a zároveň si od něj nechal malovat obrazy pro své soukromé potřeby. Poskytnul mu proto příležitost k malířským pobytům ve Chvalíně, které se v Kavánově tvorbě také odrazily. V neposlední řadě Topič mladého malíře uvedl mezi umělce, jejichž díla se stala oblíbenými, bylo je vidět, možné si je přát, objednat a koupit, což Topičův salon poskytoval pražské i mimopražské veřejnosti.

Edičně zpracované dopisy stále doplňují a oživují informace o uměleckém odkazu malíře F. Kavána, námětu jeho obrazů, jejich vzniku, adjustaci, vystavování a finálnímu prodeji. Korespondence vypovídá o mecenášství, spolkové činnosti, širším pohled na soudobé umění i situaci, se kterou se Kaván musel vypořádat po vypuknutí první světové války. Převzal po bratrovi, který byl odveden, hospodářství v Krkonoších a vzdálil se tak malování.

Kavánova v literatuře často zmiňovaná citlivá povaha a zranitelnost se dopisech ukázala jako spíše odevzdanost, tichý vzdor a nucené smíření se se situací, které kompenzoval neutuchající aktivitou a pracovním nasazením, které ovšem nezahrnovalo malování. Kavánovi samotnému ani jeho tvorbě neprospívalo, pokud se utápěl ve vlastních myšlenkách, v jádru věděl, že vše musí kvůli svým blízkým přestat, a nenechal se nastalými okolnostmi zlomit.

Cílem práce není souhrnně hodnotit Blažíčkovu malířské umění, ani Živného aktivitu v oblasti bibliografie a desetinného třídění či odkaz Topičova závodu a jeho jména. Náplň oborů, díky kterým se zmínění pánové zapsali do povědomí veřejnosti, zhodnotili ve větší či menší míře již jiní. Edice vybraných souborů jejich korespondence je dalším, ale nikoliv konečným příspěvkem k jejich dalšímu poznání. Díky podstatě pramene osobní povahy je možné skrze dopisy objevovat další méně známé životní osudy adresátů a vymanit je tak v některých případech ze stroze a chladně působících formulací slovníkových hesel. Myslím si, že díky korespondenci je možné jejího pisatele osvobodit od zažitých stereotypů, které o něm stvořila daná doba, odkrývá stránky, které se dosud nedostaly do širšího povědomí. Archivní prameny v tomto směru nejsou zdaleka ještě vyčerpány. Práci jsem v příloze doplnila o plnotextovou edici zpřístupněných dokumentů, aby bylo možné s nimi v budoucnu pracovat dál a podobným způsobem spolu konfrontovat další umělce a představitele české kultury.

Příběhy čtyřech mužů, kteří jsou základním kamenem této práce, spojovaly v některých případech podobné rodinné osudy. Manželství F. Kavána a L. J. Živného zůstala bezdětná. Živný s manželkou Emílií zasvětili život českému knihovnictví. F. Kaván byl dvakrát ženatý a zasvětil svůj život české krajině. Rodinný život mu obohacovala sestra Marie, bratr Jan a bratrovy děti. O. Blažíček a F. Topič byli oba otci synů, kteří šli v jejich šlépějích, Topičův syn Jaroslav se angažoval v rodinném podniku a Blažíčkův syn Oldřich Jakub byl historikem umění. Shodou okolností přešla rodinná tradice na dcery synů, a tak v další generaci podporovala Topičův odkaz Milada Blekastad-Topičová a v případě Oldřicha Blažíčka tak stále činí jeho vnučka Naděžda Blažíčková-Horová.

Předkládaná edice je dalším střípkem k poznání českého krajináře Františka Kavána, sledující jeho osudy od opuštění Mařákovy krajinářské třídy na výtvarné akademii až po závěr jeho života. Kavánovými vlastními slovy „malíře se sedmimílovými botami, který se nejraději proháněl ve sněhu“ až po „malíře, který byl stářím sepráden.“ Dotváří obraz života a díla malíře České Sibiře a Českého ráje, portrétisty českého kraje, jehož blížící se 150. výročí narození si připomeneme za dva roky.

Soupis pramenů a literatury

Prameny nevydané:

- Korespondence Františka Kavána odeslaná Františku Topičovi, ANG, f. FT, kart. č. 1.
- Korespondence Františka Kavána odeslaná Ladislavu Janu Živnému, ANG, f. FK, kart. č. 1.
- Korespondence Františka Kavána odeslaná Ladislavu Janu Živnému, PNP, f. FK, kart. č. 4.
- Korespondence Františka Kavána odeslaná Oldřichu Blažíčkovi, ANG, f. OB, 26/15.
- Korespondence Františka Topiče odeslaná Františku Kavánovi, PNP, f. FK, kart. č. 1.
- Korespondence Oldřicha Blažíčka odeslaná Františku Kavánovi, PNP, f. FK, kart. č. 1.
- Živný Ladislav Jan: Chvilé s Kavánem. LA PNP, f. FK, kart. č. 8.
- Parte Ladislava Jana Živného, LA PNP, f. LJŽ, kart. č. 1.
- Rukopis životopisu L. J. Živného, LA PNP, f. LJŽ, kart. č. 1.

Prameny vydané:

- Cermanová, Karla – Cerman, Jaroslav: Klírova práce k poznání díla malíře Franty Kavána. „Beseda“ Semily, 1. říjen 1947. PNP, f. FK, kart. č. 10.
- Edice krásných knih Zodiak. Prof. Svatopluk Klír. Kladno. František Kaván. PNP, f. FK, kart. č. 10.
- Klein, Hanuš: Čtvero knih o mistru Kavánovi. Zpravodaj Českomoravské vysočiny, 24. června 1944. PNP, f. FK, kart. č. 10.
- Metelka, Cyril Metoděj: Životní zpověď mistra Františka Kavána. Lidové noviny, 27. září, 1. říjen a 8. říjen roku 1934.
- Míšková-Raisová, Marie: Dopisy Fr. Kavána K. V. Raisovi. Praha 1949.
- Z dopisů malíře Antonína Slavička malíři Františku Kavánovi: novoročenka JUV 1936.
- Z dopisů malíře Františka Kavána grafiku Aloisi Chválovi: novoročenka JUV 1947.

Literatura:

- Anger, Jindřich – Anger, Miroslav: Josef Mánes, Dopis. Praha 1998.
- Augusta, J. M.: Svatopluk Klír in Rozpravy Aventina, roč. 1, č. 7, 1926, s. 87–88.
- Bílek, Jan – Kokešová, Helena: Korespondence T. G. Masaryk – staročeši. Praha 2009.
- Bílková, Eva – Formánková, Marie – Hrazdírová, Danuše: Topič František (1858–1941) a Topičovo nakladatelství, 1858 - 1985. Inventář, 2000, s. 18, č. 1096.
- Blažíček, Oldřich: Mládí na Vysočině. Havlíčkův Brod 1961.
- Blažíček, Jakub Oldřich: Oldřich Blažíček, malíř Vysočiny. Havlíčkův Brod 1957.
- Blažíčková-Horová, Naděžda: Julius Mařák a jeho žáci, katalog. Praha 1999.
- Blažíčková-Horová, Naděžda: Oldřich Blažíček, katalog výstavy ke stému výroční narození. Praha 1987.
- Blažíčková-Horová, Naděžda: Odkaz Josefa Hlávky Národní galerii v Praze. Praha 2008.
- Blekastad-Topičová, Milada: Bestia triumphans, Literární noviny, 7. 1. 1993, roč. 4, č. 1, s. 16 a 14. 1. 1993, roč. 4. č. 2, s. 16. Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., Digitalizovaný archiv časopisů. Literární noviny.
- Online: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=LitNIII/4.1993/1/16.png> [27. 3. 2014].
- Boučková, Jitka: František Kaván. Pardubice 1981.
- Bregantová, Polana a kolektiv: Topičův salon 37–49. Praha 2011.
- Bulisová, Jiřina a kolektiv: Ottova všeobecná encyklopedie ve dvou svazcích, M-Ž. Praha 2003.
- Boučková, Jitka: František Kaván. Pardubice 1981.
- Cejpek, Jiří – Činčera, Jan Hlaváček, Ivan – Kneidl, Pravoslav: Dějiny knihoven a knihovnictví. Praha 2008.
- Čadík, Josef: úvod katalogu souborné výstavy Oldřicha Blažíčka v Západočeském muzeu. Plzeň 1928.
- Dupačová, Gabriela – Zach, Aleš a kolektiv: Topičův dům, nakladatelské příběhy 1883–1949. Praha 1993.
- Dvořák, František: úvod katalogu jubilejní souborné výstavy O. Blažíčka (SČVU, Obecní dům). Praha 1959.
- Formánková, Marie: Archiv Topičova nakladatelství – fragment archivu (1858–1941), 1893–1926. Inventář, 1970, s. 24, č. 11
- „František Kaván, boží člověk v Českém ráji.“ Sborníček k jubilejnímu roku 1946. Lomnice nad Popelkou 1946.

- Hanzalová, Jarmila: Soupis osobních písemných pozůstalostí a rodinných archivů v České republice. Praha 1997.
- Herain, Karel Vladimír.: Oldřich Blažíček. Topičův sborník XII. Praha 1925.
- Hlaváček, Ivan – Kašpar, Jaroslav – Nový, Rostislav: Vademecum pomocných věd historických. Praha 2004.
- Chalupa, Pavel: František Kaván (1866–1941) – Písemná pozůstalost, Edice inventářů číslo 421, Praha 1986.
- Jedlička, Jaromír: Ladislav Jan Živný a bibliografie. In Česká bibliografie, sv. 10. 1973.
- Jedlička, Jaromír: Založení Bibliografického ústavu a Národní knihovny. In Česká bibliografie, sv. 1. Praha 1959
- Karlíková, Ludmila: František Kaván. Praha 1992.
- Kodl, Martin – Zachař, Michael: Mařákova škola. Praha 2007.
- Kordasová, Veronika: Trojhvězdi pražských nakladatelských domů zlaté éry české novodobé kultury přelomu 19. a 20. století – charakteristika a význam Ottova, Topičova a Vilímkova nakladatelství. Bakalářská diplomová práce. Ústav české literatury a knihovnictví. Informační studia a knihovnictví. Brno 2008.
- Kolektiv autorů – Horová, Anděla: Nová encyklopedie českého výtvarného umění, A–M, N–Ž. Praha 1995.
- Kolektiv autorů – Horová, Anděla: Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Dodatky. Praha 2006.
- Kolman-Cassius, Jaroslav: Kaván, Aleš krajinomalby. Dílo XXVIII, 1937, č. 2.
- Koutník, Bohuslav: Sborník věnovaný oslavě L. J. Živného. Praha 1935.
- Kovářna, František: František Kaván. Praha 1942.
- Kubíček, Jan: Muž práce – proslov k žákům odborné školy knihkupecké o půlstoletém trvání firmy Topičovy v Praze. Praha 1934.
- Květ, Jan: úvod katalogu výstavy životního díla O. Blažíčka (SČVU, Obecní dům). Praha 1959.
- Lasák, Oldřich: Z malířova zápisníku. Vzpomínkové črty na malíře, sochaře a literáty. Olomouc 1946.
- Lidmila, Jan: Ladislav Jan Živný. Dostupné online: <http://www.phil.muni.cz/kivi/clanky.php?cl=16> [cit. 26. 4. 2014].
- Macková, Olga: Oldřich Blažíček. Praha 1990.
- Marek, J. R.: Oldřich Blažíček. Praha 1933.
- Masarykův slovník naučný: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí, I–VII. Praha

1925–1933.

Matějček, Antonín: úvod katalogu Výstavy skizz a obrazů O. Blažíčka. Praha 1927.

Matějček, Antonín: Oldřich Blažíček. Praha 1941.

Matějček, Antonín – Květ, Jan – Pečírka, Jaromír: Tři ohlasy o O. Blažíčkovi, úvodní stati katalogu výstavy. Nové Město na Moravě 1967.

Meško, Dušan: Akademická příručka. Banská Bystrica 2006.

Mráz, Bohumír: Encyklopedie světového malířství. Praha 1988.

Nagy, Petr: Ve znamení knih in Půlnoční expres, listy pro odvrácenou tvář umění, č. VII, 2008, s. 7-8. Online:

http://media.wix.com/ugd/609552_8b4d5e3876094dcf52a884a1a5248415.pdf

[cit. 9. 5. 2014].

Nesejt, František: Železné hory v tvorbě Františka Kavána. In Vlastivědné listy Pardubického kraje č. 2/2008. Dostupné online: http://www.kraj.iipardubice.cz/stranky/cti-prispevky.php?id=Zelezne_hory_v_tvorbe_Frantiska_Kavana [cit. 4. 5. 2014].

Novotná, Zuzana: František Kaván – symbolistní, dekadentní. Praha 2012.

Nový akademický slovník cizích slov, A–Ž, studentské vydání, kolektiv autorů pod vedením Jiřího Krause. Praha 2006.

Ottův slovník naučný, ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí, 28 dílů. Praha 1888–1909.

Pala, Karel – Všianský, Jan: Slovník českých synonym. Praha 2000.

Pech, Milan a kolektiv: Topičův salon 18–36. Praha 2012.

Pech, Milan a kolektiv: Topičův salon 37–49. Praha 2011.

Petrasová, Taťána – Lorenzová, Helena: Dějiny českého výtvarného umění, díl III 1, 2. Praha 2001.

Pokorný, Jiří: Odkaz Josefa Hlávky. Praha 2008.

Rouček, Rudolf: úvod katalogu výstavy O. Blažíčka (Dům umění). Brno 1957; úvod katalogu souborné výstavy v rámci Výtvarného Hlinska. Hlinsko 1974.

Sekyrka, Tomáš: Blažíček Oldřich, 1898–1953 (1987), inventář, ev. č. 10, 2003.

Sedláček, Zdeněk: Počátek první světové války, první boje na srbské a ruské frontě, Kapitola III. Dostupné online: <http://ruarmada.webpark.cz/armada.htm> [cit. 14. 3. 2014].

Skolková, Linda: Teorie a praxe věcného pořádání v pojetí Ladislava Jana Živného. Bakalářská práce. Ústav informačních studií a knihovnictví. Praha 2005. Dostupné online: <http://www.skolkova.net/papers/zivnybc.pdf> [cit. 26. 4. 2014].

- Skolková, Linda: Teorie a praxe věcného pořádání v pojetí Ladislava Jana Živného: bibliografický soupis. Praha 2005. Dostupné online: <http://lin.skl.sweb.cz/reserse.pdf> [cit. 26. 4. 2014].
- Slavíček, Lubomír: „Sobě, umění, přátelům,“ kapitoly z dějin sběratelství v Čechách a na Moravě 1650–1939. Brno 2007.
- Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost, s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, zpracoval lexikologický kolektiv Ústavu pro jazyk český AV ČR. Praha 1994.
- Šaur, Vladimír: Pravidla českého pravopisu s výkladem mluvnice. Praha 2004.
- Šlechtová, Alena – Levora, Josef: Členové České akademie věd a umění 1890–1952. Praha 2004.
- Šnajdrová, Evženie: Svatopluk Klír a jeho Zodiak. Muzejní a vlastivědná práce, 1994, roč. 32, č. 1.
- Šolc, Petr: Krajinářské dílo Oldřicha Blažíčka. Bakalářská diplomová práce. Filozofická fakulta. Seminář dějin umění. Masarykova univerzita v Brně 2009.
- Šťoviček, Ivan a kolektiv: Ediční teorie a metodika. Sborník autorových textů vydaný k jeho životnímu jubileu. Praha 2008.
- Šťoviček, Ivan a kolektiv: Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů z 16.–20. století pro potřeby historiografie. Praha 2002.
- Šuman, Viktor: úvod katalogu souborné výstavy Oldřicha Blažíčka (JUV v Obecním domě). Praha 1925.
- Toman, Prokop: Nový slovník československých výtvarných umělců. Ostrava 1993, 1994.
- Toman, Prokop: Nový slovník českých výtvarných umělců. Praha 1947, 2000.
- Topič, František: Almanach k čtyřicátému výroční založení závodu F. Topič v Praze 1883–1923. Praha 1923.
- Topič, František: Topičův almanach 1883–1933. Praha 1933.
- Vancl, Karel: Padělky obrazů F. Kavána. Praha 1946.
- Veselý, Adolf.: O. Blažíček. Brno 1947.
- Všeobecná encyklopedie Diderot ve čtyřech svazcích, díl 1–4. Praha 1996–1998.
- Zach, Aleš: Stopami pražských nakladatelských domů. Procházka mizející paměti českých kulturních dějin. Praha 1996.
- Zachář, Michael: František Kaván. Praha 2001.
- Zachář, Michael: František Kaván. Praha 2002.

Zachař, Michael: František Kaván. Praha 2009.

Zachař, Michael: František Kaván / hvězda Mařákovy školy. 2011.

Zachař, Michael: Julius Mařák a jeho řáci. Litomyřl 2012.

Žiřka, Leoř Karel: Paměti a osudy. Knihkupecké vzpomínky na léta 1871–1884. Praha 1999.

Internetové zdroje:

Archivní fondy a sbírky v České republice. Internetové stránky Ministerstva vnitra České republiky:

<http://www.mvcr.cz/clanek/archivni-fondy-a-sbirky-v-ceske-republice-386553.aspx> [cit. 29. 3. 2014].

Česká bibliografická databáze:

<http://www.cbdb.cz/> [cit. 20. 4. 2014].

Informační systém abART:

<http://abart-full.artarchiv.cz/> [cit. 16. 3. 2014].

Internetová encyklopedie Wikipedie:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana [14. 5. 2014].

S.V.U. Mánes, O S.V.U. Mánes:

<http://www.svumanes.cz/o-spolku-manes> [cit. 20. 3. 2014].

Česká filharmonie, historie:

<http://www.ceskafilharmonie.cz/rudolfinum-p38.html> [cit. 23. 3. 2014].

Knihovna Uměleckoprůmyslového musea v Praze:

<http://www.knihovna.upm.cz/index.php?page=online-kat> [cit. 3. 4. 2014].

Sdružení knihoven České republiky. Internetové stránky

<http://sck.sdruk.cz/index> [cit. 27. 4. 2014].

Slovník české literatury po roce 1945. Ústav pro českou literaturu AV ČR:

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/> [8. 5. 2014].

Slovník českých knihovníků. Ústav pro Českou literaturu AV ČR:

<http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/E--metodika/Regionalni-knihovnicke-osobnosti/Slovník-ceskych-knihovniku/Clanky/Zivny,-Ladislav-Jan.aspx> [cit. 27. 4. 2014].

Topič proslul především svým pohledem na knihu jako výtvarné dílo. Česká televize:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kalendarium/36373-topic-proslul-predevším-svym-pohledem-na-knihu-jako-na-vytvarne-dilo/?mobileRedirect=off> [cit. 29. 3. 2014].

Trhovokamenický občasník, roč. 39, leden a únor 2010, č. 1 a 2:

<http://www.trhovakamenice.cz/download/obcasnik/2010-01-tko-leden.pdf>,

<http://www.trhovakamenice.cz/download/obcasnik/2010-02-tko-unor.pdf>

[cit. 3. 3. 2014].

Zach, Aleš: Slovník českých nakladatelství:

<http://www.slovník-nakladatelství.cz/> [cit. 29. 3. 2014].

Rejstříky

Rejstřík osobní:

- BAŠEK Josef, 103
- BLAŽÍČEK Oldřich, 7–10, 12, 17–19, 24–27, 29–31, 61–97, 144–146
- BLEKASTAD-TOPICOVÁ Milada, 14, 15, 38, 40, 41, 146
- BOHATA, 56, 64–66
- BOROVÝ František, 16, 40, 49
- BRDLÍK Jiří, 74
- BROŽÍK Václav, 41, 44, 45, 47, 51, 83, 93
- BUBENÍČEK Ota, 71, 80, 84, 85
- BŘEZINA Václav, 117
- „DOKTOR,“ 55
- DRÁBEK, 82, 85
- DVOŘÁK Bohuslav „Baťka,“ 36, 107, 124, 128, 132
- FEIERSTEIL, 103
- FEIKL, 85
- FOERSTER Bohuslav Josef 17, 74
- GUDENUS, hrabě Gabriel, 69, 70, 96
- HABBERTON John, 111
- HARDY Thomas, 110, 111
- HERRMANN Ignát, 39
- HEVEROCH Antonín, 74
- HOFMAN Jan, 103
- HOFMAN Josef, 103
- HOFMAN Ladislav, 103
- HOMOLÁČ Oldřich, 52
- HONSA Jan, 131
- CHITTUSSI Antonín, 10, 66, 88
- JEŽ Štěpán, 11, 17, 29, 79
- KAVÁN František, Franta, 7–14, 18, 20, 21, 24–37, 44, 45, 51–68, 70, 71, 75–95, 105–129, 142, 146
- KAVÁN Jan, 36, 130, 134, 139
- KAVÁNOVÁ Anna, 115, 134, 136, 139

KAVÁNOVÁ Helena, 35, 37, 77, 99, 116, 119, 121, 126–128, 131, 134, 135, 137–139,
141
KAVÁNOVÁ Marie, 78, 81, 127, 128, 134, 136
KAVÁNOVÁ-ŠÍŘOVÁ Pavla, 11, 79–82, 85, 86, 89, 94
KLÍR Svatopluk, 8, 11, 13, 18, 20, 32, 33, 34, 102, 108, 143
KOLMAN-CASSIUS Jaroslav, 88, 135
KOŇAS, 85, 86
KRUS Arnošt, 93, 94
KUCHAŘ J., 117
KULHÁNEK, 32
KVĚT Jan, 18, 33
KYSELA Jan, 32, 107, 124, 130
LAICHTER, 56, 65, 66
LANGER, 71, 106
LAUDA Bohuš, 130
LAUDA Richard, 130
LEHMANN Mikuláš, 43
LENOCH František, 74
LESNÝ Vincenc, 74
LIEBSCHER Adolf, 39
MÁDL Karel Boromejský, 43, 45
MALÁT Jan, 111
MÁNES Antonín, 66
MÁNES Josef, 10, 11, 29, 66, 83, 135
MÁNES Quido, 66
MAŘÁK Julius, 9, 10, 12, 13, 35, 45, 47, 51, 62, 70, 71, 78, 96, 103, 117, 131
MASARYK Tomáš Garrigue, 99, 101, 112
MIKULEJSKÝ, 55
MÍŠKOVÁ-RAISOVÁ Marie, 11, 29
MUCHA Alfons, 32, 45–47, 74
NOSEK, 94
NOVOTNÝ Miloslav, 11, 13, 33
OBROVSKÝ Jakub, 37, 80, 116
OLIVA Viktor, 39, 43–45, 51, 52, 54, 63

OTAVA Zdeněk, 74
PANUŠKA Jaroslav, 70, 80, 82, 84, 85
„PÍSMÁK,“ 67
PREISSOVÁ Gabriela, 74
RADIMSKÝ Václav, 74
RAIS Karel Václav, 11, 29, 74
REPIN Ilja, 91
RICHTER Heřman, 123
SCHNIRCH Bohuslav, 44
„SCHOVANKA,“ 140
SMOLÁKOVÁ, 85
STEJSKAL R. J., 82, 85
STRÁNSKÝ Jaroslav, 15, 40, 48
STRAISLER, 76
STREISSLER, 76
ŠALDA František Xaver, 112
ŠÍR Jan, 37, 80
ŠÍR (učitel), 104
ŠIMÁČEK František, 9, 38, 39, 67
ŠULCOVÁ Terezie (provdaná TOPIČOVÁ), 38, 43, 51
ŠULC Antonín, 43, 48, 51, 52, 54, 63
ŠULC Čeněk, 43, 44, 51, 52, 54, 63
ŠUSTA Josef, 74
ŠVENGSBÍR J. A., 131
TACHECÍ, 61
TILLE Václav, 112, 113
TOLSTOJ Lev Nikolajevič, 28, 45, 111
TOPIČ František, 7–10, 14–16, 24–27, 29, 31, 38–57, 59–68, 78, 83, 96, 111, 144–146
TOPIČOVÁ Terezie (za svobodna ŠULCOVÁ), 38, 43, 51
„votrok hradecký nahodilý,“ 53
VANCL Karel, 86, 88
WIESNER Alois, 43
ZAHRADNÍČEK Jan, 81, 84, 85, 86
ZAHRADNICKÝ, 135, 138

ZEYER Jan, 38, 39, 42

ŽENÍŠEK František, 10, 11, 44, 45, 47, 69, 93

ŽIVNÁ Emilie, 100, 107

ŽIVNÝ Ladislav Jan, 7–9, 20–22, 24, 26–28, 30, 31, 98–127, 129–144, 146

Rejstřík místní:

BĚLOHRAD, viz LÁZNĚ BĚLOHRAD, 28, 101, 105, 110, 129

BESEDICE, 58

BOBROVÁ, 69

BRNO, 22, 72,

BYDŽOV, viz NOVÝ BYDŽOV, 99–101, 103–105, 107, 108, 110–118, 120–126, 129–137, 141, 144

BYSTRICE NA PERNŠTEJNEM, 69

BLEŠNO, 52, 53, 55, 67

DOBRUŠKA, 53

DOBŘICHOVICE, 61

DOLNÍ KALNÁ, 94, 95

DŘEVÍKOV, 76, 128

HANŽBURK (hrad), 117

HAZMBURK (hrad), 117

HLINSKO V ČECHÁCH, 30, 36, 37, 71, 76–78, 93, 94, 99, 102, 104, 106, 108, 110, 111, 112–124, 126, 129–134, 136–138, 140–142

HORKA U STARÉ PAKY, 119, 124, 140

HORNÍ BRADLO, 125

HORNÍ PŘÍCHOVICE, 118

HORNÍ STUDENEC, 76–77

HOŘICE, 28, 35, 101, 105, 107, 110, 114, 124, 130

HRADEC KRÁLOVÉ, 53, 66, 67, 78, 89, 92, 98, 100, 102, 103, 106, 112, 115, 124

HRUBÁ SKÁLA, 54, 56

CHLUMEC NAD CIDLINOU, 98, 100, 121, 129, 135

CHLUM U SLATIŇAN, 54

CHOŤOVICE U ŽEHUNĚ, 100

CHVALÍN, 38, 53, 59–61, 145

JABLONEC NAD JIZEROU, viz JABLONEČEK, 119, 139

JABLONEC NAD NISOU, 139, 140
JABLONEČEK, viz JABLONEC NAD JIZEROU, 119, 139
JABLONNÉ, 140
JIČÍN, 25, 35–37, 62, 92, 95, 106, 107, 113, 129, 130
JILEMNICE, 28, 35, 36, 57, 59, 67, 106, 107, 111, 126, 135, 136, 141
JIŘÍKOVICE, 91
JIZERA (řeka), 55, 58, 63–65
KAMENIČKY, 132
KLAPÝ, 117
KOŘENOV, 118
KOST (hrad), 114
KOZÁKOV, 55, 64, 65
KŘÍŽLICE, 140
KUNĚTICKÁ HORA (hrad), viz KUŇKA, 53, 130
KUŇKA (hrad), viz KUNĚTICKÁ HORA, 53, 130
LÁZNĚ BĚLOHRAD, viz BĚLOHRAD, 28, 101, 105, 110, 129
LENEŠICE, 117, 132
LEVÍNSKÁ OLEŠNICE, 36, 107, 115, 24, 132
LIBÁŇ, 79
LIBUŇ, 7, 17, 25, 35, 37, 79, 82, 84, 86, 87, 89, 90, 92–95, 109, 126, 132, 139, 140
LIVERPOOL, 98
LONDÝN, 73, 91, 98
LUKAVEC, 101, 105, 110, 129, 132, 133
MALÁ SKÁLA, 56
MLADÁ BOLESLAV, 75, 82, 130, 133
MORAVEC (zámek), 69
MOŽDĚNICE, 128
NEDARSCH, viz NEDAŘÍŽ, 124
NEDAŘÍŽ, viz NEDARSCH, 124
NĚMECKÝ BROD, viz ŽELEZNÝ BROD, 131, 138
NOVÉ MĚSTO NA MORAVĚ, 78, 118
NOVÝ BYDŽOV, viz BYDŽOV, 99–101, 103–105, 107, 108, 110–118, 120–126, 129–137, 141, 144

PARDUBICE, 35, 37, 52, 53, 61, 67, 79, 80, 85, 86, 89, 96, 126, 130, 131, 136, 137,
139
PODOLÍ, 126
POLIČKA, 35, 99, 126, 127, 140
PONIKLÁ, 140
PRAHA, 75–82, 87, 89, 90, 92–95, 102, 109, 111, 117–119, 126, 127, 129, 132,
136–141
RADNĚVICE, 91
ROUDNICE NAD LABEM, 38, 59, 140
ROŽNÉ, 69, 75
SBĚŘ U VYSOKÉHO VESELÍ, viz ZBĚŘ, 100, 125
SLAVÍKOV, 76–78
SLAVKOVICE, 69, 91
STARÁ PAKA, 81, 82, 118, 123
SVRATKA (řeka), 126, 128
TÁBOR (u Lomnice nad Popelkou), 125
TANVALD, 118
TURNOV, 58, 81, 92, 140
TŘEBECHOVICE, 52, 53, 55, 67
TŘEBOŇ, 51
VIDOCHOV, 124
VÍCHOVSKÁ LHOTA, 35, 36, 56, 57, 59, 61, 67, 106, 107, 115, 116, 122, 126,
133–136, 138–141, 145
VÍTANOV, 30, 36, 71, 76, 80, 86, 88, 93, 99, 104–106, 110–142
VYSOKÉ MÝTO, 56, 58
ZBĚŘ, viz SBĚŘ U VYSOKÉHO VESELÍ
ŽELEZNICE, 35–37, 52, 57, 101, 104–106, 110, 113, 124
ŽELEZNÝ BROD, viz NĚMECKÝ BROD, 131, 138

Seznam zkratek

Zkratky archivů, fondů, knihoven, muzeí, institucí, správců a vlastníků dokumentů:

ANG – Archiv Národní galerie

AVU – Akademie výtvarných umění v Praze

AV ČR – Akademie věd České republiky

ČAVU – Česká akademie věd a umění

ČR – Česká republika

ČVUT – České vysoké učení technické v Praze

f. – fond

FK – František Kaván

FT – František Topič

JUV – Jednota umělců výtvarných

kart. – karton

KSČ – Komunistická strana Československa

LA PNP – Literární archiv Památníku národního písemnictví

LJŽ – Ladislav Jan Živný

OB – Oldřich Blažíček

PNP – Památník národního písemnictví

př. č. – pořadové číslo

sign. - signatura

S.V.U. Mánes – Spolek výtvarných umělců Mánes

SČVU – Svaz českých výtvarných umělců

UK – Univerzita Karlova

UM – Umělecká beseda

UMPRUM – Uměleckoprůmyslová škola v Praze

Zkratky v textech dokumentů:

K - korun

p. – pan, pán

tě. – toho času

t. č. – toho času

Vys. Mýto – Vysoké Mýto

Zl. – zlaté

Seznam příloh:

Příloha č. 1

Plnotextová edice korespondence:

František Kaván s Františkem Topičem

(ANG, FK–FT č. 1–21, LA PNP, FT–FK, č. 1)

František Kaván s Oldřichem Blažíčkem

(ANG, FK–OB, č. 1–17, LA PNP, OB–FK, č. 1–2)

František Kaván s Ladislavem Janem Živným

(ANG/LA PNP, FK–LJŽ, č. 1–63)

Příloha č. 2

Seznam Kavánových obrazů na výstavě v Novém Bydžově konané od vánočních svátků v roce 1907 do prvního týdne ledna roku 1908.

Příloha č. 3

Dopis F. Kavána O. Blažíčkovi (ANG, f. OB, 8/7, č. 2)

Příloha č. 4

Dopis O. Blažíčka F. Kavánovi (PNP, f. FK, kart. 1, inv. č. LA 71/71 000018, č. 2)

Příloha č. 5

Dopis F. Topiče F. Kavánovi (PNP, f. FK, kart. 1, inv. č. LA 71/71 000055, č. 1)

Příloha č. 6

Rukopis L. J. Živného (PNP, f. LJŽ, kart. 1)

Příloha č. 7

Dopisní papír „František Kaván, ak. malíř, Libuň u Jičína 117“

(ANG, f. OB, 26/15, č. 8)

Příloha č. 8

Pohlednice „František Kaván: Zazimované tání“ (ANG, f. OB, 26/15, č. 6)

Příloha č. 9

Kavánovy schematické náčrty obrazů:

F. Kaván L. J. Živnému (ANG, f. FK, č. 7; PNP, f. FK, sign. LA 71/71 001077, č. 6)

- strojopisný opis téhož dopisu

F. Kaván F. Topičovi (ANG, f. FT (111), kart. 1, př. č. 3111, č. 17)

Příloha č. 10

František Kaván – portrét, ukázka díla

Příloha č. 11

František Topič – portrét, Topičovo knihkupectví

Příloha č. 12

Oldřich Blažíček – portrét, ukázka díla

Příloha č. 13

Ladislav Jan Živný – portrét, ex libris

Příloha č. 14

Svatopluk Klír – portrét, ilustrace z Rozprav Aventina (roč. 1, č. 7, 1926), edice krásných knih Zodiak – upoutávka na monografii o F. Kavánovi (PNP, f. FK, kart. č. 10)